

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Anabilim Dalı

**CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİNDE YÜKSEKÖĞRENİM
GÖREN YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLER
ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ÇALIŞMA**

Yüksek Lisans Tezi

Özden AKIL

Sivas

Mayıs 2018

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Ana Bilim Dalı

**CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİNDE YÜKSEKÖĞRENİM GÖREN
YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLER ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR
ÇALIŞMA**

Yüksek Lisans Tezi

Özden AKIL

Tez Danışmanı

Dr. Öğrt. Üyesi Ercan ŞAHBUDAK

Sivas

Mayıs 2018

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Sosyoloji Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : Sosyoloji Bilim dalı
Tezin Başlığı : Cumhuriyet Üniversitesinde Yüksek Öğrenim Gören Yabancı Uyraklı Öğrenciler Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma
Savunma Tarihi : 20.04.2018
Danışmanı : Dr. Öğr.Üyesi Ercan ŞAHBUDAK

	Unvanı - Adı Soyadı	İmza
Jüri Başkanı	: Prof. Dr. Faruk KOCACIK	
Üye	: Dr. Öğr.Üyesi Ercan ŞAHBUDAK	
Üye	: Dr. Öğr.Üyesi Olcay TIRE	
Oy Birliği	☒	
Oy Çokluğu	☐	

Özden AKIL tarafından hazırlanan Cumhuriyet Üniversitesinde Yüksek Öğrenim Gören Yabancı Uyraklı Öğrenciler Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma başlıklı tez, kabul edilmiştir. 20/04/2018

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

11.10/2018

Özden AKIL

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışmanın bütün süreçlerinde benden desteğini ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen değerli tez danıőmanım, hocam Dr. Öğr. Üyesi Ercan ŞAHBUDAK'a çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatımın tüm aşamalarında bana sağladıkları büyük destekler ve fedakarlıklardan dolayı annem, babam ve ablama; amcam Mustafa AKIL ve teyzem Elif AKIL'a teőekkürü bir borç bilirim. Ayrıca lisans ve lisansüstü eğitim dönemlerimde üzerimde emeği olan tüm hocalarıma, bana olan güvenlerini ve inançlarını her zaman hissettiren bütün aileme ve arkadaşlarıma da teşekkür etmek isterim.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR DİZİNİ	iii
TABLolar LİSTESİ	v
ÖZET	xv
ABSTRACT	xvii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1	5
ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	5
1.1. Araştırmanın Konusu	5
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Yöntemi	6
1.5. Araştırmanın Veri Toplama Aracı	6
1.6. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	7
1.7. Araştırmanın Hipotezleri	7
2. BÖLÜM	11
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	11
2.1. Uyum Kavramı	11
2.1.1. Kültür ve Uyum	13
2.1.2. Kültür Şoku Kavramı.....	15
2.1.3. Uyum Etkileyen Faktörler	16
2.2. Küreselleşme Kavramı	18
2.2.1. Küreselleşme ve Eğitim	20
2.3. Göç Kavramı	22
2.3.1. Göç Çeşitleri ve Nedenleri.....	25
2.3.2. Göç Kuramları	31
2.3.2.1. Ravenstein'ın Göç Kuramı	31
2.3.2.2. Everett Lee Göç Kuramı	32

2.3.2.3. Parekh'in Göç Kuramı	33
2.3.2.4. Merkez Çevre Kuramı.....	35
2.3.3. Göç ve Eğitim.....	36
2.4. Ülkemizde Yabancı Öğrenci Tarihi	38
2.4.1. Enderun Mektebi	38
2.4.2. Aşiret Mektebi.....	41
BÖLÜM 3.....	47
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ VE YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLER.....	47
3.1. Dünya Genelinde Üniversitelerin Tarihçesi	47
3.2. Türkiye'de Üniversitelerin Tarihçesi	53
3.3. Üniversite Öğrencilerinin Genel Özellikleri.....	62
3.4. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerine Dair Genel Bilgi	67
3.5. Cumhuriyet Üniversitesi Hakkında Genel Bilgi.....	70
3.6. Cumhuriyet Üniversitesinde Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrenciler Hakkında Genel Bilgi	72
BÖLÜM 4.....	75
ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BULGULAR.....	75
4.1. Frekans Tabloları ve Yorumları.....	75
4.2. Çapraz Tablolar Ve Ki-Kare Testi Sonuçları	131
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	295
KAYNAKÇA.....	307
Ek: 1 Anket Soruları	313
ÖZ GEÇMİŞ	323

KISALTMALAR DİZİNİ

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- Akt** : Aktaran
- CÜBAP** : Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri
- ERASMUS** : European Region Action Scheme For The Mobility Of University Students (Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği İçin Avrupa Bölgesi Eylem Tasarısı)
- IQ** : Intelligence Quotient (Zeka Katsayısı)
- KYK** : Kredi Yurtlar Kurumu
- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- ODTÜ** : Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- OECD** : Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
- TÖMER** : Türkçe Öğretim ve Araştırma Merkezi
- UNESCO** : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
- YÖS** : Yabancı Öğrenci Sınavı
- YTB** : Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
- YURTKUR** : Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1: Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı.....	75
Tablo 4.2: Öğrencilerin Yaş Dağılımı.....	76
Tablo 4.3: Öğrencilerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	77
Tablo 4.4: Öğrencilerin Geldikleri Ülkelerinin Bulunduğu Bölge Dağılımı	78
Tablo 4.5: Öğrencilerin Ülkelerinde İkamet Ettikleri Yer Dağılımı.....	79
Tablo 4.6: Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumu Dağılımı	80
Tablo 4.7: Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarının Dağılımı	81
Tablo 4.8: Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumları Dağılımı.....	82
Tablo 4.9: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Programların Dağılımı	83
Tablo 4.10: Öğrencilerin Kaçınıcı Dönemde Okuduklarının Dağılımı.....	84
Tablo 4.11: Öğrencilerin Burs Alma Dağılımı	85
Tablo 4.12: Öğrencilerin Gelirlerinin Yeterlilik Dağılımı.....	85
Tablo 4.13: Öğrencilerin Kaldıkları Yer Dağılımı.....	86
Tablo 4.14: Öğrencilerin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenlerinin Dağılımı	87
Tablo 4.15: Öğrencilerin Ülkelerine Gidiş Sıklıklarının Dağılımı	88
Tablo 4.16: Öğrencilerin Kaldıkları Yerlerin Fiziki Koşullarından Memnuniyetlerinin Dağılımı	89
Tablo 4.17: Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Memnuniyetlerinin Dağılımı	90
Tablo 4.18: Öğrencilerin Okudukları Bölümden Memnuniyet Derecelerinin Dağılımı	91
Tablo 4.19: Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarının Dağılımı	92
Tablo 4.20: Öğrencilerin Aldıkları Eğitimde En Çok Zorlandıkları Konuların Dağılımı	93
Tablo 4.21: Öğrencilerin Türkçe Bilgilerinin Ders Anlamalarına Etkisinin Dağılımı	94
Tablo 4.22: Öğrencilerin Türkçe Konuşarak Kendilerini İfade Etme Durumlarının Dağılımı	95
Tablo 4.23: Öğrenciler Hakkında Adli Soruşturma Dağılımı.....	95
Tablo 4.24: Öğrencilerin Üniversitedeki Disiplin Soruşturmalarının Dağılımı....	96
Tablo 4.25: Öğrencilerin Sağlık Sorunlarındaki Tedavi İmkanlarının Dağılımı ..	97

Tablo 4.26: Öğrencilerin Sivas'taki İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Dağılımı.....	98
Tablo 4.27: Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimseme Durumlarının Dağılımı	99
Tablo 4.28: Türk Geleneklerinin Farklı Olmasının Öğrencilere Etkilerinin Dağılımı	100
Tablo 4.29: Buradaki Giyim Tarzlarının Öğrencilerin Hareketlerine Etkilerinin Dağılımı	101
Tablo 4.30: Öğrencilerin Türkçe Gazete, Dergi veya Kitap Okuma Eğilimlerinin Dağılımı	101
Tablo 4.31. Öğrencilerin Türk Televizyon Kanalları İzleme Oranlarının Dağılımı	102
Tablo 4.32: Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Dağılımı.....	103
Tablo 4.33: Öğrencilerin Bir Türk ile Evlenme Düşüncelerinin Dağılımı.....	104
Tablo 4.34: Öğrencilerin Bundan Sonraki Yaşamlarını Sivas'ta Devam Ettirme İsteklerinin Dağılımı	105
Tablo 4.35: Öğrencilerin Gelecekte Türkiye'nin Başka Bir Şehrinde Yaşama İsteklerinin Dağılımı	106
Tablo 4.36: Öğrencilerin Sivas'a Uyum Sağlama Durumlarının Dağılımı	107
Tablo 4.37: Öğrencilerin Sivas'ta Dışlanma Durumlarına Dair Düşüncelerinin Dağılımı	107
Tablo 4.38: Öğrencilerin Sivas'ta Yaşamaktan/Okumaktan Dolayı Duydukları Memnuniyet Durumlarının Dağılımı	108
Tablo 4.39: Öğrencilerin Sivas'ın En Olumlu Yanıyla İlgili Düşünce Durumlarının Dağılımı.....	109
Tablo 4.40: Öğrencilerin Sivas'ın En Olumsuz Yanı ile İlgili Düşüncelerinin Dağılımı	111
Tablo 4.41: Öğrencilerin Sivas'ın Hangi Alanda Daha Çok Gelişme Kaydettiğine Dair Düşüncelerinin Dağılımı	112
Tablo 4.42: Öğrencilerin Ülkelerine Karşı Duydukları Özlem Durumlarının Dağılımı	113
Tablo 4.43: Öğrencilerin Eğitimlerini Yarıda Bırakıp Ülkelerine Dönme İsteklerinin Nedenlerinin Dağılımı	114

Tablo 4.44: Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Değişme Durumlarının Dağılımı	115
Tablo 4.45: Öğrencilerin Türkiye ile Kendi Ülkelerini Kıyaslama Durumlarının Dağılımı	116
Tablo 4.46: Öğrencilerin Türkiye'ye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Dağılımı	117
Tablo 4.47: Öğrencilerin Türkiye ile Ülkeleri Arasında Gördükleri En Temel Farkların Dağılımı	118
Tablo 4.48: Öğrencilere Göre Kültürel Farklılıklardan Kaynaklanan En Önemli Sorunların Dağılımı	119
Tablo 4.49: Öğrencilerin Bir Sorun Karşısında Sergiledikleri Davranışların Dağılımı	121
Tablo 4.50: Öğrencilerin Sosyokültürel ve Sportif Etkinliklere Katılım Durumlarının Dağılımı	122
Tablo 4.51: Öğrencilerin Türk Öğrencilerden Asıl Beklentilerinin Dağılımı.....	123
Tablo 4.52: Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Asıl Beklentilerinin Dağılımı	125
Tablo 4.53: Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Dağılımı	127
Tablo 4.54: Öğrencilerin Kaldıkları Yurttan Temel Beklentilerinin Dağılımı ...	128
Tablo 4.55: Öğrencilerin Cumhuriyet Üniversitesi'nden Asıl Beklentilerinin Dağılımı	129
Tablo 4.56: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Memnuniyet Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	131
Tablo 4.57: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	132
Tablo 4.59: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Bilgilerinden Dolayı Dersleri Anlamakta Güçlük Çekme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	137
Tablo 4.60: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sağlık Sorunlarında Yeterli Tedavi İmkânı Bulup Bulamama Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	138

Tablo 4.61: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Yaşayan İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	140
Tablo 4.62: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimseme Konusundaki Zorluk Çekme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	141
Tablo 4.63: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	142
Tablo 4.64: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bir Türk İle Evlenmeyi Düşünüp Düşünmeme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	144
Tablo 4.65: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bundan Sonraki Yaşamlarına Sivas'ta Devam Etme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	146
Tablo 4.66: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'a Uyum Sağlama Süreçlerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	147
Tablo 4.67: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kendilerini Sivas'ta Dışlanmış Olarak Hissetme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	148
Tablo 4.68: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Yaşamaktan/Okumaktan Dolayı Memnun Olup Olmama Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	150
Tablo 4.69: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ın En Olumlu Buldukları Yönlerle Cinsiyet Değişkeninin Birbirine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	153
Tablo 4.70: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ın En Olumsuz Buldukları Yönlerle Cinsiyet Değişkeninin Birbirine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	154
Tablo 4.71: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Geldikten Sonra Değişme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	157
Tablo 4.72: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'deki Hayatı Geldikleri Yere Göre Nasıl Bulduklarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	160

Tablo 4.73: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	162
Tablo 4.74: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye ile Kendi Ülkeleri Arasında Gördükleri En Temel Farkın Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	164
Tablo 4.75: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürel Farklılıklardan Kaynaklı Olarak Gördükleri En Önemli Sorunun Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	165
Tablo 4.76: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bir Problem Karşısındaki İzleyecekleri Yolun Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	168
Tablo 4.77: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyokültürel, Sportif Aktivitelere Katılım Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	170
Tablo 4.78: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Öğrencilerden Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	172
Tablo 4.79: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Temel Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	173
Tablo 4.80: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	175
Tablo 4.81: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Cumhuriyet Üniversitesi'nden Temel Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	177
Tablo 4.82: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Memnuniyet Durumlarının Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	180
Tablo 4.83: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimde En Çok Zorlandıkları Konuların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	182
Tablo 4.84: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sağlık Sorunlarında Yeterli Tedavi İmkanı Bulma Durumlarının Yaşa Bağlı Olup Olmadığını Belirleyen Ki-Kare Testinin Sonuçları	185

Tablo 4.85: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'taki İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Yaşa Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	187
Tablo 4.86: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimserken Zorluk Yaşama Durumlarının Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	190
Tablo 4.87: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	192
Tablo 4.88: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İmkanları Dahilinde Bundan Sonraki Yaşamlarını Sivas'ta Geçirmek İsteklerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığını Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	193
Tablo 4.89: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'a Uyum Sağlama Süreçlerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	194
Tablo 4.90: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Buldukları En Olumlu Yanların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	197
Tablo 4.91: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Buldukları En Olumsuz Yanların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	199
Tablo 4.92: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Geldikten Sonra Değişiklik Göstermesi Durumunun Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	201
Tablo 4.93: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'deki Hayatı Ülkelerine Göre Nasıl Bulduklarının Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	204
Tablo 4.94: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	205
Tablo 4.95: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürel Farklılıklardan Kaynaklı Olarak Gördüğü En Önemli Sorunların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	207
Tablo 4.96: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bir Problem Karşısında İzleyecekleri Yolların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	209

Tablo 4.97: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal, Sportif Aktivitelere Katılım Derecelerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	212
Tablo 4.98: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Temel Beklentilerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	215
Tablo 4.99: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	218
Tablo 4.100: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimde Memnuniyet Durumlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	220
Tablo 4.101: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Almakta Oldukları Eğitimde En Çok Zorlandıkları Konuların Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	222
Tablo 4.102: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sağlık Sorunlarında Yeterli Tedavi İmkani Bulma Durumlarının Medeni Durumlarına Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	224
Tablo 4.103: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'taki İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	225
Tablo 4.104: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimserken Zorluk Yaşama Durumlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	228
Tablo 4.105: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	229
Tablo 4.106: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İmkanları Dahilinde Bundan Sonraki Yaşamlarına Sivas'ta Devam Etme Durumlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	231
Tablo 4.107: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'a Uyum Sağlama Süreçlerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	233
Tablo 4.108: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ın En Olumlu Yanlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	234

Tablo 4.109: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ın En Olumsuz Yanının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	237
Tablo 4.110: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Değişim Durumunun Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	238
Tablo 4.111: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'deki Hayatı Ülkelerine Göre Nasıl Bulduklarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	240
Tablo 4.112: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	241
Tablo 4.113: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürel Farklılıklardan Kaynaklı Olarak Gördükleri En Önemli Sorunların Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	244
Tablo 4.114: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Problemler Karşısında İzleyecekleri Yolların Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	246
Tablo 4.115: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyokültürel, Sportif Etkinliklere Katılım Derecelerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	247
Tablo 4.116: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Temel Beklentilerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	248
Tablo 4.117: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	251
Tablo 4.118: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Memnuniyet Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	253
Tablo 4.119: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Eğitimlerinde En Çok Zorlandıkları Konuların Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	255
Tablo 4.120: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sağlık Sorunlarında Tedavi İmkânı Bulma Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	258

Tablo 4.121: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'taki İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	260
Tablo 4.122: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimserken Zorluk Yaşama Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	263
Tablo 4.123: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	265
Tablo 4.124: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İmkanları Dahilinde Bundan Sonraki Yaşamlarını Sivas'ta Geçirmek İsteme Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	267
Tablo 4.125: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'a Uyum Sağlama Süreçlerinin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	269
Tablo 4.126: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ta Buldukları En Olumlu Yönlerin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	271
Tablo 4.127: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Buldukları En Olumsuz Yönlerin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	273
Tablo 4.128: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Geldikten Sonra Değişme Durumunun Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	275
Tablo 4.129: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'deki Hayatı Ülkelerine Göre Nasıl Bulduklarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	278
Tablo 4.130: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	280
Tablo 4.131: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürel Farklılıklardan Kaynaklı Gördükleri En Önemli Sorunların Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	282
Tablo 4.132: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Problem Karşısında Nasıl Bir Yol İzleyeceklerinin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları.....	284

Tablo 4.133: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Etkinliklere Katılım Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	286
Tablo 4.134: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Temel Beklentilerinin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadıklarının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	288
Tablo 4.135: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları	292

ÖZET

Eğitim amacıyla yapılan yer değişimleri her daim ve her yerde karşımıza çıkan bir olaydır. Eğitim, oldukça küçük yaştaki bireylerin bile her gün zorluklarla mücadele etmelerine sebep olan bir kurumdur ve dolayısıyla önemi çok büyüktür. Buradaki zor mücadelelerin başlıca unsurlarından biri de uzun mesafelerdir. Bu uzun mesafelerden akla ilk olarak kırsal kesimlerden kasabalara gerçekleştirilen günlük taşımali eğitimler gelmektedir. Bu tür koşullarla eğitimlerini tamamlamaya çalışan çocukları günümüzde bile hala görmek mümkündür.

Özellikle kış aylarında yürütmesi oldukça zor olan bu koşullara çare olarak ebeveynler kasabalara veya şehirlere göç etmeyi bulmaktadırlar. Başvurulan bu yol, kırdan kente göçün de en önemli sebepleri arasında yer almaktadır. Eğitimin erken dönemlerinde dahi en iyi koşullarda gerçekleştirilme arayışı, ilerleyen dönemlerde hedefini daha da artırarak devam etmektedir. Özellikle öğrenciler yüksek eğitimlerinde kendilerine en çok fayda sağlayacak okul ve bölüm arayışında olurlar. Bu dönemde her öğrencinin akıllarından geçirdikleri büyük hedeflerinin başında yurtdışında eğitim almak gelmektedir. Türkiye'deki gençlerin bu konudaki hedeflerinin yeri, büyük çoğunlukla Amerika ve Avrupa olmaktadır. Özellikle Amerika eğitim alanındaki başarılarıyla ve sunduğu imkanlarla dünyanın her yerinden birçok yabancı uyruklu öğrenci çekmektedir. Bu çekimle birlikte Amerika, bu alanı bir sektör haline getirmiş ve kendi ekonomisine oldukça büyük bir katkı sağlamıştır.

Türkiye de çoğu Orta Asya ve Orta Doğudan gelen yabancı uyruklu öğrencilerine sağladığı birçok imkanla (burs, kalacak yer, bazı özel durumdaki öğrencilere sınavsız kontenjan vb.) eğitimlerine katkı sağlamaktadır. Bu alan, iyi bir şekilde değerlendirilir, gelen öğrenci sayısı ve kalitesi artırılmaya yönelik çalışmalar yapılırsa ülkelerin gelişmelerine önemli etkileri olabilecek bir alandır.

Bu araştırmada da bu konunun önemine değinilmek istenmiş, yabancı uyruklu öğrencilerin demografik özellikleri, yaşadıkları sorunları, bazı konulardaki duygu ve düşünceleri araştırılmıştır. Ayrıca Türkiye, Sivas ve

Cumhuriyet Üniversitesi hakkındaki düşünceleri, beklentileri ve izlenimleri öğrenilmiştir. Bu şekilde dışardan bir göz tarafından ülkemizin, ilimizin ve üniversitemizin de nasıl değerlendirildiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Yüksek Eğitim, Yabancı Uyruklu Öğrenciler, Sivas

ABSTRACT

Translocation for the sake of education is a widespread phenomenon that one may easily observe at any time and place. Education is an institution which is the cause of struggle against major difficulties even for minor aged members of the society. Consequence of that fact is the inevitable importance of this institution. One of the primary aspects of the difficulties is the long distant problem. Of long distance, comes to mind (the daily portable education) from country sides to centers. It is still possible to witness such issue even today's world.

The solution for the above mentioned problem which gets worse in the winter conditions is immigration from rural areas to the populated city centers or towns. This solution is also the major cause of the migration to cities phenomenon. Even at the beginning of the education process, the search for better conditions augments through time. Students at the level of higher education would find themselves in a constant search for better schools and faculties. At this period, the option of studying abroad is the primary goal for a student. Turkish youth in particular looks for United States and Europe when it comes to search for a higher quality in terms of education. United States is exceptional in a sense being the center of attraction for students worldwide. With that in mind, U.S.A is also successful in converting this situation into a market and now it is one of the main source of income for the economy of the country.

Turkey is also a country which supports students mainly from Middle East and Central Asia by providing them scholarships, dormitories, access to universities without exams for students in special conditions etc. This is a field which may have positive effects to the development of countries if it would be managed to raise the quantity and the quality of the applicants.

In this research, the aim is to express the importance of the subject by researching the demographic profile of the foreign students, the problems they face, their ideas and feelings of some particular subjects. Also their ideas, expectations and impressions of Turkey, Sivas and University of Cumhuriyet (Republic) had been shown. Bu doing this, it has been observed how our country, our city and university had been seen from an outside point of view.

Keywords: Education, High Education, Foreign Students, Sivas

GİRİŞ

Yükseköğretim düzeyinde eğitim alan öğrencilerin uluslararası alanlardaki dolaşimleri her geçen yıl giderek artmaktadır. Öğrencilerin bu dolaşımı, çoğunlukla tercih edilen ülkelerin ekonomik gelişmelerine de önemli katkılar sağlamaktadır. Türkiye de bu sahada 1990'lı yılların başından beri yer almaktadır. Bu yıllarda başlayan YTB (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) Sınavı Türkiye'nin yabancı öğrenci alımındaki en belirleyici kriteri olmuştur.

Türkiye yabancı öğrenci açısından en çok Orta Asyalı öğrencileri ağırlamaktadır. Üniversitelerin kendi bünyelerinde yaptıkları sınavlar sonucu ise yerleştirmeler gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte son yıllarda Orta Doğuda meydana gelen olaylar özellikle Suriye'den ülkemize yoğun bir göç akımı yaşanmasına neden olmuştur. Ülke olarak oldukça önemli yardımların gerçekleştirildiği Suriyeli vatandaşlara bir yardım eli de eğitim alanında uzatılmıştır. Diğer yabancı uyruklu öğrencilerin girmek zorunda oldukları yerleştirme sınavlarından Suriyeli öğrenciler muaf tutulmakta ve sınavsız olarak Başbakanlık kontenjanlarıyla üniversitelere yerleştirilmektedirler. Hem yaşanan göç dalgasının hem de bu durumların etkisiyle üniversitelerimizdeki Orta Doğulu öğrencilerin sayısı giderek artmaktadır.

Yükseköğrenimleri esnasında yabancı öğrencilerin çoğu sosyolojik ve psikolojik birçok sorunla uğraşmaktadırlar. Özellikle ülke değişimlerinin ilk zamanlarında farklı bir kültüre adapte olma, o ülkenin toplumsal yaşamıyla ilgili kurallarını öğrenme, tüm bu sürece uyum sağlama gibi pek çok konularda problemlerle karşılaşmakta ve bu problemleri en kısa sürede aşmaya çalışmaktadırlar. Farklı bir toplumun toplumsal hayatında kendilerine bir yer edinmeye çalışan öğrenciler aile ve arkadaşlarından ayrılmış olmanın yalnızlığıyla da baş etmektedirler. Belki de hayatlarında ilk defa kendi ayakları üzerinde durma uğraşı vermekte, ekonomik hayatlarını tek başlarına idame ettirmekte, ülkelerine ve ailelerine oldukça uzak bir yerde, farklı bir hayat yaşama ve bu hayata alışma

zorunluluğundadırlar. Üstelik bütün bunlarla birlikte eğitimlerini başarılı bir şekilde tamamlama gayreti de göstermeleri gerekmektedir.

Yukarıda bahsedilen durumlara ek olarak Suriyeli öğrencilerin çok daha büyük sorunlarla eğitimlerine başlamaları onlar için ayrı bir dezavantaj yaratmaktadır. Hayattaki en ağır travmatik olaylardan biri olan savaşın ortamından, sahip oldukları birçok şeyden vazgeçerek, sadece yaşamını devam ettirebilmek adına başka bir ülkeye sığınmak çok daha farklı bir problemdir. Böyle ağır bir olayla birlikte eğitimi devam ettirmek ve başarıyla tamamlamak, bu durumdaki öğrencilere artı bir yük getirmektedir.

Genel olarak öğrencilerin yurtdışı eğitimlerinde yaşadıkları süreç bilhassa ilk etaplarında zorluklarla dolu olabilmektedir. Bu araştırmada da ülkemizdeki yabancı uyruklu öğrencilerin demografik özellikleri, Türkiye’de geçirdikleri süreçteki uyum sorunları, zorluk yaşadıkları konular, sosyoekonomik durumları, okul durumları gibi konular merak edilmiş ve araştırılmak istenmiştir. Ayrıca Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri özelinde Türkiye’nin yabancı uyruklu öğrenci potansiyeli ve nitelikleri, bu konudaki uygulamaları öğrenilmek istenmiştir. Ek olarak, uluslararası öğrencilerin geçirdikleri bu süreçte ülkemize, ilimize, ülkemizdeki eğitime, insanlara, kültüre, ekonomiye ve bunun gibi birçok sosyolojik niteliklerimize karşı nasıl bir bakış açısıyla baktıkları araştırılan diğer konulardır. Ayrıca bu bakış açısına göre ülkemizin dışardaki insanlara genel olarak nasıl bir izlenim yarattığı da bu araştırmanın merak edilen ve araştırmaya tabi tutulan konularındandır.

Yukarıdaki konulara bağlı olarak bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölümde araştırmanın metodolojik yapısına, amacına, konusuna, önemine değinilmiştir.

İkinci bölümde çalışma kuramsal bir temele oturtulmak istenmiş, buna göre uyum, küreselleşme, kültür, göç, bu bağlamlarda eğitim, göç çeşitleri ve kuramları, ülkemizdeki yabancı öğrenci tarihi gibi konular ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde kuramsal çalışma devam ettirilmiş üniversitelerin dünyadaki ve Türkiye'deki tarihi, üniversite öğrencileri, yabancı uyruklu üniversite öğrencileri, Cumhuriyet Üniversitesi ve Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler konularında bilgiler verilmiştir.

Dördüncü bölümde kuramsal aşamadan uygulama aşamasına geçilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular belirtilmiş ve değerlendirilmiştir.

Son olarak araştırmanın sonuç bölümü oluşturulmuş ve bu bölümde çalışmayla ilgili genel bir değerlendirme yapılmıştır.

BÖLÜM 1

ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusu, öğrenim amaçlı Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'ne gelen yabancı uyruklu öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi ile buradaki uyum düzeylerinin, sosyal yaşantılarının, istek ve beklentilerinin, Türkiye ve Sivas'a karşı tutumlarının ve yaşadıkları zorlukların saptanarak incelenmesidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'de geçirdikleri sosyal ve eğitim hayatlarının sosyolojik problemleri, bu problemleri tetikleyen etkenleri araştırmak, incelemek, Türkiye'ye, Sivas'a ve Cumhuriyet Üniversitesi'ne bakış açılarını, tutumlarını ve beklentilerini tespit ederek elde edilen verileri değerlendirmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, ülkemizdeki yabancı uyruklu öğrencilerin demografik özelliklerinin Cumhuriyet Üniversitesi'nden yola çıkarak ve çeşitli karşılaştırmalar yaparak genel görünümünü belirleme, mevcut sosyolojik durumlarını ve problemlerini saptama, istek ve beklentilerini tespit etme açısından önemlidir. Ayrıca çoğunluğu Orta Asya ve Orta Doğu kökenli olan öğrencilerin Sivas'a ve Türkiye'ye bakış açılarını anlama, Türkiye'nin Sivas dışındaki illeri hakkındaki tutumlarını da belirleme, Türkiye ve Sivas'ın sosyolojik yapısı ile ilgili görüşlerini öğrenme açısından da bilgiler vermektedir. Yani kendi sosyolojik yapımızı dışarıdan gelen gençlerin nasıl gördüğünü öğrenerek yabancı öğrencilerin sosyolojik durumlarının yanında, Türkiye ve Sivas'ın sosyolojik yapısı hakkındaki düşünceleri de değerlendirme açısından önem taşımaktadır. Elde edilen bulguların yorumlanması, değerlendirilmesi ve sonuçların belirtilerek

çözüm önerilerinin sunulması da araştırmanın önemine katkı sağlayan diğer durumlardır.

1.4. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma kuramsal ve uygulama olmak üzere iki aşamadan oluşmuştur. İlk aşamada çalışma konusuyla alakalı bir literatür taraması yapılmıştır. Bu literatür taramasından faydalanılarak teorik aşama tamamlanmıştır. Uygulama kısmında ise yabancı uyruklu öğrencilerin demografik özelliklerini, uyum süreçlerini, problemlerini, düşünce ve beklentilerini ölçmek amacıyla anket çalışması yapılmıştır.

1.5. Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı ankettir. Anketi oluşturmak için literatür taramasında incelenen çalışmalardan faydalanılmıştır. Anket formunun başında öğrencilere araştırmayla ilgili açıklama yapılan, gizlilik esası ile ilgili bilgi verilen ve ayıracakları vakit için teşekkür edilen kısa bir metin yer almıştır. Daha sonrasında ise sorulara geçilmiştir.

İlk olarak öğrencilerin cinsiyet, yaş, medeni durum, yaşadıkları bölge, aile gelir durumu, aile eğitim durumu, ikamet edilen yer gibi demografik özelliklerine dair sorular sorulmuştur.

Yukarıdaki bilgilere dair soruların devamında, eğitimleriyle alakalı sorular ve bazı konulara yönelik memnuniyet durumlarıyla ilgili sorular yer almıştır. Daha sonrasında öğrencilerin zorluk yaşama ihtimalleri olan konulara, uyum süreçlerine, sosyal aktivitelerine, günlük alışkanlıklarına, bazı konulardaki duygu ve düşüncelerine ve Sivas ile Türkiye hakkındaki fikirlerine dair bilgiler merak edilmiş ve bu doğrultuda sorular yöneltilmiştir.

Anketin son bölümünde öğrencilerin aldıkları eğitim, yaşadıkları şehir, kaldıkları yer ve okudukları üniversite gibi hayatlarındaki önemli unsurlardan istek ve beklentilerini öğrenmeye yönelik sorular yer almıştır.

1.6.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde 2016-2017 eğitim öğretim döneminde eğitim gören yabancı uyruklu öğrenciler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı Yabancı İşleri Dairesi'nden alınan bilgiye göre üniversite bünyesindeki yabancı uyruklu öğrenci sayısı toplamda 200 kişidir. Anket sürecinin bahar döneminin sonlarına denk gelmesi sebebiyle öğrencilerin tamamına anket uygulamak mümkün olmamıştır. Bu nedenle evrenin toplam sayısından örneklem alınarak araştırma tamamlanmıştır. “Örneklemin evreni belirli bir sapma düzeyi dahilinde temsil etme varsayımına güven düzeyi denir. Güven düzeyini tam değere yanılma olasılığı tamamlamaktadır. %95'e ve %99'a göre yanılma olasılıkları %5 ve %1'dir. Bu olasılıklardan hareketle 'z' değeri karşılıkları olarak kullanılır. Bu değerler, .05'e göre 1.96, .01'e göre de 2.58'dir” (Karasar 2012: 120-121). Bu araştırmada 0.05 yanılma olasılığı kullanılmıştır.

Üniversite kampüsü içerisinde bulunan TÖMER, Yüksekokullar, Fakülteler, Bölümler, Yurtlar, Bölüm Sekreterlikleri, Dekanlıklar gezilerek toplam 104 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırma için yeter sayı elde edilerek çalışma tamamlanmıştır.

1.7. Araştırmanın Hipotezleri

Temel Hipotez: Giderek küreselleşen, sınırların daha da görünmez hale geldiği bir dünya içinde yaşamaktayız. Ortadan kalkan sınırlar dünyayı giderek küçültmekte ve mesafeler azalmaktadır. Bu durumun yüksek eğitime yansıdığı da görünen bir gerçekliktir. Bu gereklikten yola çıkarak küreselleşmenin yüksek eğitime etki ettiği, uluslararası öğrenci dolaşımının giderek çoğaldığı, özellikle az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere öğrenci göçünün yoğunlaştığı görülmektedir. Bu göçler çoğunlukla batıya gerçekleşmekte ve batı da bu dolaşımı aktif halde tutmak için projeler gerçekleştirmektedir. Öğrencilerin çoğu da daha iyi bir eğitim için gittikleri daha gelişmiş ülkelerde ciddi uyum problemleri yaşamaktadırlar. Bu araştırmada öğrencilerin buldukları ortama uyum sağlama

dereceleri ve karşılaştıkları sorunlar araştırılmıştır. Buna göre öğrencilerin cinsiyet, yaş, medeni durum ve geldikleri bölgelere göre tutum, davranış ve düşünceleri değişmektedir.

H1: Katılımcıların okul başarı durumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H2: Katılımcıların Sivas'ta yaşamaktan/okumaktan dolayı memnun olup olmama durumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H3: Katılımcıların Sivas'ta yaşayan insanların kendilerine karşı tutumlarını nasıl buldukları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H4: Katılımcıların bir Türk ile evlenmeyi düşünüp düşünmeme durumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H5: Katılımcıların bundan sonraki yaşamlarına Sivas'ta devam etme durumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H6: Katılımcıların sosyokültürel, sportif etkinliklere katılım dereceleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H7: Katılımcıların aldıkları eğitimde en çok zorlandıkları konular yaşa göre farklılaşmaktadır.

H8: Katılımcıların toplumsal çevreyi benimserken zorluk yaşama durumları yaşa göre farklılaşmaktadır.

H9: Katılımcıların bundan sonraki yaşamlarına Sivas'ta devam etme istekleri medeni duruma göre farklılaşmaktadır.

H10: Katılımcıların herhangi bir problem karşısında izleyecekleri yollar medeni duruma göre farklılaşmaktadır.

H11: Katılımcıların Türkiye hakkındaki düşüncelerinin geldikten sonra değişme durumları geldikleri bölgeye göre farklılaşmaktadır.

H12: Katılımcıların Türkiye'deki hayatı ülkelerine göre nasıl buldukları geldikleri bölgeye göre farklılaşmaktadır.

H13: Katılımcıların kültürel farklılıklardan kaynaklı gördükleri en önemli sorunlar geldikleri bölgeye göre farklılaşmaktadır.

H14: Katılımcıların yaşadıkları şehirden temel beklentileri geldikleri bölgeye göre farklılaşmaktadır.

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Uyum Kavramı

Uyum kavramı özellikle psikoloji biliminde sıklıkla ele alınan ve daha çok çocukların gelişimleri esnasında değişen durumlarına verdikleri tepkiler ve bu süreçte yaşanan sorunlar bağlamında karşımıza çıkan bir kavramdır. Ancak bu geniş kapsamlı kavramı sadece çocuk gelişimi ile sınırlamak elbette doğru bir yaklaşım değildir. Uyum, her yaştaki ve her durumdaki insanın hayatında oldukça ihtiyaç duyduğu bir olgudur. Çünkü insan hayatı sürekli değişim ve dönüşüm içindedir ve bu sürece uyum sağlamak her insan için hem psikolojik hem de biyolojik bir ihtiyaçtır.

Konuyla ilgili öncelikle tanımlara bakmak gerekirse ilk olarak Bakırcıoğlu tanımını şöyle yapmıştır: “Canlıların istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için çevresi ile kurduğu uyarılı ilişkilerdir” (Bakırcıoğlu 2002: 117). Napoli ve arkadaşlarından aktaran Gençöz’ün tanımı ise şöyledir: “İnsanların kendileri ve kendileri dışındaki herkes ve herşeyden kaynaklanan taleplere verdiği tepkilere uyum denir” (Akt. Gençöz 1998: 2). Diğer bir tanım ise 2012 yılında T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Aile ve Tüketici Hizmetleri Uyum Problemleri adlı çalıştayda yapılmıştır. Bu çalışmaya göre “uyum, şahısların dışarıya ve buradaki değişimlere uygun davranış gösterme aşamalarıdır” (MEB Aile ve Tüketici Hizmetleri Uyum Problemleri Çalıştayı 2012: 5). Oğuzkan’a göre ise uyum “kişinin çevre koşullarına ve yaşadığı ortamın kültürüne psikolojik olarak uyma dönemidir” (Akt. Tezcan 2000: 9). Tezcan uyum konusunu özellikle psikolojik yönü ile ele alır ve sağlıklı uyumun sonucunda “psikolojik hastalıkların oluşacağını” (Tezcan 2000: 10) söyler. Tufan’a göre “Sağlıklı uyum davranışı gösteren kişinin özellikleri ise şu şekildedir: Gerçeklerin farkında olmak, gerçeklerle sağlıklı ilişki kurmak, telaşa kapılmadan kendini kabullenme, yapmacık tavırlardan kaçınma, pozitif yönde motive olma, katı davranışlardan kaçınma, özgüven sahibi olma, toplumsal rollerin bilincinde olma, ileriye yönelik hedef ve isteklerin olması” (Akt. Tezcan

2000: 10). Tıpkı Tezcan gibi uyum konusunu psikolojik yönüyle ele alan bir diğer isim Hartmann'dır. Hartmann'a göre "uyum konusu, psikolojik sağlığımız başta olmak üzere psikoloji konusunda pek çok sıkıntıya çözüm üretme yetisine sahiptir" (Hartmann 2004: 33). Hartmann'ın Tezcan ile bir diğer ortak noktası ise sağlıklı uyum davranışına sahip kişilik özelliklerine değinmesidir. Tezcan'ın on maddelik sıralamasına yukarıda değinmiştik. Hartmann bu on maddelik özelliklerden ziyade üç madde ile sağlıklı uyum davranışının özelliklerini sıralamıştır. Ona göre "üretken, hayattan zevk alan ve akıl sağlığı yerinde olan birey sağlıklı uyum davranışı göstermektedir. Ancak bununla birlikte yaşamımızdaki bütün başarısızlıkları uyum sorununa bağlamak ta çok doğru bir yaklaşım değildir" (Hartmann 2004: 34). "Uyum hem bugünüme hem de yarınımıza atıfta bulunur. Fakat uyum süreci her zaman geleceğe yönelik atıfta bulunur" (Hartmann 2004: 34-35).

Yukarıda belirttiğimiz tanımlarda da görüldüğü gibi uyumda önemli olan insan ve çevre ilişkisidir. İnsan ve çevrenin bu bağı, her kişinin belirli bir çevrede yaşamasından ve dolayısıyla bu çevrede meydana gelebilecek değişimlerden dolayı veya direkt etkilenmesi bakımından sosyal psikolojinin de önemli bir konusudur. Bireyi toplumdaki ayrımın mümkün olmayacağı gibi toplumlarda meydana gelen değişimlerden bireyin etkilenmemesi de mümkün değildir. Dolayısıyla "toplumlar giderek karmaşık bir yapıya büründükçe insanların uyum sağlaması zorlaşır karşılaşılan sorunlar artmaktadır. Ve haliyle bu zorlaşan sorunları matematik işlemi gibi mantık çerçevesinde çözmek pek kolay değildir" (Baymur 2004: 104). Ancak değişim ve dönüşümün hayatın her alanında var olduğunu bilmekteyiz. Bu nedenle de her bireyin bazı durumlarda ve olaylarda uyum problemi yaşaması yadsınamaz bir gerçekliktir.

Sonuç olarak mutlaka "kişi, yaşamı boyunca kendine ait bir kimlik oluşturma ve bu kimliği geliştirme çabasıdır. Ve tabii ki bu çaba içerisindeyken stabil bir düzenin yanında değişen bir çevreye uygun davranışlarda bulunmaya çalışabilirler. İnsan sahip olduğu becerileri istediği gibi kullanabilir. Fakat toplumsal amaçları için sahip olduğu becerilerini içinde bulunduğu çevrenin

talepleri doğrultusunda kullanır ve böylece doğru bir uyum sağlamış olur. Sağlıklı ve doğru bir uyumun gerçekleşmesine neden olabilecek durumlar şöyledir:

1. Hayatı sürdürebilmek
2. Kişinin kendisini ve girdiği ortamları tanıyabilmesi
3. Kendi kişiliğinin, potansiyelinin farkında olmak ve gerekirse değişik özellikler geliştirmesi” (Gençöz 1998: 6-7).

2.1.1. Kültür ve Uyum

Araştırma konumuz gereği yabancı öğrencilerin uyum problemleri bizim için temel oluşturur. Yabancı bir öğrencinin ise yaşayacağı en büyük uyum problemleri gittiği yerdeki kültürel farklılıklardan kaynaklanan problemlerdir. Yaşanan bu problemlerde bireyin yetiştiği toplum ve sahip olduğu kültürel yapı ile gittiği yerdeki toplumsal ve kültürel yapı arasındaki fark belki de en önemli yere sahiptir. Sahip olunan kültürel yapı ile uyum gösterme eğilimleri arasındaki ilişkiyi Kağıtçıbaşı şöyle dile getirmiştir: “Yapılan birçok araştırma sonuçları incelendiği zaman ortaya çıkan kanı bireyci ve toplulukçu kültürlerde uyum kavramının farklı olarak sergilendiğidir. (...) Buna göre bireyci kültüre sahip insanlar olaylara, kişilere ve çevreye daha bireysel baktıkları için uyum konusunda toplulukçu kültüre sahip insanlara göre daha az uyma eğilimi gösterirler. (Yamaguchi 2004)” (Akt. Kağıtçıbaşı 2010: 97). Kağıtçıbaşı yapılan araştırmalar sonucu böyle bir sonuç elde etse de bu sonuç her koşulda ve her ortamda geçerli olan bir sonuç değildir. Toplulukçu kültürlerin uyma eğilimi her zaman ve her yerde bireyci kültürlerden daha üst seviyede olmamaktadır. Bu konuyu açıklamaya Kağıtçıbaşı gruplar üzerinden şöyle devam eder: “Grupları iç gruplar ve dış gruplar olarak ikiye ayırdığımızda iç gruplar kişinin üyesi olduğu, bizzat içinde bulunduğu, kendisi için manevi bir değer taşıyan gruplardır. Dış gruplar ise kişinin dışında olan, kişinin ait olmadığı gruplardır. Bu durum toplulukçu ve bireyci kültürlere uyarlandığında aidiyet duygusunun toplulukçu kültüre sahip insanlarda daha ön planda olduğunu düşünürsek bu kültüre mensup insanların gruplar arasındaki ayrımı daha fazla yaptığını söyleyebiliriz. (...) Dolayısıyla toplulukçu kültüre sahip kişiler iç gruba daha fazla bağlılık ve aitlik

davranışı gösteren, grup kurallarını daha çok içselleştiren ve uyan kişilerdir (Shweder & Le Vine, 1984). Fakat bu kişiler aynı uyma davranışını dış gruplara gösterememektedirler. Çünkü farklı bir grubun kurallarına, mensup oldukları gruplar kadar güvenmekte zorluk çekmektedirler” (Kağıtçıbaşı 2010: 97-98). Bu sonucu küresel boyuttaki öğrenci dolaşımına uyarlayacak olursak, gidilen ülke farklı bir kültür ve dolayısıyla dış grup olduğu için toplulukçu kültüre sahip öğrencilerden çok bireyci kültüre sahip öğrencilerin daha fazla uyum sağlayabileceğini söyleyebiliriz. Toplulukçu kültürlerle sahip öğrencilerde ise iç grup – dış grup ayrımı daha belirgin olduğu için uyma davranışında daha fazla zorlandıkları görülebilir.

Yukarıda bahsettiğimiz, toplumlara göre kültürlerarası boyuttaki uyum özelliklerini daha da netleştirmemiz gerekirse kültürlerarası uyum konusuna yer vermemiz gerekmektedir. Buna göre bir tanım yapacak olursak, “Matsumoto vd. ne göre (2004) kültürlerarası uyum, insanların yeni bir kültürün içine girdiğinde olumlu veya olumsuz bütün sonuçlarıyla yaşadığı stresi aşma becerisidir” (Akt. Eğinli ve Yalçın, 2016: 20).

İlkokul, lise ve üniversite hayatlarımızın ilk gününü düşünelim. Bir gün öncesinde bile ne kadar gergin ve stresli olduğumuzu hatırlarız. Tanımadığımız, yabancı birçok kişinin arasında yalnız kalmak en büyük korkumuzdur. Eğitim ve öğretim müfredatından, derslerden daha önce bu yalnızlığı aşmak ilk düşüncemiz olur. Tanımamız gereken birçok arkadaş ve öğretmen vardır. Üniversite ise diğer öğretim aşamalarından daha farklı ve karmaşıktır. Çünkü orada kültürlerarası farklılık işin içine biraz daha fazla girmektedir. Farklı yaş gruplarında, farklı şehirlerden, köy ve kasabalardan farklı kültürel yapıya sahip birçok insan vardır. İlk zamanlarda farklı bir yere alışmak ve orayı öğrenmek, belki de o zamana kadar karşılaşmadığımız kültürlerle mensup insanlarla tanışmak ve onlarla orta yollu bir iletişim içine girmek oldukça stresli bir iştir. Ama zamanla bu aşamaları geçerek öğrendiğimiz ve tanıdığımız herkesin ve her şeyin bizim için bir kazanım olduğunun farkına varıp, bu farklılıklara uyum sağlayarak yeni davranış biçimleri geliştiririz. Aynı aşamaları farklı bir ülkede, farklı bir dille ve çok daha az ortak

yönlerimiz olan insanlarla aşmak çok daha stresli ve sıkıntılı bir süreçtir. Ama tıpkı diğer örnekler gibi bütün bu sıkıntıları sağlıklı bir şekilde atlatarak uyum davranışını göstermenin yarattığı rahatlık ve mutluluk aynı ilk zamanlardaki stres kadar güçlü bir duygu olmaktadır. Örneğin Erasmus tecrübesi yaşayan öğrencilerin birçoğunda bu aşamaları duymaktayız.

2.1.2. Kültür Şoku Kavramı

“Kültür şoku Oberg tarafından oluşturulan bir kavramdır. Kavram kısaca kişilerin kendi kültüründen farklı bir kültüre sahip yabancı bir ülkede yaşadıkları sorunları ele almaktadır. Kişi böyle bir ortamda gerek fizyolojik gerek psikolojik birtakım rahatsızlıklar yaşar. Ani değişen bu ortama ayak uydurmaya çalışırken geçen sürede kişi kaygı hali, her şeye karşı kayıtsız kalma, kendini yalnız hissetme gibi sorunlarla uğraşır” (Güçlü 1996: 103).

Bu uyum süreci bazı bilim insanları tarafından çeşitli eğrilerle yabancı öğrenciler üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. İlk olarak “Lysgaard ‘U-Eğrisi’ni oluşturmuştur. Bu eğri ile Lysgaard Amerika’ya eğitim görmeye giden öğrencileri üç aşamada ele almıştır. İlk aşamada uyum süreci olumlu görülmekte, ikinci aşamada ise tam tersi olumsuz bir uyum davranışı gözlenmektedir. Öğrenci kendini tek başına ve üzgün hissetmektedir. Üçüncü ve son aşama ise tıpkı ilk aşama gibi olumlu bir uyum dönemidir.

Diğer bir eğri ise Gullahorn ve Gullahorn tarafından geliştirilen ‘W-Eğrisi’dir. Bu yaklaşımda ‘U-Eğrisi’ne benzer görüşler içerir ve ikinci aşamayı aynı şekilde uyum davranışının gösterilmesinde negatif bir aşama olarak ele alırlar. Bu benzer iki yaklaşımın karşısına Becker bir eleştiri ile gelmiş ve bu yaklaşımların ABD, Avrupa gibi daha gelişmiş ülkeleri yansıttığını, gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkeler için geçerli bir durumu sunmadığını savunmuştur. Bu görüşler doğrultusunda Selby ve Woods Avrupa dışındaki ülke bireylerinin uyum davranışlarını açıklamak için ‘V-Eğrisi’ni geliştirmiştir. Bu yaklaşımda uyum davranışı ilk zamanlarda düşük iken sonraki aşamalarda yüksektir” (Güçlü 1996: 103). Bu sonuçlara bakıldığında görülen şey kültürler arasındaki uyum

süreçlerinin yine farklılık gösterdiği'dir. Amerika ve Avrupa kültürüne mensup öğrencilerin gittikleri ülkelerde ilk olarak olumlu tutumlar sergilemeleri ve sağlıklı bir uyum davranışı göstermeleri onların dış gruplara karşı daha açık bir tutum sergilemelerinden ileri gelmektedir. Daha bireysel bir yapıya sahip bu kültürler kendilerinden farklı olana da aynı şekilde toplumsal kuralları haricinde daha bireyci bir tutumla yaklaşır. Ama iş daha toplulukçu, iç grup dinamikleri daha güçlü ve daha az gelişmiş ülkelere geldiğinde bu toplumların ilk aşamada farklı kültüre sahip yabancı bir ülkede yani dış grupta daha fazla uyum problemi yaşadığıdır. Bu sonuç önceki değindiğimiz noktalara da baktığımızda beklenen bir sonuçtur. Ancak beklenmeyen sonuç ikinci aşamada bireyci kültüre mensup öğrencilerin ilk aşamanın aksine uyum sorunu yaşamaması ama toplulukçu kültürlerin uyumu sağlamış olmasıdır. Bu sonucun çıkmasında belki de en büyük neden beklentilerdir. Beklentilerin karşılanmaması uyumu güçleştirmiş olabilir. Fakat iki taraf içinde yapılan araştırmalarda benzer çıkan tek aşama son aşamadır. Ve bu aşamada bilim adamlarınca belirtilen iki grup öğrenci için de uyum sağlanmış ve farklılıklar benimsenmiştir. Bu durum da geçen uzun sürecin ortama alışmada etkili olmasından, tecrübenin artmasından ve yaşanan zorluklarla birlikte kazanımların artmasından kaynaklanabilir.

Yukarıda belirttiğimiz görüşlerden de gördüğümüz üzere uyum, hem bireysel hem de toplumsal olarak oldukça önem arz eden bir kavramdır. Bu yapmış olduğumuz yabancı uyruklu öğrenciler ile ilgili çalışmada da ele alacağımız hemen hemen her sorunun temelinde uyum kavramı oldukça önemli bir yere sahiptir.

2.1.3. Uyum Etkileyen Faktörler

Uyum bir öğrencinin en büyük amacıdır. Çünkü herkes girdiği her ortamı sevmek, orada sevilme ve kabul görmek ister. Bu isteklerin gerçeğe dönüşmesi öğrencinin uyumu açısından oldukça önemlidir. Ancak yeni girdiğimiz bir çevrede bu tür uyum sorunları yaşamamak için birçok etkenin olumlu yönde ilerlemesi gerekir. Gençlerin ergenlik dönemlerinde “psikolojik olarak gelgitler yaşamaması bilinen bir şeydir. Bilhassa bu dönemlerinde üniversite eğitimlerine

başlayan öğrenciler, aileleri ile girdikleri ortamın kendisine verdiği öğretileri bireysel hayatlarıyla eşleştirmeye uğraşırlar. Bunu yaparken de hayatlarında kendi özlere göre bir sitem ve düzen oluşturmaya çabalarlar” (Aktaş 1997: 107). Buna göre kişi içerisinde olduğu iki ayrı yerden yani ailesi ve çevresinden birine kendini daha yakın hissedebilir veya ikisine de kendini yakın hissedemez. Bu tür durumlarda genellikle kişinin çevresiyle ve içinde bulunduğu düzenle arasında çatışma çıkar ve birey kendi istekleri doğrultusunda bir uyum sergileyemez. Özellikle arkadaşların gençler için daha da önemli olduğu “ergenlik dönemlerinde arkadaş çevreleri ile aile yapıları birbirlerine yakın özellikler gösteren kişiler büyük bir sorunla karşılaşmazken, iki tarafın da kurallarının ve fikirlerinin değişiklik gösterdiği zamanlarda kişi, iki taraf arasında büyük bir sorunla karşılaşabilmektedir. Bu tür olaylar kişinin kendisine olan özgüvenini ve uyumunu negatif yönde geliştirmektedir” (Aktaş 1997: 107).

Bu sözlere bakarak uyum sorununu tetikleyen en önemli faktörün kişinin aile ve arkadaş çevreleri arasındaki uyumsuzluk olduğunu söyleyebiliriz. Kişini daha geniş bir ortamın içine girmesiyle alışık olduğu ortamdaki farklı insanlarla tanışması ve kaynaşması bazı zamanlar ailelerin yapılarına ters düşmekte bu da genci ikilemede bırakarak uyum sürecini kötü yönde etkilemektedir. Bireylerin sağlıklı bir uyum gösterebilmesi için, aileleri ve arkadaş çevrelerindeki uyumun da olumlu olması gerekir.

Bu tür durumların yanında “kalacak yer, yemek, maddi gelirleri idare edebilme, değişik kültürlerle yaşayabilme, güvenliğini sağlayabilme, başka insanlar nezdinde kabul görme gibi etkenler üniversite öğrencilerinin başlangıç zamanlarında büyük psikolojik sorunlar yaşamalarına yol açabilmektedir” (Mercan ve Yıldız, 2011: 136-137).

Görüldüğü gibi kişinin üniversiteye okumak için gittiği ortamlarda aile, arkadaş, kalacak yer, yemek düzeni, çevre tarafından kabul görme, parasal harcamalar, değişik kültürler, güvenilir bir ortam edinme gibi birçok etken vardır ve bu etkenler gencin uyum süreçlerinde oldukça etkili olan faktörlerdir. Bu

faktörlerden bir tanesiyle bile ilgili olan bir sorun, uyumun yönünü negatife çevirebilir.

2.2. Küreselleşme Kavramı

Yurtdışından gelen yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili yapılan bir araştırmada küreselleşme konusuna değinmeden olmazdı. Çünkü uluslararası düzeyde gelişen bu öğrenci dolaşimleri küreselleşme kavramlarıyla yakından bağlantılıdır. Günümüzde her alanda olduğu gibi eğitim alanında da küreselleşmenin etkilerini görmek mümkündür. Küreselleşmeyi bu kadar geniş çaplı görmemizin nedeni ise bu kavramın bize sunulmuş şeklidir. Çünkü “bu kavram insanlara sunulduğu itibarı ile Alman Kömür Sanayisindeki sorunlardan demokrasinin tekrardan buluşuna kadar her alandaki her şeyin sebebi olarak görülüyor” (Hablemitoğlu 2005: 14).

Küreselleşme günümüzde ekonomi başta olmak üzere her kurumda bu kadar adı anılan bir kavram olunca mutlaka bu kavramla ilgili de pek çok farklı görüş ortaya çıkıyor. Küreselleşmenin yanında olanlar kadar karşısında da olan büyük bir kesim vardır. Dolayısıyla bu karşıtlık içerisinde birçok farklı tanım da bulunmaktadır. Örneğin Modelski’ye göre “küreselleşme, büyük toplumlar arasındaki ilişkilerin artmasının geçmişidir” (Akt. Dumanlı Kürkçü 2013: 1). Bu tanımdan anlaşılacağı üzere Modelski’ye göre “küreselleşme çok eski çağlarda bile toplumlar arasında düzenli aralıklarla olmasa bile uzun süreli bir geçmişe sahiptir” (Dumanlı Kürkçü 2013: 1). Bu tanımlara bakılarak Modelski aslında burada küreselleşmenin yeni bir kavram olmadığını, geçmişinin çok eskilere dayandığını ve eskilerde de etkin bir yapıya sahip olduğunu vurgular. Bu görüş ise bize küreselleşme yaklaşımlarında şüphecilerin görüşlerinin bir kısmını hatırlatır. Çünkü “Giddens(1999), şüphecilerin hayatımızı sürdürdüğümüz bu sistemde yeni olarak adlandırabileceğimiz hiçbir şeyin olmadığını söylediklerini belirtmiştir” (Akt. Hablemitoğlu 2005: 22). Bu söylemlerine temel olarak da “19. yüzyıldaki yaşamı incelemişler, o zamanda da ciddi seviyede sermaye ve meta alışverişinin gerçekleştirildiğini vurgulamışlardır. Hatta bugün bile oldukça sert bir şekilde uygulanan sınır kontrollerinin 19. yüzyılda olmadığını, bunun yanında o dönemde

pasaportun dahi olmadığını söylerler. Bunun yanında uluslararası çapta ekonomik bütünleşmenin günümüzde, geçmişe kıyasla daha az sağlandığının üstünde dururlar” (Hablemitoğlu 2005: 22). Bütün bunlara ek olarak küreselleşmeyle ilgili yapılan bir yorum da hükümetleri kapsamaktadır. Küreselleşmeyle birlikte yayılan “beynelmilelci anlayışlar devlet hükümetlerinin etkinliğini azaltıp mağdur duruma düşürmemelidir” (Hablemitoğlu 2005: 22).

Bu kavramın eski bir kavram olduğunu dile getirenler kadar yeni bir dönemi simgelediğini, yeni bir düzene ait olduğunu söyleyen bir kesimde mevcuttur. Bu kesim, küreselleşme olgusuna olumlu bir anlayışla yaklaşmakta ve küreselleşmenin dünyayı olumlu yönde dönüştüreceğine inanmaktadırlar. Bu görüşe yakın bir tanım yapacak olursak Toulmin’in tanımına değinebiliriz: “Bireyler ve devletler artık sınırları ortadan kaldıran, geniş çaplı etkinlikler yapmakta, birçok sanat ve spor aktiviteleri, mesleki ve ekonomik icraatlar, geziler, iletişim kurma gibi olaylar ve daha benzeri birçok etkinlik sadece belli bir sınırın içinde hapsolmemakta, beynelmilel düzeye ulaşmaktadır. Bu bakımdan küreselleşme, kişiler ve uluslar arasındaki etkileşimi daha da güçlendirmektedir. Farklı kültürlerle sahip bireyler, buluşarak birbirlerine tecrübelerini aktarmakta, hem maddi hem de düşünsel alışveriş yapmaktadırlar. Bu olanlar kişilerin mikro seviyedeki, sadece ulusal sınırlar içinde kalan fikir ve ilişkilerini, makro düzeye taşıyarak uluslararası düzeyde belirtmektedir” (Akt. Balay 2004: 62).

Küreselleşmeye dair yukarıda belirtilen bu özellikler eğitim kurumu çerçevesinde uluslararası öğrenci dolaşımıyla da ilgilidir. Öğrencilerin bu düzen içinde gerçekleştirdiği ulus aşırı dolaşım onlar açısından hem büyük kazanımlar, hem de uyum süreci içerisinde bazı sorunlar anlamına gelmektedir. Farklı kültürlerle ait edindikleri tecrübeler ve yaşadıkları farklı sorunları aşma şekilleriyle kişilik özelliklerine birçok yenilik ve güçlülük katarlar. Başka kültürlerden insanlarla yaptıkları fikir alışverişleri ve etkileşimler kişinin bakış açısında muhakkak büyük değişimler yaratmaktadır. Ancak küreselleşmeye dayalı bu yeni düzen literatüre yeni sorunlar ve dolayısıyla yeni araştırma sahaları çıkarmıştır. Yabancı öğrencilerin yaşadıkları sorunlar da bu konulara dahildir. Yabancı

öğrencilerin başka bir ülkede, başka bir kültüre ve insanlara bakış açıları ve bu unsurlarla ilgili öğrendikleri farklılıklar onlara başlarda sık sık sorunlar yaşatabilse de hedefin yani eğitimin tamamlanıp geri dönülmesiyle birlikte zor bir süreci tamamlamanın verdiği gururla en başta özgüven olmak üzere büyük kazanımlar oluşturmaktadır.

2.2.1. Küreselleşme ve Eğitim

Yukarıdaki başlığın son sözlerinde değindiğimiz küreselleşme bağlamındaki eğitim konusuna araştırma alanımız gereğiyle ayrı bir başlıkta daha değinmek gerekmektedir.

Kuşkusuz küreselleşme her kurum, yaşam alanı ve şekilleri üzerinde etkileri olan bir kavramdır. Dolayısıyla eğitim kurumu da bu kavrama göre şekillenmiş ve değişime uğramıştır. Uluslararası öğrenci akışı olayı da bu durumla yakından ilgilidir. Ayrıca bunun yanında “içinde olduğumuz dönemde eğitim için daha öne çıkan özellikler şunlardır: kişinin yeteneklerinin geliştirilmesi, kişisel gelişimin öneminin artması ve becerilerin artırılması, sorunların çözümüne ve bilgiye odaklanması, iletişim becerilerinin yükseltilmesi, analitik düşünebilme ve çok yönlü bileşenleri bir araya getirebilmesidir. Günümüzde artık bilgi, hızına yetişilemeyecek şekilde çoğalmıştır. Bunun karşısında önemli olan şey her şeyi bilmekten ziyade bilgiyi nasıl, nereden ve nasıl bir süzgeçten geçirip seçtiğimizdir. Kısacası birey için bilgiyi öğrenmeden daha önemli hale gelen şey öğrenmeyi öğrenmektir” (Numanoğlu’dan aktaran Balay 2004: 67). Görüyoruz ki bilgi çağında eğitimin niteliği de değişmiş ve bilginin bizzat kendisinin yanında bilgiyi elde etme şekilleri de önem kazanmıştır. Bu konuyla ilgili Toffler’in sözleri de oldukça önem atfetmektedir. Ona göre “gelecek zamanda cahil olarak adlandırılacak kişi eğitim göremeyen değil öğrenmeyi öğrenemeyen kişidir. (...) Toffler başka bir sözünde isedevirlerin kazananlarını şöyle belirtmiştir: İlk çağda kazanan güçlü olanken, sanayi devrimiyle birlikte zengin olan kazanmıştır. Ancak bilgi çağında kazanacak olan bilgili olandır” (Boydak ve Yıldırım’dan aktaran Balay 2004: 68).

Çağımızda bilginin bu derece önem kazanması ona ulaşmanın gerekliliğini de artırmıştır. Bu durum da insanları, bilgi neredeyse ve nerede daha çağa uygun gelişmiş bir şekilde veriliyorsa oraya yönlendirmiştir. Bu yönelimler öğrenci dolaşımını hızlandırarak, uluslararası öğrenci akışlarını daha da hareketli bir hale getirmektedir. Günümüzde artık öğrenciler için kendi ülkelerindeki tecrübe yetmemekte, farklı ülke deneyimleri yaşamak daha avantajlı hale gelmektedir. Öğrencilerin buradaki amacı sadece öğrenim alanlarına dair değil, farklı kültürlere ve insanlara dair bilgileri de elde etmektir. Böyle bir amaca sahip olan birey elbette ki yurtdışı tecrübesi yaşamamış yaşlılarına oranla daha fazla bilgi elde etmiş olacaktır. Ve ileri yaşamında da farklı bilgi sahipliğindeki artış nedeniyle özgüveni gelişmiş, bireysel gelişimine olumlu katkılar sağlamış biri olacaktır.

Yukarıda bahsettiğimiz bu yönelimler ve bilginin elde edilmek istenildiği yerler genellikle az gelişmiş ve dolayısıyla eğitim sisteminde de sorunlar olan ülkelerden batının gelişmiş ülkelere doğrudur. “Ekonomi alanındaki rekabet yükseköğretim kurumlarına da sıçramış ve buna bağlı olarak batılı ülkelerin üniversiteleri küresel çapta öğrenci ve araştırmacı alımına hız kazandırmıştır. Bu tür üniversiteler için küresel çapta kazanımlar çok önemlidir. UNESCO’ya göre 1995’te 50 ülkede toplam 1.5 milyon yabancı uyruklu öğrenci vardır. Bunların 800.000’den fazlası az gelişmiş ülkelere gelen öğrencilerdir. Avrupa kendi hedefleri doğrultusunda öğrenci dolaşımında ERASMUS programıyla öğrenci değişimini aktif halde tutmaktadır. Proje bir dönemde öğrencilerin bir ülkede, diğer dönemde başka bir ülkede olabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu da öğrenci dolaşımını daha hareketli tutmaktadır. Ayrıca ülkeler, bireyler ve kültürler arasında bütünleşmeyi de artırmaktadır” (Kurul Tural ve Tezcan’dan aktaran Balay 2004: 76).

Küreselleşmeyle birlikte eğitimin bu derece önemli bir hal alması ve hemen hemen tüm ülkelerin üzerinde durup uluslararası boyutlara ulaştırma çabası hiç kuşkusuz çağın gerekleriyle alakalıdır. Çünkü yaşadığımız çağda “endüstri toplumları bitmiş yerini bilgi toplumları almıştır” (Kocacık’tan aktaran Nair 2008: 123).

Yaşadığımız şu dönemde “bilginin faydası arttıkça önemi de artmakta ve böylece bilgi ile iktidar doğrudan ilişkili hale gelmiştir” (Nair 2008: 67). Gelineşu noktada güç, bilgi ile ölçülmektedir. Güç sahipleri için artık en önemli unsur bilgidir. Çünkü bilgi artık bir nesne gibi reklamı yapılan, tanıtılan, ticari amaçlı kullanılan bir unsurdur. “Bilgi, üretimi yapılan, satılan ve tüketilendir. Bu anlamıyla bilgi, ekonomik ortamdaki rekabetten de ayrı düşünülemez. Böyle bir rekabet ortamı uluslararası firmalar, bilimsel çalışmalar düzenleyen merkezler ve üniversiteler için de önemi oldukça büyük bir sahadır” (Nair 2008: 68).

Daha önce de belirttiğimiz gibi üniversiteler ve diğer bilim merkezleri ekonomik rekabetin içerisinde “bilgi” unsuru ile girerek bilginin üretimi ile tüketimi üzerinden öğrenci-öğretmen alımı yapmaktadırlar. Eğitim kurumları arasında yaşanan ve çoğunlukla bilginin sunumu ve değeri üzerinden yürütölen çalışmalar öğrenci hareketliliğini de artırmaktadır. Bilgi arayışı içinde olan alıcılar yani öğrenciler için bilginin elde edilme şekilleri, sunuluşu, değeri ve önemi de oldukça önem arz eden konulardır. Bunun için de öğrencilerin değışen düzen içinde rekabet ortamının yarattığı koşullardan kendilerine en uygun sistemi sunan uluslararası düzeyde eğitim görme olanakları da artmıştır. Tabi ki her ticareti yapılan yani alım-satım ilişkisi üzerine kurulan unsurlarda ekonomik yeterliliğinin en büyük önemi arz etmesi bu konu için de geçerlidir. Bu sistemden en iyi şekilde faydalanmak belli bir ekonomik güç gerektirdiği için, oluşturulan bu imkanlar bir taraftan öğrenci hareketliliğini artırırken, bir yandan da faydalanamayanlar için aradaki farkı açmaktadır.

2.3. Göç Kavramı

Belirli bir kavramı ele alırken öncelikle tanımlara bakmak gerekir. Bu nedenle göç kavramıyla ilgili de öncelikle, yapılan tanımlara baktığımızda pek çok tanım olduğunu görürüz. Tanımlardaki bu fazlalık, göç konusunun, hem oldukça eski hem de güncelliğini koruyan ve hala dünya üzerinde etkisini kuvvetli biçimde hissettiren bir sorun olmasından kaynaklıdır.

Tanımlara başlayacak olursak öncelikle Akan ve Arslan'ın tanımı şöyledir: “Göç; kişi veya topluluğun yaşadığı yerden başka bir yere taşınmasıdır” (Akan ve Arslan, 2008: 3). Özyakışır'ın ise kitabında alıntı yaptığı sırasıyla 12 tanımdan birkaçı şu şekildedir:

- “Kişi veya grupların simgesel, siyasal veya coğrafik sınırların dışında, başka sınırlara ve toplumlara doğru gerçekleştirdikleri hareketlerdir” (Marshall'dan aktaran Özyakışır 2013: 6).
- “Homo sapiens türü varlığını devam ettirdikçe, bu türe mensup olanların besin aramak, savaşımlardan ve meydana gelen aşırı doğa olaylarından kaçınmak için gerçekleştirdikleri hareketlerdir” (Vargas-Lundiu, Lanly ve Villarreal, Osorio'dan aktaran Özyakışır 2013: 6).
- “Kişilerin veya grupların yaşamlarını sürdürdükleri yeri, daha güzel hayat koşullarına sahip olmak umuduyla bir süreliğine veya sürekli olarak bırakıp, başka bir yere yerleşmeye karar verme hareketidir” (Pazarlıoğlu'dan aktaran Özyakışır 2013: 6).
- “Belli bir toprak üzerinde veya belirli bir toplumda sosyo-kültürel, ekonomik-politik veya iç-dış istikrar konularıyla ilişkili olarak görülen aktif bir aşamadır” (Güllülü, Karabulut ve Polat'tan aktaran Özyakışır 2013:6).

Yukarıda değindiğimiz dört tanıma bakacak olursak benzer noktaların yanında farklı görüşler olduğuna da dikkat etmiş olacağız. Bu farklılık Özyakışır'ın Pazarlıoğlu'ndan yaptığı alıntıdır. Diğer tanımlarda göç, uygulamaya dökülmüş, fiziksel olarak da gerçekleştirilmiş görülürken Pazarlıoğlu, göçü, göç etmeye karar verme aşamasından itibaren başlatmış ve ona göre bir tanım yapmıştır. Göçün genel olarak diğer özelliği ise sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, coğrafik bazı olaylara bağlı olarak zorunlu bir kaçış veya daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak beklentisi ile gerçekleştirilmesidir. Bu tür özelliklere bağlı olarak da göç dinamik bir süreç olarak karşımıza çıkar. Başka tanımlara da göz atacak olursak Adıgüzel ve Yalçın'ın tanımlarını örnek olarak gösterebiliriz.

Adıgüzel'e göre "göç, bireylerin buldukları coğrafyadan toplumsal, siyasal ya da maddiyata dayalı nedenlerden dolayı ayrılması, yer değiştirmesidir. Bireyler göçü zorunlu veya gönüllü olarak gerçekleştirir. Daha iyi bir yaşam sürdürebilmek, iş sahibi olmak veya çalışabilmek için kendi istekleriyle alışık oldukları yerden ayrılırken bazı zamanlar da savaş, doğada meydana gelen şiddetli olaylar veya baskılar mecburi olarak göç etmeye neden olabilir" (Adıgüzel 2016: 1). Yalçın ise göçün tanımını genel bir şekilde şöyle yapmıştır: "Göç, kişisel, siyasal, parasal veya doğayla alakalı sebeplerle, bulunulan yerden başka bir yere gerçekleştirilen, kalma süresi değişebilen, tekrar dönme ya da kalıcı olarak yerleşme amacına dayalı sosyal, kültürel ve coğrafik yer değişikliği eylemidir" (Yalçın 2004: 13).

Genel olarak göç ile ilgili tanımlara bakıldığında hepsinde belirtilen unsurlar insanlar, toplumlar ve genel olarak bütün dünya adına önemli unsurlardır. Bu özelliklerin hepsi muhakkak sosyolojik olarak da çok önemli unsurlardır ve sosyoloji biliminin ilgi alanlarındadır. Çünkü göç doğada yer değiştirebilecek kadar hareket edebilen bütün canlıların varlık tarihi kadar eski ve muhtemelen de bu türlerin nesli devam ettiği sürece olmaya devam edecek bir kavramdır.

Göç, günümüzde küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle bazı farklı boyutlar kazanmıştır. "Avrupa devletleri İkinci Dünya Savaşı sonrasında hızlı bir şekilde sanayileştiği için büyük bir işçi ihtiyacı duymuşlardır. Bu ihtiyaçlarını kendi insanlarından sağlayamadıkları için Akdeniz ülkelerinin vatandaşlarından karşılamaya çalışmışlardır. Böylece uluslararası çapta göçün hareket kazanmasına neden olmuşlardır" (Tezcan 2000: 1). Bunun yanında göç, ülkeler arası veya şehirler arası refah farklılıkları, sahip olunan imkanlar ve hayat koşullarındaki farklılıklardan dolayı kişisel yaşam standartlarının yükseltilmesi için gönüllü olarak yapılabilen bir eylem olmasının yanı sıra yine aynı şekilde çoğunlukla uluslararası sorunlar ve farklılıklardan doğarak göçe sebebiyet veren bazı sorunların net bir çözüme tam olarak ulaştırılamaması sonucu hala zorunlu olarak da gerçekleştirilen bir eylemdir. Göç muhakkak ki göç alan ve göç veren yerleri etkilerken göç eden insanları ve göç edilen yerin bireylerini de

etkilemektedir. Bu durum sosyoloji bilimini daha fazla ilgilendirirken Eisenstadt ve Jackson da göçün toplumsal yönü üzerinde daha fazla durarak “bu boyutuna dikkat çekmiş ve coğrafi bir alan üzerinde yer değiştirmenin ilerisinde, toplumlar arası bir yer değiştirme yapıldığının üzerinde durmuşlardır” (Akt. Yalçın 2004: 12).

2.3.1. Göç Çeşitleri ve Nedenleri

“Göç kavramını incelerken karşımıza çıkacak en büyük sıkıntılardan biri, bu kavramı çeşitlerine ayırmaktır. Çünkü göçler uzaklık, süreklilik ve göç eyleminin gerçekleştirildiği mekanlara göre incelenebilirken, göç olayının gerçekleşmesine sebebiyet veren nedenlere göre de çeşitlere ayrılabilir” (Tümertekin ve Özgüç’ten aktaran Akan ve Arslan, 2008: 16). Konuyla ilgili yapılan başka bir görüşte de benzer açıklamalar dikkat çekmiştir. Buna göre “göç ile ilgili bir sınıflama yapılırsa birçok unsur işin içine girer. Göçe sebebiyet veren unsurların fazlalığı belirli ölçütlere göre göç sınıflandırmasını zorlaştırmaktadır” (Yalçın 2004: 17). Bu konu ile ilgili çalışan bilim adamları, kendi çalışma alanlarına göre göçü ele alarak ona uygun bir şekilde çeşitlerine ayırmaya çalışmışlardır. Örneğin Petersen’in göç çeşitlendirmesi şöyledir (Akt. Yalçın 2004: 14-17):

1. **“İlkel Göç:** Bu göç çeşidi insanların ilkel tarihi ile karıştırılmamalıdır. Burada kastedilen ilkelik insanların doğada meydana gelen büyük afetler karşısındaki savunmasızlığıdır. Bu göçler coğrafik bazı durumlardan kaynaklı gerçekleşmektedir. Sanayileşme öncesi toplumlarda görülür. Buna göre göç eden grup gittiği yerde önceden yaşadığı bölge gibi bir yer arayışında olacaktır. Öyle bir yeri bulana kadar da yolculuğunu sürdürecektir.
2. **Zorlama ile Yapılan Göçler:** Bir önceki göç çeşidinden farkı göç sebebinin doğal değil toplumsal olmasıdır. Zorlama göçleri iki grup halinde ele alınabilir. Birinci grup, kısmen gerçekleştireceği göçün bilincinde ve kontrolündedir. Ancak ikinci grubun göç kontrolü belirli bir kesim tarafından alınmış ve o kesimin yönetimine

geçmiştir. Bu gruba Nazi döneminde Almanya'daki Yahudilerin zor şartlardaki göçe zorlanmaları örnek verilebilir. Ele alınan bu iki gruptan birincisi yaşam biçimi olarak göçten fazla etkilenmezken, ikinci grupta durum tam tersi şeklindedir.

3. **Serbest Göç:** Bu göç türü diğer iki göç türüne göre bireysel kararların daha öne çıktığı göçtür. Göç kararını vermede bireyin kendi fikrinin ve isteğinin etkin olması önemlidir. Birey kendi rızasıyla farklı toplulukları tanımak, yaşadığı yerden sıkılmak, hayatlarında bir heyecan aramak gibi nedenlerle bu göçe karar verebilir. Bu göçteki farklı bir boyut ise böyle bir göçün gerçekleştirilmesi için bireyin sahip olduğu özelliklerin etkisidir. Yukarıda saydığımız heyecan aramak, farklılıkları tanımak ve durağanlıktan sıkılmak gibi nedenler kuşkusuz yaşlılara oranla gençlerde daha çok öne çıkan fikirlerdir. Ayrıca bireylerin medeni hali de göçe karar verme ve uygulama aşamasını etkiler. Bekar bireylerin evli ve hatta çocuklu bireylere göre serbest göç kararı alma oranı daha fazladır.
4. **Kitlesele Göçler:** Serbest göç ile göç eden bireylerin geride kalan yakınlarıyla iletişim kurarak onları da yanlarına çekmesiyle oluşan göç türüdür. Daha önce göç eden toplulukların buldukları yere olan özendirici tutum ve davranışları geride kalan toplulukları etkileyebilir ve bunun sonucunda kitlesele bir göç hareketi oluşabilmektedir.

Petersen'nin yapmış olduğu bu gruplandırma dört başlık altında olsa da temel gruplar göçün zorunluluk ve gönüllülük esaslarıdır.”

Yukarıdaki sınıflandırma göçün zorunluluk ve gönüllülük esaslarına göre ele alınmıştır. İlk iki göç türünde zorunluluk ön plandayken sonraki göç türlerinde gönüllülük esastır. Birinci göç türünde göçe sebebiyet veren durum doğal afetlerdir. İkinci türde ise yaşanan yerin toplumsal sorunlarıdır. Serbest göçlerde ise esas sebep yaşanan çevrenin ekolojik ya da toplumsal sorunları değil bireyin

kendi istek ve arzularıdır. Kitlesele göçler ise aslında daha yakından tanık olduğumuz göç türüdür diyebiliriz. Çünkü öncü olarak geçici süreyle Avrupa’da çalışmaya giden Türk göçlerinin sürekli kalıcılık kazanması ve belli dönemlerde yıldan yıla daha büyük artış göstermesi bu göç türü ile açıklanabilir. Muhakkak bu göçlerin artışında ve kalıcılığının geri dönüşe oranla fazlalığında öncü grupların özendirici tavırları büyük etkiye sahiptir. Günümüzde dahi yurtdışı göçlerinin daha zor bir hale gelmesi insanları bu tür göçlerden alıkoymamakta, akrabalık veya evlilik yoluyla bu akış sağlanmaya devam ettirilmektedir. Aynı şekilde yurtiçinde de köyden kente doğru hızla gelişen göçlerde zorunlu durumların yanında bu tür göçlerin etkisi oldukça fazladır.

Göçün çeşidi ve önemi her ne boyutta olursa olsun dikkat edilmesi gereken nokta, her göçün insan yaşamının en iyi şekilde devam ettirilmesi için karşılaşılan türlü zorlukları göze alarak yapıyor olmasıdır.

Başka bir göç sınıflamasına değinecek olursak Özyakışır’ın iç göçü konu alan araştırmasına göre yaptığı sınıflandırmaya bakabiliriz. Özyakışır göç türlerindeki farklılıkları ve çokluğu ise “her bilim dalının kendi çerçevesinden konuyu incelemesine ve ona göre bir sınıflama yapmasına” (Özyakışır 2013: 7) bağlamaktadır. Buna göre kendi araştırma sahasına uygun olarak dört başlık altında yapılan gruplandırma şu şekildedir (Akt. Özyakışır 2013: 7-14):

1. **“İç Göç:** Ülke sınırları içerisinde bir yerden başka bir yere yapılan göçtür.
2. **Dış Göç:** Uluslararası göç olarak da adlandırılabilir. Kalıcı ya da geçici süre ile çalışmak veya yerleşmek için yaşanan ülkenin dışına çıkarak başka bir ülkeye doğru nüfus hareketlenmesidir.

İç göç ve dış göç arasında bazı farklılıklar vardır. Bunun başında nüfus oranı gelir. İç göç ile birlikte ülke nüfus oranında bir azalma yaşanmazken göç alan ve veren bölgelerde bazı demografik değişimler görülebilir. Ancak dış göç ile birlikte ülke nüfusunda belirli bir azalma yaşanabilir ve ülkeler ciddi sıkıntılar yaşayabilir. Bu zorlukların başında ekonomik olarak yaşanan sıkıntılar ve **beyin**

göçü diye tanımlanan nitelikli ve donanımlı iş gücünün kaybı başta gelmektedir. Dış göçün içerisinde beyin göçü olarak tanımlanan bu durum oldukça büyük bir yer kaplamaktadır. Günümüzde dünyanın 6.8 milyarlık nüfusunun 200 milyonu doğduğu ülkeden başka bir yerde yaşamakta, gelişmiş ülkelerin göçmen nüfusları ise 1970-2000 döneminde ikiye katlanmıştır. Tahmini bir hesaplama 2005 yılında dış ülkelere yaşayan göçmen sayısı 191 milyon, 2010 yılında ise yine tahmini olarak 214 milyondur. Ülke içerisindeki göçmen sayısının ise 740 milyon olarak hesap edilmesi kaba bir hesaplama dünya nüfusunun 1 milyarının doğduğu yerde yaşamayan, göçmen durumunda olduğunu göstermektedir.

- 3. Zorunlu Göç:** Tarihin ilk geniş çaplı zorunlu göç olayı Kavimler Göç'üdür. 4 yy. da Çin'in mandasından kaçan Hunların Karadeniz'e gerçekleştirdikleri hareketten kaçan Cermenlerin gerçekleştirdiği göçtür. Bu göç türünün Giddens'a göre tarihteki en büyüğü ise Hindistan'ın parçalanmasının ardından Pakistan'a giden 7 milyon Müslümanın göç hareketidir. Yine tarihte köle ticareti ile ülkelere başka ülkelere götürülen Afrikalılar, işçi olarak çalıştırılmak üzere başka ülkelere götürülen Çinli ve Hindistanlı vatandaşlar ve 20. yy. da ki savaşlar sonucu yer değiştiren insanlar zorunlu göçe maruz kalmış insanlardır.
- 4. Gönüllü Göç:** daha önce değindiğimiz kitlesel göç hareketlerine ve serbest göçlere tekabül eder. Öncü bir grubun gitmesi ve daha sonra ise onu takip eden yakın çevre grubunun göç etmesiyle oluşan göç türüdür. Almanya'nın gelişen sanayisinde çalıştırmak için başka ülkelere aldığı işçi göçleri ve ardından bu göçlerin geniş kitlelere yayılması bu göç türüne girer. Ayrıca emeklilikle birlikte başka yerde yaşama arzusu da gönüllü göçe örnek verilebilir. Bu gruba Amerika ve Avrupa'nın kuzey bölgelerinde yaşayan insanların emeklilik hayatlarını geçirmek için yaşadıkları kıtanın güney kesimlerini tercih etmesi gösterilebilir.”

Yukarıda değindiğimiz iki farklı göç sınıflandırması görünürde farklı başlıklar adı altında olsa da birçok yönden aynı konulara değinmektedirler. Özellikle zorunluluk ve gönüllülük esasları incelediğimiz bütün türlerde önemli bir yere sahip olmaktadır.

Verilen oranlarla birlikte dünya nüfusunun önemli bir kesiminin göçmen durumunda olması ise bize dünya düzeni ile ilgili önemli sorunların varlığını göstermektedir. Göç çoğunlukla bir sebepten çok bir sonuçtur. Ekolojik nedenleri dışarıda tutarsak özellikle insanların sebebiyet verdiği durumların bir sonucudur. Canlıların tarih boyunca sergilediği güçlü olanın zayıf üzerindeki boyunduruğu yüzyıllardır kendisini savaşlar, işgaller, mandacılık, köle ticareti gibi konularla göstermektedir. Bu tür konular dünya üzerindeki eşitsizlikleri daha da çoğaltarak günümüze kadar gelmekte ve hala günümüzde de savaşlardan, işgallerden kaçan göçmen gruplar yer almaktadır. Nitekim gerek zorunlu olsun gerek gönüllü olsun göç yönlerinin az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru olması ve ülkeler arasındaki bu ayrımın, farkın kendini günden güne daha da hissettirmesi bize büyük mesajlar vermektedir. Göçün türü ne olursa olsun insanlar alışkın oldukları yerden, doğup büyüdükleri yerden başka bir yerde yaşamayı çok fazla istemezler. Göç sebebi gönüllülük esaslarına da dayansa yani kişinin kendi hür kararı ile de yapılırsa mutlaka yaşanılan yerden kaynaklı bazı sorunların mevcudiyeti ile bu karar verilmiştir. Daha önce de belirttiğimiz gibi yaşamsal sıkıntıların boyutu ne denli olursa olsun amaç daha iyi bir yaşamdır. Bu imkanı da sunabilecek taraflar arasındaki fark ne kadar çoksa göç konusu da o kadar süre hayatımızda yer alacak ve insanları etkilemeye devam edecektir.

Göç nedenlerine iç göç ve dış göç olarak ayrı ayrı maddeler halinde değinecek olursak başta iç göçün nedenleri şu şekildedir (Akt. Akan ve Arslan 2008: 20-21):

- “Hızlı nüfus artışı
- Tarımla ilgili teknolojik gelişmeler
- Tarımsal arazilerin miras ile birlikte küçülerek bölünmesi

- Ailede veya köyde çıkan tartışmalar
- Ekolojik koşullar
- Sağlık sorunları
- Terör faaliyetlerinin yarattığı huzursuzluk
- Yapılan yatırımların her bölgede eşit olmaması
- Çalışma olanaklarının yeterli olmaması
- Sanayi piyasası ve ulaşım olanaklarının ilerlemesi.”

Ülkemizdeki iç göçleri göz önüne alacak olursak bu maddelerin hepsini ülkemizde birer göç nedeni olarak görmekteyiz. Göçün yönünün tıpkı uluslararası göçlerde de olduğu gibi doğudan batıya ve köyden kente olduğunu söyleyebiliriz. Bu yönelimin temelinde, maddelerde de değindiğimiz iş ve yatırım sahalarının kentlerdeki çokluğu, sağlık, eğitim gibi kurumların daha üstün olanaklara sahip işleyişi, terör olaylarının bazı bölgelerde yarattığı tahribat ve gelişen teknolojinin köy sisteminde yarattığı değişimde insan gücünün yeterli pay sahibi olamayarak işsiz gençliğin türemesi gibi nedenler vardır.

Dış göçün nedenleri arasında ise şunları sayabiliriz (Akan ve Arslan, 2008: 25):

- “Maddi sıkıntılar
- Yüksek oranda işsizlik
- Doğal felaketler
- Harpler
- Devletlerin rejimlerinde yaşanan değişimler
- Etnik sebepler
- Milli sınırlardaki farklılaşmalar
- Bazı antlaşmaların sebep olduğu nüfus hareketleri.”

Ekonomik sıkıntılar, bölgesel huzursuzluklar, savaşlar, çatışmalar, doğal afetler gibi sebepler her iki göç çeşidinde de etkili olan ve yer değişimi ile aşılmaya çalışılan sebeplerdir. Ancak bu ve diğer bütün sorunların ülke genelini

kapsaması halinde göç çeşitlerinde değişim yaşanarak göçün yönü ülke sınırlarını aşabilir. Ayrıca diğer devletlerle yaşanan sorunlar veya imzalanan antlaşmalar da bir dış göç sebebi olabilir.

2.3.2. Göç Kuramları

Göç ile ilgili pek çok kuram vardır. Bu kuramların en önemlilerinden biri de Ravenstein'in kuramıdır. Çünkü "göç konusunun bilimsel bir bakış açısıyla incelendiği ilk çalışma Ravenstein'a ait bir makaledir" (Yalçın 2004: 22).

2.3.2.1. Ravenstein'in Göç Kuramı

"Ravenstein 'Göç Kanunları' adlı makalesinde belirlediği kanunları 7 maddede toplamıştır (Akt. Yalçın 2004: 22-25):

1. Çoğu göçmen bulunduğu yere yakın bir yere göçerler. Yani göç mesafesi kısadır.
2. Herhangi bir şehrin ekonomisinde hızlı gelişmeler yaşanıyorsa ve o şehir bu sayede yer aldığı bölgede öne çıkıyorsa yakınlarındaki yerlerden göç almaya başlar.
3. Göç ve onu içine alan süreç farklıdır. Yani göç bir amaç değildir. İnsanların yer değiştirmesinin amacı göç etmiş olmak değildir. Şehrin olanaklarından faydalanmak kişi için amaçtır. Sonuç olarak göç eden kişi kentin olanaklarından faydalanacak, kent ise gereksinim duyduğu iş sahalarında çalıştıracağı işçileri bulmuş olacaktır. Bu iki olayın amaçları birbirine uyumludur.
4. Ciddi seviyede göç alan yerler aynı şekilde göç de veren yerlerdir.
5. Yakın mesafeli göçler bir anda büyük şehirlere, sanayisi ve ekonomisi gelişmiş yerlere olmaz. Aşamalı şekilde gerçekleşir. Ancak uzak mesafeli göçler doğrudan büyük şehirlere, metropollere yapılır.
6. Kentlilerin göç etme davranışı kırsal alan insanına göre daha azdır.
7. Cinsiyete göre göç davranışına değinildiğinde erkeklerin kadınlara göre daha çok göç davranışı gösterdiğini söyleyebiliriz."

Ravenstein'in sergilediği görüşleri çoğunlukla gerçeğe uygun olsa da değindiği bazı maddeler arasında farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Yoğun olarak göç alan yerlerin aynı yoğunlukta göç verdiğini savunan Ravenstein başka bir maddede kentlilerin göç eğilimlerinin az olduğunu söyler. Elbette ki daha iyi olanaklara sahip yerlerin göç eğilimi diğer yerlere göre az olacaktır. Ancak burada yoğun göç alan yerleşim birimleri kentler olduğuna göre karşıt göç dalgasını yaratarak göçen kesim kimlerdir sorusu doğmaktadır. Eğer yerli halktan ziyade göçen bir göçmen topluluğu varsa metropollerdeki nüfus artışı sürekliliğini nasıl korumaktadır gibi bir düşünce doğmaktadır. Ancak bütün bunların yanında bu makalenin "1800'lü yıllardaki İngiltere baz alınarak yazıldığını unutmamak gerekir. İç göçü konu edinerek hazırlanan bu maddeler ülkemize tamamen aynı şekilde uyarlanmış değildir. Buna kanıt olarak ülkemizdeki göç mesafelerini verebiliriz. Aşamalı bir yakın mesafe göçlerinden ziyade doğrudan uzak mesafeli kent göçleri ülkemizde yaygın şekilde gözlenmektedir. Yine kadınların göç konusundaki pasif duruşu ülkemizde geniş aile şeklinde yaşamının yaygın olduğu bölgelerde farklıdır. Aile baskısından kaçıp daha özgür bir hayat yaşamak isteyen kadınlar eşlerini razı etmede büyük rol oynayabilirler" (Yalçın 2004: 26-27).

2.3.2.2. Everett Lee Göç Kuramı

"Bu kuramda bireyden çok göç olayı ön plandadır. Lee göç olayına sebebiyet veren dört unsur belirtir. Bunlar (Akt. Adıgüzel 2016: 25-26):

1. Yaşanılan bölge ile alakalı unsurlar
2. Göçmek istenilen bölge ile alakalı unsurlar
3. Ortaya çıkan engelleyici unsurlar
4. Kişisel unsurlar."

Bu dört unsurda temel alınan göç olayının kendisidir ve göçmen durumundaki birey göç olayının unsurlarından birisi olarak yer almıştır. "Bir göç sürecinde iten ve çeken unsurlar vardır. İnsanların yaşadıkları yerlerde göç etmelerine sebep olan itici etkenler vardır. Aynı şekilde gidilmek istenen yerde de çekici etkenler vardır. Bu etkenler kişiden kişiye değişim gösterebilir. Örneğin

çocuk sahibi bir aile göç edeceği yerdeki eğitim olanaklarına önem verir ve bu olanaklar onun için çekici bir etkidir. Ancak çocuğu olmayan bir aile veya birey için bu olanak çok önemli olmayabilir.

Göç boyunca insanların karşısında çıkabilecek türlü engeller ve tehlikeler çekici halde bulunan süreci itici bir hale dönüştürebilir. Ancak mutlaka bu kararı veren kişi olabilecek engellerin ve türlü zorlukların da farkında olarak bu kararı verir. Kişi göç hareketinin içine girerken olabilecek her türlü itici ve çekici etkenlerin muhasebesini yapmaktadır” (Adıgüzel 2016: 26).

İtme-çekme kuramı olarak da bilinen Lee'nin bu kuramında önemli olan göç sürecidir. Bırakılan yer ve gidilecek yer ile ilgili pek çok itici ve çekici etken vardır. Bırakılan yer ile ilgili göç kararını vermeye neden olan itici etkenler mevcutken aynı zamanda çekici etkenler de mevcut olabilir. Aynı şekilde gidilecek yer ile ilgili çekici unsurların varlığı ile birlikte itici birtakım durumlar da doğabilmektedir. Bu itici ve çekici unsurlar göç eylemine başlanılan yer ile bitirilen yerin yanında yolculuk boyunca da görülebilir. Bu süreçteki olumlu durumlar göçü çekici hale getirirken olumsuz durumlar itici hale de getirebilir. Örneğin göç edilen yerdeki “göç ile ilgili sert yasalar, bireylerin köken veya milliyetine dayalı olarak uygulanan sistematik işleyiş, göç etmeye uygunluğu ölçen fizyolojik ve kuvvet testleri kişilerin karşılaşabileceği itici faktörler yani zorlayıcı unsurlardır” (Akt. Adıgüzel 2016: 26).

2.3.2.3. Parekh'in Göç Kuramı

Parekh göç kuramlarını üçe ayırır ve bu üç görüş çerçevesinde inceler. Bu görüşler şu şekilde ele alınır (Yalçın 2004: 40-44):

- **“Liberal Görüş:** Liberal görüş bağlamına göre göç, işçi göçleri gibi ihtiyaç sahibi ülkelerin ekonomisinin kalkınması için yapılan ve ihtiyaç bitince de geri dönüşlerin gerçekleştirileceği bir olgudur. Yani ekonomik olarak zor durumda olan ve kalkınmalarına destek amaçlı işçi alımları yapan ülkeler bu kapsamda değerlendirilir. Buna göre de kalkınma sağlanıp işgücü ihtiyacı bitince de işçiler geri gönderilir. Ancak bu görüş

göçleri basit bir şekilde dizginlenebilir olarak göstermesiyle birlikte gerçeklerle ters düşmüştür.

- **Toplumcu Görüş:** Liberallere göre göç olgusuna daha ihtiyatlı yaklaşırlar. Göç alan ülke için gelen göçmenlerin özellikleri ve uyum sağlamaları çok önemlidir. İşçi alımında bir ihtiyaç olursa alınacak kişilerin ülke toplumuna daha uyumlu olmaları ve daha yakın kültürel özelliklere sahip olunmasına dikkat edilmesi gerektiğine değinirler. Ancak bu söylemin uygulamasıyla ilgili net bilgi verilmemektedir. Nitekim göç alan Avrupa ülkelerinin bugünkü durumlarına baktığımızda göçmenlerle ilgili uyum sorunu yaşadıklarını gözlemlemekteyiz.
- **Milliyetçi Görüş:** Toplumsal birlikteliği sağlamada soy birliği önemli bir yer tutmaktadır. Buna göre de göç alan ülkeler kendileriyle soy birliği olan göçmenleri kabul etmelidir. Eğer çok fazla göçe ihtiyaç varsa bu durumda alınan soy birliğine dayalı olmayan göçmenler geçici süreliğine alınmalıdır. Bu görüşe en çok uyan ülkelerden biri Almanya'dır. Ancak bu görüşte de görmekte olduğumuz şey liberal görüş gibi uygulama alanının çok kontrol altında tutulamamasıdır. Almanya'daki Türk nüfusunun sayısal oranı bu duruma örnektir.”

Parekh'in göç teorisinde öne sürdüğü görüşler göç konusunu kontrol edilebilir bir olgu olarak gösterse de örnekler bize göstermiştir ki göç pek kontrol altına alınabilmiş bir olgu olmamıştır. Liberal görüşe göre göçmenler bir süre sonra geri dönmelidirler. Ancak 1960'larda Avrupa ülkelerine doğru başlayan işçi göçlerimizde görüyoruz ki geri dönüşün aksine aileyi de yanına alma, evlilik ve akrabalık yollarıyla Avrupa'ya göç hızlanmıştır. Günümüzde ise yurtdışına bu yollarla göç etme daha kısıtlı hale gelse de hala bu yollarla gidenler görülmektedir. Toplumcu görüş ekonomik sebeplerle yapılan göçlerin mutlaka toplumsal hayata etki edeceğini de öngörmüş ve oluşabilecek sorunlara çözüm bulmayı önermiştir. Ancak burada eksik kalan nokta ise çözüm önerilerini sunmada yaşanmıştır. Milliyetçi görüşte ise göç etnik, ırksal bir yapıya indirgenmiştir. Oysa göç gibi dünya genelini kapsayan ve küresel çapta boy

gösteren bir durumu soy ve kan bağı gibi etnik bir görünüme sokmak gerçeklikle çok bağdaşmamaktadır. Göç ile ilgili sorunları soy birliğine dayalı göçmen olarak çözmeye çalışmak muhakkak daha kolaydır. Ancak milli bütünlüğe zarar vermeyecek şekilde farklılıkları uyum ve düzen içinde bir arada tutmaya yönelik çalışmak daha faydalı olacaktır. Böylece toplumda baş gösterebilecek ırkçı faaliyetler ve şiddet olaylarının yaşanma olasılığı kısıtlı hale gelecektir.

2.3.2.4. Merkez Çevre Kuramı

“Bu kurama göre dünya ikiye ayrılır. Bu iki ayrı parça çevre ve merkezdir. Göçü de bu iki parçalı dünya sisteminde değerlendirecek olursak göçün yönü az gelişmiş devletlerden gelişmiş devletlere doğrudur. Burada az gelişmiş devletler çevre, gelişmiş devletler ise merkezdir. Bağımlılık Okulu tarafından öne sürülen bu görüşte her iki tipe giren ülkeler birbirlerine muhtaçtırlar yani bir bakıma bağımlıdırlar. Bu bağımlılık ekonomik anlamda da kendini gösterir. Çünkü merkez ülkelere göç veren çevre ülkeler o ülkelerin işçi ve madde ihtiyacını karşılarken ekonomik anlamda da o ülkelere bağımlı duruma gelmektedirler. Batının merkez devletlerinin daha önceleri mandacılık, sömürü ve işgal gibi yöntemleri kullanırken günümüzde ise bu tutumlarını globalleşme, modernize etme vb. gibi kavramlarla devam ettirdikleri söylenmektedir” (Akt. Adıgüzel 2016: 30).

Daha önce de belirttiğimiz gibi göçün sebebi her zaman için daha iyiye ulaşmaktır. Bu nedenle de yapılan göçlerin çoğu olanakları daha iyi, yaşam standartları daha yüksek olan bölgelere doğrudur. Yani bu teoriye göre gerek makro gerekse mikro seviyede çevreden merkez yerlere doğrudur. Ancak tabii ki göç alan yerlerin sorunları kadar göç veren yerlerin sorunları da oldukça fazladır. Kaybedilen insan gücü bölgelerin demografik alanda birçok yapısını değişime ve ilerlemesine sekteye uğratar. İnsanın olmadığı yerde ilerleme de olamaz. Eğer insan gücü o kadar etkili olmasaydı Batılı devletler sanayilerini geliştirmek adına bu kadar dış göç almayı göze alamazlardı. Haliyle çok sayıda göç veren çevre tarafı da dışarıya vererek kaybettikleri iş gücünden ve merkez ülkelere ekonomik olarak birtakım karşılık beklerler. “Bu teoriyi öne süren kuramcılarının

savundukları düşünce, göç veren yerlerin aktif nüfusunun, iş güçlerinin ve ham maddelerinin devamlı tüketildiğidir” (Akt. Adıgüzel 2016: 30).

Burada daha mağdur durumda gösterilen ülkeler göç veren çevre ülkelerdir. Zaten göç vermeye meyilli bir durumun içinde olan yerler elbette ki daha bağımlı ve mağdur durumdadır dersek yanlış olmaz. Ancak bu tarz ülkeler bağımlılığı ve fakirliği bir kader olarak görmekten ziyade bu olumsuz durumu olumlu duruma çevirmeye gayret göstererek çalışırlarsa ve aktif nüfuslarını elde tutmaya yönelik projeler geliştirilirse bu bağımlılık ta ortadan kalkacaktır. Bunun en iyi yolu ise eğitimden geçmektedir. Nasıl ki işçi göçlerinin yönü sanayisi gelişmiş merkez ülkelere doğru oluyorsa eğitim amaçlı yapılan göçlerin yönü de yine aynı tarafa oluyor. Çünkü merkez ülkeler her kurumlarında gelişme gösteriyorlar. Giden öğrenci göçlerinin bir kısmı eğitimden sonra geri dönse de bir kısmı orada iş imkanları bularak kalıcı olabiliyorlar. Kalıcılık eğilimi gösteren ve buna teşvik edilen öğrenciler genel anlamda daha başarılı ve potansiyeli daha fazla olan öğrencilerdir. Bu tür göçler vererek ülkelerine faydalı ve başarılı olabilecek gençleri elde tutmak ve yine kendi ülkelerinde çalışma olanakları sağlamak için eğitim olanaklarını ilerletilmesi ve beyin göçlerinin durdurulması oldukça önemlidir.

2.3.3. Göç ve Eğitim

Göç, birçok nedenle yapılabilir. Bunlara doğal afetler, savaşlar, ekonomik sorunlar gibi faktörleri sayabiliriz. Bu faktörlere eğitim kurumunu da ekleyebiliriz. Özellikle geçici göçlerde eğitim amacını kolayca görebiliriz. “Bu tür göçlerde gençlerin eğitim hayatları için başka şehirlere gittikleri görülür. Sayısal olarak çok fazla bir orana sahip olmayan birtakım aileler de çocuklarının öğrenim süreleri sona erene kadar çocuklarıyla beraber göç ederler” (Yalçın 2004: 20). Bununla birlikte gidilen yerde geçici süreyle değil de kalıcı olma amaçlı eğitim göçleri de vardır. Özellikle daha küçük yerlerde yaşayan gençler buldukları yaş itibarıyla yaşadıkları bölgeyi sıkıcı, küçük ve kendi isteklerine yeterli olmayan bir yer olarak görebilirler. Bunun için de daha gelişmiş bir kente veya ülkeye gitmek için daha iyi bir eğitim hayatıyla kendi kişisel isteklerini bir araya getirebilirler.

Orada belirli bir çevre edinen ve günün okul haricinde kalan kısımlarında çalışma hayatına atılan gençler okul bittikten sonra da orada yaşamaya devam ederler. Bazen de gençlerin okul başarıları, yetenekleri ve yaptıkları işler bazı iş yerleri ve okul çevrelerinde dikkat çekerek kendi bünyelerinde kalıcı olmaları istenir. Olanaklar açısından çok daha iyi durumda olan ülkelerde gençlere daha gelişmiş imkanlar sağlandığı için birçok beyin göçü yaşanmaktadır. Bu tarz olanaklar ve olanaksızlıklar dünyayı daha önce de belirttiğimiz merkez-çevre, gelişmiş-azgelişmiş gibi kutuplara ayırmakta ve bu ayrımların çoğalmasını sağlamaktadır. “Bauman’ın belirttiği gibi, ortaya küresel çapta bir dolaşım çıkmakta ve bu dolaşımın basamakları oluşmaktadır. Bu basamakların en üst ve en alt kademelerinde yani iki ayrı tarafında bulunan yerler birbirlerinden belirgin bir şekilde ayrılmışlardır. Bu belirgin ayrışmanın yanı sıra iki taraf arasındaki ilişkiler de gitgide kopmuştur” (Akt. Hablemitoğlu 2005: 124).

Kuşkusuz göçün yarattığı en önemli sorun uyum sorunudur. Gidilen ülkenin veya şehrin kuralları, özellikleri, kültürleri ilk zamanlarda kişide uyum sorunu yaratmaktadır. Bu sorunlar her yerde olduğu gibi okullarda da kendini gösterir. Göç ve eğitim ilişkisinin de en önemli sorunlarından biri uyum sorunudur. Çünkü “yaşadığımız çağda olanakların artarak dünyanın daha küçük hale gelmesi sonucu yaşanan göçlerde, eğitim ortamlarında çocukların ve gençlerin ırksal ve dini özellikleri, bunun yanında değişik görüntülere sahip olmaları onların arkadaşlarının yanında farklı çocuk olarak görülmelerine neden olur” (Akt. Doğan 2012: 404). Bu farklı olma durumu gençleri buldukları ortamda çekingenleştirebilir ve içe kapanmalarına neden olabilir. Bazı arkadaşları onları dışsal, kültürel, etnik ve dini özelliklerinden dolayı dışlayabilir veya uzak durabilirler. Bu tür durumlar gençlerin uyum sorunlarını daha da artırır. Hatta eğitim hayatlarında aksamalara bile neden olabilir. Çünkü öğrenciler günün büyük bir kısmını okullarında geçirirler ve burada yaşadıkları sorunlar onlar için oldukça önemlidir. Kendi yaştlarının kendisi hakkındaki görüşleri birçok kişinin görüşlerinden daha önemli hale gelir ve bu konuda yaşanan bir sorun onları kendilerine karşı bile soğutabilir, özgüven kaybına neden olabilir. Bu tür

zincirleme sorunların yaşanmaması için “ farklı öğrenci sıkıntılarının çözüm odaklı üstesinden gelme işlerinde eğitimcilere, bu alandaki yöneticilere, sisteme ve bu tür durumların etkisinde olan kişilere birçok görev düşmektedir” (Doğan 2012: 404).

2.4. Ülkemizde Yabancı Öğrenci Tarihi

Yabancı öğrenci eğitimlerinde geçmişimize baktığımız zaman Osmanlı dönemindeki bazı uygulamalara değinmemiz gerekmektedir. O dönemde bu uygulamalara göre eğitim veren iki mektep Enderun ve Aşiret Mektepleridir.

2.4.1. Enderun Mektebi

Enderun Mektepleri geçmişimizde yabancı öğrencilerin bizim için ne kadar önem attığına bir göstergesidir. Bu mektepte yetişen yabancı uyruklu öğrencilerin devlet yönetiminde görevlendirilmesi bu durumun en büyük göstergesidir. Osmanlı gittiği köylerden aldığı gayrimüslim çocukları getirerek devlet adamlığı yolunda ilerlemeleri için belirli aşamalardan sonra Enderun mekteplerinde eğitmekteydi. Ancak Enderun Mektebi'nin işleyişi, kuralları, özellikleri günümüzde hala tartışma konusudur. Bu mektebin sitemine şiddetle karşı çıkanlar olduğu gibi destekleyenler de mevcuttur.

“Osmanlı eğitim sisteminde medreseler büyük bir yere sahip olmakla birlikte I. Murat zamanında kurulan ve 1465 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından geliştirilen Enderun mektepleri de oldukça önemlidir. Enderun, medreselerden daha farklı bir eğitim sistemine sahipti. Medreselerde okutulan bütün derslerin burada da okutulmasının yanında musiki, riyaziye, askeri sporlar, incelik, naziklik kuralları gibi birçok ders müfredatta mevcuttu. Bu eğitim müfredatına bakıldığı zaman Enderun mekteplerinin laik bir yapıya sahip olduğu söylenebilir” (Uğurlu 2014: 124).

Enderun mekteplerinin müfredatından ziyade asıl tartışma ve anlaşmazlık konusu, nasıl öğrenci alındığıyla ilgili olan kısımdır. Devşirme yöntemiyle öğrenci alınan ve yetiştirilen bu kurumla ilgili Ortaylı şöyle söyler: “Bu

yöntemdeki Türkleştirme ırksal yapıya sahip değil kültürel yapıya sahip bir Türkleştirmedir. Devşirmek için alınan öğrenciler bir sepete konulup getirilmez. 3 yaşındaki bir çocuğu sepete koyup getirmek Osmanlı'nın usulü değildir. Çünkü Osmanlı 3 yaşındaki çocuğu devşirmek için getirmez. 3 yaşındaki bir çocuğun bakımı zordur. Yetişkin bir çocukla aynı değildir. Belirli hastalıklar geçireceği için hastalıklarında iyi bir ilgi, alaka şarttır. Ancak 10 yaşına gelmiş sağlıklı bir çocuk devşirmeye müsait hale gelmiştir. Ayrıca devşirmenin kendi içinde normları vardır; tek çocuğu olan ailelerin evlatları alınmaz. Geniş ailelerin çocuğu alınır. Bunun yanında Yahudi olan bir ailenin çocuğu da alınmaz. Bunun nedeni Yahudi toplumunun köylü değil şehirli bir toplum olmasıdır. Osmanlı şehirli çocukları devşirmez” (Ortaylı 2006: 118).

Ortaylı burada devşirme sisteminin doğru bir şekilde işlediğini vurgulamaya çalışırken tam tersi görüşte olan Kılıç ise farklı bir açıdan Enderun'u şu sözlerle eleştirmiştir: “Osmanlı Devleti, Enderun'u açmış ve bu mektebin kapılarını Türklere kapatmıştır. Türklere kapatılan bu okul yabancı bir dine ve ırka mensupken devşirilmiş 10-12 yaş arasındaki çocuklara ise sonuna kadar açılmıştır” (Kılıç 2016: 23-24).

Kılıç, devşirme işlemi sonucu çocukların kendi din ve soy bağlarından da koparıldığına dikkat çeker. Ona göre bu durum çocukların geçmişlerinin yok edilmesine ve geçmişsiz bir hale sokulmalarına neden olmaktadır. Ancak Ortaylı'ya göre durum böyle değildir. “Seyrek de olsa Müslüman çocuklarda alınır. Bazı bölgelerde ise aileler çocuklarını gönderirler. Bunun nedeni yaşam koşullarının zorluğudur. Çocuk bakımı beslenmesi aile için zordur. Eğer çocuk gönderilirse ve ilerde başarılı olacağı yüksek bir mevkiye gelirse ailesine de destek olma umudu vardır. Nitekim böyle durumlar da mevcuttur. Hatta daha seyrek olmakla birlikte elit tabakadan çocuklar da alınır. Bu tür ailelerden alınan çocuklara Sokullu Mehmed Paşa ve Mahmud Paşa örnek verilebilir. Bu kişiler Hristiyanlık dininin ruhban sınıfından ailelere mensup olsalar da sonradan Müslümanlık dinine çok bağlı hale gelmişlerdir. Bununla ilgili olarak Mahmud Paşa'nın Hurufileri yaktırarak ortadan kaldırması Osmanlı Devleti'ne yapılan

büyük bir din hizmeti kabul edilmektedir. Çünkü Hurufiler o dönemin en uçlarda yer alan, doğru yoldan sapmış toplumdur” (Ortaylı 2006: 118).

Yukarıda bahsedilen durumlar göstermektedir ki Enderun mekteplerinde verilen eğitim ve oluşturulan sistem başarılı olmuştur. Çocukları Türkleştirme ve Müslümanlaştırma çabaları amaca ulaşmış ve orada yetiştirilen gençler bu özelliklerini içtenlikle benimsemişlerdir. O dönemde diğer eğitim kurumlarına göre daha laik ve modern eğitim olanakları sağlayan bu okulların devlet adamı yetiştirmedeki başarısı ve aynı zamanda Osmanlı toplumunun kültürel, dinsel, etnik yapılarına karşı bağlılık duygusunu sağlamadaki başarısı yadsınamaz bir gerçektir. Günümüzde ise o dönemdeki Enderun okullarının sistemi, ABD'nin oluşturmaya çalıştığı sistemle bağdaştırılmaktadır. Ancak bu benzetmeye Kılıç şu sözlerle karşı çıkmaktadır. “ABD'nin sistemi farklıdır. ABD başarılı olmuş, kariyerinde iyi yerlere gelmiş insanları toplamaktadır. Topladığı insanlar memleketlerindeyken ABD'nin bazı teşkilatları tarafından incelemeye alınmakta ve kişinin ileride ABD'ye göstereceği uyum o zamandan itibaren tespit edilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca ABD'de çalıştığı süre boyunca da izlenmeye devam etmektedir. Yani ABD onlu yaşlarının başındaki çocukları almaya çalışmamaktadır. Onların yaptığı beyin göçünün sistemli hale getirilmesi olayıdır. Diğer bir farklı olan durum ise ABD'nin, getirdiği insanları devlet yönetiminde kullanmamasıdır. ABD'nin yönetimi kesin bir şekilde Amerikalılara aittir” (Kılıç 2016: 20-21).

Yukarıda Ortaylı ve Kılıç açısından Enderun ile ilgili iki farklı görüşü ortaya koymaya çalıştık. Kılıç olaya daha ırksal bir açıdan yaklaşırken Ortaylı daha kültürel olarak değinmiştir. Kılıç'a göre ABD'nin yöntemi daha başarılıdır. Çünkü kendi bünyesine kattığı insanlar alanlarında son derece başarılı olan yetişkin insanlardır. Bu duruma göre Osmanlı'nın küçük yaştaki çocukları getirmesi ve yetiştirmesi geleceği daha belirsiz kılar. Uyumun kesin bir şekilde sağlanıp sağlanamayacağı belli değildir. Ancak örnekler bize göstermiştir ki uyum konusunda büyük oranda başarı sağlanmış ve bu sistem uzun yıllar kendini devam ettirmiştir. Zaten getirilen öğrencilerin hepsi devlet kademesinde yönetici

olmamakta, Enderun'a girebilmek için çeşitli eğitimlerden ve aşamalardan geçirilmektedirler.

Burada gözle görülür derecede doğru olan durum ise ABD sistemi ile Osmanlı sisteminin farklı oluşlarıdır. Enderun sistemi bundan yıllar önce uygulanmış ve günümüzde çoktan sona ermiş bir uygulamadır. Değindiğimiz noktalardan da görüleceği gibi ABD'nin sistemi günümüzdeki beyin göçüdür. Ve karşılaştırması yapılan bu iki sistem birbirlerinden çok farklı zamanlarda, çok farklı yerlerde, çok farklı amaçlarla ve çok farklı sistemlerle uygulamaya sokulduğu için herhangi bir kıyas pek doğru olmayabilir. Lakin şu dönemde pek çok avantajlarıyla ve teknolojisiyle, bilim insanlarına tanıdığı fırsatlarla çok başarılı insanların ve çalışmaların doğmasına neden olan Amerika'nın yanında, o dönemde aynı şekilde çok başarılı devlet adamlarının çıkmasını sağlayan Osmanlı Enderun mekteplerinin başarısı yadsınamaz. Ancak Enderun mekteplerinde eleştiri noktasında değinebileceğimiz bir nokta ise, Türklerin yaşadığı bir ülkede böylesine önemli bir eğitim kurumuna yabancı öğrencilerin yanında Türklerin alınmayarak devletin yönetim kademesinin onlara kapatılması olabilir. Bu durum bir yana, "Türklük, ordu kademesinde oldukça önemlidir. Ordu haricinde çok fazla önem atfedilmemiş olarak gösterilse de Türkler, devlet idaresinde oldukça önemli bir yere sahip olan Ulema sınıfını oluşturmaktadırlar. Bu ilmiye sınıfının mensupları medrese eğitimi görerek belirli bir kademeye gelirlerdi. Çoğunluğa sahip Türklerin yanı sıra Kürt, Arnavut, Bosnalı ve Kafkas kişiler de bu grupta yer alabilmekteydiler. İlginç olan durum ise bu sınıf içine Arapların girmemesidir. Arapların dillerinden dolayı daha üstün olduklarını düşünmeleri gibi bir durum bu sınıf içine girmelerine engel olmuş olabilir" (Ortaylı 2006: 119).

2.4.2. Aşiret Mektebi

Osmanlı döneminde eğitim veren kuruluşlardan biri de aşiret mektepleridir. Bu mektepler ülkenin doğu vilayetlerindeki aşiret çocuklarına eğitim vermek amacıyla kurulmuş okullardır. Öncelikle Türk unsurlardan ziyade, çoğunlukla Arap, Kürt, Arnavut ailelerin çocuklarına verilen bu eğitimin bir ihtiyaç haline gelmesine neden olan dönemin koşullarına değinebiliriz: "19.

yüzyılda Fransa'dan yayılan milliyetçilik fikri Osmanlı Devleti'ni zor duruma sokmuştu. Uzun zaman bu duruma direnen Osmanlı'da Hristiyanlar, arkasından Balkanlar ve Arap kesimi bu akımın etkisine girmiştir. Doğu bölgelerde Ermeni propagandasının da başlaması en çok Kürt halkını rahatsız etmeye başlamıştı. Kürt halkı Ermenilerin propagandaları karşısında dini kimliklerini öne çıkarıyorlardı. Özellikle aşiretler için padişah büyük önem taşıyordu. Çünkü padişah aynı zamanda halifeydi. Başka dinlere mensup milletlerin ayaklanmaları Kürtleri devlete daha da bağlı hale getirmiştir. Ermeni tehditlerine karşı Kürt aşiretleri direniş alayları oluşturarak müdahale etmişlerdir. Bu alaylara 'Hamidiye Alayları' adı verilirdi. Bölgenin sakinlerinden böyle bir askeri birlik oluşturulması devlet otoritesinin o bölgelerde de etkili olmasını sağlıyordu. Aşiretlerin ordu görevinde kullanılması yeni uygulama değilse de sistem modernleştirilmeye uğraşılıyordu” (Özcan 2007: 18-19-20).

İşte böyle sürekli tehditler içeren bir ortamda “aşiret-devlet iletişimini güçlendirmek adına düzenlenen projeler içinde 'Aşiret Mektebi' de vardı. Bu okullar aracılığıyla Osmanlı, Kürt çocuklara İstanbul'daki eğitim fırsatlarını sağlamış oluyordu. İlerde bu aşiret mektepleri Kürtlerin milliyetçilik akımına değişik bir taban oluşturacaktı” (Özcan 2007: 20).

Özcan, aşiret mekteplerini daha çok Kürt aşiretleri ve devlet açısından incelemişse de aşiret mekteplerinin öncelikle Arap aşiretleri için bir önlem amacıyla oluşturulduğu, Kürt aşiretlerinin ve Arnavutların daha sonra dahil olduğu da diğer söylemler arasındadır. Bu söylemi İslam Ansiklopedisinde açıkça görebiliriz: “Aşiret okulları devlet sınırı içindeki Arap aşiret çocuklarının, zamanla da başka aşiretlere bağlı çocukların katıldığı bir mektepti. Okulun temel amacı, devlet içerisindeki aşiret çocuklarının saray koruması ve bakımı altındaki bir okulda Türkçe öğrenmeleri, eğitim hayatlarını karşılamaları, devlete, devlet sistemine bağlılıklarını geliştirmek ve memleketlerine gittiklerinde devlet adına yararlı işler yapmalarına neden olmaktı” (Kodaman 1991: 9).

Osmanlı'nın son dönemlerinde, kurtuluş çabalarının etkili olduğu zamanlarda aşiret mektepleri de bir kurtuluş yolu olarak görülmektedir ve birçok ayrıştırıcı unsura karşı birliği sağlamayı amaçlamaktadır. Bu çerçeveden bakıldığında da “bu mekteplerin açılmasında etkili olan birçok neden vardır. Birincisi, o dönemde milliyetçiliğe bağlı ayaklanma faaliyetleri gayrimüslimlerden sonra Müslüman olan ama Türk olmayan toplulukları da etkilemişti. Bu etkiler en çok Arap milleti üzerinde kendini göstermiştir. Bunun üzerine II. Abdülhamid Arap aşiretleriyle merkez arasında güçlü bir ilişki kurmak istemiştir. Eğitimde çocuklara Türkçe öğretilerek kültürel ve birlik olarak Osmanlı'ya daha yakın hissetmeleri amaçlanmıştır. Diğer bir neden ise, gayrimüslim etkenlerin çoğunun devletten kopmasının padişahın daha İslami bir siyasetle devlet yönetmesinin önünü açmasıdır. Hem içerdeki birliği sağlamak adına hem de dışarıya karşı direnmek adına dini unsurlar arttırılmıştı. Bu mektep sayesinde de çocukların, özellikle de Arapların üzerindeki ayrıştırıcı etkiler azaltılmaya çalışılmıştı. Devlete bağlılığı arttırmak ise okulların idari nedeniydi” (Kodaman 1991: 9-10). Aslında okulun açılma nedenleri birden fazla başlıkla belirtilse de her nedenin amaçladığı çatı sonuç ayrıştırıcı unsurlara karşı devlet bağlılığını ve bütünlüğünü güçlendirmektir.

Bu tür amaçlara yönelik müfredatın yanında mektepte okutulan spor dersleri de o dönemde dikkat çekmektedir. Bu durum “Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında vücut terbiyesine dikkat çeken bir atılımı olarak görülmektedir. ‘ayak talimi’ olarak adlandırılan bu dersler aşiret mekteplerinde uygulanmaktaydı. 1892’de açılan mektepteki bu tür dersleri veren hoca mektebin öğrencilerinin bu tür dersler aracılığıyla beden sıhhatlerine dikkat etmeyi öğreneceklerini ve disiplin altında olacaklarını belirtmiştir. Aşiret mektepleri sayesinde sportif etkinlikler memleketin doğu vilayetlerine kadar ulaşmıştır. Bu faaliyetler de o dönemde bu konuya yönelik kitapların yayınlanmasını sağlamıştır” (Cantek ve Yarar, 2009: 203). Bu olay bile aşiret mekteplerinin aslında ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Müfredatta yer alan bir ders aşiret mektepleri aracılığıyla birçok yere ve kişiye ulaşarak faaliyet alanını genişletmiştir. Aynı zamanda kitap

tercümelerinin yapılması da bu alanda ilerlemek isteyen kişilerin teorik ulaşımlarını sağlamakla birlikte büyük ihtimal spora olan ilginin artmasını da sağlamıştır.

Akşit ise aşiret mekteplerinin öğrencileriyle ilgili durumları dile getirmiş ve şöyle dikkat çekmiştir: “1892 yılında bölücü milliyetçi akımları ortadan kaldırmak ve daha da merkezi bir hal alan devlete Arap halkını sadık hale getirmek için II. Abdülhamit böyle bir toplumsal proje oluşturmuştu. Daha sonra Kürt çocuklarının da dahil olduğu bu proje için kırsal kesime talebe almaya gidildiğinde yerli halkın çocuklarını büyük bir mutlulukla vereceği umuluyordu. Ancak durum böyle olmadı. Bilhassa Türkçe derslerin olduğu bilinen bu okul, Elazığ Kız Enstitüsü deneyimi gibi bazı dönemler talebe bulmakta zorlanmıştı. Bu durumun yanı sıra aşiret mekteplerinden mezun olan gençler gerek ordu içinde gerekse idari bölümlerde epey zaman vazifede kalarak mektebin hedefi olan bağlılığın başarılı olduğunu kanıtlamışlardı” (Akşit 2009: 32). Burada dikkat çeken nokta padişaha özellikle halife kimliğinden dolayı büyük bağlılık gösteren Kürt aşiretlerinin, oğullarını okula göndermekte zaman zaman neden tereddüt ettiğiydi? Türkler gibi Müslüman bir toplum olan ve bundan dolayı hilafet makamına önem veren Arap halkında da böyle bir sorunun yaşanması, yukarıda da kısmen vurgulanan sorunun, eğitim dilinden kaynaklandığını gösteriyordu. Daha önce Enderun konusunda görüşlerine yer verdiğimiz Ortaylı'nın değindiği Arapların dilleri konusundaki hassasiyeti aşiret mekteplerinde de karşımıza çıkıyordu. Öğrenci bulunmasında yaşanan sorunlar göstermekte ki aynı durum Kürt ve Arnavut toplumlarında da görülmekteydi. Ancak es geçilmeyecek nokta ise mezun olan öğrencilerin geldikleri makamlarda gösterdikleri performans ve bağlılıklarıdır. Bu durum da bize diğer bir sonuç olarak hedefin kısmen de olsa başarılı olduğunu göstermektedir.

Yukarıda değindiğimiz konuları barındıran bu mektep “yemek yüzünden çıkan olaylar nedeniyle okul yönetimine karşı yapılan ayaklanmadan dolayı 1907'nin Şubat ayında kapatılmıştır. Bu kapanışın arkasındaki neden ise okulun

politik düşünce akımlarının etkisine kapılması ve hedeflenen amacın uygulanamaz duruma gelmesidir” (Kodaman 1991: 11).

Bu denli büyük amaçlara sahip olan ve ortamın olumsuz haline çare olarak düşünülen bir projenin bu denli kısa sürmesi muhtemelen dönemin hareketli ve değişken ortamına dayanmaktadır. 1892 yılı ile 1907 yılı arasındaki on beş yıl Osmanlı'nın son dönemlerini kapsadığı için yaşanan olaylar okula da yansımış olabilir. Mezun öğrencilerle ilgili bir sorunun yaşanmadığı, lakin okul içerisinde, son dönemlerinde çeşitli huzursuzlukların olduğu aşikardır. Yoksa bu denli büyük amaçlar yüklenen bir projenin, bir yemek kavgasından dolayı aniden kapatılması kendi amacıyla çelişmektedir. Netice itibariyle başarılı bir eğitim müfredatına ve başarılı kademelerde bulunan mezunlara sahip bu okul, dönemin olaylarına, sahip olduğu amaçlar doğrultusunda dirense de bir süre sonra nasibini almıştır.

BÖLÜM 3

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ VE YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLER

Bu bölümde araştırmamızın temel hedeflerine daha da yaklaşarak üniversiteler, üniversite öğrencileri, özel anlamda Cumhuriyet Üniversitesi ve yabancı uyruklu öğrenci yoğunluğunun toplandığı bir kurum olan TÖMER konularına değineceğiz. İlk olarak dünyada ve Türkiye’de üniversitelerin oluşumu, bu kuruluşların anlamı, önemi, etkileri, geçiş süreçleri ve uğradıkları değişimler gibi konular bizim değineceğimiz alanlar olacaktır.

3.1. Dünya Geneline Ünitersitelerin Tarihçesi

“Sanayi devrinde ve ortaçağ zamanında yükseköğretim ekonomik bağlantıları, içinde bulunduğ u kültürün giderek karmaşıklaşmasıyla, mesleki açıdan beklentileri yeterli derecede karşılayamamıştır. Ancak üniversiteler teknolojinin gelişmesiyle birlikte durağan bir görünümde n çıkarak daha aktif bir role bürünmüştür. Artık sanayi ülkelerinde, daha önce görülen üniversite geleneklerine koşullanmış teknoloji ülkelerine, maddi ilerleme, tabakalara ayrılma ve başka açılardan geçişin sağlanmasında belirleyici bir etken olmaya başlamıştır” (Halsey 1968: 51). Bu cümleler bize göstermiştir ki değişen dünya düzeninde sabit kalan bir eğitim, eğitim değildir. Bu nedenle kendisini zamanın koşullarına, ihtiyaçlarına ve isteklerine göre gelişme yönünde değiştirmek ve yenilemek, başta üniversitelerin temel görevlerindedir. Bununla birlikte “eğitimin asıl vazifesi, kültürün korunması ve ileriki nesillere aktarılmasıdır. Buna göre her toplum eğitimcidir. Bunun yanında, eğitim alanında çalışan toplumbilimciler çalışmalarını, çoğunlukla, yukarıda belirtilen koruma ve aktarma vazifelerinin üst seviyede gerçekleştirildiği daha karmaşık yapıdaki ülkelere yöneltmektedirler” (Halsey 1968: 51). Bunun nedeni bu tür toplumların sistemlerinin daha başarılı ilerlemesi nedeniyle diğer toplumlara öncü konumunda olmalarıdır. Günümüze

baktığımızda gerek yükseköğretimde gerekse temel öğretim aşamalarında model alınan toplumlar bu tür toplumlardır.

Yukarıda çoğunlukla görevlerine değindiğimiz üniversite kavramının, bu paragrafta ise başlangıcına değinmek daha doğru olacaktır. “Üniversitelerin kuruluş yeri ve tarihi sorularına cevap verecek olursak, 10. Yüzyıl sonları ve İtalya cevaplarını vermemiz doğru olacaktır. O çağlarda eğitim kurumunda söz hakkı Kiliselerde, yönetimi de din adamlarındaydı. Fakat bu durum eğitim içinde yeteri kadar memnuniyet yaratmıyordu. Bu memnuniyetsizlik yıl olarak binlerde hukuk eğitimine merak saran ve bu eğitimi almak isteği içinde olan birtakım talebenin bir çeşit lonca kurmasıyla kendini ortaya çıkardı. Bu çeşitteki bir örgütlenmeye isim olarak UNIVERSITAS denildi. Bu sözcük bir çeşit lonca anlamına geliyordu ve bugünkü kullanımımızın ilk hali bu şekildeydi.

İtalya’daki bu oluşumun devamı Paris’te görüldü. 1100’lü yıllarda ortaya çıkan bu oluşumun farkı, içinde talebelerin yanı sıra eğitimecilerin de yer almasıydı” (Ateş 1999: 55). Paris’teki bu örgütü Durkheim ise şu şekilde ele almıştır: “ Seine ırmağının kenarına engelleri aşarak kuruldu... din kuruluşlarının etkisinden çıkınca şahsi çıkarlarını öne çıkardılar. Çıkarlarını ve fikirlerini koruyabilmek adına öğrencileri ile beraber bir korporasyon, UNIVERSITAS kurdular...” (Akt. Ateş 1999: 55). Büyük ihtimalle Durkheim’ın burada çıkarları, fikirleri, düşünceleri sözcükleriyle kastetmek istediği, kilisenin isteklerinin yerini artık bireysel ve daha özgür isteklerin aldığı vurgulanmasıdır. Buradan anlamamız gereken, üniversitelerin, daha özgür ve rahat bir biçimde öğrenim görmek, eğitim almak amacıyla bir grup topluluğun öncülüğünde ortaya çıkmasıdır. Yani “kurulma amacı özgürleşmek, baskılardan kurtulmaktır. Ancak lonca konumundaki bu öncü oluşumlar ilmi muhteva ve seviye açısından çok önde kurumlar olmamışlardır. Bununla birlikte örgütlerin dini kurumların etkisinden tamamen çıkmaları tabi ki hemen gerçekleşecek bir durum değildi. Bu nedenle bu oluşumların bugün için önemli olan iki anlamı adı ve bağımsızlık için gerçekleştirdikleri atılımdır” (Ateş 1999: 55).

Üniversitelerin tarihsel seyrine değinen bir başka kaynakta ise durum şöyle anlatılır: “Bologna, Paris ve Oxford Üniversiteleri Avrupa’da kurulan ilk üniversitelerdir ve tarih olarak 1000’li ve 1100’lü tarihlere denk gelir” (Gür ve Küçükcan, 2010: 41). Bahsettiğimiz bilgiler bizlere üniversitelerin ortaya çıkış mekanlarını her ne kadar Batı gibi gösterse de bu oluşumların ilk mekanlarının Doğu’ya ait olduğu düşüncesi de işin bir diğer noktasıdır. Bu duruma temel olarak “Avrupa’nın, üniversiteleri oluştururken İspanya, Sicilya ve Haçlı Seferleri esnasındaki Müslüman bölgelerin ilmi ve öğretim kurumlarından esinlenmesi” (Küçükcan ve Gür, 2010: 42) gösterilmiştir. Çünkü o dönemlerde Ortaçağ’ın etkisindeki Batı toplumlarında bilim için yeterince özgür bir ortam yokken Doğu toplumlarında gerek bilim gerekse de eğitim oldukça iyi durumdaydı. Bilimin ve eğitimin bu kadar gelişmiş olduğu toplumlarda bu duruma temel dayanak olarak gösterilebilecek şey “önemli derecede gelenekleşmiş bir üniversite yapılaşmasının olmasıdır. Müslüman devletlerdeki bu tür bir yapıya sahip fakülteler, ilimin temel noktası durumundadırlar. 900’lü ve 1000’li yıllarda oluşturulan El-Ezher ve Nizamiye eğitim merkezleri çağının en mühim eğitim kurumlarından. Özellikle 1000’li yıllarda kurulmuş olan Nizamiye Medresesi, Müslüman devletlerde daha sonra kurulacak olan eğitim kurumları için örnek teşkil etmiştir. O dönemde bu eğitim kurumlarında artık gelenekleşmiş olan bir uygulama da, talebelerin bir medreseye bağlı kalmadan mevcut medreseleri gezerek belli bir zaman farklı eğitimcilerden farklı dersler görmesiydi” (Küçükcan ve Gür, 2010: 42).

Medreseler arasındaki öğrenci dolaşımı o dönemde daha rahat koşullarda ve serbest bir şekilde gerçekleştiriliyorken, günümüzde de mevcut olması bu çalışmayı yapılabilir kılmaktadır. Şimdi çeşitli prosedürleri, bürokratik süreçleri ve belli koşulları aşarak gerçekleştirilen bu dolaşımların kökenini 11. yüzyıl gibi oldukça eski bir tarihe ve Doğu toplumlarına dayandırmamız pek yanlış bir kanı olmayacaktır. Hatta gayet tabiidir ki günümüzdeki teknolojik gelişmeler bilgi almak için farklı üniversiteleri dolaşmayı da geri plana atarak üniversitelerden istenen bilgileri internet üzerinden yer değiştirmeden almayı da olur kılmıştır.

Günümüze dahi doğrudan veya dolaylı etkileri olan medrese unsurlarının kendi dönemindeki diğer toplumlara etkilememiş olması beklenebilir bir durum değildir. Mutlaka her dönemin ülkelerinde başarı sağlanan kurumsal yöntemleri daha geride olan toplumlara etkilemiş ve durumlarını düzeltmek isteyen toplumlara örnek olmuştur. Medreseler de kendi dönemlerinde böyle bir etki yaratmış ve daha önce bahsettiğimiz “Avrupa’daki yükseköğretim korporasyonları ile İtalya’da oluşan insancılık akımına köken oluşturmuştur. Aydın oluşumları olan korporasyon ve insancılık akımları İslam ülkelerinden ve bu ülkelerin eğitim kurumlarından etkilenerek oluşturulmuştur. Bu iki kavram günümüz üniversitelerinin de mühim bir unsurudur” (Akt. Küçükcan ve Gür, 2010: 42).

Geçmişten günümüze üniversitelere ulaşan özellikler sadece bu nitelikler değildir. Bunların yanında “adları, ana noktası olan bir yerleşim yeri, bir noktaya kadar bağımsızlığı olan eğitimciler, talebeler, müfredat, ölçme-değerlendirme sistemleri ve bu sistemlere göre başarı grafikleri, alanlarına göre ayrılmış binaların idaresi ve ek olarak master, lisans felsefe doktoru olarak adlandırılan akademik dereceler üniversitelerin başlangıç dönemlerinden günümüze kadar gelmiş unsurlardır” (Küçükcan ve Gür, 2010: 43).

Eğitim kurumunda geçmişten günümüze gelen bir tartışma konusu da eşitliktir. Bu konuyla ilgili yapılan bir yorum ise eşitlikle yükseköğretimi karşı karşıya getirmekte ve ikisinin birlikteliğini adeta ütöpik bir durum olarak göstermektedir. Durkheim’in fikirlerinin de yer aldığı açıklama şöyledir: “Yükseköğretim kurumları, ana yönüyle eşitsiz yüksek değerlere sahip kültür unsurlarına sahip olmayı denetlediği için toplumun tabakalaşmasında pay sahibi olmaktadır. Bu yüzden eşit olmayan bir duruma yönelirler. Durkheim da konuya değinerek eşitliğe olanak sağlayan bir eğitim sisteminin, toplumda değişik yapıların olmadığı tarihten önceki toplumlara gitmekle gerçekleşebileceğini söyler” (Halsey 1968: 52). Durkheim, ilerleyen zamanda toplumların daha da karmaşık bir hale gelmesinin, çok yönlü unsurların, farklılıkların çoğalmasının eğitimsel eşitliği çok mümkün kılmadığını söylemektedir. Bu kadar çeşitliliğe eşit

düzyede hitap edecek, beklentilerini karşılayacak ve memnun bırakacak bir eğitim zordur. Bunun için ancak hiç farklılığa ve çeşitliliğe uğramamış ilk topluluklarda eğitimsel eşitlik görülmektedir demektir. Eğitimde eşitlik tartışmasının bir diğer yönü de, öğrencilerin aldıkları dersler sonucu uğradıkları değişimle toplum arasındaki bağlantılarıdır. Özellikle üniversitelerde verilen belli bir alanda ileri düzeyde uzmanlaşmaya dayalı bilgi verilmesi ve verilen bu bilgilerin denetlenmesi, ayrıca bu denetim sonucunda her bir öğrenciden yeterli derecede iyi bir geri dönüş beklenmesi toplumun geri kalanı için çok önemli olmayabilir. Çünkü toplumun geri kalanından beklenmeyecek düzeyde bilimsel, sanatsal, kültürel, siyasal vb. bilgi öğrenimini ve ölçümünün üniversitelerde yapıyor olması bilgisel anlamda bir eşitsizlik yaratmaktadır. Ve bu durum da üniversiteleri eşitsizliği artıran bir kurum olarak göstermektedir. Üniversiteler ne kadar eşitsizliği artıracak derecede yüksek kaliteli eğitime yönelir ve giderek büyürse, zamanla içinde bulunduğu toplumu da peşinden sürüklemekte, toplumunu daha yükseklere çekmekte ve dolayısıyla eşitsizliği de o derece azaltmaktadırlar. Bu duruma örnek olarak gelişmiş ülkeleri, bu ülkelerin toplumlarının özelliklerini ve üniversitelerinin başarılarının arasındaki uyumu gösterebiliriz.

Yukarıdaki konuya yakın olarak eğitimin sınıfsal bir tarafı olduğunu gösteren bir diğer tanım Weber tarafından yapılmıştır. “Weber için eğitim, insanları, ait olacakları grupların yaşam ilkelerine göre şekillendiren değiştirme unsurudur. Ancak bu tanımın geçerliliği aristokrat sınıfların söz sahibi olduğu dönemi kapsamaktadır. Bu dönem ise İkinci Dünya Savaşı’nda sona ermiştir” (Halsey 1968: 53). Üniversite eğitiminin geçmişte batılı toplumlarda aristokratik bir eğilim olması ve bu sınıfa hitap etmesi zamanla değişen bir olaydır. Bu olayı değiştiren en büyük olay ise Berlin Üniversitesi’dir. “1800’lü yılların ilk yıllarında açılan Berlin Üniversitesi, iki temel amaç üzerine kurulmuştu. Birincisi, bilgiyi olduğundan daha çok geliştirmek, ikincisi ise mesleki bir eğitime yönelmek ve memur kesim oluşturmaktı. Bu vizyon Batı’nın modern eğitim yönündeki büyük bir atılımıydı” (Halsey 1968: 54). Aristokrat bir grup içerisinde yer alarak bu sınıflara ait yaşam ilkelerini öğrenmek gibi amaçlar yerine mesleki

amaçlar edinmek ve memur kesim yaratmak gibi atılımlar o dönem için önemli atılımlardı. Ancak bu tür amaçları edinmesi için Berlin Üniversitesi'nin birtakım nedenleri vardı. Çünkü "19. Yüzyılın ilk yarısında bu üniversitenin açılması dönemindeki sosyal ve toplumsal değişimlerle yakından alakalıdır. O dönemde Almanya ile Napolyon arasında çıkan savaşı Almanlar kaybetmiş ve bunun sonucunda ülkeleri işgale uğramıştır. İçinde buldukları bu zor durum Almanları bazı reformlar yapmaya itmiş ve bu atılımlar neticesinde Berlin Üniversitesi açılmıştır. Haliyle Berlin Üniversitesi, yenilenmiş bir politik yerde, silahlı kuvvetlerin savaş kaybetmesinin ardından yıpranmış bir Alman kültürünü yeniden düzenlemenin, düzene sokma gayretinin bir ürünüdür" (Küçükcan ve Gür, 2010: 45-46). Daha önce de bahsettiğimiz gibi üniversitelerin içinde bulunduğu topluma karşı çeşitli görevleri vardır. Milli bir durumda üniversiteler belli bir sınıfın değil, toplumunun bütün kesimlerinin yanında yer alarak herkes için geçerli çözüm yolları üretmelidir. Yıpranmış bir ülkeyi ayağa kaldırmak için üniversiteleri, eğitimi çare olarak görmek, bu toplumun şimdi bulunduğu duruma bakarak yerinde bir karar olduğunu kanıtlamıştır.

İngiltere'nin yükseköğretimindeki değişim temellerine baktığımızda ise çok eskiye gitmemize gerek olmadığını görmekteyiz. Başlangıçta "İngiltere'de yükseköğretimle ilgili bir komisyonda, Huxley, yükseköğretimin asıl amacı, pratikten soyutlanmış, tamamen sanatın, bilginin, kültürün geliştirilmesi ve daha varlıklı hale getirilmesi değildir demiştir. İngiltere'de üniversitelerin Berlin Üniversitesi gibi mesleki amaçlı bir yola girmesi Londra Üniversitesi ile görülse de büyük anlamda 1900'lü yıllarda yani 20. yüzyılda gerçekleşmiştir.

Amerika Devleti ise milli bir elit kesime, aristokrat yapıya sahip değildi. Bundan dolayı meslek eğitimi ve teknolojik öğretiler daha çabuk onay görüyordu" (Halsey 1968: 54).

Son olarak Rusya'daki yükseköğretim olaylarına da bakarsak şöyle bir yorum yapabiliriz: "Rusya'nın ihtilale uğramış bir devlet olarak geçmişteki sosyal ritüelleri net bir şekilde yok edilmişti. Bu durum teknoloji bağlamında uzman

yetiştirilmesi isteğini direkt sağlayacak bir üniversite yapısının doğmasını olanaklı hale getirmiştir” (Halsey 1968: 56-57).

İngiltere, Amerika ve Rusya örneklerine baktığımız zaman vardığımız sonuç, köklü bir gelenek yapısına sahip olan ve koruyan toplumların sistemlerini değiştirmeye veya yenilemeye daha dirençli olduklarıdır. İngiltere gelenekçi bir toplum olarak yerel bir üst sınıfa, elit tabakaya sahip olduğundan üniversitelerindeki geçiş süreci geç tamamlanmıştır. Çünkü üniversitelerin hakimiyeti aristokrat sınıfın elindeydi ve üniversiteler uygulama alanından uzaktı. Ancak İngiltere gibi köklü bir gelenek ve aristokrat sınıfa sahip olmayan Amerika ve ihtilal ile birlikte geçmişini silmeye yönelmiş, geleneklerini bırakmış bir durumda olan Rusya için yeni bir durumu özellikle geçmişe çok fazla bağlılık, gelenekçilik gerektirmeyen bir durumu kabul etmek daha kolay olmuştur. O zamanlarda başlayan bu değişimler günümüzü de etkilemiş, akademik alanlarda Avrupa daha teorik ilerlemişken Amerika saha çalışmalarına yönelmiştir. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki saf bir uygulama veya tam tersi saf bir teoriden ziyade ikisinin bir arada bulunması bilimsel camiada daha çok benimsenmektedir.

3.2. Türkiye’de Üniversitelerin Tarihçesi

Üniversite tarihçemize bakmadan önce üniversite kavramının tanımını yapmak daha doğru olacaktır. “Üniversiteler, ulusalcı, demokrat, seküler ve muasır terbiye-tedrisat temellerine bağlı bir sistemde, memleketimizin ilerlemesinde katkı sunacak kişiler yetiştiren, ilmi tetkik yapan, bilimsel yayımları olan, müşavirlik vazifesi olan ayrıca bilim yönünden bağımsız ve hukuki özellikleri bulunan müesseselerdir” (Cumhuriyet’in 75. Yılında Yükseköğretim 1998: 1).

Ulus olarak ilk üniversitemizin köklerine incek olursak bazı zorlukla karşılaşmamız mümkündür. Çünkü bu konu ile ilgili “farklı yorumlar bulunmaktadır. Bir kesim, günümüzdeki üniversite temellerini din işlerinde görev almak üzere öğrenci yetiştiren medreselere götürmektedir. Diğer bir kesim, kökleri 19. Asrın yarısına dayandırıp, Cumhuriyet ile yayıldığını vurgulamıştır”

(Tosun 2006: 3). Aslında bu her iki görüş üniversite temelleri konusunda doğru bir gözleme sahiptir. Medrese eğitimi bizim toplumumuzun eğitim kökenlerinde ve özellikle üniversite düzeyindeki eğitim kökenlerinde önemli bir yere sahiptir. İkinci görüş ise 1800'lü yılların ortasına değinmekte hiç haksız değildir. Çünkü bu yıllar birçok grup tarafından ülkemizin ilk üniversitesi sayılan Darülfünun'un kuruluş yıllarına denk gelmektedir. Yorumların bu denli farklılaşmasıyla ilgili yapılan bir yorum ise çok çarpıcı bir sorunu daha ortaya koymaktadır. Bu yorum şöyledir: "Osmanlı Devleti üniversite köklerinde, bir kesim üniversite olarak medreseleri görür ve II. Mehmet zamanına dek bu zamanları kullanırlar. Başka bir kesim yukarıda da belirttiğimiz üzere ilk üniversite olarak Darülfünun'u görürler, diğer bir kesim ise üniversite kökenimiz olarak İstanbul Üniversitesi'nin kuruluşunu kabul ederler. Üniversite kökenimiz konusundaki bu farklı değerlendirmeler ve zaman aralıklarının nedeni ise, üniversite kavramının tanımı, anlamı, yapısı ile ilgili değişik yorumlardan kaynaklanmaktadır" (Küçükcan ve Gür, 2010: 126). Bu duruma kaynak olarak Belge ve Hatipoğlu'nun sözlerini kullanacak olursak "Belge, 'Ülkemizde ilk üniversite hangi tarihte açılmıştır?' sorusu üzerine, 'Üniversite denilince siz ne anlam veriyorsanız cevap o yöne doğru olacaktır. Geniş anlamda, bireylere, zamana göre ileri, üst olarak değerlendirilen, bu doğrultuda bilgi veren bir müessese tanımını yapıyorsanız, kökleri medreselere kadar götürebilirsiniz' der. Hatipoğlu da üniversite olarak medreseleri kabul etmemiştir. Medreselerin Osmanlı döneminden ziyade Selçuklu'ya ait bir kurum olduğunu ve Darülfünun'un karşısında yer aldıklarını savunur"(Akt. Küçükcan ve Gür, 2010: 126).

Üniversite tarihçemiz hakkındaki farklı yorumlara değindikten sonra iki görüş üzerinde değineceğimiz tarihçede ilk olarak Fatih Medresesi üzerinde duracağız. Daha sonra ise üzerinde daha çok duracağımız Darülfünun konusunu ele alacağız.

"1453 yılında İstanbul'un fethedilmesi, Osmanlı'nın eğitiminde de önemli bir aşama olmuştur. Bu tarih Fatih Medresesi'nin kuruluş tarihinden mütevellit olarak devam niteliğinde kabul edilen İstanbul Üniversitesi'nin de kuruluş tarihi

olarak geçmektedir. Fatih Medresesi yer olarak Havariyyun Kilisesi'nin olduğu bölgeye inşa edilmiştir. Havariyyun Kilisesi Bizans'ın devlet yöneticilerinin kabirlerinin bulunduğu bir kiliseydi. Fetih ile birlikte kabirler ve kilise kaldırılarak yerine medreseler kurulmuştur. Kilisenin kaldırılması ile birlikte alan düz bir hale gelmiştir. Bu tarz büyük ve düz mekanlara Arap dilinde sahn denildiğinden, medreseler Sahn Medreseleri olarak adlandırılmıştı. Sekiz adet medrese bulunan bu mekana II. Mehmet'in yetersiz bulması sebebiyle bir o kadar daha medrese yapılmıştır. Sonradan yapılan bu medreselere ise tetimme denilmiştir. Sahn ve tetimme adı verilen bu iki tür medresede verilen eğitim tamamlayıcı nitelikteydi. Yani tetimme'de verilen eğitim sahn'da eğitim görmek üzere öğrenci yetiştirmek üzereydi" (Ateş 1999: 60-61).

Darülfünun konusuna geçmeden önce Tanzimat devrinin iyileştirme hareketleri ışığında şekillenen eğitim kurumlarına, unsurlarına ve bu kurumlar hakkında dışarıdan gelen misafirlerin gözlemlerine değinmemiz doğru olacaktır: söylediğimiz gibi "Tanzimat devrinde yüksek eğitimde başarılı gelişmeler kaydedildi. Önemli gelişmeler yaşanan eğitim kurumlarının başında Harbiye, Tıbbiye, Mühendishane gibi okullar geliyordu. Mühendislik Okulu büyütüldü. Okulu bitiren öğrencilere Avrupa ülkelerine gitme imkanı verildi. Tıp Okulunda eğitim süreci uzatıldı. Eğitimin ilk yıllarında sayısal derslerin yanında Fransız dili ve edebiyatı da gösteriliyordu. 1847 tarihinde Tıbbiyeyi gözlemlemeye gelen MacFarlane adlı kişinin tuttuğu notlar öğrencilerin değişimlerini gözler önüne seriyordu. MacFarlane, öğrencilerin ölü insan bedeni üzerinde incelemeler yapmalarına şaşırarak bu çalışmanın İslamiyet'te caiz olma durumunu sormuş. Öğrenciler ise Fransızca konuşarak verdikleri cevapta burada din aramanın pek doğru olmadığını söylemişlerdir. MacFarlane okulun materyallerinin ise Avrupa'dakilerle eşdeğer güncellikte olduğuna değinmiş, kütüphanede ise Fransızcanın hakimiyet sahibi olduğunu vurgulamıştır. Hatta MacFarlane'in şaşkınlığı, meşhur maddeci düşünürlerin eserlerinin yer aldığını ve bu eserlerin okunduğunu gördüğünde daha da artmıştı. Uzun zamandır apaçık maddeci akımın

eserlerini bir araya getiren böyle bir kitaplık görmediğini söyler” (Berkes 2003: 231-232).

Üniversite geçmişimizde bir inceleme yaparken değinmemiz gereken en önemli kurumlardan biri de Darülfünun’dur. Darülfünun o dönemde eksiklikleri, sorunları olan eğitim kurumumuzun yükseköğretim bazındaki çözüm arayışıydı. Çünkü “Osmanlı’da Tanzimat devrinde iki karşıt görüş eğitimde bir sorun yaratmaktaydı. Bu iki ayrı sesi birleştirecek, bir bütünlük yaratacak belirli bir organ en büyük gereksinimdi. Bu nedenle 1851 tarihinde Encümen-i Daniş isimli müessese oluşturulmuştu. Bu müessesede görevli olan Cevdet Bey, Encümen-i Daniş’i düşünce muhakemelerini ilerletmek, ilmi çalışmalara yönlendirmek, ilme yönlendirme ve cehaletin yok edilmesi amacıyla çözümler getirmek için oluşturulmuş bir topluluk diye tanımlar” (Berkes 2003: 235). Tüm bu nitelikleri ve amaçlarıyla “Encümen-i Daniş organı yükseköğretimde, içinde bilim ve fenni barındıracak bir müessese kurulması düşüncesinin olduğu bir organ gibi görünmektedir. Bahsedilen müessese ise darülfünundur. Ancak bu düşünce o dönemde söylemde kalmış uygulamaya geçmesi daha sonra gerçekleşmiştir” (Berkes 2003: 235-236).

Ancak Encümen-i Daniş topluluğu Darülfünun gibi bir yükseköğretim merciinin açılmasında önemli bir yere sahip bulursa da bu karar daha öncelere dayanmaktaydı. Yıl olarak “1845’de kurulan bir eğitim teşkilatında Avrupai biçimde bir yükseköğretim müessesesi açma fikri ortaya çıkmış ve bu fikir 1846 yılında hukuki mercilere iletilmiştir. Oradan da dönemin padişahı Abdülmecit’e iletilen raporda darülfünunun tanımı şu şekildedir: bilime ve fenne meraklı, kişisel gelişimini önemseyen ya da devlete memurluk hizmeti sunacak kişileri oluşturmak amacıyla lazım olan öğrenimi karşılayan bir müessesedir” (Küçükcan ve Gür, 2010: 127).

Üniversite, yukarıda belirtilen fikir ve atılımlara rağmen gecikmeli olarak ileri bir tarihte aktif oldu. “1870 yılının Şubat ayının yirminci gününde darülfünun açıldı. Açılışında birçok bürokrat ve öğretim üyesi konuşma yaptı.

Konuşmacılardan biri de medrese mezunu, şahsi çabalariyla Fransız diline vakıf olan, dışışlerinde görev alan, birçok kez bu alanda nazırlık yapmış olan ve o dönemde de eğitim nazırlığı görevinde bulunan Safvet Paşa'dır. Paşa'nın o dönemde yaptığı konuşma müthiş bir öngörü yeteneğinin göstergesiydi. Paşa, günümüzde ilim ve buluşların sonucu olarak ortaya çıkan materyallerin şimdilik şaşkınlık yarattığını, ancak ileride gündelik olarak bilineceğini, çok sayıda fikirlerin daha hayata geçirileceğini, günümüzde dahi gerçekleştirilen ilklerin bizlere aklın daha birçok şeyler gerçekleştirme becerisine sahip olduğunun göstergesi olduğunu söylüyordu. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun ilk yüzyıllarındaki bilim insanlarına duyulan korumacı tavır, saygı ve desteğin bir o kadar daha süre devam ettirilseydi, Batı'nın gelişmiş milletleriyle temas sağlanmış, bu milletlerin gelişme süresi ile birlikte gidilseydi, günümüzde bu vaziyette bulunmayacağımızı da açıklamalarıyla belirtiyordu" (Berkes 2003: 237).

Darülfünun isminin Türkçe karşılığı fenler eviydi. Fen sözcüğü gibi bilimsel bir isme yer verilmesinin sebebi ise okulun müdürü Tahsin Efendiydi. Bu ismin konulmasındaki temel sebebe şöyle değinmişlerdi: "İşlam dinine mensup ulusların güçlenmesinin, ilerlemesinin yegane amacı, dinsel sorgulamalardan soyutlanarak her şeyi koşulsuz kabul etme eyleminden arınmak ve eğitimsel araçlarla modern bilimleri içselleştirerek zihinlerini ışığa kavuşturmaktır. Osmanlı Devleti'nin haricinde kalan İşlam ülkeleri de tek bu amacı edinmekle ilerleyebilirlerdi. İşte bu sebeplerden ötürü yeni açılacak yükseköğretim kurumuna darülfünun ismi verilmişti. Bu isim Tahsin Bey ve yakın arkadaşı Münif Bey'in savunduğu fenni, bilimsel bakış açısının bir yansımasıdır" (Berkes 2003: 239). Bütün bu amaçlar ve görüşler doğrultusunda açılan darülfünun ne yazık ki sağlıklı bir devam süreci gösteremedi ve tam "beş kere açılıp kapatılan kurum esaslı bir yükseköğretim görünüme hiçbir zamanda giremedi" (Cumhuriyet'in 75. Yılında Yükseköğretim 1998: 1).

Ülkemiz bu kurumla her ne kadar kendinden bekleneni gerçekleştirilememiş olsa da amaçlarıyla, adıyla, beklentilerle ülkede birçok ilke imza atmıştır. Bunlardan birisi de "darülfünun rektörü Baltacıoğlu'nun görev döneminde, 1925

yılında çıkarılan bir karar ile kurumun Eğitim Nazırlığı'ndan ayrılmasıydı. Bu olayla, darülfünun geçmişimizde ilk defa özerklik elde etmiş yükseköğretim kurumu konumundaydı” (Ateş 1999: 64-65). Ancak bütün bu nitelikler ve çabalar darülfünunu iyi bir konuma getiremedi. Çözüm arayışı içinde olan “devlet yöneticileri, 1931 tarihinde İsviçre’den bilim adamı Malche’ı darülfünun üzerinde gözlem yapması amacıyla Türkiye’ye çağırmışlar ve ayrıntılı bir araştırmada ihtiyaç duyacağı bütün imkanları karşılamışlardır. Profesör Doktor Malche; kurumdaki durağanlığı ve yetersizlikleri, çoğunlukla kurumdaki idare biçimine bağlamış, rektörlük seçimlerinin hocalarca karar verilmesini negatif bir durum olarak görmüştür” (Tosun 2006: 3). Genel sorunlarla ilgili bir rapor hazırlayan “Malche’in yetkililere sunduğu raporda eksik gördüğü başlıkların birkaçı aşağıdadır (Cumhuriyet’in 75. Yılında Yükseköğretim 1998: 8):

- Üniversitenin, akademik müesseselerinin birbirleriyle ilmi bir münasebette olmamaları.
- Birkaç tane fakültenin sadece tedrisat üzerine eğilmesi ve mesleki okul gibi görünmesi.
- İlmî araştırma, çalışma, yayımlama gibi üretimlerin yetersiz sayıda olması.
- Öğretmenlerin çoğunlukla okul haricinde vazifelerinin bulunması.
- Öğretmen-talebe münasebetlerinin sadece sınıf içerisi ile kısıtlanması.
- Öğretilen konuların sadece belirli kaynaklarla bağlantılı kalarak gösterilmesi.
- Toplantı sayısının az olması.
- Memleket meselelerine ilgisiz kalınması; çoğunlukla teorik bir eğitime bağlı kalınması.”

Malche’in raporunun ardından “kapatılan darülfünun ile ilgili dönemin Eğitim Bakanı Doktor Reşit Galip dikkat çekici açıklamalar yapmıştı. Bu açıklamalar şöyleydi: ‘Ülkede siyasal, toplumsal önemli devrimler gerçekleşti. Bu kurum bu inkılaplara ilgisiz kaldı. Ekonomik alanlarda önemli ilerlemeler

gerçekleşti, okul bu gelişmelerden de bihaber oldu... Yazı Devrimi yapıldı, dilde özleşme eğilimi başladı, bu okul aldırmadı. Tarih telakkimizde yenileşmeler yapıldı, ulusal çapta tüm memleketi kuşattı, bu kurumda bu olaya ilgi yaratabilmek için birkaç sene süre tanımak, çabalamak gerekti. Darülfünun yerinde kalmıştı..." (Akt. Öztürk 2005: 257). Bütün bu olayların neticesinde "devlet yönetim kademesi, 1933 tarihinde darülfünun okulunu feshetmiş, yerine 'İstanbul Üniversitesi' ismiyle bir kurum oluşturmuştur" (Tosun 2006: 3). Bu tarihte yani "Cumhuriyet'in kuruluşunun onuncu yılında hükümet, gerçekleştirilen inkılapların devamlılığını sağlamak için her kurumu ve topluluğu sıkı bir denetime almıştı. Üniversite de bu kurumlar arasındaydı. Bu dönemdeki en büyük talihimiz ise Nazizm etkisi altındaki Almanya'dan kaçıp ülkemize gelen önemli Alman öğretim üyelerinin okullarımızda ders vermesiydi" (Ateş 1999: 67).

1937 yılında Mustafa Kemal Paşa İstanbul Üniversitesi ve genel anlamıyla üniversite kurumuyla ilgili amaçlarını, ayrıca ülkemizin bütününe ilgilendirecek istek ve planlarını şöyle açıklamıştır: "Ülkeyi henüz kültürel olarak üç bölüme ayırırsak; batı bölümünde, İstanbul Üniversitesi'nde başlatılan reformlar daha da ilerletilerek cumhuriyet için çağdaş bir yükseköğretim kurumu haline getirmek; merkezi bölüm adına da Ankara Üniversitesi'ni kısa bir sürede açmak gerekir. Doğu tarafında ise Van Gölü kıyılarının en iyi bölgesinde, ilköğretim ve yükseköğretim kurumlarıyla kültürel olarak gelişmiş, çağdaş bir kent oluşturmak hedefinde, derhal faaliyete geçmek gereklidir. Bu önemli atılımların, doğu illerimizdeki genç nüfusu daha üretken hale getirmesi cumhuriyetin yöneticileri adına çok büyük bir başarı yaratacaktır" (Akt. Kocatürk 1969: 91-92).

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm kurum ve gruplarını, reformların devamını sağlamak amacıyla sıkı bir denetim altına almak, beraberinde bazı kısıtlamaları da getirmiştir. Bu kısıtlama sahasına üniversiteler de girmiş ve 1925 yılında kazanılan özerklik bir nebze sekteye uğramıştır. Bunun yanında "1933-46 yılları arasında üniversite rektörünün karar verme sahası da sınırlıydı. Tek partili dönemin bittiği 1946 tarihinde üniversiteler bağımsızlık kazanmış, bu bağımsızlık çoğunlukla üniversite yöneticilerinin hocalarca göreve

getirilmesi şeklinde kendini göstermişti. Böylece milletin göreve getirdiği yöneticilerin rektör tayin etme durumu kalkmış görünmekteydi. 1961 yılında yeniden düzenlenen anayasanın değindiği bazı noktalarla bu bağımsızlık söylemleri kuvvetlenmiştir” (Küçükcan ve Gür, 2010: 130).

Çok parti dönemiyle birlikte eğitim alanında birçok yenilik ve ilerleme kaydedilmişti. Atatürk’ün en büyük hedeflerinden biri olan Ankara Üniversitesi de bu tarihte açılmıştır. “Üniversite, daha önceden Ankara’da açılan Dil-Tarih ve Coğrafya, Fen, Hukuk ve Tıp Fakülteleri bir araya getirilerek açılmıştır. 1944’te Mühendislik Okulu İstanbul Teknik Üniversitesi’ne çevrilmiştir. Demokrat Parti, ABD’den ilham alarak Ankara ve İstanbul dışında da üniversiteler açmıştır. Bu üniversiteler İzmir’de Ege Üniversitesi, Trabzon’da Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Erzurum’da Atatürk Üniversitesi’dir. 1956’da Ankara’da Teknoloji Enstitüsü olarak kurulan, 1959’da Orta Doğu Teknik Üniversitesi olarak değiştirilen kurumun hedefleri, Orta Doğu bölgesinde iktisadi sıkıntılara çözüm getirmek, saha çalışmaları gerçekleştirmek, kaynak iletmek ve eğitimi İngiliz dili ile vermektir. Bu üniversite 12 Eylül İhtilali sonrasında 1981 yılında hazırlanan yasaya kadar, diğer yükseköğretim kurumlarından değişik bir yönetim sistemine sahipti” (Küçükcan ve Gür, 2010: 130-131).

Yukarıdan 1940’lı ve 1950’li yıllarda gerçekleştirilen yenilikleri takiben “Ankara Üniversitesi bünyesinde bulunan Tıp Fakültesi 1967 tarihinde bağlı olduğu kurumdan ayrılarak Hacettepe Üniversitesi açılmıştır. 1971 tarihinde ise özel bir eğitim müessesesi olan Robert Koleji, Boğaziçi Üniversitesi olarak değiştirilmiştir” (Tosun 2006: 4).

“1973 tarihine geldiğimizde ise eğitimde ihtiyaç duyulan reformların yönü, üniversitelerin memlekette orantılı bir şekilde yayılmaları olmuştu. Bu bağlamda 1973’te Sivas’a Cumhuriyet Üniversitesi, Diyarbakır’a Dicle Üniversitesi, Adana’ya Çukurova Üniversitesi, Eskişehir’e Anadolu Üniversitesi açılmıştır. 1975’te Elazığ Fırat Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Samsun 19 Mayıs

Üniversitesi, Konya Selçuk Üniversitesi ve Malatya İnönü Üniversitesi; 1978’de ise Kayseri Erciyes Üniversitesi açılmıştır” (Küçükcan ve Gür, 2010: 131-132).

1980’li yıllara geldiğimizde ise “1982’de altı kente sekiz üniversite kurulmuştu. 1987’de ODTÜ’nün Gaziantep’teki bölümleri ODTÜ’den bağımsızlaşarak Gaziantep Üniversitesi açıldı. 1992 tarihinde ise memleket genelinde üniversite sayısında büyük bir artış yaşanmış, 21 üniversite ve 2 teknoloji enstitüsü açılmıştır. 1993’te Osmangazi, 1994’te Galatasaray Üniversitesi kurulmuştur” (Tosun 2006: 4). Ayrıca 1982 yılında Mustafa Kemal Paşa’nın en büyük isteklerinden biri daha gerçekleşmişti. Daha önce de değindiğimiz gibi “Mustafa Kemal Paşa’nın temel isteklerinden biri Van Gölü’nün kıyısına güzel bir yükseköğretim kurumunun açılmasıydı. Türkiye devleti Paşa’nın bu isteğini, Van’a 100. Yıl Üniversitesi’ni açarak gerçekleştirmiştir” (Öztürk 2005: 259).

Son olarak özel üniversiteler konusuna değinecek olursak, “Bilkent Üniversitesi 1984 tarihinde Ankara’da açıldığında tarihimizdeki ilk vakıf üniversitesi olma özelliğini taşıyordu. Bilkent Üniversitesi’ni, 1992’de açılan Koç Üniversitesi ve 1993 tarihinde açılan Başkent Üniversitesi takip etmiştir” (Tosun 2006: 5).

Üniversite tarihçemize baktığımız zaman çoğunlukla devlet kademesinin çalışmalarını görmekteyiz. Çağın gereklerine ayak uydurmak ve bu yolda gelişmiş ülkeleri örnek alarak eğitimimizi ona göre şekillendirmek her dönemimizde hakim anlayışımızdır. Yapılan reformlara ve gerçekleştirilen ilerlemelere baktığımızda her konuda olduğu gibi eğitim hayatımızda da hiçbir şeyi çok kolay gerçekleştirdiğimizi söyleyemeyiz. Bazen ileri bazen geri götüren uygulamalarla, deneyerek, bozarak, kapatarak veya açarak, zahmetle bugünlere getirilen yükseköğretim kurumlarımızı, üniversitelerimizi daha da ileriye taşımak ve tıpkı yüz yıl öncesinin gayesinde de olduğu gibi daha çağdaş, modern hale getirmek temel amaçlarımız ve gayretlerimiz arasındaki yerini daima korumalıdır.

3.3. Üniversite Öğrencilerinin Genel Özellikleri

Öncelikle bu konuyla ilgili yapılan araştırmaların başlangıcını sorgulayacak olursak üniversite gençliği ve gençlik çalışmalarının aynı dönemlerde başladığını söyleriz. “Üniversitede okuyan gençlerle ilgili yapılan çalışmalarla gençler üzerine yapılan çalışmaların yakın zamanlarda başlamasının, birbirleriyle alakalı iki sebebi vardır. Bu vaziyet, bir aileyi meydana getiren kişilerin kendi aralarındaki ananevi, itaatkar ilişkilerin senelerce devam ettirilmesiyle genç yaştaki bireyler sorun sahası yaratmıyor, bilimsel alakalardan ırak kalabiliyorlardı. Diğer sebep ise, yükseköğrenim gören gençlerin belli bir hareket yaratmaya daha meyilli olmasından dolayı alan araştırmalarında önemli olan bu hareketlerin üniversite öğretimlerinin çoğalmasıyla oluşmasıdır. 1960’larda yükseköğrenim gören gençler bilimsel araştırmalara konu olmaya başlamış, 1970’lerde ise bahsettiğimiz hareketlerin artmasıyla devamlılığını sağlamıştır. 1980-85 yılları arasında ihtilalin etkisiyle bu tür çalışmalar yavaşlamış ancak Birleşmiş Milletlerin 1985 yılını gençlere ithaf etmesiyle çalışmalar tekrar ivme kazanmıştır. Milenyum yılıyla beraber bu çalışmalar, kendilerine has akademik birimlerde araştırılmaya başlamıştır” (Deniz 2014: 102).

Gençlerin yaşadıkları dönemlerde değişen, farklılaşan sistemlere karşı tutumları, tavırları, davranışları, düşünceleri ve yarattıkları akımlar, onlara çeşitli isimler takılmasını da sağlamıştır. “Seksenlerde değişen ekonomik yöntemler ve buna bağlı izlenen siyasi yöntemler gençleri de tesiri altına almış ve bu yeni sisteme ayak uyduran, benimseyen gençler hem dünyada hem de ülkemizde ‘yuppie’ olarak adlandırılmışlardır. Dönemin globalleşen yapısıyla birlikte yeni iş alanları da ortaya çıkmıştı. Bu grupta iktisada ve beynelmilel münasebetlere bağlı olarak gelişen mesleklerin bir gereği olarak farklı bir dil, sektörel ilişki vb. bilgisel nitelikler bulunmaktaydı. Yuppie olarak adlandırılan o dönemin gençleri, yine o döneme ait olarak gelişen iktisadi akımları kendi lehine kullanan, liberal bakış açısına sahip ve politikadan uzak olan gençlerdi. 80’li yıllar bitip de 90’lı yıllara geçtiğimizde ise bu dönem gençliğine verilen isim de değişerek ‘tiki’ adlandırması çıkmıştır. Tiki kelimesinin İngilizce karşılığı olan tikky, bir kalem

firmasından esinlenerek bulunmuştur. Bu iki kavram içerisine giren gençlerin ortak nitelikleri, öğrenim seviyelerinin iyi olması ve kişisel değişikliklerini gösterişe dayalı bir alışveriş üzerine inşa etmeleridir. Gösterişli olduklarını gösterebildikleri ve devam ettirebildikleri sürece kişisel hedeflerine ulaştıklarını ve kendilerini kanıtladıklarını düşünürler. Bu tür özelliklerinden dolayı bu iki kavram eleştirel odakları da üzerlerine çekmektedirler. 90'ların bitip 2000'lerin başlamasıyla yine gençlik üzerine kullanılan kavram ismi değiştirilmiş, bu sefer 'cool' kelimesi gençler arasında öne çıkmıştır. Genellikle, orta sınıf ve üzeri gelir grubuna giren, eğitim görmüş kişilere kullanılan bu kelime, yaşama karşı güçlü duygular beslemeyen, ortalarda olan, serin bir hayatı anlatır. Kendini cool olarak adlandıran bir kişinin, akranlarına yansıtmak istediği düşüncesi tedirgin ve sıkıntılı olmadığı ve belli bir albeniye sahip olduğudur” (Akt: Deniz 2014: 103).

Genel olarak dönemlerine göre gençleri bu şekilde ele aldıktan sonra üniversite gençliğine geçecek olursak temel olarak bu alanda karşımıza çıkan konu gençlerin özellikle uyum konusunda yaşadıkları sıkıntılardır. Gençlerdeki uyum sıkıntıları üniversite gençliği konusunun temel olarak üzerinde durduğu başlıca konudur. Özellikle geçmiş yıllarda bu nedenle okulu bırakarak eğitim hayatlarını sonlandırma eğilimi bu sorunsal gündeme getirmiş ve araştırmaların çoğalmasını sağlamıştır. “Üniversite eğitimi sırasında öğrencilerin okuldan ayrılma durumlarının fazla görülmesi Amerika'nın Kuzey bölgelerinde, okula yeni başlayan kişilerin uyumları alanında birçok çalışma gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Bu vaziyet G. Stern tarafından 'çaylak miti' olarak adlandırılmıştır. Bu kavram lise eğitimini tamamlayan kişilerin yükseköğretime karşı oldukça pozitif ve gerçek üstü bir anlam yüklemelerinden ortaya çıkmıştır. Bu aşırı iyimser anlayışla yükseköğretime başlayan genç, durumun böyle olmadığını görünce okulu bırakma eğilimine girmektedir. Bilhassa Amerika'da yükseköğretimin pahalı olması, öğrencilerin okulu bırakmalarında oldukça etkili bir durumdur” (Akt: Deniz 2014: 105-106).

Öğrencilerin uyum sorunları üniversitelerin de birer sorunudur. Hatta bu sorunların yaygınlaşması yükseköğretimi olumsuz etkileyeceği için toplumun

genelinde de bir olumsuzluk yaratabilir. Bu nedenle bazı önlemler almak, bu konulara üniversite bünyesinde eğilmek, çözüm aramak önemlidir. Belirttiğimiz gibi “okulun ilk zamanlarında yaşanan uyumsuz sorunlar öğrencilerde sosyal hayattan koparak içe kapanıklık durumu yaratabilir. Bunun sonucunda gençler okullarını terk etme eylemini gösterebilirler. Bunun için yeni öğrencilere fayda sağlayacak, kültürel, estetik ve bedensel becerilerini geliştirebilecek, sorunlarının çözümüne yardım edecek bazı birimlerin açılmasına gereksinim duyulmaktadır” (Aktaş 1997: 110).

Ülkemizdeki üniversite sorunlarını ele alan bazı çalışmalara baktığımızda ise ilk olarak Cumhuriyet Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi öğrenci sorunlarının ele alındığı bir araştırmanın yorumuna değinmemiz gerekmektedir. “90’lı yılların başında Sivas ve Kayseri’deki üniversitelerin öğrenci sorunları ile ilgili yapılan Cumhuriyet Üniversitesi’ne bağlı bir master öğrencisi tezinde öğrencilerin en çok sıkıntı yaşadıkları ve sorumlu birimlerden yardım almak için başvurdukları konunun uyum sorunu olduğunu söylemiştir. Çeşitli yerlerden gelen öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce ailelerinden bağımsız yaşamak arzusunda olduklarını ancak üniversiteye başlayınca tek başına kalmış hissine kapılarak ailelerini aradıkları gözlemlenmiştir. Kendileriyle ilgili karar vermek, yeni girdikleri ortamdaki ilişkilerini düzenlemek ve yaptıkları bu işlerin neticesini kendileri üstlenmek mecburiyetindedirler. Hayatlarının bu yeni aşamasında, sorunları çözmekte zorlanabilmektedirler. Ama sorunları en düzgün biçimde çözüme kavuşturarak sağlıklı bir uyum sürecine girmek çok önemlidir. Bu süreci birçok öğrenci iyi bir şekilde atlatarak hem kendi şahsiyetine hem de çevresine olumlu katkılar sunabilmektedirler” (Akt: Deniz 2014: 111-112). Amerika ve Türkiye gibi iki farklı ülkede yapılan araştırmalar görüldüğü gibi benzer sorunları taşımaktadırlar. Üniversite, başlanmadan önce bağımsızlık, özgürlük, bireysellik gibi özellikle gençler açısından oldukça güzel olan anlamları taşıırken işin zorluk kısmı içine girilmeden görülmemekte ama görüldüğü zamanda kişide hayal kırıklığı yaratarak iyimser tutumuna darbe vurmaktadır. Bu süreçte de gençler o zamana kadar kendilerine destek olan ailelerini aramaya başlamakta, yokluklarını

hissettiklerinde ise ciddi uyum sorunlarıyla karşılaşmaktadırlar. Ancak tabii ki öğrencilerde uyum sorunu yaratan tek alan aile özlemi ve beklentilerinin karşılanamaması değildir. Başka bir örnek olarak, “Gazi Üniversitesi’nde yapılan bir araştırmaya göre üniversite öğrencilerinin sosyal uyumlarını en çok etkileyen konular; çevrenin kendilerine karşı olan fikirleri ve arkadaşlarıyla yaşadıkları sorunlar olarak bildirilmiştir” (Akt: Erdoğan, Şanlı ve Şimşek Bekir, 2005: 494).

Yukarıdaki sonuçla birlikte sürecin içine toplum gibi bir boyut daha girmektedir ve öğrenci- toplum boyutu uyum sürecinde önemli bir hal almaktadır. “Karadeniz Teknik Üniversitesi’nde yapılan bir araştırmada öğrenci-toplum ilişkisinde öğrenci tarafı, toplum açısından ilişkiyi şöyle gözlemlemiştir: Toplum için öğrenci iyi bir maddi katkı sağlayan tüketici, güven duyulmayan, şüpheyle karşılanan bir kesimdir. Bu algının kaldırılması ve üniversite öğrencilerinin yeni geldikleri okula ve kente sağlıklı bir şekilde uyum göstermesi adına insanların hem üniversiteye hem de öğrenciye pozitif açıdan bakması gerekmektedir. Üniversite kurulan bir kent iktisadi, toplumsal ve kültürel yönden bazı değişimlere uğramaktadır. Bu değişimler karşısında yerli halk rutin olandan farklı bazı durumlarla karşı karşıya gelmekte ve bunlara karşı çıkabilmektedir. Bu olaylar da yerli halk ile yükseköğretim kurumuna karşılıklı problemler yaratmaktadır” (Akt: Erdoğan, Şanlı ve Şimşek Bekir, 2005: 494-495). Üniversiteler hem bulunduğu kente hem de bulunduğu ülkeye, hatta bazı durumlarda sınırlarının ötesine bile katkı sağlayacak, gelişmenin, ilerlemenin en önemli kurumlarından biridir. Bu özellikleri itibariyle, haliyle kurulduğu yer kırsal bir kesim de olsa, bölgede birtakım değişimlere neden olmaktadır. Özellikle bu tür karmaşık ilişkilerin bulunmadığı, yüz yüze iletişimin etkili olduğu, yapı itibariyle daha homojen olan bölgeye farklı unsurların girmesi yerli insanları tedirgin edebilmektedir. Ancak çağa uygun, gelişme odaklı düşünerek üniversitenin ve onun öğelerinin sunacağı katkılara odaklanarak daha ılımlı yaklaşmak gerekmektedir.

Başka bir araştırmada ise gençlerin daha bireysel ve ailevi sorunlarına değinilmiştir. Bu araştırma için “70’li yıllarda İstanbul Üniversitesi gençlerine çeşitli sorular yöneltilmiştir. Buna göre problemlerin başlıca nedenleri

ebeveynlerin çocuklarına duygu gelişimlerine katkı sağlayacak derecede bir bağımsızlık tanımamaları, böyle bir ortamda büyüyen çocukların, itaatkar, mahcup, kuşkucu ve kendi kararlarıyla hareket ettikleri zaman ailelerine karşı suçluluk hissetmeleri, bunun sonucunda da gençlerin girişimci bir ruha sahip olamamalarıdır” (Akt: Koç, Avşaroğlu ve Sezer, (...): 484-485).

Genel olarak öğrenci bazında bu durumu değerlendirecek olursak “üniversiteye başlamak, okumak ve bu hayatı devam ettirmek her toplumda kaygılı bir durum yaratarak ruhsal gerilimlere neden olabilir. Üniversiteye yeni başlayan veya okuyan bir genç gelişiminin en problemlı dönemlerinden birini yaşar. Ne tam küçük ne de tam büyük bir kişidir. Arada kalmış bir yaş çağındadır. Bu durumundan ötürü sorunlar yaşar. Geçiş aşamasında kendini tanıma, kişiliği oturtma, yaşadığı topluma uyum sağlama, evrensel kuralları içselleştirme ve belli bir toplumsal sorumluluğa ulaşma çabaları içindedir. Üniversite eğitimi gören gençler, belli bir olgunluk kazanmanın ilk ve en mühim aşamasında bireyselliğini kazanmalı ve cinsiyet kimliğine göre uyumlu tavırlar sergilemek durumundadırlar” (Akt: Koç, Avşaroğlu ve Sezer, (...): 484).

Gençler lise dönemlerinde genel olarak bir üniversite hayaliyle yaşarlar ve buradaki başarıları onların üniversite seçimlerini etkiler. Tamamen üniversiteye girmeye odaklı bir çalışma içerisinde olan, okul hayatlarını bu doğrultuda geçiren gençler ve gelecek hayallerini hep üniversite odaklı kuran gençler haliyle üniversite yaşamına gerçek üstü bir anlam katarlar. Yıllarca çalışıp bekledikleri yaşama kavuştuklarında ise zorlukları gören gençler ilk etapta bir hayal kırıklığı yaşasalar da bu durumu kararlı bir şekilde aşmak yine kendi ellerinde ve duygusal güçlerine bağlıdır. Ancak bu süreçte aile, arkadaş, okul ve okulun bulunduğu bölge halkının desteği de oldukça etkili, önemlidir. Üniversite ortamının sahip olduğu özellikler gerek öğrenciye gerekse de topluma farklı gelebilse de bu sürecin bütün öğelerinin birlik, beraberlik ve hoşgörü barındıran tutumları uyumun daha kolay sağlanmasına neden olacaktır.

3.4. Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerine Dair Genel Bilgi

Son yıllarda özellikle Suriye’de yaşanan olumsuz süreç, ülkemize dışarıdan hızlı bir göç akımını da beraberinde getirmiştir. En temelde yaşam haklarını devam ettirebilme adına yapılan bu göçlerde, yaşamın bir parçası olan eğitim de devam ettirilmeye çalışılan bir ihtiyaç olmuştur. Özellikle yükseköğretim alanında Suriyeli öğrencilerle ilgili yürütülen bazı uygulamalar zaman zaman tartışma alanları yaratsa da yabancı öğrenci sayımızdaki artışın gün geçtikçe hızla devam etmesi de yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu alandaki sayısal oranların artması beraberinde tartışmaları, sorunları da artırabilmektedir. Sorunların arttığı bir alana değinmekte Sosyoloji biliminin en önemli görevlerinden biridir.

Öncelikle yabancı öğrenci konusuyla ilgili Türkiye’nin geçmiş verilerine bakacak olursak “2010-11 yılları arasında bu alanda ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarına giriş yapılan sayı 7.039dur. Bu yıllardaki yeni katılan öğrencilerin yanında, onlarla birlikte toplam sayı ise 25.545dir. Bir sonraki eğitim döneminde ise yeni gelen kayıt sayısı 8.410, toplamı ise 31.170dir. Yine bir sonraki eğitim dönemine bakacak olursak yeni gelen sayısı 12.903, toplamdaki sayı ise 43.251 olmuştur” (Akt: Gürbüz ve Güleç, 2016: 142). Bu rakamların Suriye’den gelen göç dalgasıyla da bir bağlantısı olabileceği gibi bu duruma ek olarak “Türkiye’de öğrencilere verilen kredi imkanı ve eğitim alanındaki olanakların uygun görülmesi Türkiye’ye karşı alakaların artmasını sağlamıştır. Türkiye’nin üye olduğu bazı uluslararası yükseköğretim programları eğitimimiz adına değişik bir eylem alanı yaratmıştır” (Akt: Gürbüz ve Güleç, 2016: 142). Bu durumun yanında jeopolitik konuma göre de bir değerlendirme yapacak olursak “Türkiye, bulunduğu bölge itibariyle çok farklı ve değişik kültürlerle iç içe kalmış, o kültürleri misafir etmiştir. Bu nedenle de globalleşmenin getirdiklerinden çabuk etkilenebilecek bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla Osmanlı döneminde farklı din, ırk ve kültürlere mensup çocukların eğitim gördüğü Enderun ve Aşiret Mektepleri de ülkemizin konumuna dayalı bu durumunu kanıtlar niteliktedir” (Akt. Göver ve Yavuzer, 2015: 1033).

YTB Kurumunun resmi sitesinden yapılan güncel açıklamaya göre ise “Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenci sayısı son on yılda %75 oranında artmıştır. Buna göre Türkiye’de en son verilere göre 25 bini burs alan toplamda 110 bine yakın yabancı uyruklu öğrenci bulunmaktadır. Bu rakamlar da Türkiye’nin son zamanlarda uluslararası öğrencilere en çok ev sahipliği yapan ülkelerden biri haline geldiğini göstermektedir. Ülkemiz, uluslararası öğrenci sayısını 2023 yılında 200 bine artırmayı planlamaktadır” (<https://www.ytb.gov.tr>).

Yabancı öğrenciler için tercih edilen bir adres olmak ülkelerin gelişmişlik durumları açısından oldukça önemlidir. Hatta “yabancı öğrenci konusu birtakım ülkelerde ileri boyutlara taşınmış ve ekonomi alanında bir sektör olmuştur. 2000 senesindeki sonuçlara göre ABD’de bu öğrencilerin ekonomiye sağladığı getiriler hizmet alanında beşinci sıradadır” (Akt. Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 26). Artık bu sektör giderek ilerlemekte ve ülkelerin gelişmişlik durumlarını gerçek bir şekilde gözler önüne sermektedir.

“2008 OECD raporuna göre dünyadaki yabancı öğrencilerin oranı 1975 senesine göre 2006 senesinde beş kat artmıştır. Türkiye ise dünya genelinde yabancı öğrenci dolaşımındaki yerini 1981’de Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı düzenleyerek almıştır. Devamında ise Sovyetlerin dağılımına dayanarak bağımsızlaşan Türk devletlerinin öğrencilerini Türkiye’de okutmak için 1992’de bu devletlerle işbirliği içinde sınavlar düzenlenmeye başlanmıştır” (Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 26).

Bilindiği gibi Türkiye’deki yabancı öğrencilerin çoğunun uyruklarının Türki Cumhuriyetlere dayanması Sovyetlerin dağılmasıyla yakından ilgilidir. Bu durum da eğitim-siyaset ilişkisinin önemini ve uluslararası alanda dahi boyutlarının olduğunu kanıtlamaktadır.

YTB’nin resmi sayfasındaki konuyla ilgili güncel verilere yine değinilecek olursa “1975 yılında başka bir ülkede yabancı öğrenci olarak eğitimini sürdüren öğrenci sayısı sadece 800 bindir. Bu oran 2010 senesinde dört buçuk milyona,

günümüzde ise yedi buçuk milyona ulaşmıştır. Bu rakamın 2030 senesine geldiğimizde yirmi milyona geleceği öngörülmektedir” (<https://www.ytb.gov.tr>).

Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili konuların muhataplarından biri siyaset kurumu iken diğer bir önemli muhatabı da ekonomidir. Daha önce de değindiğimiz gibi ABD bu ilişkinin en büyük örneğidir. “Çünkü bu öğrencilerin yaptığı maddi harcamalar buldukları ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Yabancı öğrencilerin en çok yer aldığı ülkelerin ekonomisine baktığımızda bu tür öğrencilerin payının büyük olduğu görülmektedir” (Akt. Göver ve Yavuzer, 2015: 1033). Zaten yabancı uyruklu üniversite öğrencileri bir yana yerel öğrenciler dahi buldukları şehirlerin ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Üniversitesi olan şehirlerin, özellikle ticaretle ilgilenen kesimleri, bu durumdan kazançlar elde ederken, genellikle öğrencilere yönelik iş yerlerinin açılması da üniversite öğrencilerinin ekonomi açısından önemli bir yere sahip olduklarını göstermektedir.

Yabancı öğrencilerin bazı kurumlarla olan ilişkilerinin ardından ülkemizde bu öğrencilerle ilgili birtakım saptamaları ortaya koyan araştırmalara göz atarsak ilk olarak Konya Selçuk Üniversitesi’ne değineceğiz: “Konya Selçuk Üniversitesi’ne bağlı yabancı öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin kültürleşme tutumları incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin %90’ının tutum olarak bütünleşmeden yana olduğu saptanmıştır. Bu durum da öğrencilerin çoğunun ülkemize ve toplumumuza uyma konusunda istek gösterip çaba sarf ettiğini göstermiştir. Ancak %10’luk bir kesimin ayrışma düşüncesi içinde olması da önemli bir boyuttur. Çünkü ayrışma gibi bir tutum içinde oldukları görülen kesimin oranının %10 olması az bir oran değildir” (Gülner 2010: 66). Bu durumun yanı sıra “Ankara’da yapılan bir araştırmada ise öğrencilerin Türklerden ziyade başka yabancı kişilerle kalmak istedikleri görülmüştür. Buna neden olarak kendileriyle aynı veya yakın durumlar içinde olan kişilerin birbirlerine destek olma ve anlaşma olanaklarının fazla olması gösterilebilir” (Aliyev ve Öğülmüş, 2015: 68).

Son olarak yabancı öğrencilerin sorunlarıyla ilgili yapılan araştırmalara baktığımızda “yabancı öğrencilerin en büyük sorunlarının başında Türkçe öğrenmek, özellikle de gramer yapısını öğrenmek vardır. Dilimizdeki eklerin sonda yer alması da bu sorunları artırmıştır. Gündelik yaşamda gramere dayalı yaşanan sıkıntılar fazla bir öneme sahip olmazken okul hayatında, akademik alanda ve yazıda kullanılan dil önemli olduğundan öğrencileri daha fazla zorlamaktadır. Bu nedenle yabancı öğrencilere dilimizle ilgili kurallar yalın bir şekilde kolaylaştırılarak öğretilmelidir” (Akt. Gürbüz ve Güleç, 2016: 150). Yaşanan bu sorunların çözümü için “öğrenciler kendilerine yardımcı olan faaliyetlerin Türkçe film, dizi izlemek ve Türkçe müzik dinlemek olduğunu söylemişlerdir. Ancak izlenen dizilerde ve filmlerde kullanılan dil oldukça önemlidir. Çünkü argo kelimelerin fazla olduğu yapımlar dilin yanlış kullanılmasına neden olarak öğrenme sürecini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle dizi, film seçimlerinin iyi yapılması gerekmektedir” (Gürbüz ve Güleç, 2016: 150).

3.5. Cumhuriyet Üniversitesi Hakkında Genel Bilgi

Sivas’ın en önemli kuruluşlarının başında gelen “Cumhuriyet Üniversitesi’nin kuruluş tarihi 9 Şubat 1974’tür. Üniversitenin bu tarihte açılmasının sebebi Türkiye Cumhuriyeti’nin 50. yılının hatırasından dolayıdır. 2016 verilerine göre Cumhuriyet Üniversitesi’nin sahip olduğu fakülte sayısı 16, enstitü sayısı 4, yüksekokul sayısı 5, meslek yüksekokulu sayısı 14, konservatuar sayısı 1, araştırma ve uygulama merkezi sayısı 24’tür. Ayrıca ön lisans programından doktora programına kadar her program düzeyinde eğitimi bulunmaktadır. Üniversite öğrenci sayısı yaklaşık 55.000’dir. Akademik personel sayısı 1789, toplam personel sayısı ise 3583’tür” (Şahbudak 2017a: 43-44-45).

Üniversitenin diğer niteliklerine değinecek olursak “üniversitemiz ülke içinde ve ülke dışındaki Erasmus, Farabi, Mevlana gibi programlara katılmakta ve bu değişim programlarıyla akademik personel ve öğrenci değişimleri gerçekleştirilmektedir.

Kütüphanesinde kitap sayısı basılı 120.000, elektronik 3 milyondur. Veri tabanı 29, ilmi çalışmalar ise çok sayıda bulunmaktadır.” (Şahbudak 2017a: 45).

Öğrencilerin bir üniversiteye yerleştikten sonraki en büyük sıkıntısı kuşkusuz barınacak yer sıkıntısıdır. Barınma ihtiyacı insanın en önemli ihtiyaçları arasındadır ve bu konuda yaşanacak sıkıntı gençlerin tüm okul hayatını etkileyebilmektedir. Bu nedenle yurtların kaliteli bir biçimde çoğaltılması ve taleplere karşılık vermesi hem üniversitelerin hem de üniversitelerin bulunduğu şehirlerin önemli bir görevidir. Bu görev ışığında Cumhuriyet Üniversitesi “KYK yurtlarında 4100 öğrenci barınmaktadır. Bunun yanında Üniversite Vakfı’nın yaptırdığı 3000 kişilik yurtların işletmesi KYK’ya bırakılmıştır. Toplamda üniversitenin diğer yurtlarıyla birlikte 8000 öğrencinin yurt ihtiyacı karşılanmıştır” (Şahbudak 2017a: 46).

Üniversiteler buldukları bölgelerin ve hatta ülkelerinin en önemli bilim merkezleridir. Bu nedenle “üniversitelerin en temel görevlerinin başında bilim üretimi yapmak, araştırmak, incelemek yer alır. Bu görevler çerçevesinde CÜBAP üç yıl içerisinde akademisyenlerin ürettiği 567 projeye 20 milyon TL gelir sağlamıştır” (Şahbudak 2017a: 46). Bilim yapmanın en önemli şartlarından biri olan maddi kaynak ihtiyacının karşılanması üniversitelerin bütçelerinde önemli bir yer edinmelidir.

Üniversitelerde bilimin öneminin yanında kültür, sanat ve spor gibi aktivitelerin öğrencilere ve personele güzel bir şekilde aktarılması veya bu tür yönelimleri ve projeleri olan kişilerin desteklenmesi hem kişisel gelişim hem de motivasyon açısından oldukça önemlidir. Bu tür aktiviteler boş zamanların değerlendirilmesinde ve başarının artmasında da büyük bir yer tutar. Bu bağlamda Cumhuriyet Üniversitesi Spor Kültür ve Daire Başkanlığı önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca üniversitenin “Kültür Merkezi, açık ve kapalı spor sahaları, konferans salonları, olimpik yüzme havuzu kültür, spor, sanat ve bilim gibi konulara katkı sağlayacak birçok önemli etkinliğin yapıldığı mekanlardır” (Şahbudak 2017a: 46).

Cumhuriyet Üniversitesi, giderek daha da tercih edilen ve bu yönüyle de Anadolu'da yükselmekte olan ve Sivas'a büyük katkılar sağlayan önemli bir eğitim kurumudur. 55.000 gibi yüksek bir öğrenci rakamına ulaşan bu üniversitenin merkez kampüsü içerisinde yeme-içme ve barınma ihtiyacını karşılayan kafeteryalar ve yurtlar, etkinlik salonları, kütüphaneler, bankalar, parklar, market, büfeler, ulaşım imkanları ve öğrencilerin daha birçok ihtiyacına hitap eden üniversiteye bağlı kuruluşlar bulunmaktadır. Elbette 55.000 gibi yüksek bir rakamın tamamının ihtiyacını karşılamaya yeterli olmayan durumlar mevcut olsa da zaman içerisinde gerçekleştirilen projelerle daha genele yakın bir başarı elde edilmesi mümkün olacaktır.

3.6. Cumhuriyet Üniversitesinde Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrenciler Hakkında Genel Bilgi

“Cumhuriyet Üniversitesi yabancı öğrenci alımlarını kendi bünyesinde gerçekleştirdiği Yabancı Öğrenci Sınavı (YÖS) ile almaktadır. Bu sınav Matematik-Geometri ağırlıklı bir sınavdır. 30 Geometri, 30 Matematik ve Genel Kültür ile IQ olmak üzere toplam 80 sorudan oluşmaktadır. Bu sınavı geçerek üniversiteye yerleşen öğrenciler yeterlilik sınavı olarak TÖMER dil sınavına girmektedirler. Bu sınavda C-1 seviyesinde not alamayanlar TÖMER'de eğitime alınmaktadırlar. Bu eğitim 2 dönem olmak üzere 1 yıl süreyle devam etmektedir. 1 yılın sonunda öğrenciler yine başarısız bir sonuç alırlarsa 1 yıl daha TÖMER'de eğitim alma hakkına sahiptirler. Cumhuriyet Üniversitesi genelinde eğitim gören toplam yabancı uyruklu öğrenci sayısı ise 200'dür.

Üniversiteye yabancı öğrenci alımının diğer bir yolu ise Yabancılar Türkler Akrabalar Topluluğu (YTB) adlı kurumdur. Bu kurum öğrencilerin üniversitelere dağıtımını kendi yapmaktadır. Bu kurum aracılığıyla gelen öğrenciler sınavlara tabi tutulmamaktadırlar. Aynı zamanda hepsi Başbakanlığa bağlıdır ve burs almaktadırlar. Alınan bursları Türkiye Hükümeti karşılamaktadır. Cumhuriyet Üniversitesi bünyesinde ise ortalama 100 Suriyeli öğrenci bulunmaktadır ve bu öğrencilerin tamamı YTB tarafından yerleştirilmiştir.

Cumhuriyet Üniversitesi'ndeki yabancı öğrencilerin başarı durumlarına da değinilecek olunursa Suriyeli öğrencilerin daha başarılı olduğu belirtilmelidir. Bunun yanı sıra Afrika kökenli öğrencilerin Türkçe öğrenmede daha çok zorlandıkları için bu durumun ders başarılarına yansıdığı da diğer bir durum olarak belirtilebilir. Öğrencilerin genel olarak en çok zorlandığı konu dil öğrenmektir. Bu yüzden okulunu bitiremeyen veya yarıda bırakan çok öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin kayıtları durmakta ve herhangi bir işlem yapılamamaktadır.

Yabancı öğrenci sayılabilmek için kişinin Türk uyruklu olmasına rağmen ortaöğretimi yurtdışında okuması yeterlidir. Bu durumda Türk kökenli olup yurtdışında yaşayan ve orada belli bir eğitim gördükten sonra üniversite eğitimi için Türkiye'ye gelen öğrenciler de yabancı öğrenci kabul edilmektedirler. Avrupa ve Amerika'dan gelen öğrencilerin tamamı Türk kökenlidir.

Cumhuriyet Üniversitesi'nin yeni projelerinden biri uluslararası bir birim kurmaktır. Bu birimle birlikte Farabi, Erasmus, Mevlana gibi bütün programları bir çatı altında toplamak planlanmaktadır." (Bu başlık altında yer alan bütün bilgiler Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü Yabancı İşleri Dairesi'nden alınmıştır).

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BULGULAR

Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde uygulanmış olan sosyolojik araştırmada öğrencilerden anket yoluyla edinilen bilgilere bu bölümde değinilecektir. Toplamda 55 soru yöneltilen öğrencilerin sorulara vermiş oldukları cevap dağılımları aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Burada genel itibariyle öğrencilerin cinsiyet, yaş, medeni durumları, geldikleri yerin özellikleri, anne-baba eğitim durumları, Türkiye'de yaşadıkları uyum sorunları, beklentileri ve günlük yaşantıları ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Frekans tablolarının ardından ki-kare testinde elde edilen verilere değinilmiş ve çapraz tablolarla bu veriler karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

4.1. Frekans Tabloları ve Yorumları

Tablo 4.1: Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

		Cinsiyet			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Kız	42	40,4	40,4	40,4
	Erkek	62	59,6	59,6	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Araştırmada yer alan toplam 104 öğrencinin %40,4'ünü kız öğrenciler oluştururken % 59,6'sını ise erkek öğrenciler oluşturmuştur. Bu oranlar erkek öğrencilerin sayısal olarak kadın öğrencilerden fazla olduğunu gösterse de kadın öğrencilerin oranı da azımsanacak bir rakama tekamül etmemektedir. Öğrencilerin memleketlerinden uzakta, yurtdışında eğitim gördüklerini de göz önüne alırsak,

gerek zorunlu göçle, gerekse eğitim için gerçekleştirilen bir göçle gelsinler her koşulda kız öğrencilerin eğitimde artan yerleri son derece olumlu bir durumdur.

Tablo 4.2: Öğrencilerin Yaş Dağılımı

		Yaş			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	18-21	36	34,6	34,6	34,6
	22-25	58	55,8	55,8	90,4
	26-29	10	9,6	9,6	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş grupları incelendiğinde 26-29 yaş grubundaki öğrencilerin % 9,6 oranıyla en az sayıyı oluşturduğu görülmektedir. Bunun yanında 22-25 yaş grubunun % 55,8 oranla en yüksek grubu oluşturduğu söylenebilir. 18-21 yaş grubu ise % 34,6 oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Kulaksızoğlu (2013: 34) Ergenlik Psikolojisi adlı kitabında “22-30 yaş grubunu genç yetişkinlik döneminde belirtirken 17-21 yaş grubunu ise ergenliğin son dönemlerinde ele almaktadır.” Bu sınıflandırmaya göre yükseköğretim gençliğinin yarısından fazlasının genç yetişkinlik sınıfının ilk yaşlarına denk geldiği söylenebilir. Ancak ikinci sırada ve yine önemli bir orana sahip yükseköğretim gençliğini ise ergenlik döneminin sonlarındaki gençler oluşturmaktadır. Zaten bu dönemdeki ergenlerin en büyük hedefi ve hayatını yoğunlaştırdığı konu üniversite eğitimidir. Tabloda görülen diğer bir durum ise genç yetişkinlik döneminin sonlarından itibaren öğrenim gören gençlerin sayısındaki azalmadır. Bu duruma neden olarak maddi sorumluluk edinmek, aileye olan bağımlılığı azaltmak, yeni bir hayat kurmak ve aile oluşturmak gibi istekler doğrultusunda artık öğrencilik hayatının yerini iş hayatının almaya başlaması gösterilebilir. Araştırmanın yabancı öğrenciler üzerinde olması diğer bir nedeni daha akla getirmektedir. Bu neden ise bu yaş gruplarındaki büyük bir

çoğunluğun yukarıdaki istekleri gerçekleştirerek kendi memleketlerinde ve büyük çoğunlukla kendi kurdukları ailelerine karşı sorumluluklar üstlenerek yurtdışı eğitimine vakit ayıramamaları olabilir.

Tablo 4.3: Öğrencilerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Medeni Durum					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Bekar	86	82,7	82,7	82,7
	Evli	18	17,3	17,3	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin medeni durumlarının dağılımına bakıldığı zaman bekar öğrenci oranının % 82,7, evli öğrenci oranının ise % 17,3 olduğu görülmektedir. Oranlar sayı ile ifade edildiğinde bekar sayısı 86 iken evli sayısı 18'dir. Bu durum çok büyük bir farkla bekar öğrencilerin yoğunluğunu göstermektedir. Evli öğrenci sayısının azlığı ise yukarıdaki yaş dağılımı tablosunda bahsedildiği gibi artan aile sorumlulukları ile ilişkili olabilir. Birden fazla kişinin sorumluluğunun alındığı evlilik kurumuna mensup olan bireylerin öğrenime devam ederek bu amaçla ülke değiştirmeleri bekar bireyler kadar kolay olmamaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde yer alan göç çeşitleri konusunda da değinildiği gibi zorunlu olmayan göçlerde göç verme kararı kişilerin medeni durumlarıyla yakından ilgilidir. Özellikle serbest göçlerde bekar bireylerin ağırlığı bu durumu göstermektedir. Çünkü bekar bireylerin bireysel düşünerek göç kararı vermeleri evli bireylere göre daha kolay bir durumdur.

Tablo 4.4: Öğrencilerin Geldikleri Ülkelerinin Bulunduğu Bölge Dağılımı

Geldiğiniz Ülkenin Bulunduğu Bölge					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Orta Asya	58	55,8	55,8	55,8
	Orta Doğu	34	32,7	32,7	88,5
	Avrupa	4	3,8	3,8	92,3
	Afrika	2	1,9	1,9	94,2
	Diğer	6	5,8	5,8	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin geldikleri bölgelerin dağılımına bakıldığında %55,8 gibi bir oranla yarısından fazlasının Orta Asya'dan geldiği görülmektedir. Bunun başlıca nedeni YTB (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) adlı kurum olarak tahmin edilmektedir. Akraba topluluklardan öğrencilerin getirildiği bu kuruma daha önce değinilmiştir. Yine aynı şekilde %32,7 oranıyla ikinci sırada yer alan Orta Doğu ülkelerinin ağırlığı da bu kuruma dayalıdır. Ayrıca son yıllarda bu bölgede yaşanan savaşlar, iç karışıklıklar ve terör olayları büyük göç dalgalarına sebep olmuştur. Bu dalgaların en büyüğünün ülkemize doğru yönelmesi ise öğrenci sayısını etkilemiş olabilmektedir. Türkiye'ye gerek coğrafi gerekse kültürel olarak yakınlık gösteren bu iki bölge Türkiye'de bulunan öğrencileri açısından diğer bölgelere göre açık ara öndedir. Bununla birlikte diğer bölgelerden gelen öğrenci sayısındaki düşük oranlar düşündürücüdür. Örneğin Avrupa'nın eğitim için Türkiye'yi pek tercih etmediği görülmektedir. Bu durum karşısında eğitimimizi en az bu bölgenin seviyesine getirerek ilerde hala beyin göçü veren bir ülke olmak yerine beyin göçü olan bir ülke haline gelmeliyiz. Yabancı öğrenci alanının Amerika'da büyük bir ekonomik saha oluşturduğunu bilerek hem ekonomik hem de bilimsel gelişme adına her bölgeden tercih edilen bir ülke olmalıyız.

Tablo 4.5: Öğrencilerin Ülkelerinde İkamet Ettikleri Yer Dağılımı

		Ülkenizde İkamet Ettiğiniz Yer			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Köy	2	1,9	1,9	1,9
	Kasaba	10	9,6	9,6	11,5
	İlçe	20	19,2	19,2	30,8
	İl	30	28,8	28,8	59,6
	Büyük şehir- Metropol	42	40,4	40,4	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin ülkelerinde ikamet ettikleri yerlerin dağılımına bakıldığında çoğunluğun %40,4 oranıyla büyükşehir/metropollerden geldiği görülmektedir. İlden gelen öğrenciler %28,8 oranıyla ikinci sırada yer alırken ilçeden gelen öğrenciler %19,2 oranıyla üçüncü sırada yer almaktadır. Kasabadan gelen öğrenciler %9,6 ile köyden gelen öğrenciler ise %11,9 ile en az oranı oluşturmaktadır. Bu durum bizlere yükseköğretime devam eden büyük çoğunluğun büyükşehirlerden çıktığını göstermektedir. Çoğu memleketlerin köy ve kasabalarında eğitim imkanları daha kısıtlı olmaktadır. Bu tür yerlerde zorunlu eğitim dönemi bile daha güç geçerken yükseköğretime devam etmek (özellikle yurtdışında) daha az görülebilir. Bu duruma maddi kısıtlılıklar da neden olarak gösterilebilir. Bu nedenle büyükşehirlerde yaşayan gençlerle köyde yaşayan gençlerin yükseköğrenimi de oldukça etkilenmektedir. Nitekim öğrencilerin ikametinde köy ile metropol/büyükşehir arasındaki büyük oransal fark durumu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.6: Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumu Dağılımı

Ailenizin Gelir Durumu					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Çok iyi	6	5,8	5,8	5,8
	İyi	28	26,9	26,9	32,7
	Orta	56	53,8	53,8	86,5
	Kötü	14	13,5	13,5	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin ailelerinin gelir durumu dağılımında gelir durumu orta dereceli olan öğrencilerin oranı %53,8 ile birinci sıradadır. Daha sonra sırasıyla %26,9 ile iyi durumda, %13,5 ile kötü durumda ve %5,8 ile çok iyi durumda olan öğrenciler gelmektedir. Gelen öğrencilerin çoğunun orta ve iyi gelirli ailelere mensup olduğu görülmektedir. Çok iyi ve kötü gibi daha uç sınırlardaki gelire mensup öğrenci sayısı ise azınlıkta kalmaktadır. Bu durumda çok iyi bir gelire sahip ailelerin çocuğunu Türkiye’de metropollerde bulunan özel üniversitelere veya Avrupa, Amerika gibi bölgelere göndermiş olabilecekleri düşünülmektedir. Gelir durumu kötü olan ailelerin ise çocuklarını özellikle yurtdışı eğitimlerine göndermede zorluk yaşayabileceklerine bir önceki tabloda da değinilmiştir.

Tablo 4.7: Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarının Dağılımı

Ailenizin Eğitim Durumu (Anne)		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Okur-yazar değil	12	11,5	11,5	11,5
	Okur-yazar	18	17,3	17,3	28,8
	İlkokul Mezunu	12	11,5	11,5	40,4
	Ortaokul Mezunu	16	15,4	15,4	55,8
	Lise Mezunu	26	25,0	25,0	80,8
	Üniversite Mezunu (Önlisans/Lisans)	16	15,4	15,4	96,2
	Yüksek Lisans Mezunu	4	3,8	3,8	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Tablo 4.8: Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumları Dağılımı

		Ailenizin Eğitim Durumu (Baba)			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Okur-yazar değil	10	9,6	9,6	9,6
	Okur-yazar	16	15,4	15,4	25,0
	İlkokul Mezunu	2	1,9	1,9	26,9
	Ortaokul Mezunu	8	7,7	7,7	34,6
	Lise Mezunu	26	25,0	25,0	59,6
	Üniversite Mezunu (Önlisans/Lisans)	34	32,7	32,7	92,3
	Yüksek Lisans Mezunu	8	7,7	7,7	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerinin ailelerinin eğitim durumu dağılımlarında annelerin %25 oranıyla çoğunlukla lise mezunu, babaların ise %32,7 oranıyla çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu bilinmektedir. Daha sonrasında ise diğer annelerin %17,3'ü okuryazar, %15,4'er oranları ortaokul ve üniversite mezunu, %11,5'er oranları ilkokul mezunu ve okuryazar olmayan kesim, %3,8'i ise yüksek lisans mezunudur. Babaların ise geri kalan kısmında %25 oranı lise mezunu, %15,4 oranı okuryazar, %9,6 oranı okuryazar değil, %7,7'şer oranları ortaokul ve yüksek lisans mezunu, %1,9'u ise ilkokul mezunudur. Oranlar hem anneler içinde hem de babalar içinde birbirine çok yakın şekilde olsa da çoğunluğun üniversite ve lise mezuniyetlerinde olması sevindirici bir durumdur.

Tablo 4.9: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Programların Dağılımı

Öğrenim Görmekte Olduğunuz Program					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Ön lisans	2	1,9	1,9	1,9
	Lisans	82	78,8	78,8	80,8
	Yüksek Lisans	20	19,2	19,2	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin öğrenim gördükleri program dağılımında büyük bir kısım lisans programında eğitim görmektedir. %78,8 oranındaki lisans programı ardından %19,2 oranıyla yüksek lisans programı gelmektedir. %1,9'luk bir oran ise ön lisans programında eğitim görmektedir.

Tablo 4.10: Öğrencilerin Kaçınıcı Dönemde Okuduklarının Dağılımı

		Okuduğunuz Dönem			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	1.	4	3,8	3,8	3,8
	2.	14	13,5	13,5	17,3
	3.	6	5,8	5,8	23,1
	4.	14	13,5	13,5	36,5
	5.	2	1,9	1,9	38,5
	6.	14	13,5	13,5	51,9
	8. ve üstü	12	11,5	11,5	63,5
	Henüz dil kursuna gidiyorum	2	1,9	1,9	65,4
	TÖMER	36	34,6	34,6	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin kaçınıcı dönemde okuduklarına bakıldığında birbirine çok yakın oranlar görülmektedir. Ancak çoğunluğun %34,6 oranıyla henüz TÖMER öğrencisi olduğu söylenebilir. Arkasından %13,5'er oranlarla ikinci, dördüncü ve altıncı dönemlerinde okuyanlar gelmektedir. Sekizinci ve üstü dönemlerini okuyanların oranı ise %11,5'dir. Üçüncü dönemlerini okuyanlar %5,8 iken birinci dönemde okuyanların oranı %3,8'dir. %1,9'ar oranlarla en az beşinci dönem ve henüz dil kursuna giden öğrenciler bulunmaktadır.

Tablo 4.11: Öğrencilerin Burs Alma Dağılımı

Burs Alıyor musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	78	75,0	75,0	75,0
	Hayır	26	25,0	25,0	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin burs alıyor musunuz sorusuna cevap olarak %75'i evet derken %25'i hayır demiştir. Bu cevaba bağlı olarak gelen öğrencilerin büyük bir çoğunluğu burs alırken çokta az olmayan bir oranı ise burs almamaktadır. Burs almayan %25 oranının ise ailelerinin yardımıyla veya yarı zamanlı işlerde çalışarak ihtiyaçlarını karşıladığı düşünülebilir.

Tablo 4.12: Öğrencilerin Gelirlerinin Yeterlilik Dağılımı

Geliriniz Türkiye'de İhtiyacınızı Karşılamaya Yeterli mi?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Yeterli	36	34,6	34,6	34,6
	Kısmen	52	50,0	50,0	84,6
	Yetersiz	16	15,4	15,4	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin gelirlerinin yeterli olup olmadığının öğrenildiği dağılım tablosunda %50 oranı kısmen yeterli olduğunu, %34,6'sı yeterli olduğunu,

%15,4'ü ise yetersiz olduğunu bildirmiştir. Öğrencilerin yarısı kısmen gibi orta karar bir cevap vererek gelirlerinin ne tam olarak yeterli ne de tam olarak yetersiz olduğunu bildirmişlerdir. Bunun yanında %15,4'lük bir oran net bir şekilde gelirlerini yetersiz bulmaktadır. Yeterli cevabını veren %34,6 oranının herhangi bir maddi sorun yaşamadığı kabul edilebilir. Ancak çoğu öğrencinin gelirini ya tam anlamıyla yeterli bulmaması ya da tam anlamıyla yetersiz bulması çoğu yabancı öğrencinin maddi olarak sorun yaşadığına işaret etmektedir.

Öğrencilerin %75'inin burs aldığı bilinmektedir. Buna bağlı olarak gelirini yeterli bulan öğrenci oranının %34,6 olması ise tezat bir durum yaratmaktadır. Bu durumda bursların veya aile desteklerinin yetersiz bulunabileceği gibi kişisel birtakım durumlar da göz önünde bulundurulabilir. Her bireyin para harcama alışkanlıkları, kişisel harcamaları ve ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri farklı olabilmektedir. Bu nedenle de bireylerin sahip oldukları gelirler aynı olabilse bile ihtiyaçlarını karşılayabilme düzeyleri aynı şekilde yeterli gelmeyebilir. Gerçek anlamda maddi bir sıkıntının yanı sıra bunun gibi kişisel bazı durumlar da bu sonuca neden olarak gösterilebilir.

Tablo 4.13: Öğrencilerin Kaldıkları Yer Dağılımı

		Nerede Kalıyorsunuz?			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Yurtkur Yurdunda	22	21,2	21,2	21,2
	Özel Yurtta	22	21,2	21,2	42,3
	Üniversite Yurdunda	26	25,0	25,0	67,3
	Evde	30	28,8	28,8	96,2
	Diğer	4	3,8	3,8	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin kaldıkları yerlerin dağılımında ev %28,8 ile ilk sıradadır. Sonrasında %25 ile üniversite yurdu, %21,2’şer oranlarla YURTKUR yurdu ve özel yurtlar, %3,8 ile de diğer cevapları verilmiştir. Oranlar genel itibariyle birbirine çok yakın olsa da ev cevabının çoğunlukta yer alması öğrencilerin ilk senelerinden sonra yakın arkadaş edinmeleriyle birlikte evde oturma isteklerinin nedeni olabilir. Çünkü genellikle ikinci sınıf ile birlikte evde oturma oranı öğrenciler arasında artabilmektedir. Bunun yanında yurtdışından gelen öğrencilerin üniversite yurtlarında kalma imkanlarının fazla olması ve bu yurtların uygun fiyatları yurt cevabının da ev cevabına yakın olmasına neden olmuştur.

Tablo 4.14: Öğrencilerin Türkiye’yi Tercih Etme Nedenlerinin Dağılımı

Eğitim İçin Türkiye’yi Tercihinizin Asıl Nedeni Nedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Eğitim Kalitesi	28	26,9	26,9	26,9
	Burs İmkani	26	25,0	25,0	51,9
	Kültürel Yakınlık	18	17,3	17,3	69,2
	Coğrafi Yakınlık	10	9,6	9,6	78,8
	Dini Yakınlık	6	5,8	5,8	84,6
	Bilimsel Başarıları	6	5,8	5,8	90,4
	Diğer	10	9,6	9,6	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin eğitimde Türkiye’yi asıl tercih nedenlerinin dağılımına bakıldığında %26,9 ile en çok eğitim kalitesinden dolayı tercih ettikleri görülmektedir. Eğitim kalitesiyle birlikte %25 oranıyla en fazla çıkan ikinci cevap ise burs imkanındır. Eğitim kalitesi ve burs imkanından sonra %17,3 ile kültürel

yakınlık cevabı, %9,6'sar oranlarla coğrafi yakınlık ve diğer cevapları, %5,8'er oranlarla ise dini yakınlık ve bilimsel başarılar cevapları gelmiştir.

Öğrencilerin Türkiye'yi tercihlerinde çoğunlukla eğitim kalitesini neden göstermeleri son derece sevindirici bir olaydır. Türkiye'deki üniversitelerin kaliteli bir eğitime sahip olduğu için yabancı öğrenciler tarafından tercih edilmesi son derece olumlu bir imajdır. Ancak bu durumun yanında Türkiye'yi bilimsel başarıları için tercih eden öğrenci sayısının düşüklüğü ise düşünülmesi gereken bir konudur. Çünkü bilinmelidir ki üniversitelerimizdeki kaliteli bir eğitimin tamamlayıcısı bilimsel başarılardır. Kaliteli bir eğitimle birlikte bilimsel alandaki başarıları artırarak ve uluslararası düzeyde duyurarak eğitimde daha da çok tercih edilen bir ülke haline gelebiliriz.

Tablo 4.15: Öğrencilerin Ülkelerine Gidiş Sıklıklarının Dağılımı

Ülkenize Ne Sıklıkla Gidiyorsunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	İki Ayda Bir	4	3,8	3,8	3,8
	Üç Ayda Bir	2	1,9	1,9	5,8
	Altı Ayda Bir	2	1,9	1,9	7,7
	Yılda Bir	32	30,8	30,8	38,5
	İki Yılda Bir	64	61,5	61,5	100,0
	Total		104	100,0	100,0

Öğrencilere ülkelerine ne sıklıkla gittikleri sorulduğunda %61,5'i iki yılda bir gittiğini belirtmiştir. %30,8'i yılda bir, %3,8'i iki ayda bir, %1,9'ar oranı da üç ayda bir ve altı ayda bir gittiğini belirtmiştir. Sonuçlardan anlaşılan öğrencilerin kısa aralıklarla ülkelerine gitmediğidir. En azından yılda bir kere tatil

dönemlerinde gidebileceği düşünülen öğrencilerin çoğunun iki yılda bir gittiklerini belirtmesi şaşırtıcı bir cevaptır. Ancak, özellikle Orta Doğu bölgesinden gelen öğrencilerin ülkelerinde yaşanan sıkıntılı süreç, ülkelerine gitmelerinde engel teşkil edebileceği için sıklıkla gidemeyecekleri de başka bir neden olabilir. Bununla birlikte burada iş bularak çalışan öğrencilerin izin alma sıkıntıları da ülkelerine sık gitmelerine engel olabilir. Ayrıca öğrencilerin ülkelerine her gidişlerinin ek bir maddi harcama gerektirmesi de maddi sıkıntı yaşayan öğrencilere bir engel oluşturabilir.

Tablo 4.16: Öğrencilerin Kaldıkları Yerlerin Fiziki Koşullarından Memnuniyetlerinin Dağılımı

Kaldığınız Yerin Fiziki Koşullarından Memnun musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Memnunum	34	32,7	32,7	32,7
	Orta karar	62	59,6	59,6	92,3
	Memnun değilim	8	7,7	7,7	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Kaldığınız yerin fiziki koşullarından memnun musunuz sorusuna cevap olarak öğrencilerin %59,6'sı orta karar, %32,7'si memnunum, %7,7'si memnun değilim demiştir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kaldığı yerden orta derecede memnun olduğunu bildirmiştir. Sadece %7,7 gibi bir oran kaldığı yerden memnun olmadığını belirtmiştir. Bu durumda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kaldığı yerle ilgili olumsuz bir tutum içinde değildir.

Tablo 4.17: Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Memnuniyetlerinin Dağılımı

Aldığınız Eğitimden Memnun musunuz?		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Memnunum	46	44,2	44,2	44,2
	Tam değil	52	50,0	50,0	94,2
	Memnun değilim	6	5,8	5,8	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin aldıkları eğitimden memnuniyetlerinin dağılımında %50 oranında tam değil cevabı çoğunluk olarak çıkmıştır. %44,2 oranında memnunum cevabı ikinci en çok cevap olarak verilmiş, %5,8 oranında ise memnun değilim cevabı çıkmıştır.

Özçetin'in (2013: 61) benzer bir çalışmasında ise aynı soruya verilen cevapların dağılımında “öğrencilerin %75,1'i Türkiye'deki eğitiminden memnun olduğunu, %22,2'si tam anlamıyla memnun olmadığını, %1,8'i de memnun olmadığını söylemiştir.”

Yine aynı şekilde Özçetin'in araştırmasında yer verdiği “Çağlar'ın (1999) araştırmasında da öğrencilerin çoğu Türkiye'de öğrenci olmaktan dolayı memnun olduğunu söylemişlerdir. Memnun olmalarına neden olarak ise ülkemizi sevdiklerini, değişik bir kültür öğrenme fırsatı bulduklarını, üniversiteyi ve aldıkları eğitimi beğendiklerini, buradaki hayat şartlarının geldikleri yere göre daha iyi olduğunu ve burayı kendi ülkelerine benzettiklerini söylemişlerdir” (Akt. Özçetin 2013: 61).

Özçetin'in Bursa'da yürüttüğü araştırmasında öğrencilerin %75,1'i aldıkları eğitimden memnun olduğunu söylerken, burada yapılan araştırmada

%44,2 öğrenci memnuniyetini bildirmiştir. İki oran arasında belirgin bir fark olsa da, net olarak eğitimlerinden memnun olmadığını söyleyen öğrenci oranı iki araştırmada da oldukça düşüktür. Araştırmalara ve bu sonuçlara bakıldığında görülmektedir ki genel olarak Türkiye'ye gelen öğrencilerin çoğu burada aldıkları eğitimden memnun olmaktadır.

Tablo 4.18: Öğrencilerin Okudukları Bölümden Memnuniyet Derecelerinin Dağılımı

Okuduğunuz Bölümden Memnun musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	70	67,3	67,3	67,3
	Hayır	10	9,6	9,6	76,9
	Kısmen	24	23,1	23,1	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin okudukları bölümden memnuniyet derecelerinin dağılımında %67,3 oranıyla evet cevabı çoğunlukta çıkmıştır. Bu da öğrencilerin %67,3'ünün okudukları bölümden memnun olduklarını göstermektedir. %23,1 oranında öğrenci kısmen cevabını vererek okudukları bölümden kısmen memnun olduklarını, %9,6 oranında öğrenci ise hayır diyerek memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar net bir şekilde öğrencilerin büyük oranda okudukları bölümden memnun olduklarını göstermektedir.

Tablo 4.19: Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarının Dağılımı

		Okul Başarı Durumunuz Nasıldır?			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	İyi	50	48,1	48,1	48,1
	Orta	52	50,0	50,0	98,1
	Kötü	2	1,9	1,9	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin okul başarı durumlarının dağılımında %50 orta, %48,1 iyi, %1,9 ise kötü olarak görülmektedir. Öğrencilerin neredeyse tamamına yakınının okul başarı durumlarının kötü olmaması onların çevreye daha kolay alışmasına ve uyum sorunlarının da azalmasına neden olabilmektedir. Ayrıca eğitimlerini yarıda bırakıp ülkelerine dönme ihtimalini azaltarak eğitimlerini daha kolay bir şekilde tamamlamalarını sağlamaktadır.

Tablo 4.20: Öğrencilerin Aldıkları Eğitimde En Çok Zorlandıkları Konuların Dağılımı

Almakta Olduğunuz Eğitimde En Çok Zorlandığınız Konu Nedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Türkçe öğrenme	26	25,0	25,0	25,0
	Eğitim sistemindeki farklılık	24	23,1	23,1	48,1
	Öğrencilerle iletişim kurma	10	9,6	9,6	57,7
	Öğretim elemanlarıyla iletişim	12	11,5	11,5	69,2
	Derse konsantre olma	8	7,7	7,7	76,9
	Ders kitaplarını okuma	8	7,7	7,7	84,6
	Ders konularını anlama	16	15,4	15,4	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin aldıkları eğitimde en çok zorlandıkları konuların dağılımında Türkçe öğrenme %25 oranıyla başta gelmektedir. Sonrasında sırasıyla, %23,1 ile eğitim sistemindeki farklılık, %15,4 ile ders konularını anlama, %11,5 öğretim elemanlarıyla iletişim, %9,6 öğrencilerle iletişim kurma ve %7,7'şer oranlarla derse konsantre olma ve ders kitaplarını okuma gelmektedir.

Farklı bir dil öğrenme ve o dilde eğitim görme öğrenciler için en çok zorlanılan konulardır. Oranlar genel itibariyle birbirine yakın olsa da Türkçe öğrenmenin ve eğitim sistemindeki farklılığın öğrencileri daha çok zorladığı görülmektedir. Dil sorununu çözerek eğitim sistemindeki farklılığı aşmak

öğrencilerin eğitimlerindeki uyum sorununu büyük ölçüde atlatabileceklerini göstermektedir. Zaten esas programlarında yukarıda belirtilen sorunları yaşamamak için öğrenciler öncelikle TÖMER programına alınarak dil sorunları çözülmeye çalışılmaktadır. Bu süreçte öğrenciler hem Türkçe öğrenerek hem de alacakları eğitimle ilgili bilgiler edinerek ileride eğitimleriyle ilgili oluşabilecek uyum sorunlarını azaltabilmektedirler.

Tablo 4.21: Öğrencilerin Türkçe Bilgilerinin Ders Anlamalarına Etkisinin Dağılımı

Türkçe Bilginizden Dolayı Dersleri Anlamakta Güçlük Çekiyor musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	16	15,4	15,4	15,4
	Bazen	72	69,2	69,2	84,6
	Hayır	16	15,4	15,4	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin Türkçe bilgilerinin ders anlamalarına etkisinin araştırıldığı sorunun dağılımına bakıldığında, %69,2 oranıyla büyük çoğunluğun Türkçe bilgilerinden dolayı dersleri anlamakta bazen güçlük çektiği görülmektedir. Bunun yanında diğer öğrenciler ise, %15,4'er oranlarla eşit olarak güçlük çektiğini ve güçlük çekmediğini belirtmişlerdir. Zaman zaman veya sürekli olarak Türkçe bilgilerinden dolayı ders anlamakta güçlük yaşayan öğrenci sayısı daha fazladır. Öğrencilerin anadillerinden farklı bir dille, günlük konuşma dilinin üstünde, akademik terimlere sahip bir dili anlamaya çalışması zor bir durum olabilmektedir.

Tablo 4.22: Öğrencilerin Türkçe Konuşarak Kendilerini İfade Etme Durumlarının Dağılımı

Kendinizi Türkçe Konuşarak Rahatça İfade Edebiliyor musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	42	40,4	40,4	40,4
	Kısmen	44	42,3	42,3	82,7
	Hayır	18	17,3	17,3	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Kendinizi Türkçe konuşarak rahatça ifade edebiliyor musunuz? sorusunun cevaplarında %42,3 oranıyla kısmen, %40,4 oranıyla evet, %17,3 oranıyla ise hayır çıkmıştır. Araştırmada yer alan öğrencilerin büyük bir kısmı kendilerini Türkçe konuşarak orta veya iyi bir şekilde ifade edebilmektedirler.

Tablo 4.23: Öğrenciler Hakkında Adli Soruşturma Dağılımı

Türkiye’de Hakkınızda Adli Bir Soruşturma Yapıldı mı?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	8	7,7	7,7	7,7
	Hayır	96	92,3	92,3	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Araştırmada yer alan öğrencilerin %92,3 gibi büyük bir çoğunluğu Türkiye’de haklarında adli bir soruşturma yapılıp yapılmadığının öğrenilmek

istendiği soruya hayır cevabını vererek yapılmadığını belirtmişlerdir. %7,7 oranı ise bu soruya evet cevabını vermiştir.

Tablo 4.24: Öğrencilerin Üniversitedeki Disiplin Soruşturmalarının Dağılımı

Türkiye’de Üniversitede Hakkınızda Disiplin Soruşturması Açıldı mı?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	6	5,8	5,8	5,8
	Hayır	98	94,2	94,2	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilere üniversitede herhangi bir disiplin soruşturması açılıp açılmadığı sorulduğunda ise bir önceki tabloya yakın sonuçlar alınmıştır. Çıkan sonuçlara göre %94,2 orandaki öğrenci bu soruya hayır cevabını verirken, %5,8 ise evet cevabını vermiştir.

Araştırmada yer alan öğrencilerin büyük çoğunluğunun hakkında adli veya disiplin soruşturmasının açılmaması olumlu bir durumdur. Ancak böyle bir soruşturmada yer almış birkaç öğrencinin ise diğer sorulara verdikleri yanıtlara bakarak uyum konusunda daha büyük sıkıntılar yaşadığı için böyle bir olay yaşadıkları düşünülmektedir. Farklı bir memlekette bulunan herkes bir süre mutlaka uyum sorunu yaşayabilir. Ancak herkesin bu sorunlar karşısında sergilediği tutum ve davranışlar, verdiği tepkiler ve dolayısıyla etkilenme düzeyleri farklı olabilir. Bazı insanlar sorunlar karşısında içine kapanıp sessizleşirken, az da olsa bazı insanlar ise hırçınlaşarak suça karışabilmektedir.

Tablo 4.25: Öğrencilerin Sağlık Sorunlarındaki Tedavi İmkanlarının Dağılımı

Sağlık Sorunlarınızda Yeterli Tedavi İmkânı Bulabiliyor musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Sağlık sorununun olmadığı	46	44,2	44,2	44,2
	Tedavi imkânı bulamıyorum	6	5,8	5,8	50,0
	Bizimle kimse ilgilenmiyor	6	5,8	5,8	55,8
	Bu konuda bir sorun yaşamıyorum	46	44,2	44,2	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Sağlık sorunlarınızda yeterli tedavi imkânı bulabiliyor musunuz? sorusuna öğrencilerin %44,2'şer oranlarıyla büyük çoğunluğu, ayrı ayrı bu konuda bir sorun yaşamadığını ve sağlık sorunu olmadığını belirtmiştir. %5,8'er oranlar ise tedavi imkânı bulamadığını ve kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini bildirmişlerdir. Sonuçlara bakıldığında büyük çoğunluk Türkiye'de sağlık konusunda bir sorun yaşamamaktadır. Ancak toplamda 12 kişinin tedavi imkânı bulamadığını ve yaşadığı sağlık sorununda yeterli ilgiyi göremediğini düşünmesi az da olsa bir kesimin sağlık gibi oldukça önemli bir konuda sıkıntı yaşadığını göstermektedir.

Tablo 4.26: Öğrencilerin Sivas'taki İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Dağılımı

Sivas'taki İnsanların Size Karşı Tutumlarını Nasıl Buluyorsunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Samimi	28	26,9	26,9	26,9
	Yardıms sever	30	28,8	28,8	55,8
	İlgisiz	14	13,5	13,5	69,2
	Mesafeli	18	17,3	17,3	86,5
	Soğuk	14	13,5	13,5	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilere Sivas halkının kendilerine karşı tutumları sorulduğunda %28,8 oranıyla çoğunluk, yardıms sever bir tutum sergilediklerini belirtmiştir. Yine bu sonuca yakın bir oranla %26,9 samimi bir tutuma sahip olduklarını söylemiştir. %17,3 oranında öğrenci mesafeli, %13,5'er oranlarındaki öğrenciler ise ilgisiz ve soğuk olduklarını bildirmiştir. Öğrencilerin Sivas halkının tutumuna karşı olumlu bakışlarının, yani yardıms sever ve samimi seçeneklerinin toplam oranı %55,7'dir. Bu durum Anadolu halkının misafirperver, yardıms sever ve sıcakkanlı olarak bilinen özelliklerini oranlarla da göstermektedir. Bu sonucun yanında ilgisiz, mesafeli ve soğuk gibi olumsuz bir izlenime sahip toplam öğrenci oranı ise %44,3'tür. Öğrencilerin Sivas halkını olumlu özelliklerle tanımlayan kesimi yarıdan fazla bir orana denk gelmektedir. Bunun yanında %44,3 gibi az olmayan bir kesimin ise belirtilen olumlu özelliklerin tam zıttı seçenekler işaretlemiş olması göz önünde bulundurulması gereken bir durumdur.

Tablo 4.27: Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimseme Durumlarının Dağılımı

		Toplumsal Çevreyi Benimsemekte Zorluk Yaşıyor musunuz?			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	4	3,8	3,8	3,8
	Zaman Zaman	66	63,5	63,5	67,3
	Hayır	34	32,7	32,7	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin toplumsal çevreyi benimsemekte yaşadıkları zorluk durumlarının dağılımına bakıldığında en çok cevap %63,5 oranıyla zaman zaman olmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu bu cevaba göre toplumsal çevreyi benimserken zaman zaman zorluk yaşamaktadır. %32,7 oranı hayır cevabıyla bu konuda hiç zorluk yaşamadığını belirtmiştir. %3,8 gibi oldukça az bir oran ise evet diyerek toplumsal çevreyi benimsemekte zorluk yaşadığını bildirmiştir.

Verilen cevaplarda zaman zaman çevreyi benimsemekte zorluk yaşayan öğrencilerin fazlalığı normal bir sonuç olarak görülebilir. Çünkü yakın kültürle, geleneklere ve benzeri niteliklere sahip olsa bile farklı bir ülkede yaşamak zaman zaman bireylerde sıkıntı oluşturabilir. Bu sıkıntıların sebepleri iki ülke arasındaki az veya çok farklılıklar, alışılan düzenin değişmesi, aile ve memleket özlemi gibi etkenler olabilir. Bu tür zorluklar beklenen zorluklarken asıl sorun toplumsal çevreyi benimsemekte sürekli yaşanan zorluklardır. Kişinin sürekli olarak çevresini benimsemekte zorluk yaşaması, çevreye bir türlü alışamaması hem fiziksel hem de ruhsal sağlığını kötü yönde etkileyebilir.

Tablo 4.28: Türk Geleneklerinin Farklı Olmasının Öğrencilere Etkilerinin Dağılımı

Türk Geleneklerinin Sizinkinden Farklı Olması Sizi Zorluyor mu?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	12	11,5	11,5	11,5
	Hayır	22	21,2	21,2	32,7
	Çok farklı değil	70	67,3	67,3	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Tablo 28’de araştırmada yer alan öğrencilere Türk geleneklerinin farklılığının zorluk yaşamalarına neden olup olmadığı sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevap dağılımında %67,3 Türk geleneklerinin kendilerinininkinden çok farklı olmadığını belirtmiştir. %21,2 böyle bir farklılığa bağlı zorluk yaşamadığını belirterek hayır cevabını vermiştir. %11,5 ise evet cevabını vererek geleneklerimizin kendilerinininkinden farklı olmasından dolayı zorluk yaşadığını belirtmiştir. Sonuçlara göre toplam %88,5 oranına tekabül eden öğrenciler bu konuda zorluk yaşamadığı yönünde cevap vermişlerdir. Büyük çoğunluğun Türk geleneklerini kendi geleneklerinden çok farklı görmemesinin sebebi yabancı öğrencilerimizin çoğunun akraba topluluklarından gelmesi olabilir. Daha önce de değindiğimiz gibi Orta Asya ve Orta Doğu gibi bölgelerle ülkemizin coğrafi ve kültürel yakınlığı bilinmektedir. Başbakanlığa bağlı YTB (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) kurumu aracılığıyla gelen sadece 100 tane Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Ülkemizdeki ve okulumuzdaki yabancı öğrencilerin büyük çoğunluğunun akraba topluluklarından gelmesi böyle bir sonuca neden olmuştur.

Tablo 4.29: Buradaki Giyim Tarzlarının Öğrencilerin Hareketlerine Etkilerinin Dağılımı

Buradaki Giyim Tarzı Sizin Rahat Hareke Etmenizi Zorlaştırıyor mu?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	12	11,5	11,5	11,5
	Bazen	22	21,2	21,2	32,7
	Hayır	32	30,8	30,8	63,5
	Farklı değil	38	36,5	36,5	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Giyim tarzlarındaki farklılığın öğrencilerin hareketlerini etkileyip etkilemediğinin sonucuna ulaşılmak istenilen dağılımda %36,5 oranındaki öğrenci ülkemizdeki giyim tarzının kendilerinininkinden farklı olmadığını söylemiştir. %30,8 giyim tarzının hareketlerini zorlaştırmadığını, %21,2 bazen zorlaştırdığını, %11,5 ise zorlaştırdığını belirtmiştir. Oransal olarak farklılık gösterse de bir önceki tabloda gelenekler konusunda bir fark görmeyen cevap çoğunluğu, bu tabloda da giyim tarzı konusunda sağlanmıştır.

Tablo 4.30: Öğrencilerin Türkçe Gazete, Dergi veya Kitap Okuma Eğilimlerinin Dağılımı

Türkçe Gazete, Dergi veya Kitap Okuyor musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	26	25,0	25,0	25,0
	Bazen	60	57,7	57,7	82,7
	Hayır	18	17,3	17,3	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin Türkçe gazete, dergi veya kitap okuyup okumadıklarının cevabının arandığı sorunun sonucunda %57,7 gibi yarıdan fazla oranda öğrenci bazen okuduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında %25 öğrenci evet cevabını vererek okuduklarını, %17,3 oranında öğrenci ise hayır diyerek okumadıklarını bildirmiştir. Bu durumda sürekli veya ara sıra olsun %82,7 gibi büyük çoğunluğa sahip öğrenciler Türkçe gazete, dergi veya kitap okumaktadırlar. Ancak az bir orana da sahip olsa %17,3 oranında öğrenci yaşadıkları ülkenin gazete, dergi veya kitaplarını okuyamamaktadır. Bu duruma sebep olarak Türkçe bilgilerinin zayıf olması düşünülebilir. Öğrencilerin Türkçe yayın okuması hem dillerini geliştirmelerine hem Türkiye'yi daha yakından tanımalarına hem de ülke gündemini takip edebilmelerine olanak tanıyarak önemli faydalar sağlayabilir.

Tablo 4.31. Öğrencilerin Türk Televizyon Kanalları İzleme Oranlarının Dağılımı

Türk Televizyon Kanallarını İzliyor musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	64	61,5	61,5	61,5
	Hayır	40	38,5	38,5	100,0
Total		104	100,0	100,0	

Öğrencilerin Türk televizyon kanallarını izleme durumlarının dağılımında %61,5 gibi büyük bir oran evet cevabını vererek izlediğini, %38,5 oranında öğrenci ise hayır diyerek izlemediğini belirtmiştir.

Televizyon izlemek, boş zaman etkinliği olduğu için öğrencilerin öncelikle boş zaman değerlendirme durumlarına bakılması gerekir. Konuyla ilgili Kır (2007: 320)'ın yükseköğretim gençliğinin boş zamanlarını nasıl geçirdiğiyle ilgili araştırmasında “öğrencilerin %44,4 oranıyla büyük çoğunluğu boş zamanlarında ders harici yayın okuduğunu belirtmiştir. İkinci sırada ise %11,5 oranıyla uyuma ve dinlenme gelirken, televizyon izleme oranı ise %10,3 ile üçüncü sırada gelmektedir.”

Televizyon izleyen öğrencilerin televizyon program türlerini seçmeye yönelik dağılımda ise “%23,5 oranıyla haber programı izleyen öğrenci sayısı çoğunluktadır. Haber ve benzeri programları izleyen toplam öğrenci oranı ise %37,9’dur. Geriye kalan öğrenciler %15,2 oranıyla spor programları, %13,2 oranıyla müzik ve eğlence, %10,3 ile belgesel, %4,9 ile yerli film ve dizi, %7,8 ile yabancı film ve dizi, %10,7 ile de başka programlar izlemektedirler” (Kır 2007: 323).

Öğrencilerin özellikle haber programları izleyerek gündemi takip ediyor olmaları oldukça sevindirici bir durumdur. İnternetin daha yaygın bir hale gelmesiyle genel olarak gençlerin televizyondan çok internete yönelmesi de gözlemlenen bir durumdur. Özellikle internet teknolojilerinin ilerlemesi ve uluslararası yapımlara ulaşmanın kolaylaşmasıyla birlikte yabancı film ve dizi izleyicisi öğrencilerin oran olarak büyük ölçüde arttığı düşünülebilir. Nitekim üniversite ortamlarında öğrencilerin sohbetlerinde genel olarak yabancı dizi ve filmlerden bahsediyor olması da bu durumu kanıtlar niteliktedir. Bunun yanında Türk televizyonlarının da izlenmesi, yabancı öğrencilerin hem dillerini geliştirmelerini hem de Türk kültürüne ve gündemine dair bazı programlarla ülkemizi daha çabuk öğrenmelerini sağlayabilmektedir. Tabii ki bu konuda izlemek için seçilen programların da büyük öneme sahip olduğu bilinmelidir. İzlenen programların kaliteli olması, Türk dilini ve kültürünü doğru bir şekilde yansıtması öğrencinin doğru şekilde bilgilenmesi için oldukça önemlidir.

Tablo 4.32: Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Dağılımı

Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Eder misiniz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	34	32,7	32,7	32,7
	Bazen	46	44,2	44,2	76,9
	Hayır	24	23,1	23,1	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin Türkiye veya Sivas gündemini takip etme dağılımında %44,2 bazen takip ettiğini, %32,7 takip ettiğini, %23,1 ise takip etmediğini söylemiştir. Oranlar birbirine yakın olsa da çoğunluk, ülkemiz veya şehrimizin gündemini sürekli olmasa da takip etmektedir. İkinci en çok cevapta ise öğrenciler %32,7 ile gündemi sürekli takip etmektedir. Bu durumun yanında %23,1 ile gündemi hiç takip etmeyen öğrenciler de mevcuttur.

Üniversite çağında yetişkin bir birey olan gençlerin başta yaşadıkları bölge ile ilgili gündemi takip etmeleri gerekli bir durumdur. Gündemi takip eden, güncel olayları gözlemleyip konuyla ilgili araştıran ve belli bir yorum yapabilen öğrenciler hem buldukları ortama daha çabuk alışır hem de yaşadıkları yerle ilgili daha çok bilgiye sahip olurlar. Tabi ki bu durum sadece yabancı öğrenciler için değil, yerli öğrenciler için de geçerlidir. Hatta daha çok önemiyet taşımaktadır.

Tablo 4.33: Öğrencilerin Bir Türk ile Evlenme Düşüncelerinin Dağılımı

Bir Türk ile Evlenmeyi Düşünür müsünüz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	50	48,1	48,1	48,1
	Hayır	54	51,9	51,9	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin bir Türk ile evlenme düşüncelerinin dağılım tablosunda neredeyse yarı yarıya denebilecek şekilde çok yakın oranlar görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %51,9'u hayır cevabıyla böyle bir şey düşünmediğini, %48,1'i ise evet diyerek düşündüğünü belirtmiştir.

Tablo 4.34: Öğrencilerin Bundan Sonraki Yaşamlarını Sivas'ta Devam Ettirme İsteklerinin Dağılımı

Bundan Sonraki Yaşamınızda Sivas'ta Kalmak İster misiniz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	16	15,4	15,4	15,4
	Hayır	44	42,3	42,3	57,7
	Fikrim yok	44	42,3	42,3	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin bundan sonraki yaşamlarını Sivas'ta devam ettirme düşüncelerinin öğrenilmek istendiği sorunun tablosunda ayrı ayrı %42,3 oranlarında hayır ve fikrim yok cevabı çoğunlukta çıkmıştır. %15,4 ise evet cevabıyla bundan sonraki yaşamında Sivas'ta kalmak istediğini söylemiştir.

Göver ve Yavuzer'in (2015: 1037) Kayseri'deki yabancı uyruklu lise öğrencileri üzerine yaptıkları bir araştırmada aynı soruya cevap veren öğrencilerin “%28,7'si hayatlarını Kayseri'de devam ettirmeyi istemektedir.”

Kayseri'de yapılan araştırmada hayatına orada devam etmek isteyen öğrenci sayısı buraya göre oransal olarak daha fazla olsa da iki çalışmada da bu cevap, çoğunluğu sağlayamamıştır. Buna neden olarak öğrencilerin henüz uyum sürecinde olması, ortama henüz adapte olamamaları, memleket, aile ve arkadaş özlemi gibi durumlar gösterilebilir.

Tablo 4.35: Öğrencilerin Gelecekte Türkiye'nin Başka Bir Şehrinde Yaşama İsteklerinin Dağılımı

Gelecekte Türkiye'nin Başka Bir Şehrinde Yaşamak İster misiniz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	64	61,5	61,5	61,5
	Hayır	8	7,7	7,7	69,2
	Fikrim yok	32	30,8	30,8	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Tablo 35'te öğrencilerin %61,5'inin gelecekte Türkiye'nin başka bir şehrinde yaşamak istedikleri görülmektedir. %30,8'i ise bu konuda bir fikri olmadığını belirtirken sadece %7,7'si başka bir Türk şehrinde yaşamak istemediğini belirtmiştir.

Bir önceki tabloda gelecekteki yaşamlarına Sivas'ta devam etmek isteyen öğrenci oranı sadece %15,4'dü. Bu duruma neden olarak buraya henüz alışamadıklarını, uyum sürecinde olduklarını ve ailelerine, memleketlerine duydukları özlemden dolayı eğitimlerinin sonunda geri dönmek isteyebilecekleri düşünülmüştür. Ancak öğrencilerin %61,5 gibi büyük bir çoğunluğunun Türkiye'nin başka bir şehrinde yaşamak istemesi, memleket özleminin bir neden olma olasılığını ortadan kaldırmaktadır. Büyük çoğunluğu genç olan üniversite gençliğinin gerek okul bitimindeki istihdam imkanlarının fazlalığı gerekse sosyal, kültürel vb. etkinliklerinin genişliği açısından büyük şehir veya metropollerde yaşama isteği bu oranları etkilemiş olabilmektedir.

Tablo 4.36: Öğrencilerin Sivas'a Uyum Sağlama Durumlarının Dağılımı

Sivas'a Uyum Sağlarken;					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Çok zorlandım	16	15,4	15,4	15,4
	Zorlandım	28	26,9	26,9	42,3
	Az zorlandım	52	50,0	50,0	92,3
	Hiç zorlanmadım	8	7,7	7,7	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin Sivas'a uyum sağlarken yaşadıkları zorluk derecelerinin dağılımında %50 oranındaki öğrenci az zorlandığını, %26,9'u zorlandığını, %15,4'ü çok zorlandığını, %7,7'si ise hiç zorlanmadığını söylemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı az zorlanırken, çok zorlanan öğrencilerin oranı %15,4'dür. Bu sonular göstermektedir ki öğrencilerin çoğunluğu Sivas'a uyum sağlarken fazla zorlanmamıştır.

Tablo 4.37: Öğrencilerin Sivas'ta Dışlanma Durumlarına Dair Düşüncelerinin Dağılımı

Sivas'ta Dışlandığınızı Düşünüyor musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet	32	30,8	30,8	30,8
	Hayır	72	69,2	69,2	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin %69,2'si Sivas'ta dışlandığınızı düşünüyor musunuz? sorusuna hayır cevabını vermiştir. %30,8 oranı ise evet cevabını vererek Sivas'ta

dışlandığını düşünmektedir. Ancak büyük çoğunluk Sivas'ta dışlandığını düşünmezken %30,8 oranında dışlandığını düşünen öğrenci sayısı da çok az bir kesime tekamül etmemektedir.

Tablo 4.38: Öğrencilerin Sivas'ta Yaşamaktan/Okumaktan Dolayı Duydukları Memnuniyet Durumlarının Dağılımı

Sivas'ta Yaşamaktan/Okumaktan Dolayı Memnun musunuz?		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Memnunum	52	50,0	50,0	50,0
	Fikrim yok	36	34,6	34,6	84,6
	Memnun değilim	16	15,4	15,4	100,0
Total		104	100,0	100,0	

Öğrencilerin %50'si Sivas'ta yaşamaktan ve okumaktan dolayı memnun olduğunu söylemiştir. %34,6'sı bu konuda bir fikri olmadığını, %15,4'ü ise memnun olmadığını belirtmiştir.

Öğrencilerin %50 gibi yarısına denk gelen bir çoğunluğu Sivas'ta yaşamaktan ve okumaktan dolayı memnun olduğunu belirtirken gelecekte Sivas'ta yaşamak istediğini belirten öğrenci sayısındaki azlık dikkat çekicidir. Bu sonucun yanında Sivas haricinde bir Türk kentinde yaşamına devam etmek isteyen %61,5 oranı daha da dikkat çeken bir durumdur. Bu duruma göre ülkemize gelen yabancı öğrencilerin büyük çoğunluğu geri dönmeyi istememektedir. Aynı şekilde Sivas'ta eğitim gören büyük çoğunluk ise buradaki yaşamından ve eğitiminden memnundur. Fakat gelecekteki hayatını başka bir şehirde geçirmek isteyen öğrenci oranı ise oldukça fazladır. Bu sonuçlara göre yapılabilecek yorum, öğrencilerin şu anki hayat koşullarında Sivas'ı kendilerine uygun bulurken, gelecekle ilgili düşüncelerinde başka bir yerin kendileri için daha uygun olacağını

düşündükleridir. Buna sebep olarak başta istihdam olmak üzere büyük şehirlerdeki imkanların daha fazla görülmesi olabilir.

Tablo 4.39: Öğrencilerin Sivas’ın En Olumlu Yanıyla İlgili Düşünce Durumlarının Dağılımı

		Size Göre Sivas’ın En Olumlu Yanı Nedir?			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Ucuzluk	6	5,8	5,8	5,8
	Ulaşım kolaylığı	18	17,3	17,3	23,1
	Asayiş-Güvenlik	8	7,7	7,7	30,8
	Sakinlik	38	36,5	36,5	67,3
	Konuksever halk	12	11,5	11,5	78,8
	Sosyal imkanlar	6	5,8	5,8	84,6
	Diğer	16	15,4	15,4	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilere Sivas’ın en olumlu yanı sorulduğunda %36,5 oranındaki çoğunluk sakinlik, %17,3’ü ulaşım kolaylığı, %15,4’ü diğer, %11,5’i konuksever halk, %7,7’si asayiş-güvenlik, %5,8’eri ise ucuzluk ve sosyal imkanlar cevabını vermiştir. Cevaplarda oransal olarak birbirine yakınlık gözlemlense de Sivas’ın en çok olumlu görülen yanı sakinliği, en az olumlu olarak görülen yanı ise sosyal imkanları ve ucuzluğu olmuştur.

“Sivas’ın nüfusu 2014 yılı nüfus kayıtlarına göre toplam 623.116 kişidir. Sivas göç veren bir ildir ve nüfusu 2013’e göre 2014 kayıtlarında 708 kişi azalmıştır” (Şahbudak 2017b: 99-100).

Kayseri’de yapılan benzer bir araştırmada öğrencilerin “%43’ü Kayseri’nin en olumlu yanı olarak ulaşım kolaylığını söylerken, en olumsuz yanı olarak %23 oranıyla hayat pahalılığı ve çevre/hava kirliliğini söylemişlerdir” (Göver ve Yavuzer, 2015: 1037).

Araştırmada ulaşım kolaylığı, sakinlik cevabından sonra en çok işaretlenen ikinci cevaptır. Yine iki araştırma arasında oransal farklar olsa da üst sıralarda yer alan cevaplar benzerlik göstermektedir.

Sivas’ın göç veren bir il olarak azalan nüfusu insan yoğunluğu olarak sakin bir memleket yapısı çıkarmaktadır. Sivas, bu yönüyle yaşlılar tarafından olumlu bulunurken, araştırmadan da anlamaktayız ki gençler tarafından da olumlu bulunmaktadır. Ancak sürekli göç veren ve insan sayısı azalan bir yerde istihdamlar, yatırımlar ve sosyal imkanlar da azalabilmektedir. Bu durum ileride büyük sorunlara da sebebiyet verebilir. Nitekim daha önceki cevaplarda da görüldüğü gibi yabancı öğrencilerin büyük bir kısmı, gelecekte Sivas dışında bir şehirde yaşamak istediğini söylemiştir. Bu nedenle yapılması gereken, Sivas için birçok önlemler alarak iş yerlerini, istihdamı, sosyal kültürel ve turistik aktiviteleri artırarak gençler tarafından da tercih edilen bir şehir haline gelmek ve genç nüfusun dinamik yapısından yararlanabilmektir.

Tablo 4.40: Öğrencilerin Sivas’ın En Olumsuz Yanı ile İlgili Düşüncelerinin Dağılımı

Size Göre Sivas’ın En Olumsuz Yanı Nedir?		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Pahalılık	32	30,8	30,8	30,8
	Trafik	8	7,7	7,7	38,5
	Gürültü	2	1,9	1,9	40,4
	Çevre- Hava kirliliği	24	23,1	23,1	63,5
	Diğer	38	36,5	36,5	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilere göre Sivas’ın en olumsuz yanı belirtilen seçenekler haricindeki diğer seçeneğidir. %36,5 ile çoğunluk, diğer cevabını verirken geri kalan %30,8 pahalılık, %23,1 hava-çevre kirliliği, %7,7 trafik ve %1,9 ise gürültü cevabını vermiştir. Çoğunlukla diğer cevabını veren öğrencilerin belirttiği diğer durum, genel itibariyle Sivas’ın soğuk kış iklimidir. Sivas’ı pahalı ve hava-çevre kirliliği olan bir şehir olarak gören öğrenci oranları da diğer bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerinin Sivas’ta en çok şikayet ettiği konulardan biri olan ev kiralardaki pahalılığın, pahalılık cevabının ikinci en çok cevap çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.41: Öğrencilerin Sivas’ın Hangi Alanda Daha Çok Gelişme Kaydettiğine Dair Düşüncelerinin Dağılımı

Size Göre Sivas Hangi Alanda Daha Çok Gelişme Kaydetmiştir		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Ticaret	4	3,8	3,8	3,8
	Sağlık	16	15,4	15,4	19,2
	Eğitim	28	26,9	26,9	46,2
	Hepsi	2	1,9	1,9	48,1
	Hiçbiri	36	34,6	34,6	82,7
	Diğer	18	17,3	17,3	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin Sivas’ın en çok hangi alanda gelişme kaydettiği konusundaki düşüncelerine bakıldığında, belirtilen seçeneklerin hiçbiri diyen oran %34,6 ile çoğunluğu oluşturmuştur. Arkasından %26,9 ile eğitim, %17,3 ile diğer, %15,4 ile sağlık, %3,8 ile ticaret, %1,9 ile de hepsi cevapları gelmektedir.

Sivas’ın en çok eğitim alanında geliştiğini söyleyen öğrencilerin ikinci sıradaki çoğunluğu oluşturması oldukça olumlu bir sonuçtur. Bunun yanında Sivas’ın ticarete ve belirtilen seçeneklerin hepsinde gelişmekte olduğunu düşünenler ise en azınlık kesimi oluşturmuştur. Ancak işin en olumsuz yanı ise öğrencilerin büyük çoğunluğunun, belirtilen seçeneklerin hiçbirinin Sivas’ta gelişme kaydettiğini düşünmemesidir. Eğitim, ticaret ve sağlık haricindeki herhangi bir düşünceye karşılık, diğer seçeneğini işaretleyebilecek öğrencilerin çoğunlukla hiçbiri seçeneğini işaretlemesi oldukça düşündürücü bir durumdur. Oysaki Kayseri çalışmasında öğrencilerin “%41 ile çoğunluğu Kayseri’nin en çok ticaret sahasında geliştiğini belirtmiştir” (Göver ve Yavuzer, 2015: 1037). Bu

arařtırmada ise %3,8’de kalan ticaret cevabı ile Tablo 39’da belirtilen dūřunceleri anımsamak yerinde olacaktır.

Tablo 4.42: Öğrencilerin Ülkelerine Karşı Duydukları Özlem Durumlarının Dağılımı

Ülkenizde En Çok Neyi Özlüyorsunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Aile	56	53,8	53,8	53,8
	Arkadaşlar	8	7,7	7,7	61,5
	Akrabalar	6	5,8	5,8	67,3
	Yaşadığım yer	34	32,7	32,7	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Başka bir memlekette okuyan öğrencilerin en büyük sorunlarından biri de özlemdir. Buna dayanarak en çok neyi özlediklerinin merak edildiği öğrenciler, bu soruda %53,8 gibi büyük bir oranla ailelerini özlediklerini belirtmişlerdir. İkinci en çok cevap olarak %32,7 ile yaşadıkları yeri, %7,7 ile arkadaşlarını ve %5,8 ile de akrabalarını özlediklerini bildirmişlerdir. Aile özlemi, özellikle ilk zamanlarda yurtdışı eğitimi bir yana, yurtiçinde bile farklı bir yerde alınan eğitimde öğrencilerin en büyük sorunlarından biri olmaktadır.

Tablo 4.43: Öğrencilerin Eğitimlerini Yarıda Bırakıp Ülkelerine Dönme İsteklerinin Nedenlerinin Dağılımı

Buradaki Eğitiminizi Bırakıp Geri Dönme İsteğinizin Nedeni Neydi?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Türkçeyi öğrenememek	4	3,8	3,8	3,8
	Memleket özlemi	34	32,7	32,7	36,5
	Maddi sıkıntı	6	5,8	5,8	42,3
	Beklenilenin bulunamaması	2	1,9	1,9	44,2
	Yeterli desteğin verilememesi	8	7,7	7,7	51,9
	Arkadaşlarla anlaşamama	2	1,9	1,9	53,8
	İrkçılık-ayrımcılık	2	1,9	1,9	55,8
	Böyle bir düşüncem olmadı	38	36,5	36,5	92,3
	Diğer	8	7,7	7,7	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin eğitimlerini yarıda bırakıp memleketlerine geri dönme isteklerinin nedenlerinin araştırıldığı soruda %36,5 oranındaki öğrenci böyle bir düşüncesi olmadığını söylemiştir. Diğer cevaplar ise sırasıyla %32,7 ile memleket özlemi, %7,7'şer oranlarla diğer seçeneği ve yeterli desteğin verilememesi, %5,8 ile maddi sıkıntı, %3,8 ile Türkçeyi öğrenememek, %1,9'ar oranlarla arkadaşlarla anlaşamama, ırkçılık-ayrımcılık ve beklenilenin bulunamamasıdır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun eğitimi yarıda bırakıp ülkelerine dönme gibi bir isteklerinin olmaması olumlu bir sonuçtur. Bu durumla birlikte, ırkçılık ve ayrımcılığa maruz kaldığı için, beklediğini bulamadığı için ve arkadaşlarıyla anlaşamadığı için geri

dönme isteğinde olan öğrenci sayısının yok denecek kadar az olması da diğer bir sevindirici durumdur.

Tablo 4.44: Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Değişme Durumlarının Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Evet olumlu yönde oldu	48	46,2	46,2	46,2
	Evet olumsuz yönde oldu	18	17,3	17,3	63,5
	Hayır düşüncem her iki dönemde de olumsuzdu	6	5,8	5,8	69,2
	Hayır düşüncem her iki dönemde de olumluydu	32	30,8	30,8	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin çoğunluğu oluşturan %46,2'sinin Türkiye hakkındaki düşünceleri geldikten sonra olumlu yönde değişmiştir. %30,8'inin Türkiye hakkındaki düşünceleri geldikten sonra değişmemekle birlikte her iki dönemde de olumludur. %17,3'ünün düşüncesi geldikten sonra olumsuz yönde değişirken, %5,8'inin düşüncesi ise gelmeden önce de, geldikten sonra da olumsuzdur. Bu sonuçlara göre öğrencilerin toplamda %77 gibi büyük bir çoğunluğu Türkiye hakkında olumlu düşüncelere sahiptir.

Tablo 4.45: Öğrencilerin Türkiye ile Kendi Ülkelerini Kıyaslama Durumlarının Dağılımı

Türkiye’de Hayat Ülkenize Göre;					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Daha ucuz	8	7,7	7,7	7,7
	Daha pahalı	76	73,1	73,1	80,8
	Aynı-fark yok	20	19,2	19,2	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin %73,1 gibi büyük bir oranı Türkiye’yi kendi ülkelerine göre daha pahalı görmektedirler. %19,2’si herhangi bir fark görmezken %7,7’si ise Türkiye’yi kendi ülkelerine göre daha ucuz görmektedir. Daha öncede Sivas’ın en olumsuz özelliği olarak pahalılığın ikinci en çok cevap olarak verildiği bilinmektedir. Buna göre bu soruda da verilen cevaplar arasında büyük çoğunluğu, Türkiye’yi pahalı bulan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu durum öğrencilerin burada en çok pahalılık konusunda şikayetçi olduklarını göstermektedir.

Tablo 4.46: Öğrencilerin Türkiye'ye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Dağılımı

Türkiye'ye Uyum Sağlarken En Çok Hangi Konuda Zorlandınız?		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Türkçe öğrenmede	34	32,7	32,7	32,7
	Yiyecek-içecek	18	17,3	17,3	50,0
	Giyim-kuşam	4	3,8	3,8	53,8
	Eğitim sistemi	22	21,2	21,2	75,0
	Hepsi	10	9,6	9,6	84,6
	Diğer	16	15,4	15,4	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin çoğu %32,7 oranı ile Türkiye'ye uyum sağlarken en çok Türkçe öğrenmede zorlanmışlardır. Geri kalan %21,2 eğitim sisteminde, %17,3 yiyecek-içeceklerde, %15,4 diğer konularda, %9,6 belirtilen seçeneklerin hepsinde, %3,8 ise en çok giyim-kuşam konularında zorlanmışlardır.

Çağlar'ın (1999: 144) ODTÜ, Hacettepe, Cumhuriyet ve Atatürk Üniversiteleri'nden bazı yabancı uyruklu öğrencilerle yaptığı araştırmasında "öğrencilerin üniversite hayatına uyum sağlama konusunda yaşadıkları zorluklarda %18,6 oranındaki çoğunluk dil konusunda zorlandığını söylemiştir. %18,1'i ders konusunda, %12,8'i sınıf arkadaşı konusunda, %8,5'i Türkiye Cumhuriyeti uyruklu olmamasından dolayı, %5,3'ü ders notu ve kitabı konusunda, %4,3'ü maddi problemlerde, %2,9'u kaldığı yurt konusunda, %2,4'ü okuduğu bölümü istememe konusunda, %1,4'ü eğitim sistemi konusunda yine %1,4'ü karşı cinsle arkadaşlık etme konusunda, %0,5'i hocaları konusunda uyum sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun yanında %23,8 oranındaki öğrenci ise üniversitede belirli bir uyum sorununun olmadığını" söylemiştir.

Yine aynı araştırmada öğrencilere, uyum sorunlarını çözümlmek için “Türkiye’de bir uyum programına katılıp katılmadıkları sorulduğu zaman %68,1 oranındaki büyük çoğunluk katılmadıklarını bildirmişlerdir. Mülakat verilerine göre uyum problemi yaşamamış öğrencilerin çoğunu ODTÜ ve Hacettepe Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Uyum programına katıldığını belirten öğrenci oranı ise %31,4’tür” (Çağlar 1999: 144).

Yapılan araştırma sonuçları 1999 yılındaki araştırma ile karşılaştırılırsa öğrencilerin her iki dönemde de çoğunluğunun dil konusunda zorlandığı söylenebilir. Karşılaştırılabilir diğer bir seçenek olan eğitim sistemini ise bu çalışmada %21,2 oranında öğrenci işaretleyerek ikinci en yüksek çoğunluğu oluşturmuşlardır. Çağlar’ın çalışmasında ise sadece %1,4 oranında öğrenci, başlıca uyum sorununun eğitim sistemi olduğunu belirtmiştir. İki oran arasındaki bu büyük fark, sunulan şıklardaki farklılıklardan kaynaklanabileceği gibi, farklı üniversitelerin öğrencilerinin katılımından dolayı da kaynaklanabilir. Bunların yanında geçen 18 yılda değişiklik gösteren eğitim sisteminin de öğrencileri zorlayabileceği düşünülebilir.

Tablo 4.47: Öğrencilerin Türkiye ile Ülkeleri Arasında Gördükleri En Temel Farkların Dağılımı

Ülkenizle Türkiye Arasındaki En Temel Fark Nedir?		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Ekonomi	30	28,8	28,8	28,8
	Hukuk	4	3,8	3,8	32,7
	Siyaset	44	42,3	42,3	75,0
	Sosyal yaşam	20	19,2	19,2	94,2
	Dini yaşam	6	5,8	5,8	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin ülkeleriyle Türkiye arasında gördükleri en temel fark dağılımında, büyük çoğunluk %42,3 ile siyaset cevabını vermiştir. Diğer öğrencilerin %28,8'i ekonomi, %19,2'si sosyal yaşam, %5,8'i dini yaşam, %3,8'i ise hukuk cevabını vermiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu ülkeleriyle Türkiye arasındaki en temel fark olarak siyaseti görmektedir. Buna neden olarak yabancı öğrencilerimizin çoğunun Orta Doğu ve Orta Asya'dan gelmesi gösterilebilir. Özellikle son zamanlarda Orta Doğu'da yaşanan olaylar, siyaset kurumunun büyük ölçüde hasar görmesi o bölgeye mensup öğrencilerin böyle düşünmesine sebep olmuş olabilir. Ayrıca devletin şekli ve yönetim biçimi de böyle bir farka neden olabilir.

Tablo 4.48: Öğrencilere Göre Kültürel Farklılıklardan Kaynaklanan En Önemli Sorunların Dağılımı

Sizce Kültürel Farklılıklardan Kaynaklanan En Önemli Sorun Nedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Toplum yaşamı ile ilgili kurallar	50	48,1	48,1	48,1
	Karşı cins ile olan ilişkiler	20	19,2	19,2	67,3
	Yemek kültürü	14	13,5	13,5	80,8
	Eğlence alışkanlıkları	6	5,8	5,8	86,5
	Giyim alışkanlıkları	2	1,9	1,9	88,5
	Dini inançlar	12	11,5	11,5	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin %48,1 ile neredeyse yarısına tekabül eden büyük çoğunluğu kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorun olarak toplum yaşamıyla ilgili kuralları görmektedir. Bu oranın ardından, %19,2 ile en büyük ikinci

çoğunluk karşı cins ile olan ilişkileri kültürel farklılıkların en önemli sorunu olarak görmektedir. Daha sonrasında ise %13,5 ile yemek kültürü, %11,5 ile dini inançlar, %5,8 ile eğlence alışkanlıkları ve %1,9 ile giyim alışkanlıkları cevapları gelmektedir.

Bir ülkenin toplumsal yaşamı, alışkanlıkları, kuralları ve değerleri o toplumun kültürel yapısını en iyi anlatan unsurlarıdır. Bu nedenle bir ülkenin kültürünü en net şekilde anlamak için toplumlarına, toplumsal yaşamlarına bakılır ve bu alandan ilerleyerek bilgiler elde edilir. Dolayısıyla öğrencilerin açık ara farkla çoğunluğunun, kültürel farklılıklardaki sorunların temelinde toplumsal yaşamın farklı kurallarını görmesi beklenebilecek bir cevaptır. Bunun yanında ikinci çoğunluk olarak, üniversite öğrencilerinin gençlik çağlarındaki yetişkinler olduğunu bilerek karşı cinsle olan ilişkilerin ilgileri dahilinde olması ve farklı kültürlerle göre bu durumu kıyaslamaları da olağan bir vaziyet olarak gözlemlenebilir. Ayrıca toplumlardan toplumlara birçok farklılık gösteren yemek kültürü, öğrenciler için alışkın olmadıkları bir kültürün beslenme tarzına ayak uydurmada uzun vadede sorun yaratabilecek bir konudur. Üçüncü en çok cevabın yemek kültürü çıkması da bazı öğrencilerin bu konuda ciddi sıkıntılar yaşadığını göstermektedir.

Tablo 4.49: Öğrencilerin Bir Sorun Karşısında Sergiledikleri Davranışların Dağılımı

Herhangi Bir Problemlle Karşılaştığımızda Nasıl Bir Yol İzlersiniz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Kendi başıma çözmeye çalışırım	42	40,4	40,4	40,4
	Ailemden yardım isterim	14	13,5	13,5	53,8
	Mutlaka ilgili mercilere başvururum	16	15,4	15,4	69,2
	Arkadaşlarımdan yardım isterim	16	15,4	15,4	84,6
	Öğrenci temsilcimize iletirim	6	5,8	5,8	90,4
	Okul yönetimine iletirim	2	1,9	1,9	92,3
	Diğer	8	7,7	7,7	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin %40,4'ü bir problemle karşılaştığında kendi başına çözmeyi düşünmektedir. %15,4'er oranlardaki öğrenciler mutlaka ilgili mercilere başvurmayı ve arkadaşlarından yardım istemeyi düşünürken %13,5'i ailesinden yardım istemeyi, %7,7'si diğer bir seçeneği, %5,8'i öğrenci temsilcilerine iletmeyi, %1,9'u ise okul yönetimine iletmeyi düşünmektedir.

Çağlar'ın (1999: 142) çalışmasında öğrencilerin “%38,6'sı bir sorunla karşılaştığında kendi memleketinden arkadaşlarına, %20,5'i kız/erkek arkadaşına, %4,3'ü danışman veya hocalarına, %5,2'si kendi temsilciliğine, %7,1'i sınıf arkadaşlarına, %6,7'si kardeşine/eşine başvurmayı düşünmektedir.” Bunun yanında öğrencilerin “%17,6'sı bir sorunu olduğunda hiç kimseye başvurmamaktadır. Bu durum öğrencilerin sorunlarını iç dünyalarında tutarak

kısır döngüye girmelerine neden olabilir. Sonuç olarak öğrencinin okul başarısı kötü etkilenecek başka sorunlar ortaya çıkabilir. Öğrencilerin sorunları olduğunda genellikle utangaç bir tavır sergiledikleri bilinmektedir. Bu nedenle okulun ilgili görevlilerine başvurmayan öğrencilerle, bu konuda görelî çalışanların (psikolog ve sosyal çalışma uzmanları) onları beklemeden bizzat onlarla yakın diyalog kurmaları uzmanlardan beklenen temel harekettir” (Çağlar 1999: 142).

Bu araştırmada ise herhangi bir yere başvurmadan sorununu kendi başına çözmeye çalışan öğrenci sayısı %40,4 ile çok daha fazladır. Bu nedenle yukarıda belirtilen durumların doğmaması için üniversitemizin gerekli mercilerinin bu konuda öğrencilerle yakın ilişkiler kurması önemli bir durumdur.

Tablo 4.50: Öğrencilerin Sosyokültürel ve Sportif Etkinliklere Katılım Durumlarının Dağılımı

Sosyokültürel ve Sportif Etkinliklere Ne Kadar Katılabiliyorsunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Sık sık	10	9,6	9,6	9,6
	Yeterli	42	40,4	40,4	50,0
	Çok seyrek	20	19,2	19,2	69,2
	Yetersiz	32	30,8	30,8	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin sosyokültürel ve sportif etkinliklere katılım sıklıklarının dağılımına bakıldığında , %40,4 oranında öğrenci bu tür etkinliklere yeterli derecede katıldığını düşünmektedir. Geri kalan öğrencilerin ise %30,8’i yetersiz, %19,2’si çok seyrek ve %9,6’sı ise sık sık sosyokültürel ve sportif etkinliklere katıldığını belirtmişlerdir.

Özçetin'in (2013: 75) araştırmasında öğrencilerin kaldıkları yerde sportif faaliyetlere katılım durumları incelendiğinde “%34,8'i katıldığını, %40,3'ü bazen katıldığını, %24,2'ü ise katılmadığını belirtmiştir.”

Gençlerin boş zamanlarını ne tür aktivitelerle değerlendirdiğine dair bir araştırma yapan Kır, araştırmasında “yükseköğretim gençliğinin boş vakitlerini çeşitli yazılar okumak, konferansları izlemek, televizyon izlemek, evde muhabbet etmek, müzik dinlemek, gezmek, spor yapmak, kafelere gitmek, partilerde eğlenmek, yüzmek gibi aktivitelerle geçirdiğini” (Akt. Kır 2007: 314) söylemektedir. Ayrıca Kır “bu tür aktivitelerin edilgen türde olduğunu ve öğrencilerin genellikle seyretmeye ve dinlemeye dayalı etkinliklere katıldığını belirtmiştir. Gençler zamanlarını spor yaparak, gezilerde yer alarak veya dil öğrenerek geçirmek istemekte fakat maddi sıkıntılar, boş vakitlerin nasıl geçirilebileceğine dair bir eğitimin verilmemesi, gençlerin örgütlenememesi gibi durumlar bu etkinliklerin istenilen düzeyde gerçekleştirilememesine neden olmaktadır” (Akt. Kır 2007: 314).

Tablo 4.51: Öğrencilerin Türk Öğrencilerden Asıl Beklentilerinin Dağılımı

Türk Öğrencilerden Asıl Beklentiniz Nedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Arkadaş olmak	50	48,1	48,1	48,1
	Çevreyi birlikte gezmek	6	5,8	5,8	53,8
	Sorunlarımı paylaşabilmek	14	13,5	13,5	67,3
	Derslerimde yardımcı olmaları	24	23,1	23,1	90,4
	Beni rahatsız etmemeleri	10	9,6	9,6	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Yabancı öğrencilerin %48,1 ile çoğunluğu oluşturan büyük bir grubun Türk öğrencilerden asıl beklentileri arkadaş olmaktır. Arkasından %23,1 ile derslerinde kendilerine yardımcı olmaları, %13,5 ile sorunlarını paylaşabilmek, %9,6 ile kendilerini rahatsız etmemeleri ve %5,8 ile çevreyi birlikte gezmek Türk öğrencilerinden beklentileri arasındadır.

Özçetin'in (2013: 77) Bursa'daki yabancı üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmada, öğrencilerin Türkiye'deki arkadaşlık ilişkilerinin dağılımında “%44,3 arkadaşlık ilişkilerinde bir problem yaşamadığını belirtmiştir. %34,1 arkadaşlık ilişkilerinin yakın ve içten olduğunu, %16,3 yakın arkadaşı olmadığını, %5 ise arkadaşlık ilişkisinin sınırlı olduğunu belirtmiştir. Toplamda yakın arkadaşı olmayan ve arkadaşlık ilişkileri sınırlı olan öğrenci oranı %21,4'dür. Belirtilen %21,4'ün neredeyse yarısının Türkiye'de daha bir yılını doldurmamış olması ve henüz Türkçe öğreniyor olması, kültür farklılığı gibi nedenlerle yeterince arkadaşlık ilişkisi kuramadıkları düşünülebilir.”

Yine aynı araştırmada değinilen “Enhoş'un (1994) çalışma verilerine göre, Orta Asya ülkelerine bağlı öğrencilerin, Türk öğrenciler ile arkadaşlık ilişkilerinde mühim bir sorun yaşamadıkları ve kaynaşabildikleri gözlemlenmiştir” (Akt. Özçetin 2013: 78).

Öğrencilerin geldikleri yeri daha iyi ve çabuk bir şekilde öğrenebilmeleri, çevreye daha kolay alışabilmeleri için yerel öğrencilerle iyi bir arkadaşlık ilişkisi kurmaları ve kaynaşmaları çok önemlidir. Kültürel farklılıklar ilk zamanlarda zorluk yaratabilse de zamanla farklılıkları zenginlik olarak görmek ve öğrenmek daha önemli bir durumdur. Bu da en iyi Türk öğrencilerle arkadaşlık edilerek sağlanabilir. Ayrıca ilk zamanlardaki sorunları daha da büyüten yalnızlık durumu ne kadar çabuk aşılırsa uyum süreci de o kadar kolay atlatılabilir. Yalnızlık sorununun uzun süre devam etmesi ise başta ruhsal olmak üzere birçok sıkıntıya sebebiyet verebilir.

Tablo 4.52: Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Asıl Beklentilerinin Dağılımı

Aldığınız Eğitimden Asıl Beklentiniz Nedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Dil konusuna ağırlık verilmesi	8	7,7	7,7	7,7
	Bize bazı durumlarda ayrıcalık tanınması	12	11,5	11,5	19,2
	Bizi iş hayatına hazırlaması	30	28,8	28,8	48,1
	Bizi akademik hayata hazırlaması	28	26,9	26,9	75,0
	Sınav sisteminin düzenlenmesi	4	3,8	3,8	78,8
	Ders anlatımının bizim daha iyi anlayabileceğimiz şekilde iyileştirilmesi	12	11,5	11,5	90,4
	Diğer	10	9,6	9,6	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin aldıkları eğitimden asıl beklentilerinin dağılımı incelendiğinde çoğunluğun %28,8 oranla kendilerini iş hayatına hazırlamasını beklediği görülmektedir. Hemen arkasından %26,9 oranla kendilerini akademik hayata hazırlamasını bekleyen öğrenciler gelmektedir. Geri kalan %11,5'er oranlarla kendilerine bazı durumlarda ayrıcalık tanınmasını isteyen öğrencilerle ders anlatımlarının kendilerinin daha iyi anlayacağı şekilde iyileştirilmesini isteyen öğrenciler gelmektedir. Daha düşük oranlara denk gelen %9,6 diğer cevabını verirken, %7,7 dil konusuna ağırlık verilmesini, %3,8 ise sınav sisteminin düzenlenmesini beklemektedirler.

Öğrencilerin aldıkları eğitimden asıl beklentilerinin çoğunlukla kendilerini iş hayatına hazırlamak olması beklenen bir durumdur. Üniversite eğitimi alan her öğrencinin en büyük beklentisi okullarını bitirdikten sonra iyi bir iş sahibi olmaktır. Okulundan yeni mezun olan gençlerin önlerinde gördükleri en büyük sıkıntı da işsizliktir. Bu nedendir ki üniversiteyi bitiren her öğrencinin en büyük

isteği ve beklentisi en kısa zamanda eğitimini aldıkları alana uygun bir iş sahibi olmaktır. Bunun yanında %26,9 oranındaki ikinci en çok beklentinin ise akademik hayatla ilgili olması, farklı bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Bu sonuç bize göstermektedir ki yabancı öğrencilerin önemli bir kısmı, üniversite eğitimlerinden sonra da akademik hayata devam etmeyi istemektedir. Bu duruma neden olarak akademik alanda ilerlemek, araştırmalar yapmak ve öğretim üyeliği gibi saygın bir mesleğe sahip olmayı istemek gösterilebilir. Ayrıca üniversite mezunu öğrencilerin artmasıyla birlikte iş olanaklarının azalması ve her mezuna eşit iş imkanlarının bulunamaması, öğrencilerin eğitim düzeylerini daha da artırarak, iş ararken daha avantajlı bir noktada bulunma istekleri de bu sonucun bir nedeni olarak düşünülebilir.

Tablo 4.53: Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Dağılımı

Yaşadığınız Şehirden Temel Beklentiniz Nedir?		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	İnsanlarının anlayışlı olması	24	23,1	23,1	23,1
	Yardıms sever olunması	24	23,1	23,1	46,2
	Hayat pahalılığının azaltılması	16	15,4	15,4	61,5
	Sosyokültürel sportif aktivitelerin artırılması	10	9,6	9,6	71,2
	Gençlere hitap edecek mekanların çoğaltılması	4	3,8	3,8	75,0
	Ulaşımın kolay olması	12	11,5	11,5	86,5
	Çevre temizliğine ve düzenlenmesine önem verilmesi	2	1,9	1,9	88,5
	Diğer	12	11,5	11,5	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin %23,1'er oranlarla çoğunun yaşadıkları şehirden temel beklentileri, insanların anlayışlı olması ve yardıms sever olunmasıdır. Arkasından %15,4 ile hayat pahalılığının azaltılması, %11,5'er oranlarla ulaşımın kolay olması ve diğer seçeneği, %9,6 ile sosyokültürel, sportif aktivitelerin artırılması, %3,8 ile gençlere hitap edecek mekanların çoğaltılması ve %1,9 ile çevre temizliğine ve düzenlenmesine önem verilmesidir.

Öğrencilerin yabancı uyruklu olması ve yabancı bir memlekette bulunmaları onları yardıma daha çok muhtaç hale getirmektedir. Yurtiçindeki şehir değişikliğinde bile yerli öğrencilerin ilk zamanlar en çok dikkat ettikleri konu, şehrin insanların anlayışlı ve yardıms sever olma durumlarıyken yabancı bir

öğrencinin farklı bir kültüre alışırken şehirde en çok dikkat ettiği konunun, insanların davranışları olması oldukça normal bir durumdur. Diğer önemli bir oranın ise hayat pahalılığının azaltılmasını beklemesi, zaten daha önceki tablolarda da değindiğimiz şikayet konularının başında gelmektedir.

Tablo 4.54: Öğrencilerin Kaldıkları Yurttan Temel Beklentilerinin Dağılımı

Kaldığınız Yurttan Temel Beklentiniz Nedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Temizliğe dikkat edilmesi	18	17,3	17,3	17,3
	Fiyatların iyileştirilmesi	22	21,2	21,2	38,5
	Yemek öğünlerinde ve yapımlarında özen gösterilmesi	12	11,5	11,5	50,0
	Ders çalışma ortamlarının düzgün olması	24	23,1	23,1	73,1
	Sorunlarımız olduğunda yetkili personellerin yeterli ilgiyi göstermesi	16	15,4	15,4	88,5
	Diğer	12	11,5	11,5	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin kaldıkları yurttan temel beklentilerinde yakın sonuçlar ortaya çıksa da, çoğunluğu %23,1 ile ders çalışma ortamlarının düzgün olması cevabı sağlamıştır. Yine yakın oranlarla %21,2 ile fiyatların iyileştirilmesi, %17,3 ile temizliğe dikkat edilmesi, %15,4 ile sorunlara karşı personellerin yeterli ilgiyi göstermesi, %11,5 ile yemek öğünlerine ve yapımına özen gösterilmesi ve yine %11,5 ile diğer cevapları verilmiştir. Öğrencilerin kaldıkları yurtlar yemek yedikleri, uydukları, oturdukları, ders çalıştıkları, vakit geçirdikleri kısaca evleri

olarak, evlerinin yerine kullandıkları yerlerdir. Haliyle yurtların öğrencilere kendilerini rahat hissettirecek aynı zamanda da kalabalık bir ortam olarak düzeni sağlayacak, sorunlara kalıcı ve çabuk bir şekilde çözümler getirecek bir yer olması önemli bir konudur.

Öğrenciler bu soruda evleri yerine koydukları bir ortamı değerlendirmişlerdir. Bu nedenle soruda belirtilen bütün şıklar hemen hemen öğrencilerin dikkatini çekmiş ve birbirine son derece yakın sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.55: Öğrencilerin Cumhuriyet Üniversitesi'nden Asıl Beklentilerinin Dağılımı

Cumhuriyet Üniversitesi'nden Asıl Beklentiniz Nedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	Bizlere yönelik kültürel sosyal ve sportif aktivitelerin düzenlenmesi	40	38,5	38,5	38,5
	Yapmak istediğimiz kültürel etkinliklerin desteklenmesi	6	5,8	5,8	44,2
	Bölüm kütüphaneleri ve çalışma alanlarının artırılması ve düzenlenmesi	26	25,0	25,0	69,2
	Kampüs içerisindeki yol alan ve mekanların düzenli olması	26	25,0	25,0	94,2
	Diğer	6	5,8	5,8	100,0
	Total	104	100,0	100,0	

Öğrencilerin Cumhuriyet Üniversitesi'nden asıl beklentilerinin incelendiği tabloda %38,5 ile öğrencilerin kendilerine yönelik kültürel, sosyal ve sportif

etkinliklerin düzenlenmesini beklemesi en çok cevaplanan şıktır. Daha sonrasında %25'er oranlarla bölüm kütüphaneleri ve çalışma alanlarının artırılması ve düzenlenmesi ile kampüs içindeki yol, alan ve mekanların düzenli olması, %5,8'er oranlarla öğrencilerin yapmak istedikleri kültürel etkinliklerin desteklenmesi ve diğer seçeneği gelmiştir.

En çok cevabın sosyal, kültürel, sportif etkinliklerin artırılması yönünde verilmesi, öğrencilerin çoğunlukla üniversitede ders haricinde eğlenmek, bilgilenmek, öğrenmek, vakit geçirmek, ders dışı zamanlarını sağlıklı bir şekilde değerlendirmek istediğini göstermektedir. Bu son derece haklı bir istekken bunun yanında verilen cevaplardaki en düşük sonucun öğrencilerin kendi projelerinin, fikirlerinin desteklenmesine sahip olması da başka bir duruma işaret etmektedir. Bu sonuca göre öğrencilerin desteklenmesini istediği fikirleri veya kültürel birtakım projeleri oldukça az sayıdadır. Bu da daha önce değindiğimiz gibi öğrencilerin üretken bir yapıdan çok edilgen bir yapıya sahip olduğunun başka bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

4.2. Çapraz Tablolar Ve Ki-Kare Testi Sonuçları

Tablo 4.56: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Memnuniyet Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Aldıkları eğitimde memnuniyet durumları			Total	X ²	Sd	P
		Memnunum	Tam değil	Memnun				
				un				
				değilim				
kız	Count	14	26	2	42			
	% within cinsiyet	33,3%	61,9%	4,8%	100,0%			
	% of Total	13,5%	25,0%	1,9%	40,4%			
erkek	Count	32	26	4	62			
	% within cinsiyet	51,6%	41,9%	6,5%	100,0%	4,012	2	,135
	% of Total	30,8%	25,0%	3,8%	59,6%			
Total	Count	46	52	6	104			
	% within cinsiyet	44,2%	50,0%	5,8%	100,0%			
	% of Total	44,2%	50,0%	5,8%	100,0%			

Tablo 4.56’da görüldüğü gibi öğrencilerin cinsiyetleri ile aldıkları eğitimden memnuniyet durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (χ^2 : 4.012 $p>05$). Araştırmaya katılan öğrencilerin %50 gibi yarısına tekabül eden bir kesimi, eğitimlerinden tam olarak memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte kesin bir tavırla memnun olmadığını söyleyen kesim ise %5,8 gibi oldukça az bir oranda kalmıştır. Kız öğrencilerin %61,9 gibi yüksek bir oranı eğitimlerinden tam olarak memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında, kız öğrencilerin %33,3’ü eğitimlerinden memnun olduklarını, %4,8’i ise memnun olmadıklarını söylemişlerdir. Erkek öğrencilerin ise %51,6 ile çoğunluğu eğitimlerinden memnun olduklarını, %41,9’u tam bir memnuniyet içerisinde olmadıklarını, %6,5’i ise memnun olmadıklarını bildirmişlerdir.

Bu sonuçlara bakıldığında erkek öğrencilerin eğitimlerinden daha memnun oldukları söylenebilir. Kız öğrencilerde ise net bir memnuniyetsizlik dikkat çekmemiştir. Ancak çoğunluk tam bir memnuniyet içerisinde de değildir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla eğitimlerinden daha az memnun kaldıkları görülmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken durum, kız öğrencilerin eğitimlerinden tam olarak ne bekledikleridir. Kızların erkek öğrencilerden farklı birtakım beklentiler içerisinde oldukları sonuçlarda açıkça görülmüştür. Bu beklentilerin saptanması ve karşılanması kız öğrencilerin memnuniyetlerini de artıracaktır. Toplumların gelişmesinde, ilerlemesinde kızların eğitimi son derece önemlidir. Bunun için de kızların eğitimlerinden duydukları memnuniyet derecelerine dikkat edilmeli ve sorunlar tespit edilmelidir. Bu durumların yanında sevindirici olan durum ise, memnun değilim cevabının her iki cinsiyet grubunda da oldukça az verilmesidir.

Tablo 4.57: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Okul başarı durumunuz nasıldır?			Total	X ²	Sd	P
		iyi	orta	kötü				
cinsiyet	kız	Count	26	16	0	42		
		% cinsiyet	61,9%	38,1%	0,0%	100,0%		
		% of Total	25,0%	15,4%	0,0%	40,4%		
	erkek	Count	24	36	2	62		
		% cinsiyet	38,7%	58,1%	3,2%	100,0%		
		% of Total	23,1%	34,6%	1,9%	59,6%	6,154	2,046
Total	Count	50	52	2	104			
	% cinsiyet	48,1%	50,0%	1,9%	100,0%			
	% of Total	48,1%	50,0%	1,9%	100,0%			

Tablo 4.57’de yabancı uyruklu öğrencilerin okul başarı durumu cinsiyet değişkenine göre farklılaşmıştır (χ^2 : 6,154 $p<05$). Öğrencilerin %50 oranıyla yarısı okul başarılarının orta durumda olduğunu, %48,1’i ise iyi durumda olduğunu belirtmiştir. Sadece %1,9 oranında öğrenci, başarı durumunun kötü olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin neredeyse tamamının okul başarısının iyi ve orta durumda olduğu görülmektedir. Sonuçlar cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kız öğrencilerin %61,9’u okul başarı durumlarına iyi, %38,1’i orta cevaplarını vermişlerdir. Kötü cevabını veren kız öğrenci ise olmamıştır. Erkeklerin aynı soruya cevap olarak %58,1’i orta, %38,7’si iyi, %3,2’si ise kötü cevaplarını vermişlerdir. Sonuçlara genel olarak bakıldığında öğrencilerin neredeyse tamamının iyi bir başarı grafiği çizdiği görülmektedir. Bununla birlikte kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha başarılı bir okul hayatı yaşadığı söylenebilir. Birçoğu Orta Doğu gibi zor koşullarda olan ülkelerden gelen öğrencilerin okul hayatlarında başarılı olmaları onlar için bir zorunluluktur. Zaten zor durumda kalmış, maddi ve manevi yönden zarar görmüş bu insanlar için eğitimlerini iyi bir şekilde tamamlamak, iyi bir iş bulmak çok önemlidir. Bu, hem kendileri hem de aileleri için en büyük kurtuluş yoludur.

Tablo 4.58: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Almakta Oldukları Eğitimde En Çok Zorlandıkları Konuların Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkçe öğrenme	Eğitim sistemindeki farklılık	Öğrencilerle iletişim	Öğretim elemanlarıyla iletişim	Derse yoğunlaşmak	Ders kitaplarını okuma	Ders konularını anlama	Total	X ²	Sd	P
Cinsiyet	Kız	Count	10	10	2	4	4	4	8	42		
		%	23,8%	23,8%	4,8%	9,5%	9,5%	9,5%	19,0%	100,0%		
	Erkek	Count	16	14	8	8	4	4	8	62		
		% cinsiyet	25,8%	22,6%	12,9%	12,9%	6,5%	6,5%	12,9%	100,0%	3,259	6
Total		Count	26	24	10	12	8	8	16	104		
		%	25,0%	23,1%	9,6%	11,5%	7,7%	7,7%	15,4%	100,0%		

Yapılan ki-kare testinde yabancı uyruklu öğrencilerin aldıkları eğitimde en çok zorlandıkları konular ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunamamıştır (x^2 : 3,259 $p>05$). Verilen cevaplarda yakın sonuçlar ortaya çıkmıştır. Buna göre kız öğrencilerin “eğitiminizde en çok zorlandığınız konu

nedir?” sorusuna %23,8 oranı Türkçe öğrenme, %23,8 oranı eğitim sistemindeki farklılık, %19’u ders konularını anlama, %9,5’i derse yoğunlaşmak, %9,5’i ders kitaplarını okuma, %9,5’i öğretim elemanlarıyla iletişim, %4,8’i ise öğrencilerle iletişim cevabını vermişlerdir. Erkek öğrencilerde ise durum çok yakın olan sonuçlarla birlikte şöyledir: %25,8’i Türkçe öğrenme, %22,6’sı eğitim sistemindeki farklılık, %12,9’u öğrencilerle iletişim, %12,9’u öğretim elemanlarıyla iletişim, %12,9’u ders konularını anlama, %6,5’i derse yoğunlaşmak ve %6,5’i ders kitaplarını okumak şeklindedir. Birbirine yakın sonuçlarla birlikte az bir farkla her iki değişken grup içinde ve toplamda en fazla zorlanılan konu Türkçe öğrenmedir. Genel olarak en az zorlanılan konular ise derse yoğunlaşmak ve ders kitaplarını okumaktır.

Farklı bir ülkede eğitim almanın ve yaşamının gerektirdiği en önemli şey dildir. Bunun için farklı bir ülkeye giden kişileri en fazla kaygılandıran unsur, o ülkenin dilini iyi bir şekilde öğrenme durumudur. Üniversite gibi akademik bir eğitimde, terimlerin sıkça yer alabileceği akademik bir dil öğrencileri daha fazla zorlayabilmektedir. Günlük dilde bir şekilde hayatlarını devam ettirebilen öğrencilerin üniversitede aldıkları eğitimde kullanılan Türkçeyi anlamaları daha zor aynı zamanda daha önemlidir. Zaten Türkçeyi iyi bir şekilde öğrenen ve kullanan öğrencilerin bu soruda belirtilen diğer cevaplarda sorun yaşama ihtimalleri daha da azalmaktadır. Bu nedenle eğitimde yaşanan zorlukları en aza indirmenin ilk koşulu Türkçeyi iyi bir şekilde öğrenmektir.

Tablo 4.59: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Bilgilerinden Dolayı Dersleri Anlamakta Güçlük Çekme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Öğrencilerin Türkçe bilgilerinin derslerine etkisi			Total	X ²	Sd	P	
		evet	bazen	hayır					
Cinsiyet	Kız	Count	6	32	4	42			
		% within	14,3%	76,2%	9,5%	100,0%			
		cinsiyet							
		% of Total	5,8%	30,8%	3,8%	40,4%			
		Count	10	40	12	62			
		% within	16,1%	64,5%	19,4%	100,0%			
	Erkek	cinsiyet					2,121	2	,346
		% of Total	9,6%	38,5%	11,5%	59,6%			
Total		Count	16	72	16	104			
		% within	15,4%	69,2%	15,4%	100,0%			
		cinsiyet							
		% of Total	15,4%	69,2%	15,4%	100,0%			

Tablo 4.59’da yapılan ki-kare testi sonucunda yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe bilgilerinden dolayı dersleri anlamakta güçlük yaşama durumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunamamıştır (x^2 : 2,121 $p>05$). Toplam sonuçlarda, öğrencilerin %69,2’si bu soruya bazen cevabını vermiştir. Benzer sonuç cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde de görülmüştür. Buna göre kız öğrencilerin %76,2’si, erkek

öğrencilerin ise %64,5'i gibi oldukça büyük oranları bu soruya bazen cevabını vermişlerdir. Diğer cevaplara bakıldığında ise kız öğrencilerin %14,3'ü evet diyerek bu konuda güçlük yaşadıklarını, %9,5'i ise hayır diyerek yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin ise %16,1'i evet cevabını, %19,4'ü hayır cevabını vermişlerdir.

Sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin dil konusunda çok büyük sorunlar yaşamamasıyla birlikte ara sıra sorun yaşamaları, farklı bir dilde eğitim görmelerinden dolayı oldukça olağan bir durumdur. Sonuçta farklı bir ülkede yüksek eğitim alan kişilerin bazen dersleri anlamakta güçlük yaşamaları normal bir süreçtir. Önemli olan, bu sorunun süreklilik kazanmamasıdır. Çünkü öğrencilerin anlamadığı bir dilde ders alması, okul başarılarını etkilemekte ve iyi sonuç alma ihtimalini neredeyse bitirmekte tek başına yeterli olabilecek bir durumdur.

Tablo 4.60: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sağlık Sorunlarında Yeterli Tedavi İmkânı Bulup Bulamama Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sağlık sorunlarında tedavi imkanı				Total	X ²	Sd	P	
		sağlık sorununun olmadığı	tedavi imkanı bulamıyorum	bizimle kimse ilgilenmiyor	bu konuda bir sorun yaşamıyorum					
Cinsiyet	Count	20	2	4	16	42	2,121	2	,346	
	kız	% within cinsiyet	47,6%	4,8%	9,5%	38,1%				100,0%
	% of Total	19,2%	1,9%	3,8%	15,4%	40,4%				
	erkek	Count	26	4	2	30				62
	% within cinsiyet	41,9%	6,5%	3,2%	48,4%	100,0%				
	% of Total	25,0%	3,8%	1,9%	28,8%	59,6%				

Total	Count	46	6	6	46	104
	% within cinsiyet	44,2%	5,8%	5,8%	44,2%	100,0%
	% of Total	44,2%	5,8%	5,8%	44,2%	100,0%

Tablo 4.60'da yabancı uyruklu öğrencilerin sağlık sorunlarında yeterli tedavi imkanı bulup bulamama durumlarının cinsiyet değişkeni ile anlamlı bir ilişki içinde olduğu gözlemlenmemiştir (χ^2 : 2,121 $p>05$). Bu soruya öğrencilerin %44,2'si sağlık sorunu olmadığını, yine %44,2'si bu konuda bir sorun yaşamadığını belirtmişlerdir. %5,8'lik orana denk gelen az bir kesim de tedavi imkanı bulamadığını, aynı şekilde %5,8 oranı da kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini belirtmişlerdir. Cinsiyet dağılımında ise kızların %47,6'sı çoğunluğu elde ederek sağlık sorunları olmadığını belirtmişlerdir. Erkeklerde ise %48,4 ile çoğunluk bu konuda bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Oranlar birbirine oldukça yakın bir seyir izlemiş ve bu durum en az verilen cevaplarda da göze çarpmıştır. Kızların %4,8'i ile en az cevabı tedavi imkanı bulamıyorum diyenler vermiş, erkeklerin %3,2'si ile en az cevabı bizimle kimse ilgilenmiyor diyenler oluşturmuştur. Diğer oranlara göre kızların %38,1'i bu konuda sorun yaşamadıklarını, %9,5'i ise kimsenin kendileriyle ilgilenmediklerini söylemiş, erkeklerin %41,9'u sağlık sorunları olmadığını, %6,5'i ise tedavi imkanı bulamadıklarını belirtmişlerdir.

Genel itibariyle soruda belirtilen olumlu cevaplarla olumsuz durum cevaplarının verilmesinde, olumlu şıkların açık ara fazla olması sevindirici bir durumdur. Öğrencilerin oldukça büyük bir çoğunluğunun sağlık gibi önemli bir konuda ve tedavisinde sorun yaşamaması Sivas adına da mutluluk vericidir. Ancak toplamda %11,6 gibi az da olsa belli bir grubun bu konuda sorun yaşadığını belirtmesi, hangi olaylar sonucu böyle bir izlenime vardıkları da dikkat edilmesi gereken diğer bir durumdur.

Tablo 4.61: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Yaşayan İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'taki insanların yabancı öğrencilere tutumları					Total	X ²	P		
		samimi	Yardım sever	İlgisiz	Mesafeli	Soğuk			Sd		
cinsiyet	kız	Count	10	18	4	8	2	42	9,944	4	,041
		% within cinsiyet	23,8%	42,9%	9,5%	19,0%	4,8%	100,0%			
		% of Total	9,6%	17,3%	3,8%	7,7%	1,9%	40,4%			
	erkek	Count	18	12	10	10	12	62			
		% within cinsiyet	29,0%	19,4%	16,1%	16,1%	19,4%	100,0%			
		% of Total	17,3%	11,5%	9,6%	9,6%	11,5%	59,6%			
Total	Count	28	30	14	18	14	104				
	% within cinsiyet	26,9%	28,8%	13,5%	17,3%	13,5%	100,0%				
	% of Total	26,9%	28,8%	13,5%	17,3%	13,5%	100,0%				

Tablo 4.61'de yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Sivas'taki insanların tutumlarını nasıl bulduklarıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki olduğu görülmüştür (x^2 : 9,944 $p < 0,05$). Sonuçlara göre kızların %42,9 ile büyük çoğunluğu Sivas halkının kendilerine karşı yardımsever olduklarını söylemişlerdir. Yine kızlarda %23,8

samimi, %19 mesafeli, %9,5 ilgisiz, %4,8 ise soğuk olarak Sivas halkını tanımlamışlardır. Erkeklerin %29 ile çoğunluğu Sivas halkını kendilerine karşı samimi bulmuş, %19,4'ü yardımsever, yine %19,4'ü soğuk, %16,1'i ilgisiz ve %16,1'i de mesafeli bulmuştur. Araştırmada samimi ve yardımsever gibi olumlu izlenimler çoğunlukta çıkmıştır. Cinsiyet değişkenine bağlı olarak dikkat çeken bir nokta yardımseverlik seçeneğinde görülmektedir. Bu sonuca göre kız öğrencilerinin %42,9 ile büyük çoğunluğu Sivas halkını kendilerine karşı yardımsever bulmuş, erkeklerin ise sadece %19,4'ü Sivas halkını kendilerine karşı yardımsever bulmuştur. Bu durum da bizlere Sivas'ta yaşayan insanların kız öğrencilere karşı daha yardımsever bir tutum içerisinde olduklarını göstermektedir. Özellikle kalacak yer konusunda kız öğrencilere daha hassas yaklaşıldığı görülmektedir. Ayrıca kızların daha dikkatli, titiz bir ev düzenine sahip olduğunun düşünülmesi, ev kiralama, pansiyon ve yurt gibi barınma konularında erkek öğrencilerde böyle bir izlenim bırakmış olabilmektedir.

Tablo 4.62: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimseme Konusundaki Zorluk Çekme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Toplumsal çevreyi benimseme durumu			Total	X ²	Sd	P
		evet	zaman zaman	hayır				
kız	Count	0	28	14	42	2,833	2	,243
	% within cinsiyet	0,0%	66,7%	33,3%	100,0%			
	% of Total	0,0%	26,9%	13,5%	40,4%			
erkek	Count	4	38	20	62			
	% within cinsiyet	6,5%	61,3%	32,3%	100,0%			
	% of Total	3,8%	36,5%	19,2%	59,6%			
Total	Count	4	66	34	104			
	% within cinsiyet	3,8%	63,5%	32,7%	100,0%			

% of Total   3,8%   63,5%   32,7%   100,0%

Tablo 4.62’de görülen ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin toplumsal çevreyi benimserken zorluk yaşayıp yaşamama durumlarıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunamamıştır (χ^2 : 2,833 $p>05$). Sonuçlara göre kız öğrencilerde %66,7 ile erkek öğrencilerde de %61,3 ile büyük çoğunluk toplumsal çevreyi benimsemeye zaman zaman zorluk yaşadığını belirtmiştir. Bunun yanında toplumsal çevreyi benimsemeye net bir zorluk yaşayan kesimin oranı oldukça düşüktür. Bu kesim kız öğrenciler arasında %0,0 ile bulunmazken, erkek öğrencilerde %6,5’tir. Net bir şekilde hiçbir zorluk yaşamadığını belirten kesim ise kız öğrencilerde %33,3, erkek öğrencilerde de %32,3’tür. Tıpkı daha önce incelenen “Türkçe bilginizden dolayı dersleri anlamakta güçlük çekiyor musunuz?” sorusunda olduğu gibi bu soruda da öğrencilerin zaman zaman sorun yaşadığını belirtmesi oldukça normal bir durumdur. Kendi ülkelerinden farklı bir yerde, farklı bir dilde eğitim gören öğrenciler nasıl bazen bu durumdan dolayı zorluk yaşıyorsa aynı şekilde farklı bir ülkenin toplumunu, toplumsal çevresini benimseme konusunda da zaman zaman zorluk yaşayabilmektedir.

Tablo 4.63: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Durumu			Total			
		Evet	Bazen	Hayır		X ²	Sd	P
cinsiyet	kız	Count	12	18	12	42		
		% within cinsiyet	28,6%	42,9%	28,6%	100,0%		
		% of Total	11,5%	17,3%	11,5%	40,4%		
	erkek	Count	22	28	12	62	1,318	2 ,517

	% within cinsiyet	35,5%	45,2%	19,4%	100,0%
	% of Total	21,2%	26,9%	11,5%	59,6%
Total	Count	34	46	24	104
	% within cinsiyet	32,7%	44,2%	23,1%	100,0%
	% of Total	32,7%	44,2%	23,1%	100,0%

Tablo 4.63'te yapılan ki-kare testi sonuçlarında yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye veya Sivas gündemini takip durumu ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (χ^2 : 1,318 $p>05$). Sonuçlara göre kız öğrencilerin %42,9 ile çoğunluğu bazen takip ettiğini, %28,6'sı takip ettiğini, yine %28,6'sı ise takip etmediğini belirtmiştir. Erkek öğrencilerin ise %45,2'si ile çoğunluğu bazen takip ettiğini, %35,5'i takip ettiğini, %19,4'ü ise takip etmediğini belirtmiştir. Her iki gruba mensup öğrenciler içerisinde de çoğunluk bazen takip ettiğini belirtmiştir. Ancak çok büyük farkla olmasa bile takip ettiğini ve takip etmediğini belirten oranlara bakıldığında erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla gündemi biraz daha fazla takip ettiği söylenebilir.

Ülke gündemlerinin çoğunu siyasi olaylar oluşturmaktadır. Siyaset kurumunda görevli kişilere bakıldığında ise erkeklerin büyük farkla çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Bu fark, günümüzde, geçmişe oranla biraz daha kapatılmış olsa da erkeklerin bu kurumdaki çoğunluğu hala dikkat çekmektedir. Gündelik hayatta, sokaklarda, evlerde haberleri takip eden, gündem hakkında sohbetler eden, konuşma yapan kişilerin çoğunlukla erkekler olduğu da bilinmektedir. Bunun yanında kadınların elbette ki tamamen gündemden uzak bir yaşam sürdürdükleri söylenemez. Ancak özellikle ülke gündemini oluşturan olaylarda erkeklerin daha fazla takip içerisinde oldukları da bilinen bir durumdur. Ancak daha önce de belirtildiği gibi cinsiyet farkı gözetilmeden bütün yurttaşların, özellikle üniversite eğitimi alan gençlerin gündemi takip etmesi

gerekli bir durumdur. Bilhassa kadınların olayları takibi, gündeme bakış açısı, yorumu, farkındalığı toplumların gelişmesindeki en önemli etkidir.

Tablo 4.64: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bir Türk İle Evlenmeyi Düşünüp Düşünmemeye Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Bir Türk ile Evlenme Durumu		Total	X ²	Sd	P
		evet	hayır				
cinsiyet	kız	Count	6	36	42		
		% within cinsiyet	14,3 %	85,7%	100,0 %		
		% of Total	5,8%	34,6%	40,4%		
	erkek	Count	44	18	62		
		% within cinsiyet	71,0 %	29,0%	100,0 %		
		% of Total	42,3 %	17,3%	59,6%		
Total	Count	50	54	104	32,226	1	,000
	% within cinsiyet	48,1 %	51,9%	100,0 %			
	% of Total	48,1 %	51,9%	100,0 %			

Tablo 4.64'te yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin bir Türk ile evlenmeyi düşünüp düşünmemelerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı saptanmıştır (x^2 : 32,226 $p < 05$). Öğrencilerin %48,1'i bir Türk ile evlenmeyi düşünürken, %51,9'u düşünmemektedir. Sonuçlar cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise kız öğrencilerin sadece %14,3'ü bir Türk ile evlenmeyi düşünmekte, %85,7 gibi büyük bir çoğunluğu

düşünmemektedir. Erkek öğrencilerde ise tam tersi bir durum söz konusudur. Buna göre erkek öğrencilerin %71'i böyle bir evliliğe sıcak bakarken %29'u ise istememektedir.

Sonuçlara göre erkek öğrencilerin büyük çoğunluğu bir Türk ile evlilik yapmayı düşünürken, kız öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bir Türk ile evlenmeyi düşünmemektedir. Cinsiyetler arasında bu denli ters bir orantının sebebi ilk olarak yerleşik düzen ile alakalı olabilir. Evliliklerde genel olarak erkek tarafının yaşadığı bölgeye yerleşme durumu kız öğrencilerin bu düşüncesini etkileyebilir. Aynı zamanda kızlar için aile desteğinin biraz daha fazla önem taşıması, özellikle Doğu toplumlarına mensup kız öğrenciler için önemli bir etkidir. Farklı bir ülkede evlenerek ailelerinden uzakta bir evlilik ve hayat yürütmek düşüncesi de kız öğrencilerin kararını belirleyen etkenlerden olabilir.

Tablo 4.65: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bundan Sonraki Yaşamlarına Sivas'ta Devam Etme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ta Kalma Durumu			Total	X ²	Sd	P
		evet	hayır	fikrim yok				
cinsiyet	kız	Count	10	10	22	42		
		% within cinsiyet	23,8%	23,8%	52,4%	100,0%		
		% of Total	9,6%	9,6%	21,2%	40,4%		
	erkek	Count	6	34	22	62		
		% within cinsiyet	9,7%	54,8%	35,5%	100,0%		
		% of Total	5,8%	32,7%	21,2%	59,6%		
Total	Count	16	44	44	104	10,638	2	,005
	% within cinsiyet	15,4%	42,3%	42,3%	100,0%			
	% of Total	15,4%	42,3%	42,3%	100,0%			

Tablo 4.65'te görüle ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin bundan sonraki yaşamlarını Sivas'ta geçirip geçirmeme istekleri cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermiştir (χ^2 : 10,638 $p < 0,05$). Bu sonuçlara göre kız öğrencilerin %52,4'ü ile çoğunluğu konuyla ilgili fikirleri olmadığını, %23,8'i burada kalmayı istediklerini, yine %23,8'i ise kalmak istemediklerini bildirmişlerdir. Erkek öğrencilerin ise %54,8 oranındaki çoğunluğu burada kalmayı düşünmediklerini, %25,5'i fikirleri olmadığını, %9,7'si ise burada kalmak istediklerini belirtmişlerdir. Oranlarda genel itibariyle şaşırtıcı bir sonuç ortaya çıkmıştır. Buna göre kız öğrencilerin yarısından fazlası kararsızlık içerisinde olsa da kesin bir düşünceyle kalmak isteyen kız öğrencilerin oranı erkek

öğrencilerden daha fazladır. Erkek öğrencilerin ise çoğunluğunun Sivas'ta kalmak istememesinin bir nedeni Türkiye'nin başka şehirlerine, özellikle büyük şehirlerine gitme isteği olabilir. Bu durumda kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla Sivas'a daha pozitif yaklaştığı söylenebilir.

Tablo 4.66: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'a Uyum Sağlama Süreçlerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'a uyum sağlarken;				Total	X ²	Sd	P
		Çok zorlandı m	zorlandım	az zorlandı m	hiç zorlanm adım				
cinsiyet	kız	Count	4	8	24	6	42		
		% within cinsiyet	9,5%	19,0%	57,1%	14,3%	100,0%		
		% of Total	3,8%	7,7%	23,1%	5,8%	40,4%		
		Count	12	20	28	2	62		
		% within cinsiyet	19,4%	32,3%	45,2%	3,2%	100,0%		
		% of Total	11,5%	19,2%	26,9%	1,9%	59,6%		
	erkek	Count	16	28	52	8	104	7,896	3 ,048
		% within cinsiyet	15,4%	26,9%	50,0%	7,7%	100,0%		
		% of Total	15,4%	26,9%	50,0%	7,7%	100,0%		

Tablo 4.66'da yabancı uyruklu öğrencilerin Sivas'a uyum sağlarken zorluk yaşama derecelerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır (x^2 : 7,896 $p < 05$). Sonuçlara bakıldığında kız öğrencilerin %57,1'inin bu süreçte az zorlandığı, %19'unun zorlandığı, %14,3'ünün hiç zorlanmadığı ve %9,5'inin çok

zorlandığı görülmektedir. Erkek öğrencilerde ise %45,2 az zorlandığını, %32,3 zorlandığını, %19,4 çok zorlandığını ve %3,2 hiç zorlanmadığını belirtmiştir. Bu verilere göre yabancı uyruklu öğrencilerin çoğunluğu Sivas'a uyum sağlarken az zorlanmıştır. Bu durum hem Sivas adına hem de öğrenciler adına oldukça olumlu bir durumdur. Çünkü başka bir ülkeye ve eğitim sistemine uyum sağlamak zor bir olayken bu zorluğu öğrencilerinin çoğunun en az derecede atlaması oldukça önemlidir. Ancak olaya cinsiyet değişkeni açısından da bakıldığında bu süreci kız öğrencilerin biraz daha kolay şekilde atlattığı söylenebilir. Öyle ki uyum sürecinde hiç zorlanmadığını belirten kız öğrenci oranı %14,3 iken erkek öğrencilerde bu oran sadece %3,2'dir. Yine aynı şekilde çok zorlandığını belirten erkek öğrenci oranı %19,4 iken kızlarda bu oran %9,5'tir. Bu sonuçlar genel olarak kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha rahat bir uyum süreci geçirdiğini göstermektedir. Kızların daha kolay arkadaş edinmesi, daha dışa dönük olması, sorunlarını paylaşmaya daha yatkın olması, daha konuşkan olması gibi etkenler uyumlarını daha da kolaylaştırmış olabilir.

Tablo 4.67: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kendilerini Sivas'ta Dışlanmış Olarak Hissetme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ta dışlanma durumu		Total	X ²	Sd	P	
		evet	hayır					
cinsiyet	kız	Count	2	40	42	22,370	1	,000
		% within cinsiyet	4,8%	95,2%	100,0%			
		% of Total	1,9%	38,5%	40,4%			
		Count	30	32	62			
		% within cinsiyet	48,4%	51,6%	100,0%			
		% of Total	28,8%	30,8%	59,6%			
	erkek	Count	32	72	104			
Total	Count	32	72	104				

% within cinsiyet	30,8%	69,2%	100,0%
% of Total	30,8%	69,2%	100,0%

Tablo 4.67’de belirtilen ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Sivas’ta dışlandıklarını düşünüp düşünmeme durumları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki vardır (χ^2 : 22,370 $p < 0,05$). Oranlara bakıldığında kız öğrencilerin %95,2 ile neredeyse tamamı Sivas’ta dışlanmadığını düşünürken %4,8’i ise dışlandığını düşünmektedir. Erkek öğrencilerin ise %51,6’sı dışlanmadığını düşünürken %48,4’ü dışlandığını düşünmektedir. Her iki grubun da çoğunluğunun Sivas’ta dışlandığını düşünmemesinin yanında erkek öğrenci grubundaki cevapların yakınlığı dikkat çekmektedir. Kız öğrencilerin dışlandığını düşünen kesimi sadece %4,8’de kalırken bu oran erkeklerde %48,4 gibi oldukça yüksek bir orana sahiptir. Daha önceki sorulara da bakıldığında Sivas’a daha rahat uyum sağlayan, imkanları dahilinde Sivas’ta kalmayı daha çok isteyen, Sivas halkını daha yardımsever bulan kesim kız öğrencilerden oluşmaktadır. Bu soruda ise daha büyük bir farkla erkek öğrencilerin daha çok dışlandığını düşünmesi, bundan önceki sonuçlarla da birleştirildiğinde düşündürücü bir durumdur.

Bu sonuçlar çerçevesinde erkek öğrencilerin Sivas’a karşı daha olumsuz bir tavır içerisinde olduğu söylenebilir. Bu soruna bir sebep olarak kız ve erkek öğrencilerin beklentilerinin farklı olması düşünülebilir. Ancak dışlandığını düşünme durumu çok daha başka ve sıradan beklentilerin (gezmek, etkinliklere katılmak, bir işte çalışmak vb. gibi) çok daha üstünde bir durumdur. Bu nedenle bu sonucun önemini dikkate almak gerekmektedir. Yabancı uyruklu erkek öğrencilerin burada dışlandığını düşünmesinin sebeplerinin ne olduğu araştırılmalıdır. Barınma konusuna değinilecek olunursa, bu konuda kız öğrencilere daha çok imkan tanınması, erkek öğrencilerin sokakta kalmaya mahkum edildiği anlamına gelmemektedir. Erkek öğrencilere de yönelik birçok barınma yeri hizmettedir. Ayrıca çoğu devlet bursu alan ve kampüs yurtlarında kalan yabancı uyruklu öğrencilerin barınma konusunda dışlandığını düşünmesi ilk

etapta pek doğru değildir. Ancak erkek öğrencilerin kendilerini Sivas'ta bu denli dışlanmış hissetmeleri mutlaka başka sebepler olduğunu akla getirmektedir. Bu sebepler ayrı bir problem alanı oluşturmaktadır.

Özellikle Anadolu şehirlerinin insanlarında okuyan kızları sahiplenme, onlara sahip çıkma ve destek olma oldukça olumlu, mutluluk verici ve sıkça rastlanan bir durumdur. Bununla birlikte erkek öğrencilerin görmezden gelinmesi gibi bir durum da çok fazla görülmemekte, genel anlamda üniversite öğrencileri Anadolu insanlarında saygı duyulan bir yere sahip olmaktadır.

Tablo 4.68: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Yaşamaktan/Okumaktan Dolayı Memnun Olup Olmama Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ta yaşamaktan/okumaktan;			Total	X ²	Sd	P
		memnunu m	fikrim yok	memnun değilim				
cinsiyet	kız	Count	30	6	6	42		
		% within cinsiyet	71,4%	14,3%	14,3%	100,0 %		
		% of Total	28,8%	5,8%	5,8%	40,4%		
	erkek	Count	22	30	10	62		

	% within	35,5%	48,4%	16,1%	100,0			
	cinsiyet				%			
	% of Total	21,2%	28,8%	9,6%	59,6%			
Total	Count	52	36	16	104	14,937	2	,001
	% within	50,0%	34,6%	15,4%	100,0			
	cinsiyet				%			
	% of Total	50,0%	34,6%	15,4%	100,0			

Tablo 4.68'deki ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Sivas'ta yaşamaktan/okumaktan dolayı memnun olup olmama durumları cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılık göstermiştir (χ^2 : 14,937 $p < 0,05$). Kız öğrencilerin %71,4 gibi büyük çoğunluğu memnun olduklarını belirtmişler, %14,3'ü memnun olmadıklarını, yine %14,3'ü ise bir fikirleri olmadığını bildirmişlerdir. Erkek öğrencilerin ise %48,4'ü bir fikirleri olmadığını, %35,5'i memnun olduklarını, %16,1'i de memnun olmadıklarını söylemişlerdir. Sonuçlara göre öğrencilerin %50 oranı, yani yarısı Sivas'ta yaşamaktan/okumaktan dolayı memnundur. Cinsiyet değişkenine göre belirtilmesi gereken bir nokta ise kızların %71,4 oranı ile erkek öğrencilere göre Sivas'ta yaşamaktan ve okumaktan daha memnun olduklarıdır. Bu sonuç belirtilen önceki sonuçlara da benzer bir durum ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte kesin olarak memnun olmadığını belirten kız ve erkek öğrenci oranları ise birbirine oldukça yakındır.

Genel olarak bir sonuç belirtilecek olursa kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla en az yarı yarıya bir farkla Sivas'ta yaşamaktan ve okumaktan dolayı daha memnun oldukları söylenebilir. Bu oranlarla birlikte Sivas'ın bir şehir olarak yabancı uyruklu kız öğrencilere daha çok hitap ettiği söylenebilir. Yabancı uyruklu erkek öğrencilerin kızlara göre Sivas'a daha olumsuz bir bakış açısı barındırdıkları ortaya çıkan bütün verilerde görülmüştür. Bu durum bu şekilde kabul edilmemeli, Sivas hem kız hem de erkek öğrencilere eşit derece nasıl hitap edebilir, bu konuda çalışmalar yapılmalıdır. Yabancı uyruklu erkek öğrenciler kazanılmaya çalışılmalıdır. Çünkü Sivas'ın üniversitesi sahip olduğu en önemli kuruluşlarından biri ve belki de en önemlisidir. Üniversiteyi ayakta tutmak,

öğrencilerini artırmak, iyi bir izlenim yaratmak sadece üniversite içerisinde değil, Sivas'ın tamamının önemli bir görevidir. Şehirler üniversite tercihlerinde en çok dikkat edilen unsurlardır. Sivas'ın da her bir öğrencisi tarafından sevilmesi, iyi bir izlenim kazanması hem üniversiteyi hem de Sivas'ı ilerletecek en büyük etkidir.

Tablo 4.69: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ın En Olumlu Buldukları Yönlerle Cinsiyet Değişkeninin Birbirine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ın En Olumlu Yanı							Total				
		ucuzluk	ulaşım kolaylığı	Asayiş güvenli k	sakinlik	konuksever halk	sosyal imkanlar	diğer					
										X ²	Sd	P	
cinsiyet	kız	Count	0	10	2	18	8	4	0	42	23,345	6	,001
		% within cinsiyet	0,0%	23,8%	4,8%	42,9%	19,0%	9,5%	0,0%	100,0%			
		% of Total	0,0%	9,6%	1,9%	17,3%	7,7%	3,8%	0,0%	40,4%			
	erkek	Count	6	8	6	20	4	2	16	62			
		% within cinsiyet	9,7%	12,9%	9,7%	32,3%	6,5%	3,2%	25,8%	100,0%			
		% of Total	5,8%	7,7%	5,8%	19,2%	3,8%	1,9%	15,4%	59,6%			
	Total	Count	6	18	8	38	12	6	16	104			
		% within cinsiyet	5,8%	17,3%	7,7%	36,5%	11,5%	5,8%	15,4%	100,0%			
		% of Total	5,8%	17,3%	7,7%	36,5%	11,5%	5,8%	15,4%	100,0%			

Tablo 4.69'daki ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilere göre Sivas'ın en olumlu yanlarıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunmuştur (χ^2 : 23,345 $p < 0,05$). Kız öğrencilerin %42,9 ile çoğunluğu Sivas'ın en olumlu yanının sakinlik olduğunu düşünmektedir. Daha sonrasında ise sırasıyla %23,8'i ulaşım kolaylığı, %19'u konuksever halk, %9,5'i sosyal imkanlar cevaplarını veren kız öğrencilerin hiçbiri ucuzluk ve diğer

cevaplarını vermemişlerdir. Erkek öğrencilere bakıldığında ise çoğunluğun %32,3 ile aynı şekilde sakinlik cevabını verdiği görülmektedir. Yine erkeklerde %25,8 diğer, %12,9 ulaşım kolaylığı, %9,7 ucuzluk, yine %9,7 asayiş/güvenlik, %6,5 konuksever halk, %3,2 de sosyal imkanlar cevaplarını vermişlerdir.

Kız ve erkek öğrencilerin her iki grubunda da sakinlik cevabı çoğunluk cevabı olarak seçilmiştir. Öğrencilere göre Sivas'ın en olumlu yanı sakinliği olmuştur. İki grup arasındaki farklı sonuçlar incelenecek olursa, erkek öğrencilerde %25,8 gibi ikinci çoğunluğu oluşturan bir kesim, Sivas'ın diğer bir yanını olumlu bulmakta, kızların ise hiçbiri diğer bir yönünü olumlu bulmamaktadır. Yine aynı şekilde erkeklerin %9,7'si Sivas'ın en olumlu yanının ucuzluk olduğunu düşünürken araştırmaya dahil olan kız öğrencilerin hiçbiri böyle düşünmemektedir. Sivas'ın en olumlu yanının ulaşım kolaylığı, sakinlik, konuksever halk ve sosyal imkanlar olduğunu düşünen kız öğrenci oranı erkek öğrenci oranından fazladır. Aynı şekilde Sivas'ın en olumlu yanının ucuzluk, asayiş/güvenlik ve başka alanlarda olduğunu düşünen erkek öğrenci oranı da kız öğrencilerden fazladır.

Tablo 4.70: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ın En Olumsuz Buldukları Yönlerle Cinsiyet Değişkeninin Birbirine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ın En Olumsuz Yanı					Total	X ²	Sd	P
		pahalılık	trafik	gürültü	çevre- hava kirlili ği	diğer				
cinsiyet	Count	22	6	0	8	6	42			
	% within cinsiyet	52,4%	14,3%	0,0%	19,0%	14,3%	100,0%			
	% of Total	21,2%	5,8%	0,0%	7,7%	5,8%	40,4%			
erkek	Count	10	2	2	16	32	62			

	% within cinsiyet	16,1%	3,2%	3,2%	25,8%	51,6%	100,0%		
	% of Total	9,6%	1,9%	1,9%	15,4%	30,8%	59,6%		
Total	Count	32	8	2	24	38	104	26,074	4 ,000
	% within cinsiyet	30,8%	7,7%	1,9%	23,1%	36,5%	100,0%		
	% of Total	30,8%	7,7%	1,9%	23,1%	36,5%	100,0%		

Tablo 4.70’te yabancı uyruklu öğrencilere göre Sivas’ın en olumsuz yanları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki olduğu görülmüştür (χ^2 : 26,074 $p < 0,05$). Sonuçlara bakıldığında kız öğrencilerin %52,4 ile çoğunluğu, bir önceki soruda ucuzluk cevabının hiç verilmemesiyle de anlaşılacağı gibi pahalılık cevabını vermişlerdir. Arkasından sırasıyla %19 çevre/hava kirliliği, %14,3 trafik ve yine %14,3 diğer cevabını vermiş, gürültü cevabını veren kız öğrenci olmamıştır. Erkek öğrencilerin ise %51,6 ile çoğunluğu diğer cevabını, %25,8 çevre/hava kirliliği, %16,1 pahalılık, %3,2 trafik ve %3,2 de gürültü cevabını vermiştir.

Cevaplara bakıldığında kız öğrencilerin Sivas’ı çok daha fazla pahalı bulduğu söylenebilir. Pahalılık konusunda iki grup arasındaki farklı görüş diğer seçeneğinde de mevcuttur. Erkek öğrencilerin yarısından fazlası Sivas’ın belirtilen seçenekler haricinde başka olumsuz yönleri olduğunu düşünürken, kız öğrencilerde bu görüş çok daha azdır. Bunun yanında kız öğrencilerde trafik sorunu olduğunu düşünen kesimler erkek öğrencilerden daha fazladır. Onun dışındaki cevaplamalar ise iki öğrenci grubunda da birbirine yakın şekildedir.

Kız öğrencilerin Sivas’ı daha pahalı bulması daha fazla alışveriş yapmalarıyla alakalı olabilir. Kızlar erkeklere oranla daha fazla market, pazar, giyim alışverişleri yaptıkları, ürünleri daha fazla takip ettikleri için bu tür ürünlerin nerelerde daha ucuz veya pahalı olduğunu daha iyi gözlemleyebilirler. Erkeklerin ise çoğunlukla verdikleri cevap “diğer” seçeneğidir. Bu cevabın açıklamasında öğrencilerin çoğu, kış şartlarının ağır olduğunu belirtmişlerdir. Bu

durum da erkeklerin kizlara oranla Sivas'in kış şartlarından daha fazla etkilendiklerini ve zorlandıklarını göstermektedir.

Tablo 4.71: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Geldikten Sonra Değişme Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye hakkındaki düşüncelerin değişim durumu				Total	X ²	Sd	P	
		evet olumlu yönde oldu	evet olumsuz yönde oldu	hayır düşüncem her iki dönemde de olumsuzdu	hayır düşüncem her iki dönemde de olumluydu					
cinsiyet	kız	Count	18	10	0	14	42			
		% within cinsiyet	42,9%	23,8%	0,0%	33,3%	100,0%			
		% of Total	17,3%	9,6%	0,0%	13,5%	40,4%			
	erkek	Count	30	8	6	18	62			
		% within cinsiyet	48,4%	12,9%	9,7%	29,0%	100,0%	6,102	3	,107
		% of Total	28,8%	7,7%	5,8%	17,3%	59,6%			
Total	Count	48	18	6	32	104				
	% within cinsiyet	46,2%	17,3%	5,8%	30,8%	100,0%				
	% of Total	46,2%	17,3%	5,8%	30,8%	100,0%				

Tablo 4.71’de öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşüncelerinin gelmeden önceki ve geldikten sonraki değişim durumlarıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür (x^2 : 6,102 $p>05$). Sonuçlarda kız öğrencilerin %42,9’u Türkiye hakkındaki düşüncelerinin geldikten sonra olumlu yönde değiştiğini, %23,8’i tam tersi olarak olumsuz yönde değiştiğini, %33,3’ü değişmediğini ve her iki dönemde de olumlu bir izlenime sahip olduklarını söylemişlerdir. Düşüncelerinin her iki dönemde de olumsuz olduğunu belirten kız öğrenci ise bulunmamaktadır. Erkek öğrencilerin %48,4 ile çoğunluğu Türkiye

hakkındaki düşüncelerinin geldikten sonra olumlu yönde değiştiğini, %12,9'u olumsuz yönde değiştiğini, %9,7'si düşüncelerinin değişmediğini ve her iki dönemde de olumsuz olduğunu, %29'u ise aynı şekilde değişmediğini ve her iki dönemde de olumlu düşüncelere sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu sonuçlara göre öğrencilerin büyük çoğunluğu Türkiye hakkında olumsuz bir görüşe sahipken geldikten sonra bu görüşünü olumlu yönde değiştirmiştir. Bu da öğrencilerin gelmeden önce Türkiye'ye karşı önyargılı olduklarını göstermektedir. Öğrencilerin Türkiye hakkında önyargılı oldukları konuların neler olduğu, Türkiye'nin dışarıdan nasıl bir izlenim yarattığı önemlidir. Bu sonuca göre dışarıdan gelen birçok öğrenci Türkiye'ye karşı olumsuz birtakım düşüncelerle gelmekte ve bu düşünceleri ancak bir süre Türkiye'de yaşayarak atlatmaktadırlar.

Her iki öğrenci grubunda da ikinci çoğunluğu, düşüncesi her iki dönemde de olumlu yönde olan öğrenciler oluşturmaktadır. Bunların yanında farklı olan bir sonuç ise Türkiye hakkındaki düşünceleri olumluyken geldikten sonra olumsuz olan kız öğrenci oranının erkek öğrenci oranından fazla olmasıdır. Bu fazlalık açık ara bir orana sahip değildir. Ancak daha önceki soruların sonuçlarına bakıldığında burası hakkında kız öğrencilerin daha olumlu düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin büyük çoğunluğunun dışlandığını düşünmesi, uyum sürecini ve toplumsal çevreyi benimseme sürecini kız öğrencilere oranla daha zor geçirdiğini bildirmesi bilinen sonuçlardır. Bu sonuçlardan yola çıkılarak bu cevapta da benzer bir sonuç beklenmiş fakat durum böyle olmamıştır. Bunun nedeni kızların baz aldıkları bazı unsurlarla ilgili olabilir. Ayrıca bazı kız öğrenciler Sivas ile Türkiye genelini aynı şekilde değerlendirmemiş olabilirler. Bu da kızların Sivas'a karşı olumlu tutumlara sahip oldukları ancak bazılarının Türkiye genelinde bu tutumlarını aynı şekilde devam ettiremedikleriyle açıklanabilir.

Tablo 4.72: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye’deki Hayatı Geldikleri Yere Göre Nasıl Bulduklarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye’de hayat ülkenize göre;			Total	X ²	Sd	P
		daha ucuz	daha pahalı	aynı-fark yok				
cinsiyet	Count	6	28	8	42			
	kız							
	% within cinsiyet	14,3%	66,7%	19,0%	100,0%			
	% of Total	5,8%	26,9%	7,7%	40,4%			
	Count	2	48	12	62			
	erkek							
% within cinsiyet	3,2%	77,4%	19,4%	100,0%	4,379	2	,112	
% of Total	1,9%	46,2%	11,5%	59,6%				
Total	Count	8	76	20	104			
% within cinsiyet	7,7%	73,1%	19,2%	100,0%				
% of Total	7,7%	73,1%	19,2%	100,0%				

Tablo 4.72’de yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’deki hayatı geldikleri yere göre nasıl bulduklarıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki saptanamamıştır (x^2 : 4,379 $p>05$). Sonuçlara bakıldığında kız öğrencilerin %66,7 gibi büyük çoğunluğu Türkiye’yi kendi ülkelerine göre daha pahalı bulmaktadır. %19’u aynı, %14,3’ü ise Türkiye’yi daha ucuz bulmaktadır. Erkek öğrencilerde ise çoğunluk kız öğrencilerin çoğunluğuyla aynı fikirdedir. %77,4 oranıyla Türkiye’yi daha pahalı bulmaktadırlar. Bunun yanında %19,4 aynı, %3,2 gibi oldukça düşük bir oran da daha ucuz bulmaktadır. Türkiye’yi daha ucuz bulan kız öğrenci oranı erkek öğrencilerden daha fazladır. Aynı şekilde daha pahalı bulan erkek öğrenciler de

kız öğrencilere oranla daha fazladır. Bu durumda erkek öğrenciler Türkiye'yi geldikleri yere göre daha pahalı bulmaktadırlar. Bu verilere göre, öğrencilerin %73,1'i gibi oldukça büyük çoğunluğu açık ara Türkiye'yi daha pahalı bulmaktadırlar.

Bu sonuçlar ülkeler bazındaki makroekonomik yorumlarla da değerlendirilebileceği gibi daha bireysel veya belli gruplara ait olan durumların bilinciyle de değerlendirilebilir. Burada gruptan kastedilen öğrencilerdir. Özellikle ailesinden uzakta, kendi bölgesinden başka bir yerde öğrenim gören öğrencilerin, ekonomik hayatı yeni yeni öğrenmeleri ve aldıkları maddi geliri tek başlarına idare edebilme durumuna başlamaları, onları zaman zaman zorlamaktadır. Bu durum aynı ülke içinde yer değiştiren öğrencilerde bile sıkça görülürken, bilhassa yurtdışı eğitimlerinde daha da göze çarpmaktadır. Ekonomisini, kültürünü, yaşam biçimini bilmedikleri bir yere alışmak ve orada alışkanlıklarını devam ettirmeye çalışmak, yanında yeni alışkanlıklar edinmek, uyum süreçlerini hızlandırmak için çeşitli aktivitelere katılmak maddi bir güç gerektirmektedir. Özellikle yemek kültürü açısından zorlanan öğrencilerin kendi yeme kültürü ve alışkanlıklarını devam ettirme çabası vb. gibi birçok durum öğrencileri ek bir masrafa sokabilmektedir. Hem bireysel bir ekonomik hayata alışmak hem de ek masraflar yurtdışı eğitimlerinde öğrencileri zorlayabilmekte ve gittikleri ülkedeki hayatı daha pahalı bulmalarında etkili olabilmektedir. Bu durumların yanında gelen öğrencilerin özellikle Doğu, Asya ve Afrika gibi bölgelerden gelmeleri ve bu bölgelerin Türkiye'ye göre gelişmişlik açısından biraz daha geride yer alması, zaten toplumlara göre değişen ekonomiyi etkilemekte ve gelen öğrencilerde böyle bir izlenim yaratmaktadır.

Tablo 4.73: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye'ye uyumda en çok zorlanılan konuların durumu										
		Türkçe öğrenmede	yiyecek içecek	giyim kuşam	eğitim sistemi	hepsi	diğer	Total	X ²	Sd	P	
cinsiyet	kız	Count	16	12	2	10	2	0	42			
		% within cinsiyet	38,1%	28,6%	4,8%	23,8%	4,8%	0,0%	100,0%			
		% of Total	15,4%	11,5%	1,9%	9,6%	1,9%	0,0%	40,4%	18,747	5	,002
	erkek	Count	18	6	2	12	8	16	62			
		% within cinsiyet	29,0%	9,7%	3,2%	19,4%	12,9%	25,8%	100,0%			
		% of Total	17,3%	5,8%	1,9%	11,5%	7,7%	15,4%	59,6%			
	Total	Count	34	18	4	22	10	16	104			
		% within cinsiyet	32,7%	17,3%	3,8%	21,2%	9,6%	15,4%	100,0%			
		% of Total	32,7%	17,3%	3,8%	21,2%	9,6%	15,4%	100,0%			

Tablo 4.73'te görülen ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye uyum sağlarken en çok zorlandıkları konular ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (χ^2 : 18,747 $p < 0,05$). Kız öğrencilerin %38,1 ile çoğunluğu Türkçe öğrenmede zorluk yaşamış, %28,6 yiyecek-içecek, %23,8 eğitim sistemi, %4,8 giyim kuşam, yine %4,8 ise bu alanların hepsinde zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. "Diğer" cevabını ise kız öğrencilerin hiçbiri vermemiştir. Erkek öğrencilerin %29'u ile çoğunluğu yine Türkçe öğrenmeyi en çok zorlandığı konu olarak görmektedir. Bunun dışında

%25,8 diğer, %19,4 eğitim sistemi, %12,9 hepsi, %9,7 yiyecek-içecek ve %3,2 ise giyim kuşam alanında zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Genel itibariyle öğrencilerin çoğunlukla en çok Türkçe ğrenmede zorlandığı görülmüştür. Kız ğrenciler en az giyim kuşam konusunda zorlanırken belirtilen şıkların hepsinde zorlanan kız ğrenci oranı tıpkı giyim kuşam gibi en az grubu oluşturmaktadır. Kızların en çok zorlandığı konular arasında ise Türkçe ğrenme dışında yiyecek içecek ve eğitim sistemi vardır. Erkeklerin ise en az zorlandığı konular giyim kuşam ve yiyecek içecek konularıdır. Erkek ğrenciler kız öğrencilerden farklı olarak belirtilen seçenekler haricinde de zorlandıkları konular olduğunu diğer cevabını vererek bildirmişlerdir. Hatta seçenekler dışındaki alanlarda zorlanan erkek öğrenciler kendi ilerinde ikinci çoğunluğu oluşturmuşlardır. Bunun dışında yiyecek içecek konusunda zorluk yaşayan kız öğrencilerin sayısı da erkek öğrencilere oranla oldukça yüksektir. Diğer bir durum ise belirtilen konuların hepsinde zorlanan erkek ğrenci sayısının kız öğrencilere oranla fazla olmasıdır.

Her iki grubun da en çok Türkçe ğrenmede zorlanması oldukça olağan bir durumdur. Kızların yiyecek içecek konusunda daha fazla zorlanması ise bu konuda daha hassas bir yapıya sahip olmalarıyla açıklanabilir. Yeme içme konusuna birçok kızın erkeklere göre daha çok dikkat etmesi, alışkanlıklarını değiştirmelerinde daha zorlayıcı bir etken olabilir. Belirtilen cevapların hepsinde zorlanan erkek ğrenci ayısının daha fazla olması da erkek öğrencilerin uyum sürecini daha zor atlattıklarını göstermektedir.

Tablo 4.74: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye ile Kendi Ülkeleri Arasında Gördükleri En Temel Farkın Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Öğrencilerin ülkeleri ile Türkiye arasındaki temel fark					Total	X ²	Sd	P	
		ekono mi	hukuk	siyaset	sosy al yaşa m	dini yaşam					
cinsiyet	kız	Count	10	2	18	8	4	42	2.501	4	,644
		% within cinsiyet	23,8%	4,8%	42,9%	19,0%	9,5%	100,0%			
		% of Total	9,6%	1,9%	17,3%	7,7%	3,8%	40,4%			
		Count	20	2	26	12	2	62			
		% within cinsiyet	32,3%	3,2%	41,9%	19,4%	3,2%	100,0%			
		% of Total	19,2%	1,9%	25,0%	11,5%	1,9%	59,6%			
Total	Count	30	4	44	20	6	104				
	% within cinsiyet	28,8%	3,8%	42,3%	19,2%	5,8%	100,0%				
	% of Total	28,8%	3,8%	42,3%	19,2%	5,8%	100,0%				

Tablo 4.74'te yapılan ki-kare test sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye ile kendi ülkeleri arasında gördüğü en temel farklar cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemiştir ($x^2: 2,501$ $p>05$). Öğrencilerin %42,3 ile çoğunluğu Türkiye ile kendi ülkeleri arasındaki temel farkın siyaset olduğunu düşünmüşlerdir. %3,8 ile en temel farkın hukuk alanında olduğunu düşünenler ise en az kesimi oluşturmuşlardır. Kız öğrencilerin %42,9 ile çoğu temel farkın siyaset olduğunu, %23,8 ekonomi, %19 sosyal yaşam, %9,5 dini yaşam ve %4,8 ise hukuk olduğunu söylemişlerdir. Erkek öğrencilerin ise %41,9 ile çoğu aynı şekilde siyasetin temel fark olduğunu belirtmiş, %32,3'ü ekonomi, %19,4'ü sosyal yaşam %3,2'si hukuk ve yine %3,2'si dini yaşam olduğunu belirtmişlerdir.

Kız ve erkek öğrenciler arasında birbirine son derece yakın sonuçlar çıkmış, en temel farkın siyaset sonrasında ise ekonomi alanında hissedildiği görülmüştür. Ülkelerin yönetimlerini, idaresini, gelir kaynağını siyaset ve ekonomi kurumları üstlenmektedir. Bununla birlikte daha birçok kuruma etkisini gösteren, hayati kararların merci organı olan siyaset ve ekonomi kurumları günlük hayat üzerinde de en çok etkili olan kurumlardandır. Bu nedenle de görülmektedir ki öğrenciler farklı bir topluma karışınca en çok bu alanlardaki farklılıklardan etkilenmişlerdir.

Tablo 4.75: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürel Farklılıklardan Kaynaklı Olarak Gördükleri En Önemli Sorunun Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorun							Total	X ²	Sd	P
		toplum yaşamı ile ilgili kurallar	karşı cins ile olan ilişkiler	yemek kültürü	eğlence alışkanlıkları	giyim alışkanlıkları	dini inançlar					
cinsiyet	kız	Count	26	6	4	2	0	4	42	6,236	5	,284
		% within cinsiyet	61,9%	14,3%	9,5%	4,8%	0,0%	9,5%	100,0%			
		% of Total	25,0%	5,8%	3,8%	1,9%	0,0%	3,8%	40,4%			
		Count	24	14	10	4	2	8	62			
		% within cinsiyet	38,7%	22,6%	16,1%	6,5%	3,2%	12,9%	100,0%			
		% of Total	23,1%	13,5%	9,6%	3,8%	1,9%	7,7%	59,6%			
Total		Count	50	20	14	6	2	12	104			
		% within cinsiyet	48,1%	19,2%	13,5%	5,8%	1,9%	11,5%	100,0%			
		% of Total	48,1%	19,2%	13,5%	5,8%	1,9%	11,5%	100,0%			

Tablo 4.75'te yapılan ki-kare testinde öğrencilerin kültürel farklılıklardan kaynaklı olarak gördükleri en önemli sorunlar ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki görülemediği (x²: 6,236 p>05). Sonuçlara bakıldığında kız öğrencilerin %61,9 gibi büyük çoğunluğu kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorunun toplum yaşamıyla ilgili kurallar olduğunu belirtmiştir. Sonrasında ise sırasıyla %14,3'ü karşı cins ile olan ilişkileri, %9,5'i dini inançları, %9,5'i yemek kültürünü, %4,8'i eğlence alışkanlıklarını kültürden kaynaklanan en önemli sorun olarak görmüşlerdir. Giyim alışkanlıklarını bu konuda bir sorun

olarak gören kız öğrenci ise bulunamamıştır. Erkek öğrencilerin %38,7 ile çoğunluğu, toplum yaşamıyla ilgili kuralları kültür kaynaklı en önemli sorun olarak seçmişlerdir. Bununla birlikte %22,6 karşı cinsle olan ilişkileri, %16,1 yemek kültürünü, %12,9 dini inançları, %6,5 eğlence alışkanlıklarını, %3,2 ise giyim alışkanlıklarını kültür kaynaklı en önemli sorun olarak görmüşlerdir.

Kız ve erkek öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında büyük benzerlikler bulunmaktadır. İki grup arasında en çok cevap toplum yaşamıyla ilgili kurallar olarak verilmiştir. Bu cevabın kızlardaki oranı %61,9, erkeklerdeki oranı ise %38,7'dir. İki grup içinde de en önemli görülen ikinci sorun karşı cinsle olan ilişkilere dir. Kızlarda eğlence alışkanlıkları, giyim alışkanlıkları, dini inançlar ve yemek kültürü %10 oranına bile ulaşamayarak en az verilen cevaplar olmuştur. Erkeklerde ise bu oranın altında kalan cevaplar, eğlence ve giyim alışkanlıkları olarak yine en az verilen cevaplardır.

Eğlencenin, giysinin, dinin ve yemeğin kültürel farklılıklardan kaynaklanan önemli bir sorun olarak görülmemesi sevindirici bir durumdur. Her toplumun kendine ait bu tür alışkanlıklarının başka kültürler tarafından sorun olarak görülmemesi, insanların bu farklılıklardan rahatsız olmaması gayet olumlu bir sonuçtur. Çokça cevaplanan toplum yaşamının kurallarının ise öğrencileri etkilemesi normaldir. Çünkü her toplumun toplumsal yaşamı düzenleyen kuralları vardır. Bu kurallar toplumdan topluma farklılık gösterebilir. Öğrencilerin alışkın oldukları, günlük hayatlarını daha yakından etkileyen kuralların başka bir toplumda farklılık göstermesi, özellikle alışma sürecinde sorun yaratabilmektedir. İkinci en önemli sorun görülen karşı cinsle olan ilişkiler öğrencilerin yaşlarından dolayı dikkatlerini çeken bir nokta olabilir. Ayrıca geldikleri yerde bu tür ilişkilerin farklı yaşanıyor olabilmesi de görülen ve öğrenilenin dışına çıktığında öğrencilerde bir sorun olarak görülmüş olabilir.

Özellikle giyim ve dini inançlar kültürel birtakım getirilerle oluşsa da bireylere özel unsurlardır. Bu unsurlardaki farklılıklar sorun olarak değil, saygı duyulması gereken zenginlikler olarak görülmelidir. Çünkü bilinmelidir ki bu unsurlar ister toplumlara ister bireylere özgü olsun nihayetinde özel konulardır ve saygı duyulmalıdır. Elbette ki insanların dünya üzerinde kendi öğrendiklerine, alıştıklarına farklı gelen birtakım durumlar olabilir. Bunlar illaki benimsenmeli,

kabul edilmeli diye bir şey söz konusu olamaz. Zaten buradaki amaç, etik değerlerin dışında olmamak şartıyla, bu alışkanlıklara ve inançlara saygı duymaktır.

Tablo 4.76: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bir Problem Karşısındaki İzleyecekleri Yolun Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Problemler karşısında izlenebilecek yollar											
		kendi başıma çözmeye çalışırım	ailemden yardım isterim	mutlaka ilgili mercilere başvururum	arkadaşlarımdan yardım isterim	öğrenci temsilcimize iletürüm	okul yönetimine iletürüm	diğer	Total	X ²	Sd	P	
	Count	18	10	4	6	2	2	0	42	15,835	6	,015	
cinsiyet	kız	% within cinsiyet	42,9%	23,8%	9,5%	14,3%	4,8%	4,8%	0,0%	100,0%			
		% of Total	17,3%	9,6%	3,8%	5,8%	1,9%	1,9%	0,0%	40,4%			
	Count	24	4	12	10	4	0	8	62				
erkek	% within cinsiyet	38,7%	6,5%	19,4%	16,1%	6,5%	0,0%	12,9%	100,0%				
		% of Total	23,1%	3,8%	11,5%	9,6%	3,8%	0,0%	7,7%	59,6%			
	Count	24	4	12	10	4	0	8	62				
Total	Count	42	14	16	16	6	2	8	104				
	% within cinsiyet	40,4%	13,5%	15,4%	15,4%	5,8%	1,9%	7,7%	100,0%				
	% of Total	40,4%	13,5%	15,4%	15,4%	5,8%	1,9%	7,7%	100,0%				

Tablo 4.76’da yabancı uyruklu öğrencilerin herhangi bir problemle karşılaştıklarında nasıl bir yol izledikleriyle cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (χ^2 : 15,835 $p < 0,05$). Sonuçlara göre kız öğrencilerin %42,9 oranındaki büyük çoğunluğu problemlerini kendi başına çözmeye çalışacağını bildirmiştir. Daha sonrasında ise %23,8’i ailelerinden yardım isteyeceklerini, %14,3’ü arkadaşlarından yardım isteyeceklerini, %9,5’i mutlaka ilgili mercilere başvuracaklarını, %4,8’i öğrenci temsilcilerine iletceklerini, yine %4,8’i de okul

yönetimine iletceklerini bildirmişlerdir. Kız öğrencilerin hiçbiri “diğer” cevabını vermemiştir. Erkeklerin ise %38,7’si kendi başlarına çözmeye çalışacaklarını söyleyerek çoğunluğu oluşturmuşlardır. %16,1’i arkadaşlarından yardım isteyeceklerini, %19,4 mutlaka ilgili mercilere başvuracaklarını, %12,9 belirtilen yollardan başka bir yola başvuracaklarını gösteren diğer cevabını vermiş, %6,5 ailesinden yardım isteyeceğini ve yine %6,5 de öğrenci temsilcilerine iletceklerini bildirmişlerdir. Okul yönetimine iletceğini söyleyen erkek öğrenci ise olmamıştır.

Kız ve erkek öğrencilerin her ikisinin grubunda da arkadaşlarından yardım isteyen, öğrenci temsilcisine iletceğini bildiren ve kendi başına çözmeye çalışacağını söyleyen öğrenci oranları birbirlerine oldukça yakındır. Aynı şekilde okul yönetimine iletmeyi düşünen öğrencilere bakıldığında, bu cevabı veren erkek öğrenci bulunmamışken kız öğrencilerin oranı ise sadece %4,8’de kalmıştır. Cevaplar arasındaki en büyük fark, aileden yardım isteme konusundadır. Kız öğrencilerin ikinci çoğunluğu ailesinden yardım isteyeceğini söylemiş, erkek öğrencilerin sadece %6,5’i ailesinden yardım isteyeceğini bildirmiştir. Bu durum da kızların erkeklere oranla problemleriyle ilgili çok daha fazla ailesinden yardım istediğini göstermektedir. Sorunlarıyla alakalı mutlaka ilgili yerlere başvuran erkek öğrenci sayısı ise kız öğrencilere oranla daha fazladır. Aynı şekilde problemleri karşısında diğer yollar düşünen erkek öğrenci oranı %12,9 iken kızlarda böyle düşünen bir kesim bulunmamıştır.

Sonuçlar genel itibariyle birbirine yakın olsa da kızların önemli bir kısmı problemlerini aileleriyle çözmeye çalışırken erkekler böyle bir yolu pek tercih etmemektedirler. Bu durum kızlarla erkeklerin yetiştirilme tarzlarıyla yakından alakalı olabilir. Erkeklerin ailelerinden daha bağımsız ve daha özgür şekilde yetiştirilmesi, kızlarda ise tam tersi yönde daha koruyucu ve aileye daha yakın şekilde yetişme durumu insanların ilerleyen süreçlerdeki karar ve davranışlarını da etkileyebilmektedir. Bunun yanında erkeklerin de kızlara oranla ilgili mercilere başvurma gibi belki de daha pratik olabilecek yöntemleri daha fazla tercih etmesi, yukarıdaki durumu destekler niteliktedir. Tüm bu detayların yanındaki asıl

durum, iki grubun da çoğunluğunun sorunlarını yardım almadan kendi başlarına çözmeye çalışmasıdır. Bu, öğrencilerin bireysellik kazanmalarına, kendi ayakları üzerinde durmalarına yardımcı olabilecek bir durum gibi görülebilirken, daha önemli ve yardım alınması gereken durumlarda pek tercih edilmemesi gereken bir yoldur.

Tablo 4.77: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyokültürel, Sportif Aktivitelere Katılım Durumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sosyokültürel sportif etkinliklere katılım durumu				X ²	Sd	P		
		sık sık	yeterli	çok seyrek	yetersiz					
		Total								
cinsiyet	kız	Count	4	12	10	16	42			
		% within cinsiyet	9,5%	28,6%	23,8%	38,1%	100,0%	4,432	3	,218
		% of Total	3,8%	11,5%	9,6%	15,4%	40,4%			
	erkek	Count	6	30	10	16	62			
		% within cinsiyet	9,7%	48,4%	16,1%	25,8%	100,0%			
		% of Total	5,8%	28,8%	9,6%	15,4%	59,6%			
Total	Count	10	42	20	32	104				
	% within cinsiyet	9,6%	40,4%	19,2%	30,8%	100,0%				
	% of Total	9,6%	40,4%	19,2%	30,8%	100,0%				

Tablo 4.77’de yabancı uyruklu öğrencilerin sosyokültürel, sportif aktivitelere ne sıklıkla katıldıkları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunamamıştır (χ^2 : 4,432 $p>05$). Total verilerde öğrencilerin %40,4 gibi bir oranla çoğunluğu yeterli derecede katıldıklarını bildirmişlerdir.

Tek tek ele alındığında kız öğrencilerin %9,5'i sık sık, %28,6'sı yeterli, %23,8'i çok seyrek, %38,1'i de yetersiz derecede bu tür etkinliklere katıldıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerde ise %9,7 sık sık, %48,4 yeterli, %16,1 çok seyrek, %25,8 ise yetersiz olarak bu tür etkinliklere katılım durumlarını bildirmişlerdir.

Sonuçlara göre erkeklerin büyük çoğunluğu etkinliklere yeterli derecede katıldığını düşünürken, kızların çoğunluğu yetersiz derecede katıldığını düşünmektedir. Bunun yanında sık sık katıldığını bildiren kesim her iki öğrenci grubunda da en az kesimi oluşturmuştur. Sosyokültürel, sportif aktivitelere katılım sıklığını çok seyrek ve yetersiz olarak bildiren kız öğrenci oranı erkek öğrenci oranından fazla çıkmıştır. Aynı şekilde yeterli derecede katıldığını bildiren erkek öğrenciler ise kız öğrencilerin neredeyse iki katı oranına denk gelmişlerdir. Genel itibariyle her iki öğrenci grubunda da aktivitelere sık sık katılan öğrenci oranı aynı derecede bir azınlığı oluşturmuştur. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla etkinliklere daha fazla katıldıkları söylenebilir.

Kızların çoğunlukla ev hayatına, dışarıdan çok içeriye yönelik yetiştirildiği, dışarıya giriş ve çıkış saatlerinin daha kontrollü olduğu bilinen bir durumdur. Erkeklerin ise kızlara göre ev hayatından daha kopuk, dışarıda daha çok vakit geçiren, eve geliş gidiş saatleri daha esnek olan bir yapıya sahip olmaları çoğunlukla çevreden gözlemlenerek bile çıkarılabilecek bir sonuçtur. Dışarıda geçirilen bu esnek vakitleri erkeklerin sosyal, kültürel, sportif birtakım daha verimli aktivitelerle doldurması oranlar üzerinde etkili olabilmiştir. Ancak bu durum kızların tamamen etkinliklerden uzak, sadece ev içerisinde bir hayat geçirdikleri izlenimini yaratmamalıdır. Özellikle üniversite eğitimi alan ve çalışan kızların birtakım etkinliklere katılım durumları çokta az bir orana denk gelmemektedir. Zira bu tür etkinlikler, boş vakitleri tamamlamak, psikolojik olarak rahatlamak için cinsiyet fark etmeksizin birçok kesimde ihtiyaç haline gelmiştir.

Tablo 4.78: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Öğrencilerden Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türk öğrencilerden asıl beklentiniz nedir					Total			
		arkadaş olmak	çevreyi birlikte gezmek	sorunlarımı paylaşabilmek	derslerimde yardımcı olmaları	beni rahatsız etmemeleri		X ²	Sd	P
cinsiyet	Count	20	0	6	10	6	42	5,718	4	,221
	% within cinsiyet	47,6%	0,0%	14,3%	23,8%	14,3%	100,0%			
	% of Total	19,2%	0,0%	5,8%	9,6%	5,8%	40,4%			
	Count	30	6	8	14	4	62			
	% within cinsiyet	48,4%	9,7%	12,9%	22,6%	6,5%	100,0%			
	% of Total	28,8%	5,8%	7,7%	13,5%	3,8%	59,6%			
Total	Count	50	6	14	24	10	104			
	% within cinsiyet	48,1%	5,8%	13,5%	23,1%	9,6%	100,0%			
	% of Total	48,1%	5,8%	13,5%	23,1%	9,6%	100,0%			

Tablo 4.78’de yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türk öğrencilerden temel beklentileriyle cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunamamıştır (x^2 : 5,718 $p>05$). Kız öğrencilerde %47,6 ile erkek öğrencilerde de %48,4 ile çoğunluk temel beklentilerinin arkadaş olmak olduğunu bildirmişlerdir. Türk öğrencilerden çevreyi birlikte gezmek beklentisi olan erkek öğrenci oranı %9,7 iken böyle bir beklentisi olan kız öğrenci bulunamamıştır. Sorunlarını paylaşabilmeyi bekleyen kız öğrenci oranı %14,3, erkek öğrenci oranı ise %12,9’dur. Aynı şekilde derslerinde kendilerine yardımcı olmalarını bekleyen kız ve erkek öğrenci oranı da birbirine oldukça yakındır. Öyle ki bu oran kızlarda %23,8, erkeklerde %22,6’dır. Son olarak Türk öğrencilerden

temel olarak kendilerini rahatsız etmemelerini bekleyen kız öğrenci oranı %14,3, erkeklerde ise sadece %6,5'tir. Kız ve erkek öğrenci grubunun her ikisinde de Türk öğrencilerden temel beklentisi arkadaş olmak, sorunlarını paylaşmak ve derslerinde kendilerine yardımcı olmaları olan öğrenci oranları birbirine oldukça yakındır. Bununla birlikte çevreyi birlikte gezmek beklentisi kız öğrencilerde bulunmazken, erkek öğrencilerde %9,7'dir. Temel beklentisi kendilerini rahatsız etmemeleri olan kız öğrenci oranı ise erkek öğrencilerden fazladır.

Öğrenim gördüğü okulda arkadaşlar edinmek, o arkadaşlarını özellikle de ailesinden uzakken ailesi yerine koyabilmek, onlarla sorunlarını paylaşmak ve birbirlerinin derslerine destek olmak öğrencilerin en temel beklentileri arasındadır. Özellikle üniversite zamanı, dışarıda okuyan öğrencilerde daha önemli olan bu beklentilerin yabancı öğrencilerde de görülmesi oldukça normaldir. Öğrenci olarak geldikleri ülkenin öğrencileriyle arkadaş olmak son derece önemlidir. Özellikle uyum sorunlarının azaltılması, bölgeye daha çabuk adapte olunması ve ülke hakkında daha çok bilgi edinilmesi adına bu beklenti gerekli bir beklentidir.

Tablo 4.79: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Temel Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Aldığınız eğitimden temel beklentiniz nedir								X ²	Sd	P
		Count	4	2	10	16	4	6	0	42		
			dil konusuna ağırlık verilmesi	bazı durumlarda ayrıcalık tanınması	iş hayatına hazırlanması	akademik hayata hazırlanması	Sınav sistemi düzenlenmesi	ders anlatımının bize göre iyileştirilmesi	diğer	Total		
cinsiyet	kız	% within cinsiyet	9,5	4,8%	23,8%	38,1%	9,5%	14,3%	0,0%	100,0		
		% of Total	3,8	1,9%	9,6%	15,4%	3,8%	5,8%	0,0%	40,4%		
	erkek	Count	4	10	20	12	0	6	10	62		
		% within cinsiyet	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	100,0		

	% within cinsiyet	6,5 %	16,1%	32,3%	19, 4%	0,0%	9,7%	16,1%	100,0 %
	% of Total	3,8 %	9,6%	19,2%	11, 5%	0,0%	5,8%	9,6%	59,6%
Total	Count	8	12	30	28	4	12	10	104
	% within cinsiyet	7,7 %	11,5%	28,8%	26, 9%	3,8%	11,5%	9,6%	100,0 %
	% of Total	7,7 %	11,5%	28,8%	26, 9%	3,8%	11,5%	9,6%	100,0 %

Tablo 4.79’da görülen ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin aldıkları eğitimden temel beklentileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki vardır (χ^2 : 20,137 $p < 0,05$). Kız öğrencilerin %38,1 oranındaki çoğunluğu eğitimden temel olarak kendilerini akademik hayata hazırlamasını beklemektedir. %23,8’i iş hayatına hazırlamasını, %14,3’ü ders anlatımlarının kendilerine yönelik iyileştirilmesini, %9,5’i dil konusuna ağırlık verilmesini, yine %9,5’i sınav sisteminin düzenlenmesini, %4,8’i bazı durumlarda kendilerine ayrıcalık tanınmasını beklemektedir. Bunların dışında diğer bir beklentisi olan kız öğrenci ise bulunamamıştır. Erkek öğrencilerin %32,3 oranındaki çoğunluğu temel olarak eğitimlerinin kendilerini iş hayatına hazırlamasını beklemektedir. Geri kalan %19,4 akademik hayata hazırlamasını, %16,1 bazı durumlarda kendilerine ayrıcalık tanınmasını, yine %16,1 diğer konuları, %9,7 ders anlatımlarının kendilerine göre iyileştirilmesini, %6,5 dil konusuna ağırlık verilmesini istemiştir. Sınav sisteminin düzenlenmesini temel olarak bekleyen erkek öğrenci ise olmamıştır.

İki öğrenci grubunun birbirine en yakın verdiği yanıt dil konusuna ağırlık verilmesi beklentisidir. Bu seçenek iki grupta da en az verilen cevaplardan biridir. Oysaki öğrencilerin Türkçe öğrenme ve Türkçe ders görme alanında bazı zorluklar yaşadığı önceki sorularda görülmüştür. Ancak dil konusu öğrencilerin eğitimlerinde zorlandıkları bir konu olsa da eğitimlerinden temel beklentileri arasında pek yer almamaktadır. Öğrencilerin eğitimden beklentileri çoğunlukla geleceğine yönelik, uzun vadeli beklentilerdir. Daha iyi bir iş bulma, kendi

ayakları üzerinde durma, mevki olarak daha iyi yerlere gelmek idealleriyle eğitim alan gençlerin de doğal olarak eğitimlerinden beklentileri bu idealler doğrultusundadır. Bu nedenle iş ve akademik hayata hazırlanma isteği, öğrencilerin eğitimlerinden en temel beklentileridir. Bu durumla birlikte akademik hayata hazırlanma beklentisi kız öğrencilerde daha fazlayken erkek öğrencilerde de iş hayatına hazırlanma beklentisi daha fazla görülmektedir. Akademik hayata devam etmek, bir işte çalışma durumunu ya ertelemekte ya da kısıtlamaktadır. Bu da iş hayatına atılmayı daha da geciktirebilmektedir. Bu gecikme erkeklerde kızlara oranla daha fazla sorun yaratabilmektedir. İşsizlik eğitim devam etsin veya etmesin her iki cinsiyette de büyük bir sorun olarak görülmektedir. Ancak erkekler için işsiz geçirilen dönem daha büyük sorun olabilmektedir. Bu nedenle bir an önce iş hayatına atılmak isteyen erkek öğrenci oranının daha fazla olması bu sonuca neden olmuştur.

Tablo 4.80: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Yaşadığınız şehirden temel beklentiniz nedir									X ²	Sd	P
		insanların anlayışı	yardımsever olunması	hayat pahalılığının azaltılması	Sosyal aktivitelerin artırılması	gençlere göre mekanların çoğaltılması	ulaşım kolaylığı	Çevre temizliği ve düzenlenmesi	diğer	Total			
cinsiyet	kız	Count	10	12	8	6	2	4	0	0	42	13,036	
		%	23,8	28,6	19,0	14,3%	4,8%	9,5%	0,0%	0,0%	100,0%		
		within cinsiyet	%	%	%								
erkek		% of Total	9,6%	11,5	7,7%	5,8%	1,9%	3,8%	0,0%	0,0%	40,4%		
		Count	14	12	8	4	2	8	2	12	62		

	% within cinsiyet	22,6	19,4	12,9	6,5%	3,2%	12,9	3,2%	19,4%	100,0%	
	% of Total	13,5	11,5	7,7%	3,8%	1,9%	7,7%	1,9%	11,5%	59,6%	7
	Count	24	24	16	10	4	12	2	12	104	
Total	% within cinsiyet	23,1	23,1	15,4	9,6%	3,8%	11,5	1,9%	11,5%	100,0%	
	% of Total	23,1	23,1	15,4	9,6%	3,8%	11,5	1,9%	11,5%	100,0%	,071

Tablo 4.80’de görülen i-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları şehirden temel beklentileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır (χ^2 : 13,036 $p>05$). Oldukça fazla seçeneğe sahip bu soruda kız öğrencilerin %28,6’sı yaşadığı şehirden temel olarak insanların yardımsever olmasını bekleyerek çoğunluğu oluşturmuşlardır. %23,8 ile yakın bir oran ise insanların anlayışlı olmasını beklemektedirler. Bunun dışında %19 hayat pahalılığının azaltılmasını, %14,3 sosyal aktivitelerin artırılmasını, %9,5 ulaşım kolaylığını, %4,8 gençlere yönelik mekanların artırılmasını beklemektedirler. Çevre temizliği, düzenlemesi ve diğer cevaplarını veren kız öğrenci ise bulunamamıştır. Erkeklerin %22,6 ile çoğunluğu insanların anlayışlı olmasını, %19,4’ü yardımsever olunmasını, yine %19,4’ü diğer seçeneğini, %12,9’u hayat pahalılığının azaltılmasını, %12,9’u ulaşım kolaylığını, %6,5’i sosyal aktivitelerin artırılmasını, %3,2’si gençlere yönelik mekanların çoğaltılmasını ve yine %3,2’si de çevre temizliği ile düzenlenmesini yaşadığı şehirden temel olarak beklediğini belirtmişlerdir. Oranlara bakıldığında gençlere yönelik mekanların çoğaltılması ile çevre temizliği ve düzenlenmesini bekleyen öğrenci oranı en az kesimi oluşturmaktadır. Hayat pahalılığının azaltılmasını, sosyal aktivitelerin artırılmasını, yardımsever olunmasını yaşadığı şehirde en temel beklentisi olarak belirten kız öğrenci sayısı daha fazladır. Ulaşım kolaylığı beklentisi olan erkek öğrenci sayısı ise kız öğrencilere oranla az farkla da olsa

fazladır. Diğer cevabını veren erkek öğrenci oranı ise önceki sorularda da olduğu gibi kızlardan fazladır. Kız öğrenciler çoğunlukla belirtilen seçenekler içerisinde cevap vermeyi tercih ederken, erkeklerde belirtilen seçenekler dışında “diğer” cevabını tercih etme eğilimi daha fazladır. Bu kadar fazla seçenek belirtilen bir soruda bile başka bir beklentisi olduğunu bildiren erkek öğrenci oranı merak uyandırmaktadır.

Her iki öğrenci grubu için de şehrin peyzajı, ulaşımı, mekanları, etkinlikleri yerine ekonomik olması, insanların tutum ve davranışlarının iyi olması daha büyük önem taşımaktadır. Özellikle de insanların tutumları ve davranışlarının iyi olması, toplum içerisinde yaşayan ve başka bir topluma alışma sürecinde olan gençleri daha çok ilgilendirmekte ve uyumlarını etkilemektedir. Şehirleri şehir yapan, oluşturan, geliştiren, ilerleten veya gerileten şeylerin temelinde sonuç olarak insan unsuru vardır. Bu nedenle de onları ilerleten veya gerileten her şey insan temelli olup, önemli olan da insanların özellikleridir. Öğrenciler de bu bilinçle düşünmüş olacaklar ki çoğunlukla şehri oluşturan insanların tutum ve davranışları üzerinden cevaplar vermişlerdir.

Tablo 4.81: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Cumhuriyet Üniversitesi’nden Temel Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Cumhuriyet Üniversitesi'nden asıl beklentiniz nedir						X ²	Sd	P
		Sosyal etkinlik düzenlemesi	Kültürel projelerine destek	Kütüphane ve çalışma alanlarının çoğaltılıp	kampüs içindeki yol ve mekanların düzeni	diğer	Total			
cinsiyet	Count	14	4	14	10	0	42	8,265	4	,082
	% within cinsiyet	33,3%	9,5%	33,3%	23,8%	0,0%	100,0%			

	% of Total	13,5%	3,8%	13,5%	9,6%	0,0%	40,4%
	Count	26	2	12	16	6	62
erkek	% within cinsiyet	41,9%	3,2%	19,4%	25,8%	9,7%	100,0%
	% of Total	25,0%	1,9%	11,5%	15,4%	5,8%	59,6%
Total	Count	40	6	26	26	6	104
	% within cinsiyet	38,5%	5,8%	25,0%	25,0%	5,8%	100,0%
	% of Total	38,5%	5,8%	25,0%	25,0%	5,8%	100,0%

Tablo 4.81'deki ki-kare testi sonuçlarında yabancı uyruklu öğrencilerin Cumhuriyet Üniversitesi'nden temel beklentileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki olduğu görülememiştir (χ^2 : 8,265 $p>05$). Kızların %33,3 oranıyla çoğunluğu sosyal etkinlik düzenlenmesini, aynı şekilde %33,3 oranıyla diğer bir çoğunluğu da kütüphane ve çalışma alanlarının çoğaltılıp düzenlenmesini beklemektedirler. %23,8 kampüs içi yol ve mekanların düzenlenmesini, %9,5 ise kendilerinin geliştirdiği kültürel projelerinin desteklenmesini istemektedirler. Bu cevaplar dışında “diğer” bir beklentisi olan kız öğrenci bulunmamaktadır. Erkek öğrencilerin ise %41,9 ile büyük çoğunluğu sosyal etkinlik düzenlenmesini, %25'i kütüphane ve çalışma alanlarının çoğaltılıp düzenlenmesini, yine %25'i kampüs içi yol ve mekanların düzenlenmesini, %5,8'i kültürel projelerinin desteklenmesini, %5,8'i de diğer beklentilerini belirtmişlerdir.

Sonuçlarda, kütüphane ve çalışma alanlarıyla ilgili beklentisi olan kız öğrenci oranı daha fazladır. Aynı şekilde çok fazla olmasa da kültürel projelerinin desteklenmesini isteyen kız öğrenci oranı da daha fazladır. Erkeklerde ise sosyal etkinlik düzenlenmesini isteyen kesim kız öğrencilere oranla daha fazladır. Kampüs yolları ve mekanlarıyla ilgili düzenleme beklentisi her iki grupta birbirine oldukça yakındır.

Bu sonuçlara bakarak kız öğrencilerin çok az bir farkla da olsa erkek öğrencilere oranla daha fazla proje üretmek istediği söylenebilir. Ancak bu istek yine de yeterli değildir ve en az verilen cevaplardan biridir. Kampüsteki yol, mekan, kütüphane, çalışma alanı gibi yerlere eşit derecede dikkat edildiği ise total sonuçlarda görülmektedir. Fakat cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde kız öğrencilerin kütüphane ve çalışma alanlarıyla ilgili daha çok beklenti içinde olduğu söylenebilir. Erkek öğrencilerin ise önemli bir kısmının üniversiteden en çok beklenti içinde oldukları konunun sosyal etkinlik düzenlenmesi olduğu görülmektedir. Bu beklenti, erkek öğrencilerde oransal olarak daha fazla görülse de kız öğrencilerin çoğunluğuna da denk gelmektedir. Yabancı uyruklu öğrenciler genellikle eğitim aldıkları üniversitelerde sosyal etkinlikler düzenlenmesini beklemektedirler. Bu beklenti üniversiteler tarafından bir tek yabancı uyruklu öğrencileri için değil, bütün öğrenciler için karşılanmalıdır. Çünkü sosyal etkinlikleri fazla olan bir üniversite hem kendisini geliştirir, hem de öğrencilerinin kişisel gelişimine katkıda bulunur. Ayrıca farklı ülkeler veya şehirlerden gelen öğrencilerinin hem üniversiteye hem de şehre alışmalarına yardımcı olur. Bu da öğrencilerin uyum süreçlerini daha rahat atlattıklarına katkı sağlar, gençlerin okullarını ve yaşadıkları şehri daha çok sevmelerine neden olur. Bununla birlikte bu etkinlikler öğrencilerle işbirliği içerisinde yapılırsa daha çok verim alınır. Burada da öğrencilere büyük iş düşmekte ve birtakım projeler geliştirerek okul yönetimini bu projelerden haberdar etmelidirler.

Tablo 4.82: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Memnuniyet Durumlarının Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Eğitimden memnuniyet durumu			Total	X ²	Sd	P	
		memnun um	tam değil	memnun değilim					
Yaş	18-21	Count	16	18	2	36			
		% within yaş	44,4%	50,0%	5,6%	100,0%			
		% of Total	15,4%	17,3%	1,9%	34,6%			
	22-25	Count	24	30	4	58			
		% within yaş	41,4%	51,7%	6,9%	100,0%	1,611	4	,807
		% of Total	23,1%	28,8%	3,8%	55,8%			
	26-29	Count	6	4	0	10			
		% within yaş	60,0%	40,0%	0,0%	100,0%			
		% of Total	5,8%	3,8%	0,0%	9,6%			
Total	Count	46	52	6	104				
	% within yaş	44,2%	50,0%	5,8%	100,0%				
	% of Total	44,2%	50,0%	5,8%	100,0%				

Yapılan ki-kare testine göre yabancı uyruklu öğrencilerin aldıkları eğitimden memnun olup olmama durumlarıyla yaş değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunamamıştır (x^2 : 1,611 $p>05$). Sonuçlara göre 18-21 yaş grubundaki öğrencilerin %44,4'ü eğitimlerinden memnun olduklarını, %50'si tam olarak memnun olmadıklarını, %5,6'sı ise memnun olmadıklarını söylemişlerdir. 22-25 yaş grubunun ise %41,4'ü memnun olduklarını, %51,7'si tam olarak memnun olmadıklarını, %6,9'u memnun olmadıklarını söylemişlerdir. 26-29 yaş grubunun %60'ı aldıkları eğitimden memnun olduklarını, %40'ı ise tam memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Memnun olmadığını belirten öğrenci, bu yaş grubunda bulunmamaktadır. 18-21, 22-25 yaş grubundaki öğrencilerin çoğunluğu

eğitimlerinden tam memnun olmadıklarını söylemişlerdir. 26-29 yaş grubundaki öğrencilerin ise büyük çoğunluğu eğitimlerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Çok büyük oransal farklarla olmasa da 26-29 yaş grubunun eğitimlerinden daha memnun oldukları söylenebilir. Bu durumun bir kanıtı da 26-29 yaş grubundan hiçbir öğrencinin eğitimlerinden memnun olmadığını belirtmemiş olmasıdır. 26-29 yaş üniversite eğitimi için biraz daha geç bir yaş grubudur. Bu yaş grubunda üniversite eğitime devam eden, özellikle de bu eğitimlerini yurtdışında bir okulda tamamlamaya çalışan öğrencilerin zaten beklentilerini karşıladıkları ve çok daha fazla bir beklenti içinde olmadıkları düşünülebilir. Lise eğitimini yeni tamamlayıp çok daha büyük ve farklı ideallerle üniversiteye başlayan daha genç yaşlara mensup öğrencilerin daha çok ve farklı beklentileri olabilir. Bu nedenle de memnuniyet dereceleri daha da azalabilir. Ancak bu sonuçlara bakılırsa eğitimlerinden hiçbir şekilde memnun olmayan öğrenci sayısı oldukça azdır. Öğrencilerin çoğu tam bir memnuniyet içerisinde olmasa da bu oran kazanılamayacak bir oran değildir. Çünkü tam anlamıyla büyük bir memnuniyetsizliğe işaret etmemektedir.

Tablo 4.83: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimde En Çok Zorlandıkları Konuların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Eğitimde en çok zorlanılan konu								X ²	Sd	P	
		Türkçe öğrenme	eğitim sistemindeki farklılık	öğrencilerle iletişim	Öğretmenlerle iletişim	derse konsantre olma	ders kitaplarını okuma	ders konularını anlama	Total				
yaş	18 - 21	Count	12	12	4	2	0	2	4	36	22,635	12	,031
		% within yaş	33,3%	33,3%	11,1%	5,6%	0,0%	5,6%	11,1%	100,0%			
		% of Total	11,5%	11,5%	3,8%	1,9%	0,0%	1,9%	3,8%	34,6%			
	22 - 25	Count	10	12	4	8	8	4	12	58			
		% within yaş	17,2%	20,7%	6,9%	13,8%	13,8%	6,9%	20,7%	100,0%			
		% of Total	9,6%	11,5%	3,8%	7,7%	7,7%	3,8%	11,5%	55,8%			
26 - 29	Count	4	0	2	2	0	2	0	10				
	% within	40,0%	0,0%	20,0%	20,0%	0,0%	20,0%	0,0%	100,0%				

	yaş	%							
	% of Total	3,8	0,0	1,9%	1,9	0,0	1,9	0,0%	9,6%
	Count	26	24	10	12	8	8	16	104
	% within yaş	25,0	23,1%	9,6%	11,5%	7,7%	7,7%	15,4%	100,0%
Total	% of Total	25,0	23,1%	9,6%	11,5%	7,7%	7,7%	15,4%	100,0%
		0	1%		5%	%	%	%	%

Tablo 4.83'te yapılan ki-kare sonuçlarında yabancı uyruklu öğrencilerin aldıkları eğitimde en çok zorlandıkları konuların yaş değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür (χ^2 : 22,635 $p < 0,05$). 18-21 yaş grubundaki öğrencilerin %33,3'ü Türkçe öğrenme, yine %33,3'ü eğitim sistemindeki farklılık, %11,1'i öğrencilerle iletişim %11,1'i ders konularını anlama, %5,6'sı öğretim elemanlarıyla iletişim, %5,6'sı ders kitaplarını okuma konusunda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Derse yoğunlaşma konusunda zorluk yaşayan öğrenci, bu yaş grubunda bulunmamaktadır. 22-25 yaş grubunun %20,7'si eğitim sistemindeki farklılıktan, yine %20,7'si ders konularını anlamada, %13,8'i öğretim elemanlarıyla iletişimi, %13,8'i derse yoğunlaşmayı, %17,2'si Türkçe öğrenmeyi, %6,9'u öğrencilerle iletişimi, %6,9'u ders kitaplarını okumayı en çok zorlandıkları konu olarak cevaplamışlardır. 26-29 yaş grubunun %40'ı Türkçe öğrenmeyi, %20'si öğrencilerle iletişimi, %20'si öğretim elemanlarıyla iletişimi, diğer bir %20'si de ders kitaplarını okumayı eğitimlerinde en çok zorlandıkları konu olarak belirtmişlerdir. Bu yaş grubunda eğitim sistemindeki farklılık, derse yoğunlaşma ve ders konularını anlama konusunda zorluk yaşayan öğrenci ise bulunmamaktadır.

Yaş grupları karşılaştırmalı olarak incelendiğinde, Türkçe öğrenme konusunda en çok zorlanan yaş grubu 26-29 iken en az zorlanan yaş grubu da 22-

25 yaş olmuştur. Eğitim sisteminde 18-21 yaş grubu zorluk yaşarken 26-29 yaş grubunda bu alanda zorluk yaşayan oğrenci bulunmamaktadır. Oğrencilerle iletişim, oğretim elemanlarıyla iletişim ve ders kitaplarını okuma konusunda en fazla zorluk yaşayan grup ise 26-29 yaş grubudur. Bu alanlarda zorluk yaşama durumlarına neden olarak, Türkçe oğrenmede bu yaş grubunun biraz daha sıkıntı yaşadığı söylenebilir. Ayrıca oğrencilerle iletişim konusunda yaşların genel oğrenci yaş grubuna oranla az bir farkla da olsa fazla olmasından kaynaklı bazı durumların neden olduğu düşünülebilir. Ancak bütün bunların yanında ders konularını anlamada bu yaş grubunun hiçbir üyesinin sıkıntı yaşamaması da daha farklı bir durumdur. 26-29 yaş grubunun Türkçe oğrenmede en çok sorun yaşayan grup olmasına rağmen bu vaziyetin ders konularını anlamalarına çokta etki edecek düzeyde olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.84: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sağlık Sorunlarında Yeterli Tedavi İmkânı Bulma Durumlarının Yaşa Bağlı Olup Olmadığını Belirleyen Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sağlık sorunlarında yeterli tedavi imkanı					Total	X ²	Sd	P
		sağlık sorunu m olmadı	tedavi imkanı bulamıyor m	bizimle kimse ilgilenmiyor	bu konuda sorun yaşamıyor m					
yaş	18-21	Count	16	4	4	12	36	16,069	6	,013
		% within yaş	44,4%	11,1%	11,1%	33,3%	100,0%			
		% of Total	15,4%	3,8%	3,8%	11,5%	34,6%			
	22-25	Count	24	0	2	32	58			
		% within yaş	41,4%	0,0%	3,4%	55,2%	100,0%			
		% of Total	23,1%	0,0%	1,9%	30,8%	55,8%			
	26-29	Count	6	2	0	2	10			
		% within yaş	60,0%	20,0%	0,0%	20,0%	100,0%			
		% of Total	5,8%	1,9%	0,0%	1,9%	9,6%			
Total	Count	46	6	6	46	104				
	% within yaş	44,2%	5,8%	5,8%	44,2%	100,0%				
	% of Total	44,2%	5,8%	5,8%	44,2%	100,0%				

Tablo 4.84'te yabancı uyruklu öğrencilerin sağlık sorunlarında yeterli tedavi imkanı bulup bulamama durumlarıyla yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür (x^2 : 16,069 $p < 0,05$). 18-21 yaş grubunda %44,4 sağlık sorunları olmadığını, %33,3 bu konuda bir sorun yaşamadıklarını, %11,1 tedavi imkanı bulamadıklarını ve yine %11,1 kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini

belirtmişlerdir. 22-25 yaş grubunda %41,4 sağlık sorunları olmadığını, %55,2 bu konuda bir sorun yaşamadıklarını, %3,4 kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini belirtmişlerdir. Tedavi imkanı bulamayan kesim ise bu yaş grubunda bulunmamaktadır. 26-29 yaş grubunun %60'ı sağlık sorunları olmadığını, %20'si tedavi imkanı bulamadıklarını, yine %20'si bu konuda bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini düşünen bir kesim ise bu yaş grubunda bulunmamaktadır.

Sonuçlara bakıldığında sağlık konusunda ve tedavi imkanında sorun yaşamayan en fazla kesim 22-25 yaş grubunda bulunmaktadır. Yaş gruplarının hepsinde de en az kesim tedavi imkanı bulamayan ve kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini düşünen kesimdir. Bu kesim yine en az 22-25 yaş grubunda bulunmaktadır. Sağlık sorunu yaşamamış olan en fazla öğrenci ise 26-29 yaş grubunda bulunurken diğer gruplarda da bu kesimin oranı yüksektir. Sağlık konusu ve tedavi imkanında en fazla sorun yaşayan kesim ise az bir oransal farkla 18-21 yaş grubunda yer almaktadır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu devlet desteği, burslar ve sosyal güvenceler ile geldiklerinden dolayı sağlık alanında çok fazla sorun yaşayan öğrenci bulunmamaktadır. Ancak sağlık oldukça önemli bir konu olduğundan çok az bir kesime olsa tedavi imkanı bulamayan ve kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini düşünen birkaç öğrencinin, bu cevabı hangi olaylar sonucu verdiği önemlidir. Buradaki sorunun temeli maddi sıkıntılar mı yoksa gittikleri sağlık kuruluşlarında karşılaştıkları personellerle alakalı bireysel konular mı düşünmek gerekmektedir.

Tablo 4.85: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'taki İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Yaşa Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'taki insanların tutumları					Total	X ²	Sd	P	
		sami mi	yardım sever	ilgisiz	mesafeli	soğuk					
Yaş	18-21	Count	4	14	8	4	6	36	24,508	8	,002
	% within yaş %	11,1	38,9%	22,2%	11,1%	16,7%	100,0%				
	% of Total	3,8%	13,5%	7,7%	3,8%	5,8%	34,6%				
	22-25	Count	20	14	2	14	8	58			
	% within yaş %	34,5	24,1%	3,4%	24,1%	13,8%	100,0%				
	% of Total	19,2	13,5%	1,9%	13,5%	7,7%	55,8%				
	26-29	Count	4	2	4	0	0	10			
	% within yaş %	40,0	20,0%	40,0%	0,0%	0,0%	100,0%				
	% of Total	3,8%	1,9%	3,8%	0,0%	0,0%	9,6%				
Total	Count	28	30	14	18	14	104				
% within yaş %	26,9	28,8%	13,5%	17,3%	13,5%	100,0%					
% of Total	26,9	28,8%	13,5%	17,3%	13,5%	100,0%					

Tablo 4.85'te yer alan ki-kare testi sonuçlarında yabancı uyruklu öğrencilerin Sivas'taki insanların kendilerine karşı tutumlarını nasıl bulduklarıyla yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (x^2 : 24,508 $p < 0,05$).

18-21 yaş grubunda %38,9 ile çoğunluk Sivas halkını yardımsever, %22,2 ilgisiz, %16,7 soğuk %11,1 samimi, %11,1 mesafeli bulmaktadırlar. 22-25 yaş grubunun %34,5'i ile çoğunluğu Sivas halkını samimi, %24,1'i yardımsever, %24,1'i mesafeli, %13,8'i soğuk, %3,4'ü ise ilgisiz bulmaktadır. Son olarak 26-29 yaş grubunun %40 oranlarıyla çoğunluğu Sivas halkını samimi ve yine %40 ile diğer bir çoğunluğu ilgisiz bulurken %20'si yardımsever bulmaktadır. Bu yaş grubu içerisinde Sivas halkını mesafeli ve soğuk bulan öğrenci ise bulunmamaktadır.

Sonuçlara göre, Sivas halkını samimi bulan en çok kesim 26-29 yaş grubunda, yardımsever bulan en çok kesim de 18-21 yaş grubunda bulunmaktadır. Bununla birlikte ilgisiz bulan en çok kesim 26-29 yaş grubunda, mesafeli bulan en çok kesim 22-25 yaş grubunda ve soğuk bulan en çok kesim ise 18-21 yaş grubunda bulunmaktadır.

18-21 yaş grubunun Sivas halkını çoğunlukla yardımsever bulması, yardıma en çok ihtiyaç duydukları dönemlerinde olmalarından ve bu ihtiyaçlarına olumlu geri dönüşler yaşamalarından kaynaklı olabilir. Üniversiteye yeni başlayan ve Sivas'a da en çok bu kesimden yeni öğrencinin geldiği düşünülürse, birçok konuda yardıma ihtiyacı olan bu öğrencilerin bir kısmının Sivas halkından olumlu davranışlar gördüğü söylenebilir. Ancak bu yaş grubunda ilgisiz, mesafeli ve soğuk cevaplarına yayılan %50 oranı da hesaba katılırsa, yarısının Sivas halkının tutumlarını olumlu bulduğu, diğer yarısının da olumsuz bulduğu görülmektedir. 26-29 yaş grubunun %60'ının Sivas halkını samimi ve yardımsever bulması ise bu yaş grubundaki öğrencilerin daha uzun süredir burada kalmalarıyla ilgili olabilir. Daha uzun zamandır burada kalmaları, halka alışmalarına ve daha fazla iletişim kurmalarına neden olmuş olabilir. 22-25 yaş grubunun ise toplamda %58,6'sı Sivas halkını samimi ve yardımsever bulurken, toplamda %41,3'ü ise Sivas halkını ilgisiz, mesafeli ve soğuk bulmaktadır. Genel itibariyle öğrencilerin çoğu Sivas halkına karşı olumlu izlenimler beslerken, olumsuz izlenim besleyen öğrenci oranı ise çok düşük değildir ve iki görüş arasında çok büyük farklar bulunmamaktadır. Bu da öğrencilerin Sivas halkını net olarak olumlu ya da

olumsuz bir yere konumlandırmadıklarını göstermektedir. İki görüş arasındaki oranlar neredeyse eşit durumdadır.

Tablo 4.86: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimserken Zorluk Yaşama Durumlarının Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Toplumsal çevreyi benimseme durumu			Total	X ²	Sd	P
		evet	zaman zaman	hayır				
yaş	18 - 21	Count	4	24	8	36		
		% within yaş	11,1%	66,7%	22,2%	100,0%		
		% of Total	3,8%	23,1%	7,7%	34,6%		
	22 - 25	Count	0	40	18	58		
		% within yaş	0,0%	69,0%	31,0%	100,0%		
		% of Total	0,0%	38,5%	17,3%	55,8%	18,969	4,001
	26 - 29	Count	0	2	8	10		
		% within yaş	0,0%	20,0%	80,0%	100,0%		
		% of Total	0,0%	1,9%	7,7%	9,6%		
	Total	Count	4	66	34	104		
	% within yaş	3,8%	63,5%	32,7%	100,0%			
	% of Total	3,8%	63,5%	32,7%	100,0%			

Tablo 4.86’da yabancı uyruklu öğrencilerin toplumsal çevreyi benimserken zorluk yaşayıp yaşamama durumlarının yaş değişkenine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır (x^2 : 18,969 $p < 0,05$). Buna göre 18-21 yaş grubunun toplumsal çevreyi benimserken %66,7’si zaman zaman zorluk yaşadıklarını, %22,2’si zorluk çekmediklerini, %11,1’i ise zorluk yaşadıklarını söylemişlerdir.

22-25 yaş grubunun %69'u zaman zaman zorluk yaşadıklarını, %31'i ise zorluk yaşamadıklarını bildirmiş, zorluk yaşadığını söyleyen öğrenci ise olmamıştır. 26-29 yaş grubunun %80'i zorluk yaşamadıklarını, %20'si ise zaman zaman yaşadıklarını belirtmiş, zorluk yaşadığını belirten öğrenci ise bu yaş grubunda da bulunamamıştır.

Verilere bakıldığında öğrencilerin yaşları arttıkça toplumsal çevreyi benimsemede zorluk yaşama oranlarının da düştüğü görülmektedir. Daha genç yaşta öğrenciler, toplumsal çevreyi benimserken daha çok zorluk yaşamaktadırlar. Yaşların olgunlaşmasıyla farklılıklara duyulan hoşgörü, alışkanlıkları bırakabilme durumu, farklı koşullara kabul edebilme gibi konular daha çok görülebilmektedir. Bu etkenler de farklı bir toplumsal çevreyi benimsemeyi daha da kolaylaştırabilmektedir. Daha erken yaşlardaki bireylerin tecrübesizliği, dış dünyayı daha az bilmeleri, tanıdıkları onların farklı bir toplumu benimsemelerini bir nebze olsun daha da zorlaştırabilmektedir. Ama öğrencilerin neredeyse tamamına yakınının toplumsal çevreyi benimserken net ve sürekli bir zorluk yaşamaması, Türkiye'de oldukça olumlu bir süreç geçirdiklerini göstermektedir. Bu durum da uyum problemlerini en aza indirmeye yardımcı olmaktadır.

Tablo 4.87: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye veya Sivas gündemini takip durumu			Total	X ²	Sd	P	
		evet	bazen	hayır					
yaş	18-21	Count	14	14	8	36			
		% within yaş	38,9%	38,9%	22,2%	100,0%			
		% of Total	13,5%	13,5%	7,7%	34,6%			
	22-25	Count	18	28	12	58			
		% within yaş	31,0%	48,3%	20,7%	100,0%	2,847	4	,584
		% of Total	17,3%	26,9%	11,5%	55,8%			
	26-29	Count	2	4	4	10			
		% within yaş	20,0%	40,0%	40,0%	100,0%			
		% of Total	1,9%	3,8%	3,8%	9,6%			
Total	Count	34	46	24	104				
	% within yaş	32,7%	44,2%	23,1%	100,0%				
	% of Total	32,7%	44,2%	23,1%	100,0%				

Yabancı uyruklu öğrencilerin Sivas veya Türkiye gündemini takip etme durumlarıyla yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi öğrenmek amacıyla yapılan ki-kare testi sonuçlarında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (x^2 : 2,847 $p>05$). Verilere göre 18-21 yaş grubunun %38,9'u takip ettiklerini, %38,9'u bazen takip ettiklerini, %22,2'si takip etmediklerini söylemişlerdir. 22-25 yaş grubunun %48,3'ü bazen

takip ettiklerini, %31'i takip ettiklerini ve %20,7'si takip etmediklerini söylemişlerdir. 26-29 yaş grubunun ise %40'ı bazen takip ettiklerini ve yine %40'ı takip etmediklerini belirtmişler, %20'si ise takip ettiklerini söylemişlerdir. Arada çok büyük farklar olmasa da öğrencilerin yaşları arttıkça gündemi takip etme oranlarının düştüğü, yaşların azaldıkça da takip oranının arttığı görülmektedir. Daha genç öğrencilerin gündemi daha çok takip etmesinin bir nedeni, yeni gelme ihtimalleri daha yüksek olduğu için Türkiye ve Sivas hakkında daha çok merak içinde olmaları olabilir. Bu merakları, Türkiye ve Sivas hakkında daha çok bilgilenme isteklerini arttırmakta ve bu isteklerini gündemi takip ederek karşılamalarına sebep olmaktadır.

Tablo 4.88: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İmkanları Dahilinde Bundan Sonraki Yaşamlarını Sivas'ta Geçirmek İsteklerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığını Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ta yaşama isteği			Total	X ²	Sd	P	
		evet	hayır	fikrim yok					
yaş	18-21	Count	4	16	16	36			
		% within yaş	11,1%	44,4%	44,4%	100,0%			
		% of Total	3,8%	15,4%	15,4%	34,6%			
	22-25	Count	12	22	24	58			
		% within yaş	20,7%	37,9%	41,4%	100,0%			
		% of Total	11,5%	21,2%	23,1%	55,8%	4,131	4	,389
	26-29	Count	0	6	4	10			
		% within yaş	0,0%	60,0%	40,0%	100,0%			
		% of Total	0,0%	5,8%	3,8%	9,6%			
Total	Count	16	44	44	104				
	% within yaş	15,4%	42,3%	42,3%	100,0%				
	% of Total	15,4%	42,3%	42,3%	100,0%				

Tablo 4.88’de yabancı uyruklu öğrencilerin imkanları dahilinde bundan sonraki yaşamlarını Sivas’ta geçirmek isteyip istememeleriyle yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi ölçmek için yapılan ki-kare testinde anlamlı bir ilişki saptanamamıştır (χ^2 : 4,131 $p>05$). Buna göre 18-21 yaş grubunun %11,1’i bundan sonraki hayatlarını Sivas’ta geçirmek isterken %44,4’ü geçirmek istememekte ve yine %44,4’ü bu konuda fikirleri olmadığını söylemişlerdir. 22-25 yaş grubunun %41,4’ü konuyla ilgili bir fikirleri olmadığını, %37,9’u geçirmek istemediklerini, %20,7’si ise istediklerini belirtmişlerdir. 26-29 yaş grubunun %60’ı geçirmek istemediklerini, %40’ı bu konuda bir fikirleri olmadığını bildirmişler, Sivas’ta kalmak istediğini söyleyen öğrenci ise bulunamamıştır.

Oranlara göre öğrencilerin çoğu Sivas’ta kalmayı düşünmemektedir. Ancak Sivas’ta kalmayı düşünmeyen en fazla öğrenci 26-29 yaş grubunda bulunmaktadır. 26-29 yaş grubundan Sivas’ta kalmayı düşünen öğrenci hiç bulunmazken, %20,7 ile Sivas’ta kalmayı en fazla isteyen kesim 22-25 yaş grubunda bulunmaktadır. Bu konuda henüz bir fikri olmayan öğrenci oranı ise kalmak istemeyen öğrenci oranıyla aynıdır. Daha düşük yaşlara sahip grupların Sivas’ta kalma isteklerinin az farkla da olsa daha yüksek olması, yeni gelmelerine bağlı olabileceği gibi yaşlarından ötürü yeni bir ülkede, yeni bir ortamda yaşama heyecanları ve farklı bir ülkede yeni bir hayat kurma ideallerinden kaynaklı olabilir.

Tablo 4.89: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas’a Uyum Sağlama Süreçlerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'a uyum sağlarken				Total	X ²	Sd	P	
		çok zorlandı	zorlandı	az zorlandım	hiç zorlanmadı					
		m	m	m	m					
yaş	18-21	Count	4	8	22	2	36	6,590	6	,360
		% within yaş	11,1%	22,2%	61,1%	5,6%	100,0%			

	% of Total	3,8%	7,7%	21,2%	1,9%	34,6%
22-25	Count	10	16	28	4	58
	% within yaş	17,2%	27,6%	48,3%	6,9%	100,0%
	% of Total	9,6%	15,4%	26,9%	3,8%	55,8%
26-29	Count	2	4	2	2	10
	% within yaş	20,0%	40,0%	20,0%	20,0%	100,0%
	% of Total	1,9%	3,8%	1,9%	1,9%	9,6%
Total	Count	16	28	52	8	104
	% within yaş	15,4%	26,9%	50,0%	7,7%	100,0%
	% of Total	15,4%	26,9%	50,0%	7,7%	100,0%

Tablo 4.89'deki ki-kare testinde yabancı uyruklu öğrencilerin Sivas'a uyum sağlama süreçlerindeki zorlama dereceleri ile yaş değişkeni arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır (χ^2 : 6,590 $p>05$). Verilerde 18-21 yaş grubunda %61,1 az zorlandıklarını, %22,2 zorlandıklarını, %11,1 çok zorlandıklarını, %5,6 hiç zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. 22-25 yaş grubunda %48,3 az zorlandıklarını, %27,6 zorlandıklarını, %7,2 çok zorlandıklarını, %6,9 hiç zorlanmadıklarını söylemişlerdir. Son olarak 26-29 yaş grubunda ise %40 zorlandıklarını, %20 zorlanmadıklarını, %20 az zorlandıklarını ve yine %20 de çok zorlandıklarını bildirmişlerdir.

Genel olarak öğrencilerin çoğu uyum sürecinde az zorlandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerden hiç zorlanmadığını belirten kesim ise, en az kesimi oluşturmaktadır. Bu da gelen öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğunun az veya çok olsun, mutlaka bir zorluk yaşadığını göstermektedir. Bu da oldukça normal bir durumdur. Önemli olan zorluk derecesi en az şekilde uyum sürecini atlatabilmektir. Zaten sonuçlardan da görüldüğü gibi çoğunluk uyum sürecini en

az zorluk derecesiyle atlatmıştır. Uyum sürecini oransal olarak 18-21 yaş grubunun daha kolay atlattığı görülmektedir. Bu da sorumluluklarının daha az olmasıyla açıklanabilir. Bireylerin yaşları arttıkça evli veya evlenecek olma, anne-babaya bakma, ev geçindirme ihtimalleri de artmaktadır. Bu da, bu yaş gruplarındaki öğrencilerin, gelirken akıllarının arkalarında daha çok kalabileceğini göstermektedir. Ayrıca bu öğrencilerin daha büyük sorumluluklara sahip olarak geldikleri de diğer bir düşüncedir. Sorumluluklarını arkada bırakarak gelmek, sürekli geldiği yeri düşünmeye neden olabilmekte ve uyum sürecini biraz daha uzatabilmektedir. 18-21 yaş grubunun daha kolay bir uyum süreci geçirmesi ise sorumluluklarının, gelirken arkada bıraktıkları yükümlülüklerinin daha az olma ihtimaliyle bağlantılı düşünülebilmektedir.

Tablo 4.90: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Buldukları En Olumlu Yanların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ın en olumlu yanı								X ²	Sd	P
		ucuzluk	ulaşım kolaylığı	asayiş-güvenlik	sakinlik	konuksever halk	sosyal imkanlar	diğer	Total			
18-21	Count	0	12	0	6	8	4	6	36	40,594	12	,000
	% within yaş	0,0%	33,3%	0,0%	16,7%	22,2%	11,1%	16,7%	100,0%			
	% of Total	0,0%	11,5%	0,0%	5,8%	7,7%	3,8%	5,8%	34,6%			
22-25	Count	4	6	8	24	4	2	10	58			
	% within yaş	6,9%	10,3%	13,8%	41,4%	6,9%	3,4%	17,2%	100,0%			
	% of Total	3,8%	5,8%	7,7%	23,1%	3,8%	1,9%	9,6%	55,8%			
26-29	Count	2	0	0	8	0	0	0	10			
	% within yaş	20,0%	0,0%	0,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
	% of Total	1,9%	0,0%	0,0%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	9,6%			
Total	Count	6	18	8	38	12	6	16	104			
	% within yaş	5,8%	17,3%	7,7%	36,5%	11,5%	5,8%	15,4%	100,0%			
	% of Total	5,8%	17,3%	7,7%	36,5%	11,5%	5,8%	15,4%	100,0%			

Tablo 4.90’da Sivas’ın en olumlu yanı ile yaş değişkeni arasındaki ilişki incelenmiş ve yapılan ki-kare testinde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır (χ^2 : 40,594 $p < 0,05$). Sonuçlar incelendiğinde 18-21 yaş grubunda yer alan öğrencilerin %33,3’ü ulaşım kolaylığını, %22,2’si konuksever halkı, %16,7’si sakinliği, %16,7’si diğer seçeneğini, %11,1’i ise sosyal imkanları Sivas’ın en olumlu yanı olarak gördüklerini söylemişlerdir. 18-21 yaş grubunda Sivas’ın en olumlu yanının ucuzluk ve asayiş-güvenlik olduğunu düşünen öğrenci ise bulunmamaktadır. 22-25 yaş grubunun %41,4’ü sakinliği, %17,2’si diğer seçeneğini, %13,8’i asayiş-güvenliği, %10,3’ü ulaşım kolaylığını, %6,9’u ucuzluğu, %6,9’u konuksever halkı, %3,4’ü de sosyal imkanları Sivas’taki en olumlu yan olarak belirtmişlerdir. 26-29 yaş grubunun %80 ile büyük çoğunluğu Sivas’ın en olumlu yanının sakinliği olduğunu düşünmüş, %20’si de ucuzluğu en olumlu yan olarak görmüşlerdir. Bu yaş grubunda Sivas’ın en olumlu yanının ulaşım kolaylığı, asayiş, konuksever halk, sosyal imkanlar ve “diğer” seçeneği olduğunu düşünen öğrenci bulunmamaktadır.

Araştırmada yer alan öğrencilerin büyük çoğunluğu (özellikle 22-25 ve 26-29 yaş grubu) Sivas’ın en olumlu yanının sakinlik olduğunu düşünmektedir. Sivas’ın ucuzluk, sosyal imkanlar ve asayiş yönünü en olumlu özelliği olarak düşünen öğrenci oranları ise en az kesimi oluşturmaktadır. Sivas’ın sakinliğini en olumlu yön olarak gören en fazla kesim 26-29 yaş grubunda yer almaktadır. Bununla birlikte Sivas’ın sakinliğini en olumlu yön olarak gören en az kesim ise 18-21 yaş grubudur. 18-21 yaş grubu, Sivas’ın en olumlu yanının ulaşım kolaylığı, konuksever halkı ve sosyal imkanları olduğunu düşünen en fazla kesime sahiptir. Daha önceki cevapların verilerine de bakıldığında Sivas’ın öğrenciler tarafından ucuz bir şehir olarak bulunmadığı bu tabloda da bir kez daha görülmüştür. Ucuzluk ve pahalılık konularının yer aldığı tabloların hemen hemen hepsinde öğrencilerin büyük çoğunluğu aynı fikirdedir. Öğrenciler ne yazık ki Sivas’ı ucuz bir şehir olarak görmemektedirler. Bu tabloda çoğunluğun savunduğu

bir başka görüş de Sivas'ın sakin bir şehir olduğudur. Yabancı uyruklu öğrenciler Sivas'ı sakin bir şehir olarak görmekte ve bu özelliğinin de olumlu olduğunu düşünmektedirler. Ancak öyle görünmektedir ki Sivas'ın sakin olması öğrenciler için yeterli bir özellik değildir. Çünkü hayatına Sivas'ta devam etmek isteyen öğrenci sayısı oldukça azdır. Bu da yaşadıkları şehirde sakinliği olumlu bir durum olarak görseler bile temel olarak aradıkları bir özellik olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.91: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Buldukları En Olumsuz Yanların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ın en olumsuz yanı					Total	X ²	Sd	P	
		pahalılık	trafik	gürültü	çevre-hava kirliliği	diğer					
yaş	18-21	Count	10	4	0	10	12	36	12,124	8	,146
		% within yaş	27,8%	11,1%	0,0%	27,8%	33,3%	100,0%			
		% of Total	9,6%	3,8%	0,0%	9,6%	11,5%	34,6%			
	22-25	Count	20	4	2	14	18	58			
		% within yaş	34,5%	6,9%	3,4%	24,1%	31,0%	100,0%			
		% of Total	19,2%	3,8%	1,9%	13,5%	17,3%	55,8%			
	26-29	Count	2	0	0	0	8	10			
		% within yaş	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	80,0%	100,0%			
		% of Total	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%	7,7%	9,6%			

Total	Count	32	8	2	24	38	104
	% within yaş	30,8%	7,7 %	1,9%	23,1%	36,5 %	100,0%
	% of Total	30,8%	7,7 %	1,9%	23,1%	36,5 %	100,0%

Tablo 4.91’de yapılan ki-kare testinde “Sivas’ın en olumsuz yanı nedir?” sorusuna verilen yanıtların yaş değişkenine göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir (χ^2 : 12,124 $p>05$). Sonuçlarda 18-21 yaş grubunun %33,3’ü diğer, %27,8’i hava-çevre kirliliği, %27,8’i pahalılık, %11,1’i trafik cevaplarını vermişlerdir. Bu grupta gürültü cevabını veren öğrenci olmamıştır. 22-25 yaş grubunun %34,5’i pahalılık, %31’i diğer, %24,1’i hava-çevre kirliliği, %6,9’u trafik, %3,4’ü ise gürültü cevaplarını vermişlerdir. 26-29 yaş grubunun %80’i diğer cevabını, %20’si de pahalılık cevabını vermişlerdir. Bu grupta trafik, gürültü ve çevre-hava kirliliği cevabını veren öğrenci olmamıştır.

Yanıtlarda öğrencilerin çoğunluğu “diğer” cevabını vermişlerdir. Burada öğrencilerin diğerden kastettikleri olumsuzluk, çoğunlukla Sivas’ın soğuk hava şartlarıdır. Daha sonrasında verilen en fazla cevap ise pahalılık konusudur. Yabancı uyruklu öğrencilerin Sivas’ı pahalı bir yer olarak gördüğü daha önceki cevaplarda da öne çıkan bir durum olduğundan bu sonuç normal olarak görülebilir. Yine aynı şekilde bir önceki soruda Sivas’ın en olumlu yanının çoğunlukla sakinlik olarak görülmüş olması, bu soruda gürültü cevabının en az verilen cevap olmasını da normal bir durum haline getirmektedir.

Son olarak, hava-çevre kirliliğinin 18-21 ve 22-25 yaş gruplarındaki çoğunluk cevaplardan biri olarak verilmesine değinilebilir. Kalabalık bir nüfusa sahip olmamasına, sanayisi gelişmiş bir şehir olmamasına ve şehirleşme bölgesi olarak çok büyük bir şehir olmamasına rağmen Sivas’ın, hava ve çevre kirliliği olan bir şehir imajı yaratması oldukça olumsuz bir durumdur. Kaldı ki hava ve çevre kirliliği sanayi bölgeleri olan, nüfusu kalabalık olan büyük şehirlerde dahi olmaması gereken bir özelliktir. Sivas’ın bu kategoride yer almadan bile böyle bir izlenim yaratması kendi adımıza olumsuz bir durumdur. Daha önce de değinildiği

gibi bir şehri şehir yapan en önemli unsur orada yaşayan insanlardır. Özellikle çevre temizliği konusunda, genel olarak bir tek Sivas halkının değil tüm ülke halkının çok bilinçli bir görüntü yaratmadığı söylenebilir. Bu konuda şehrin yöneticilerine düşen görevler olduğu gibi en az onlar kadar halkına düşen görevler de mevcuttur. Özellikle geleceğimizin güvenliği için bu konuda herkesin bilinçli davranması gerekmektedir. Bunun yanında 26-29 yaş grubundan hiç kimsenin ise bu cevabı vermemiş olarak böyle düşünmediğini göstermesi de belirtilmelidir.

Tablo 4.92: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Geldikten Sonra Değişiklik Göstermesi Durumunun Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye hakkındaki düşünceleriniz değişti mi?								
		evet olumlu yönde oldu	evet olumsuz yönde oldu	hayır düşüncem her iki dönemde de olumsuzdu	hayır düşüncem her iki dönemde de olumluydu	Total	X ²	Sd	P	
Yaş	18-	Count	12	2	4	18	36	16,083	6	,013

21	% within yaş	33,3%	5,6%	11,1%	50,0%	100,0%
	% of Total	11,5%	1,9%	3,8%	17,3%	34,6%
22-25	Count	30	14	2	12	58
	% within yaş	51,7%	24,1%	3,4%	20,7%	100,0%
	% of Total	28,8%	13,5%	1,9%	11,5%	55,8%
26-29	Count	6	2	0	2	10
	% within yaş	60,0%	20,0%	0,0%	20,0%	100,0%
	% of Total	5,8%	1,9%	0,0%	1,9%	9,6%
Total	Count	48	18	6	32	104
	% within yaş	46,2%	17,3%	5,8%	30,8%	100,0%
	% of Total	46,2%	17,3%	5,8%	30,8%	100,0%

Tablo 4.92’de yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşüncelerinin geldikten sonra hangi yönde değişiklik gösterdiğinin yaş değişkenine göre farklılık gösterdiği görülmüştür (χ^2 : 16,083 $p < 0,05$). Bu sonuca neden olan verilere göre, 18-21 yaş grubunun %50’si düşüncelerinde bir değişiklik olmadığını ve iki dönemde de olumlu olduğunu, %33,3’ü düşüncelerinin olumlu yönde değiştiğini, %11,1’i düşüncelerinin değişmediğini ve iki dönemde de olumsuz olduğunu, %5,6’sı da düşüncelerinin olumsuz yönde değiştiğini söylemişlerdir. 22-25 yaş grubunun %51,7’si düşüncelerinin olumlu yönde değiştiğini, %24,1’i olumsuz yönde değiştiğini, %20,7’si düşüncelerinin iki dönemde de olumlu olduğunu, %3,4’ü ise düşüncelerinin iki dönemde de olumsuz olduğunu söylemişlerdir. 26-29 yaş grubunun %60’ı düşüncelerinin geldikten sonra olumlu yönde değiştiğini, %20’si olumsuz yönde değiştiğini yine %20’si de düşüncelerinin iki dönemde de olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Bu yaş grubunda düşüncelerinin iki dönemde de olumsuz olduğunu belirten öğrenci olmamıştır.

22-25 ve 26-29 yaş grubunun büyük çoğunluğu Türkiye hakkında gelmeden önce olumsuz izlenimlere sahiptir. Ancak bu izlenimleri geldikten sonra

olumlu yönde değişmiştir. 18-21 yaş grubunun büyük çoğunluğunun izlenimleri ise gelmeden önce de geldikten sonra da olumludur. Bütün yaş grupları arasında düşüncesi iki dönemde de olumsuz olan kesim en az kesimi oluşturmuştur. Düşüncesi olumsuz yönde değişen kesim ise en az 18-21 yaş grubunda, en fazla 22-25 yaş grubundadır. Total sonuçlarda ise öğrencilerin çoğunluğunun Türkiye hakkında gelmeden önce olumsuz düşünceler barındırdıkları, geldikten sonra da bu düşüncelerinin değiştığı ve şu an için olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir. Cinsiyet değişeni ile yapılan tabloda değerlendirilen bu konu Türkiye'nin dışardan yarattığı izlenim hakkında da bilgi vermektedir. Araştırmada en merak edilen konulardan biri olan yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye bakış açısı, bu tabloda önemli bilgiler sunmaktadır. Ve buradan çıkartılan sonuç, Türkiye'ye gelmeden önce öğrencilerin çoğunlukla Türkiye'ye karşı önyargı içerisinde olduklarıdır. Ancak işin olumlu yanı ise geldikten sonra bu olumsuz düşüncelerin olumlu yönde değişmiş olmasıdır. Fakat herkesin Türkiye'yi bizzat görerek, burada yaşayarak tanınmasına imkan olmadığı için dışarıdaki bu önyargıları, olumsuz izlenimleri yıkmak bizlerin görevidir. Ülkemizin tanıtımını en iyi şekilde yapmak, gelişimine katkı sağlayacak projeler üretmek ve herkesi bu alanlarda bilgilendirmeye çalışmak başta ülke gençlerinin ve ilgili makamların olduğu gibi herkesin vazifesidir.

Tablo 4.93: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye’deki Hayatı Ülkelerine Göre Nasıl Bulduklarının Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye’de hayat ülkenize göre			Total	X ²	Sd	P	
		daha ucuz	daha pahalı	aynı-fark yok					
yaş	18-21	Count	2	22	12	36	9,848	4	,043
		% within yaş	5,6%	61,1%	33,3%	100,0%			
		% of Total	1,9%	21,2%	11,5%	34,6%			
	22-25	Count	4	46	8	58			
		% within yaş	6,9%	79,3%	13,8%	100,0%			
		% of Total	3,8%	44,2%	7,7%	55,8%			
	26-29	Count	2	8	0	10			
		% within yaş	20,0%	80,0%	0,0%	100,0%			
		% of Total	1,9%	7,7%	0,0%	9,6%			
Total	Count	8	76	20	104				
	% within yaş	7,7%	73,1%	19,2%	100,0%				
	% of Total	7,7%	73,1%	19,2%	100,0%				

Tablo 4.93’teki ki-kare testi sonuçlarında yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’deki hayatı ülkelerine göre nasıl bulduklarının yaş değişkenine göre farklılık gösterdiği söylenebilir (x^2 : 9,848 $p < 0,05$). Sonuçlarda 18-21 yaş grubunun

%5,6'sı Türkiye'yi daha ucuz, %61,1'i daha pahalı, %33,3'ü aynı bulmuşlardır. 22-25 yaş grubunun %6,9'u daha ucuz, %79,32ü daha pahalı ve %13,8'i aynı, 26-29 yaş grubunun %20'si daha ucuz, %80'i de daha pahalı bulmuşlardır. 26-29 yaş grubunda Türkiye ile geldiği ülkedeki hayatı aynı bulan öğrenci olmamıştır. Bu konuya daha önce de değinildiği gibi öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğu Türkiye'yi ülkelerine göre daha pahalı görmüşlerdir. Oldukça az bir kesim ise daha ucuz bulmuşlardır.

Öğrencilerin Türkiye'yi daha pahalı bulması, önceden de söylendiği gibi, kendi ülkeleriyle Türkiye arasındaki ekonomik farklılıklardan kaynaklanabilir. Bununla birlikte bireysel olarak bütçelerini düzenlemeye yeni yeni alışmalarıyla ve ekonomik hayatla birinci dereceden daha fazla ilgilenmeleriyle de alakalı olabilir.

Tablo 4.94: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye'ye uyumda en çok zorlanılan konu						Total	X ²	Sd	P	
		Türkçe öğrenmede	Yiyecek İçecek	Giyim Kuşam	Eğitim sistemi	Hepsi	Diğer					
Yaş	18-21	Count	12	6	4	2	4	8	36	30,687	10	,001
	% within yaş	33,3%	16,7%	11,1%	5,6%	11,1%	22,2%	100,0%				
	% of Total	11,5%	5,8%	3,8%	1,9%	3,8%	7,7%	34,6%				
	22-25	Count	14	10	0	20	6	8	58			
	% within yaş	24,1%	17,2%	0,0%	34,5%	10,3%	13,8%	100,0%				
	% of Total	13,5%	9,6%	0,0%	19,2%	5,8%	7,7%	55,8%				
	26-29	Count	8	2	0	0	0	0	10			
	% within yaş	80,0%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%				

	% of Total	7,7%	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	9,6%
Total	Count	34	18	4	22	10	16	104
	% within yaş	32,7%	17,3%	3,8%	21,2%	9,6%	15,4%	100,0%
	% of Total	32,7%	17,3%	3,8%	21,2%	9,6%	15,4%	100,0%

Tablo 4.94'teki ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye uyum sağlarken en çok zorlandıkları konularla yaş değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunmuştur (χ^2 : 30,687 $p < 0,05$). Buna göre 18-21 yaş grubunun %33,3 'ü en çok Türkçe öğrenmede, %22,2'si diğer konularda, %16,7'si yiyecek içecek, %11,1'i giyim kuşam, %11,1'i hepsinde, %5,6'sı da eğitim sisteminde zorluk yaşamışlardır. 22-25 yaş grubunun %34,5'i eğitim sisteminde, %24,1'i Türkçe öğrenmede, %17,2'si yiyecek içekte, %13,8'i diğer konularda, %10,3'ü hepsinde zorluk yaşamışlardır. Bu grupta giyim kuşam konusunda zorluk yaşayan öğrenci bulunmamaktadır. 26-29 yaş grubunda ise %80 Türkçe öğrenmede, %20 de yiyecek içecek konusunda zorlanmış, giyim kuşam, eğitim sistemi, belirtilen cevapların hepsi ve diğer konularda zorluk yaşayan öğrenci ise olmamıştır.

Türkiye'ye uyum sağlarken en çok Türkçe öğrenmede zorlanan kesim en fazla 26-29 yaş grubunda bulunmaktadır. Hatta bu yaş grubunun büyük çoğunluğu sadece bu konuda zorluk yaşamışken, geri kalan kısmı da sadece yiyecek içecek konusunda zorlanmışlardır. Bu iki konu haricinde uyum sorunu yaşamayan 26-29 yaş grubu için Türkçe öğrenmek, daha zor bir süreç olarak geçmiştir. 26-29 yaş grubu kadar yüksek bir orana sahip olmasa da 18-21 yaş grubunun da en çok zorlandığı konu Türkçe öğrenmek olmuştur. 22-25 yaş grubundaki çoğunluk ise eğitim sisteminde zorlanmış, ikinci olarak yine Türkçe öğrenme konusunda zorluk yaşadıkları görülmüştür. Eğitim sisteminde açık ara diğer yaşlara göre en fazla zorluk yaşayan yaş 22-25 yaş arası olmuştur. Yiyecek içecek konusu da öğrencilerin genel olarak en çok zorlandıkları konuların arasında üçüncü sırada yer almıştır. Öğrencilerin uyum süreçlerinde en az zorlandıkları konu giyim kuşamdır. 22-25 ve 26-29 yaş grupları arasında bu konuda zorluk yaşayan öğrenci

bulunmazken, 18-21 yaş grubunun büyük çoğunluğu olmasa da %11,1'i bu konuda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu alanda zorluk yaşayan tek yaş grubu 18-21 yaş grubudur.

Türkçe öğrenmek, her yaş grubunda uyum sürecinin en zor konusu olsa da oransal fazlalık en çok 26-29 yaş grubunda görülmüştür. Bu yaş grubu çok büyük bir yaş grubu değildir. Ancak yeni bir dil öğrenmede ilerleyen yaşların daha büyük sıkıntı yarattığı bilinmektedir. Bu nedenle çocukların yeni bir dil öğrenmelerinde ilkökul çağının bile gerisine gidilen, hatta bu konudaki eğitime bebeklik çağında başlanılan bir dönemde bulunmaktayız. Son dönemlerde karşılaşılan bu olaylar yeni bir dil öğrenmede yaşın önemini daha çok fark ettirmektedir. İlerleyen yaşlar da bu konuda sıkıntıların biraz daha artmasına sebep olabilir. Bu oransal sonuca da 26-29 yaşın, araştırma kapsamında yer alan en büyük yaş olmasından kaynaklı böyle bir sebep akla gelmektedir.

Tablo 4.95: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürel Farklılıklardan Kaynaklı Olarak Gördüğü En Önemli Sorunların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorun										
		toplum yaşamı ile ilgili kurallar	karşı cins ile olan ilişkiler	yemek kültürü	egence alışkanlıkları	giyim alışkanlıkları	dini inançlar	Total	X ²	Sd	P	
yaş	18	Count	20	6	6	0	2	2	36	13,601	10	,192
	-											
	21	% within yaş	55,6%	16,7%	16,7%	0,0%	5,6%	5,6%	100,0%			
		% of Total	19,2%	5,8%	5,8%	0,0%	1,9%	1,9%	34,6%			

22	Count	24	12	8	6	0	8	58
-	%	41,4%	20,7%	13,8%	10,3	0,0%	13,8	100,0%
25	within				%		%	
	yaş							
	% of	23,1%	11,5%	7,7%	5,8	0,0%	7,7	55,8%
	Total				%		%	
26	Count	6	2	0	0	0	2	10
-	%	60,0%	20,0%	0,0%	0,0	0,0%	20,0	100,0%
29	within				%		%	
	yaş							
	% of	5,8%	1,9%	0,0%	0,0	0,0%	1,9	9,6%
	Total				%		%	
Total	Count	50	20	14	6	2	12	104
	%	48,1%	19,2%	13,5%	5,8	1,9%	11,5	100,0%
	within				%		%	
	yaş							
	% of	48,1%	19,2%	13,5%	5,8	1,9%	11,5	100,0%
	Total				%		%	

Tablo 4.95'teki ki-kare test sonuçlarında yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel farklılıklardan kaynaklı olarak gördükleri en önemli sorun ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır (χ^2 : 13,601 $p>05$). Buna göre kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorunu 18-21 yaş grubunun %55,6'sı toplum yaşamıyla ilgili kurallar, %16,7'si karşı cinsle ilişkiler, %16,7'si yemek kültürü, %5,6'sı giyim alışkanlıkları, yine %5,6'sı dini inançlar olarak görmüşlerdir. Bu yaş grubunda eğlence alışkanlıklarını en önemli sorun olarak gören öğrenci bulunmamaktadır. 22-25 yaş grubunun %41,4'ü toplum yaşamıyla ilgili kuralları, %20,7'si karşı cinsle olan ilişkileri, %13,8'i yemek kültürünü, %13,8'i dini inançları, %10,3'ü eğlence alışkanlıklarını en önemli sorun görmüşlerdir. Bu grupta giyim alışkanlıklarını kültürel farklılıklara dayalı en

önemli sorun olarak gören öğrenci yoktur. 26-29 yaş grubunun ise %60'ı toplum yaşamıyla ilgili kuralları en önemli sorun olarak görmüş, %20'si karşı cinsle olan ilişkileri, yine %20'si de dini inançları en önemli sorun olarak görmüşlerdir. Bu yaş grubunda yemek kültürünü, eğlence ve giyim alışkanlıklarını en önemli kültürel sorun olarak gören kesim bulunmamaktadır.

Üç yaş grubunda da en büyük çoğunluğu, kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorunu toplum yaşamıyla ilgili kurallar olarak görenler oluşturmuşlardır. Eğlence alışkanlıklarını en önemli sorun olarak gören tek kesim 22-25 yaş grubunda yer almış, giyim alışkanlıklarını en önemli sorun olarak gören oldukça az bir kesim de sadece 18-21 yaş grubunda bulunmuştur. Dini inançları ise en önemli sorun olarak gören en fazla kesim 26-29 yaş grubunda yer alır.

Total sonuçlarda kültürel farklılıklardan kaynaklı olarak karşı cinsle ilişkiler ikinci en çok sorun olarak görülmüş, yemek kültürü de üçüncü en büyük sorun görülen konu olmuştur. Belli bir toplumda yaşayan insanlar, alışkın oldukları kurallar dışında, başka kurallara dayalı bir yaşama alışmayı en önemli sorun olarak görmekte son derece haklılardır.

İnsan toplum içerisinde yaşayan bir varlıktır. Dolayısıyla toplumdaki her kural insanlar için yapılmakta ve uygulanmaktadır. Bu kurallar kültüre dayalı olarak toplumdan topluma farklılık gösterebilir. Buna bağlı olarak insanlar da nereye giderse gitsin oraya ait kurallar çerçevesinde yaşamakta ve bu yaşama zamanla alışmaktadırlar. Toplumla ilgili kuralları koyan kişilerin, bu kuralları kime ve neye göre koydukları ayrı bir tartışma sahası yaratabilir. Ancak kuralsız bir toplumun içine gireceği kargaşa ortamı da en az bir o kadar tartışma konusudur. Bu nedenle düzeni sağlamak için uyulması gereken bu kurallar farklılık gösterdiği zaman insanları zorlamakta ve bir sorun haline gelmektedirler.

Tablo 4.96: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bir Problem Karşısında İzleyecekleri Yolların Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

Problemler karşısında izlenebilecek yollar	Total
--	-------

		Kendim çözmeye çalışırım	aitlemeden yardım isterim	ilgili mercilere başvururum	arkadaşlarımdan yardım isterim	öğrenci temsilcimize iletirim	okul yönetimine iletirim	diğer		X ²	Sd	P	
yaş	18-21	Count	14	6	2	4	4	2	4	36	17,494	12	,132
		%	38,9%	16,7%	5,6	11,	11,	5,6%	11,1%	100,0			
		within			%	1%	1%			%			
		yaş											
		% of	13,5%	5,8%	1,9	3,8	3,8	1,9%	3,8%	34,6%			
		Total			%	%	%						
	22-25	Count	22	6	14	10	2	0	4	58			
		%	37,9%	10,3%	24,	17,	3,4	0,0%	6,9%	100,0			
		within			1%	2%	%			%			
		yaş											
		% of	21,2%	5,8%	13,	9,6	1,9	0,0%	3,8%	55,8%			
		Total			5%	%	%						
26-29	Count	6	2	0	2	0	0	0	10				
	%	60,0%	20,0%	0,0	20,	0,0	0,0%	0,0%	100,0				
	within			%	0%	%			%				
	yaş												
	% of	5,8%	1,9%	0,0	1,9	0,0	0,0%	0,0%	9,6%				
	Total			%	%	%							
Total	Count	42	14	16	16	6	2	8	104				
	%	40,4%	13,5%	15,	15,	5,8	1,9%	7,7%	100,0				
	within			4%	4%	%			%				
	yaş												
	% of	40,4%	13,5%	15,	15,	5,8	1,9%	7,7%	100,0				
	Total			4%	4%	%			%				

Tablo 4.96’da yapılan ki-kare testinde yabancı uyruklu öğrencilerin herhangi bir problem karşısında nasıl bir yol izlediklerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterdiği saptanamamıştır (χ^2 : 17,494 $p>05$). Sonuçlarda 18-21 yaşın

%38,9 oranındaki çoğunluğu bir problemle karşılaşırlarsa kendilerinin çözmeye çalışacaklarını belirtmişlerdir. %16,7'si ailemden yardım isterim, %11,1'i arkadaşarımdan yardım isterim, yine %11,1'i öğrenci temsilcimize iletirim demişlerdir. %11,1'i de "diğer" cevabını vermişler, %5,6'sı ilgili mercilere başvuracaklarını, yine %5,6'sı da okul yönetimine iletceklerini belirtmişlerdir. 22-25 yaş grubunun %37,9'u kendilerinin çözmeye çalışacaklarını, %24,1'i ilgili mercilere başvuracaklarını, %17,2'si arkadaşarımdan yardım isteyeceklerini, %10,3'ü ailelerinden yardım isteyeceklerini, %6,9 "diğer" yollara başvuracaklarını ve %3,4'ü de öğrenci temsilcilerine iletceklerini söylemişlerdir. Bu yaş grubunda okul yönetimine iletceğini belirten öğrenci ise bulunmamaktadır. 26-29 yaş grubunun %60'ı problemlerini kendilerinin çözmeye çalışacaklarını söylemişler, %20'si ailelerinden yardım isteyeceklerini ve yine %20'si de arkadaşarımdan yardım isteyeceklerini belirtmişlerdir. 26-29 yaş grubunda bu cevapların dışında başka bir cevap veren öğrenci ise bulunmamaktadır.

Bütün yaş gruplarının büyük çoğunluğu problemlerini kendilerinin çözmeye çalışacağını söylemiştir. Ancak bu oran 26-29 yaş grubunda neredeyse iki kat daha fazladır. Bu yaş grubunun bu cevaptaki oransal fazlalığı yaşlarının daha büyük olmasından, bu nedenle de kendi problemlerini öncelikle kendilerinin çözmek istemesinden kaynaklı olabilmektedir. Problemleriyle alakalı mercilere başvurmayı en çok düşünen kesim ise 22-25 yaş grubunda yer almaktadır. Bütün yaş gruplarında da en az başvuru yollar, öğrenci temsilcisine iletme, okul yönetimine iletme ve diğer yollardır. Bu tür yollar öğrenciler açısından pek problem çözücü yollar olarak görülmemiştir. Anlaşılan odur ki öğrenciler okul temsilcilerini ve okul yönetimini kendilerine pek yakın görmemektedirler. Bu nedenle de en çok kendileri dışında aileleri ve arkadaşarımdan yardım istemeyi düşünmüşlerdir. İnsanların problemlerini en yakın oldukları kişilerle çözmek istemeleri oldukça doğal bir durumdur. Ancak bu durum problemin ne olduğuna göre değişmektedir. Örneğin okul, bölüm veya sınıfla alakalı konularda aile, yardım istenecek bir kesim değildir. Ancak burada öğrencilerin problemlerini çözecekleri bir merci olarak okul yönetimini ve öğrenci temsilcilerini pek görmemesi, karşı tarafın da yeterli ilgiliyi ve sorun çözme konusunda gerekli

güveni verememiş olmasından kaynaklanabilir. Bunun yanında öğrencilerin problem denilince akıllarına hangi tür problemler getirdiklerine göre bir sonuç çıkmış olabileceği de düşünülmesi gereken bir diğer durumdur.

Son olarak arkadaşlarından yardım istemeyi düşünen oran da en az 18-21 yaş grubunda görülmüştür. Bu yaş grubunun Türkiye'ye yeni gelme ihtimalinin fazla olması, dolayısıyla buradaki arkadaşlıklarının da daha yeni başladığını akla getirmektedir. Bu nedenle böyle bir oran olağan görülmelidir.

Tablo 4.97: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal, Sportif Aktivitelere Katılım Derecelerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sosyokültürel sportif etkinliklere katılım durumu				Total	X ²	Sd	P	
		sık sık	yeterli	çok seyrek	yetersiz					
yaş	18	Count	6	8	10	12	36	10,774	6	,096
	-	% within yaş	16,7%	22,2%	27,8%	33,3%	100,0%			
	21	% of Total	5,8%	7,7%	9,6%	11,5%	34,6%			
	22	Count	4	28	8	18	58			
	-	% within yaş	6,9%	48,3%	13,8%	31,0%	100,0%			
	25	% of Total	3,8%	26,9%	7,7%	17,3%	55,8%			
	26	Count	0	6	2	2	10			
	-	% within yaş	0,0%	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%			
	29	% of Total	0,0%	5,8%	1,9%	1,9%	9,6%			
	Total	Count	10	42	20	32	104			
		% within yaş	9,6%	40,4%	19,2%	30,8%	100,0%			
		% of Total	9,6%	40,4%	19,2%	30,8%	100,0%			

Tablo 4.97'deki ki-kare testinde öğrencilerin sosyokültürel, sportif aktivitelere katılım dereceleriyle yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki

bulunmamıştır (χ^2 : 10,774 $p>05$). Bu sonuca göre oranlar şu şekildedir: 18-21 yaş grubunun %16,7'si sık sık, %22,2'si yeterli, %27,8'i çok seyrek, %33,3'ü de yetersiz derecede bu tür aktivitelere katılmaktadırlar. 22-25 yaş grubunun %6,9'u sık sık, %48,3'ü yeterli, %13,8'i çok seyrek, %31'i de yetersiz derecede katılırken, 26-29 yaş grubunun %60'ı yeterli, %20'si çok seyrek ve yine %20'si yetersiz derecede katılmaktadırlar. 26-29 yaş grubunun aktivitelere sık sık katılan öğrencisi ise bulunmamaktadır.

Sosyal, kültürel ve sportif aktivitelere sık sık katılan en fazla kesim 18-21 yaş grubunda yer almıştır. 26-29 yaş grubunda ise böyle bir kesim bulunmamaktadır. 22-25 ve 26-29 yaş gruplarının büyük çoğunlukları aktivitelere yeterli derecede katıldıklarını bildirmişlerdir. 18-21 yaş grubunun çoğunluğu ise yetersiz derecede katıldıklarını, ikinci çoğunluğu da çok seyrek katıldıklarını belirtmişlerdir. Aktivitelere çok seyrek katıldığını bildiren en az kesim 22-25 yaş grubunda bulunmaktadır. Ancak bu yaş grubunun yetersiz katılım bildiren oranı ise 18-21 yaş grubundan sonra en fazla orana sahiptir.

Total sonuçlara bakıldığında, öğrencilerin sık sık aktivitelere katılma oranlarının çok düşük olduğu fakat çoğunluğun etkinliklere yeterli düzeyde katıldığını bildirdiği görülmektedir. Bunun yanında, öğrencilerin toplamda %50'sinin ise etkinliklere çok seyrek ve yetersiz derecede katıldığı da diğer bir önemli noktadır. Bu durumda ortaya tam yarı yarıya denk gelen bir sonuç çıkmaktadır. Yani öğrencilerin yarısı etkinliklere normal ve normalin üzerinde bir düzeyde katıldıklarını, diğer yarısı da normalin altında düzeyde katıldıklarını bildirmişlerdir.

Bazı etkinliklere katılmak maddi bir güç gerektirmektedir. Öğrencilerin çoğunun iyi bir maddi gelire sahip olmadığından dolayı da etkinliklere sık sık katılamaması beklenen bir sonuçtur. Ayrıca bu tür katılımlar uygun vakit gerektirdiği için öğrencilerin okul hayatı, dersleri ve sınavları da sonuç üzerinde etkili olabilmektedir.

Etkinliklere yeterli derecede katıldığını en az bildiren grup 18-21 yaş grubundadır. Aynı zamanda çok seyrek ve yetersiz katıldığını en fazla bildiren grup da en fazla 18-21 yaş grubunda yer almıştır. Buna göre 18-21 yaş grubunun diğer gruplara oranla etkinliklere daha az katıldığı görülmektedir. Bunun nedeni

olarak da yaş grubunun henüz alışma ve uyum döneminde olan öğrencilerinin daha fazla olması düşünülebilir.

Tablo 4.98: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Temel Beklentilerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Aldığımız eğitimden temel beklentiniz								X ²	Sd	P	
		Dile ağırlık verilmesi	bize bazen ayrıcalık tanınması	bizi iş hayatına hazırlaması	bizi akademik hayata hazırlaması	sınav sisteminin düzenlenmesi	ders anlatımının bize yönelik iyileştirilmesi	diğer	Total				
yaş	18-21	Count	4	4	8	10	0	6	4	36	13,472	12	,336
		% within yaş	11,1%	11,1%	22,2%	27,8%	0,0%	16,7%	11,1%	100,0%			
		% of Total	3,8%	3,8%	7,7%	9,6%	0,0%	5,8%	3,8%	34,6%			
		Count	2	8	18	14	4	6	6	58			
		% within yaş	3,4%	13,8%	31,0%	24,1%	6,9%	10,3%	10,3%	100,0%			
		% of Total	1,9%	7,7%	17,3%	13,5%	3,8%	5,8%	5,8%	55,8%			
		Count	2	0	4	4	0	0	0	10			
		% within yaş	20,0%	0,0%	40,0%	40,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
		% of Total	1,9%	0,0%	3,8%	3,8%	0,0%	0,0%	0,0%	9,6%			
Total	Count	8	12	30	28	4	12	10	104				
	% within yaş	7,7%	11,5%	28,8%	26,9%	3,8%	11,5%	9,6%	100,0%				
	% of Total	7,7%	11,5%	28,8%	26,9%	3,8%	11,5%	9,6%	100,0%				

Tablo 4.98’de görülen ki-kare test sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimlerinden temel beklentileri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (χ^2 : 13,472 $p>05$). Verilere bakıldığında, ilk olarak 18-21 yaşın %27,8’i eğitimlerinin kendilerini akademik hayata hazırlamasını temel olarak beklemektedirler. %22,2’si iş hayatına hazırlamasını, %16,7’si ders

anlatımlarının kendilerine yönelik iyileştirilmesini, %11,1'i dile ağırlık verilmesini, %11,1'i kendilerine bazı durumlarda ayrıcalık tanınmasını ve yine %11,1'i diğer seçeneğini beklemektedirler. Bu grup içerisinde eğitimlerinden temel beklentisi sınav sisteminin düzenlenmesi olan öğrenci ise bulunmamaktadır. 22-25 yaş grubunda %3,4 dile ağırlık verilmesini, %13,8 bazı durumlarda kendilerine ayrıcalık tanınmasını, %31 iş hayatına hazırlanmasını, %24,1 akademik hayata hazırlanmasını, %6,9 sınav sisteminin düzenlenmesini, %10,3 ders anlatımlarının kendilerine yönelik iyileştirilmesini, diğer bir %10,3 ise bu seçeneklerin haricinde diğer konuları eğitimlerinden beklemektedirler. Son olarak 26-29 yaş grubunun %40'ı eğitimlerinden temel olarak kendilerini iş hayatına hazırlanmasını, %40'ı akademik hayata hazırlanmasını, %20'si de dile ağırlık verilmesini beklemektedirler. 26-29 yaş grubunda "diğer" beklentisi olan öğrenci ise bulunmamaktadır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu eğitimlerinden kendilerini iş ve akademik hayata hazırlanmasını beklemektedirler. Bu iki beklentide en büyük orana sahip yaş grubu, 26-29 yaş grubudur. Bu yaş grubu dile ağırlık verilmesini de en çok isteyen orana sahiptir. Bunun dışında bazı durumlarda ayrıcalık, sınav sisteminin düzenlenmesi ve ders anlatımlarının kendilerine yönelik olmasını bekleyen öğrenci bu grupta bulunmamaktadır. Sınav sisteminin düzenlenmesini isteyen tek kesim 22-25 yaş grubunda bulunmaktadır. Ders anlatımlarının kendilerine yönelik iyileştirilmesini isteyen en yüksek kesim ise 18-21 yaş grubundadır.

Toplam sonuçlarda öğrencilerin büyük çoğunluğu iş ve akademik hayata yoğunlaşmış ve eğitimlerini bu konularda ilerlemek adına almak istemektedirler. Zaten sonu iş ve akademik hayata devam etmeyen eğitimler, çoğu öğrencinin idealinde olmayan eğitimlerdir ve sonuç olarak öğrencileri mutsuz etmektedir. Bu yüzden üniversite sınavına giren çoğu öğrenci bölüm tercihlerini özellikle iş imkanlarını düşünerek yapmaktadırlar. Bu doğrultuda okulunu ve bölümünü seçen öğrenciler, eğitim hayatlarında verdikleri emeklerin iş veya akademik hayata devam etmemesini asla istemezler. Zaten emeklerini de bu ideallere motive bir şekilde harcamaktadırlar. Haliyle eğitimden, çoğunlukla geleceğe dönük idealler doğrultusundaki beklentilere sahip olmak son derece doğaldır. Kendi maddi gelirini oluşturmak isteyen, kendi ayakları üzerinde durarak bağımsızlığını,

bireyselliğini daha çok artırmak isteyen gençlerin bu inançla eğitim aldıkları bilinmektedir. Tabi ki bu süreçte ailelerin, eğitimcilerin emekleri de ayrıca söz konusudur. Ve bu emeklerin yukarıdaki beklentilerle karşılanması, bu süreçte emeği olan herkesi motive edecek en temel unsurdur.

Tablo 4.99: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Yaş Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Yaşadığımız şehirden temel beklentiniz									X ²	Sd	P	
		insanların anlayışı	yardımsever olunması	Pahalılığın azaltılması	Sosyal aktivitelerin artırılması	gençlere göre mekanların çoğaltılması	ulaşımın kolay olması	çevre temizliği ve düzenlenmesi	diğer	Total				
yaş	18-21	Count	6	8	4	2	2	8	0	6	36	27,122	14	,019
		% within yaş	16,7	22,	11,	5,6	5,6%	22,2%	0,0	16,7%	100,0			
		% of Total	5,8%	7,7	3,8	1,9	1,9%	7,7%	0,0	5,8%	34,6%			
		% within yaş		2%	1%	%			%		%			
		% of Total		%	%	%			%		%			
		% within yaş		7%	2%	%			%		%			
		% of Total		5%	%	%			%		55,8%			
		% within yaş		0%	0%	%			%		%			
		% of Total		3,8	1,9	1,9	1,9%	0,0%	0,0	0,0%	9,6%			
Total	Count	24	24	16	10	4	12	2	12	104				
	% within	23,1	23,	15,	9,6	3,8%	11,5%	1,9	11,5%	100,0				

yaş	%	1%	4%	%		%		%	
% of	23,1	23,	15,	9,6	3,8%	11,5%	1,9	11,5%	100,0
Total	%	1%	4%	%		%		%	

Tablo 4.99'da öğrencilerin yaşadıkları şehirden temel beklentilerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterdiği görülmüştür (χ^2 : 27,122 p<05). 18-21 yaş grubunun %16,7'si diğer, %16,7'si insanların anlayışlı olması, %22,2'si yardımsever olunması, %22,2'si ulaşımın kolay olması, %11,1'i hayat pahalılığının azaltılması, %5,6'sı sosyal aktivitelerin artırılması ve yine %5,6'sı gençlere yönelik mekanların artırılması konularında beklenti içindedirler. Çevre temizliği ve düzenlemesine önem verilmesi konusunda temel beklentisi olan öğrenci, bu yaş grubunda yoktur. 22-25 yaş grubunun %31'i insanların anlayışlı olmasını, %20,7'si yardımsever olunmasını, %17,2'si hayat pahalılığının azaltılmasını, %10,3'ü sosyal aktivitelerin artırılmasını, %6,9'u ulaşımın kolay olmasını, %3,4'ü çevre temizliği ve düzenlenmesine önem verilmesini, %10,3'ü de diğer seçeneğini beklentisi olarak bildirmişlerdir. Gençlere yönelik mekanların artırılmasıyla ilgili bir beklentisi olan öğrenci ise bu yaş grubunda bulunmamaktadır. 26-29 yaş grubunun ise %40'ı yardımsever olunmasını, %20'si hayat pahalılığının azaltılmasını, %20'si sosyal aktivitelerin artırılmasını ve yine %20'si de gençlere yönelik mekanların artırılmasını beklerken bu seçenekleri haricinde bir beklentisi olan öğrenci bulunmamaktadır.

Oranlar bütün seçeneklere yayılmış vaziyette olmasına rağmen en fazla oran yardımsever olunması konusundadır. Yaşadığı şehirden temel beklentisinin yardımseverlik olduğu en fazla kesim 26-29 yaş grubundadır. Ulaşımın kolay olması beklentisi en fazla 18-21 yaş grubunda görülürken sosyal aktivite ve gençlere yönelik mekanların çoğaltılması beklentisi bu yaş grubunda oldukça azdır. 22-25 yaş grubunun en az beklentisi ulaşım ve çevreyle ilgili konulardayken gençlere yönelik mekan beklentisi ise hiç bulunmamaktadır.

Sonuçlar genellikle şehrin insanların anlayışlı ve yardımsever olması konularında yoğunlaşmıştır. Toplum içinde yaşayan insanlar için en önemli konu

toplumu oluşturan insanların tutum ve davranışlarının düzgün olmasıdır. Bilmedikleri bir ülkenin içinde yaşayan her insan gibi öğrencilerin de en büyük beklentisi o ülke insanların tutum ve davranışlarıyla ilgilidir.

Tablo 4.100: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimde Memnuniyet Durumlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Eğitimden memnuniyet durumu			Total	X ²	Sd	P	
		memnunum	tam değil	memnun değilim					
medeni_durum	bekar	Count	38	42	6	86			
		% within medeni_durum	44,2%	48,8%	7,0%	100,0%			
		% of Total	36,5%	40,4%	5,8%	82,7%			
	evli	Count	8	10	0	18			
		% within medeni_durum	44,4%	55,6%	0,0%	100,0%	1,390	2	,499
		% of Total	7,7%	9,6%	0,0%	17,3%			
Total	Count	46	52	6	104				
	% within medeni_durum	44,2%	50,0%	5,8%	100,0%				
	% of Total	44,2%	50,0%	5,8%	100,0%				

Tablo 4.100’de görülen ki-kare testi sonuçlarında öğrencilerin aldıkları eğitimden memnun olup olmama durumlarıyla medeni durum değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunamamıştır (x^2 : 1,390 $p>05$). Bu

sonuçlara göre bekar öğrencilerin %44,2'si eğitimlerinden memnun olduklarını, %48,8'i tam memnun olmadıklarını, %7'si de memnun olmadıklarını söylemişlerdir. Evli öğrencilerin %44,4'ü memnun olduklarını, %55,6'sı tam olarak memnun olmadıklarını belirtmişler, memnun olmadığını söyleyen öğrenci ise bulunamamıştır.

Öğrencilerin yarısı eğitimlerinden tam memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak eğitimlerinden memnun olan öğrenci oranı da bu orana çok yakın durumdadır. Evli öğrenciler arasında eğitimlerinden memnun olmayan öğrenci bulunmamaktadır. Bekar öğrencilerin ise sadece %7'si memnun olmadığını belirtmiştir. İki öğrenci grubunda da eğitimlerinden memnun olan öğrenci oranı neredeyse aynı denecek şekilde birbirlerine çok yakındır.

Evli öğrencilerde de bekar öğrencilerde de çoğunluk, eğitimlerinden tam anlamıyla memnun değildir. Bu durum elbette ki hiç memnun olunmamasından daha iyidir. Her öğrenci mutlaka eğitiminde bazı sorunlar yaşar ve farklı beklentiler içerisine girebilir. Bu beklentilerin bir kısmı karşılanırken, bir kısmı karşılanamayabilir. Herkesi tam anlamıyla memnun etmek her kurum adına oldukça zor bir durumdur. Ancak kurumların hedefi her zaman insanların memnuniyetini artırmaya yöneliktir ve olmalıdır da. Bu sonuçlara bakarak da öğrencilerin tam memnun olmamalarının nedenleri saptanmalı ve memnuniyet dereceleri artırılmalıdır. Buradaki amaç, memnun olan öğrenci oranını, tam memnun olmayan öğrenci oranının üstüne çıkarmaya çalışmaktır. Tablodaki oranların arasındaki farklara bakılacak olursa da, bunu gerçekleştirmenin zor olmadığı gayet net görülmektedir.

Tablo 4.101: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Almakta Oldukları Eğitimde En Çok Zorlandıkları Konuların Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Eğitimde en çok zorlanılan konu											
		Türkçe öğrenme	eğitim sistemindeki farklılık	öğrencilerle iletişim kurma	öğretim elemanlarıyla iletişim	derse konsantre olma	ders kitaplarını okuma	ders konularını anlama	Total	X ²	Sd	P	
medeni_durum	bekar	Count	26	22	4	6	8	6	14	86			
		%	30,2	25,6	4,7	7,0	9,3	7,0	16,3	100,0			
		within	%	%	%	%	%	%	%	%			
		medeni											
		durum											
		% of	25,0	21,2	3,8	5,8	7,7	5,8	13,5	82,7			
	Total	%	%	%	%	%	%	%	%				
	evli	Count	0	2	6	6	0	2	2	18			
		%	0,0	11,1	33,3	33,3	0,0	11,1	11,1	100,0	30,752	6	,000
		within	%	%	%	%	%	%	%	%			
		medeni											
		durum											
% of		0,0	1,9	5,8	5,8	0,0	1,9	1,9	17,3				
Total	%	%	%	%	%	%	%	%					
Total	Count	26	24	10	12	8	8	16	104				
	%	25,0	23,1	9,6	11,5	7,7	7,7	15,4	100,0				
	within	%	%	%	%	%	%	%	%				
	medeni												
durum													
% of	25,0	23,1	9,6	11,5	7,7	7,7	15,4	100,0					
Total	%	%	%	%	%	%	%	%					

Tablo 4.101'deki ki-kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin almakta oldukları eğitimlerinde en çok zorlandıkları konuyla medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (χ^2 : 30,752 $p < 0,05$). Oranların dağılımına bakıldığında bekar öğrencilerin %30,2'si Türkçe öğrenmede, %25,6'sı eğitim sistemindeki farklılıkta, %4,7'si öğrencilerle iletişim kurmada, %7'si öğretim elemanlarıyla iletişim kurmada, %9,3'ü derse konsantre olmada, yine %7'si ders kitaplarını okumada ve %16,3'ü ders konularını anlamada zorluk yaşamaktadırlar. Evli öğrencilerin %33,3'ü öğrencilerle iletişim kurmada, yine %33,3'ü öğretim elemanlarıyla iletişim kurmada, %11,1'i eğitim sistemindeki farklılıkta, %11,1'i ders kitaplarını okuma ve %11,1'i de ders konularını anlama konularında zorluk yaşamaktadırlar. Evli öğrenciler içerisinde Türkçe öğrenme ve derse konsantre olma konularında zorluk yaşayan öğrenci bulunmamaktadır.

Sonuçlarda bekar öğrencilerin evli öğrencilere oranla, çok daha fazla Türkçe öğrenme konusunda zorluk yaşadığı söylenebilir. Hatta Türkçe öğrenme konusunda zorluk yaşayan öğrencilerin sadece bekar öğrenciler arasında olduğu da verilen cevaplarda gözlemlenmiştir. Bunun dışında öğrencilerle ve öğretim elemanlarıyla iletişim kurma konusunda da evli öğrencilerin bekar öğrencilere oranla çok daha fazla zorluk yaşadığı görülmüştür. Eğitim sistemindeki farklılık konusunda bekar öğrenciler evli öğrencilere göre biraz daha fazla sorun yaşamaktadırlar. Oransal olarak çok fazla olmasa da, derse konsantre olma konusunda evli öğrencilerden zorluk yaşadığını bildiren kişi olmadığından, bekar öğrencilerin biraz daha fazla zorlandığı söylenebilir.

Tablo 4.102: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sağlık Sorunlarında Yeterli Tedavi İmkânı Bulma Durumlarının Medeni Durumlarına Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Tedavi imkanı				Total	X ²	Sd	P
		sağlık sorunun olmadı	tedavi imkanı bulamıyorum	bizimle kimse ilgilenmiyor	Bu konuda bir sorun yaşamıyorum				
bekar	Count	38	2	6	40	86			
	% within medeni_durum	44,2 %	2,3%	7,0 %	46,5%	100,0 %			
	% of Total	36,5 %	1,9%	5,8 %	38,5%	82,7%	12,05 4	3	,007
evli	Count	8	4	0	6	18			
	% within medeni_durum	44,4 %	22,2%	0,0 %	33,3%	100,0 %			
	% of Total	7,7 %	3,8%	0,0 %	5,8%	17,3%			
Total	Count	46	6	6	46	104			
	% within medeni_durum	44,2 %	5,8%	5,8 %	44,2%	100,0 %			

% of Total	44,2	5,8%	5,8	44,2%	100,0
	%		%		%

Tablo 4.102'deki ki-kare testine göre öğrencilerin sağlık sorunlarında yeterli tedavi imkanı bulup bulamama durumlarıyla medeni durum değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunmuştur (x^2 : 12,054 $p < 0,05$). Bu duruma göre bekar öğrencilerin %44,2'si sağlık sorunları olmadığını, %2,3'ü tedavi imkanı bulamadıklarını, %7'si kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini, %46,5'i ise bu konuda bir sorun yaşamadıklarını bildirmişlerdir. Evli öğrencilerin de %44,4'ü sağlık sorunları olmadığını, %22,2'si tedavi imkanı bulamadıklarını, %33,3'ü ise bu konuda bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini belirten evli öğrenci ise bulunmamaktadır.

Bu sonuçlara göre iki öğrenci grubunun da büyük çoğunluğu sağlık sorunlarının olmadığını ve bu konuda bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini düşünen evli öğrenci bulunmamış, bekarlarda da bu oran sadece %7'de kalmıştır. Sonuçlarda asıl büyük fark tedavi imkanı bulamayan öğrencilerin oranlarındadır. Bu konuda sıkıntı yaşadığını, tedavi imkanı bulamadığını belirten bekar öğrenci oranı sadece %2,3 ile kendi içerisindeki en az kesimi oluşturmaktadır. Fakat evli öğrencilerin %22,2 gibi bekar öğrencilere göre oldukça büyük bir oranı tedavi imkanı bulamadıklarını belirtmişlerdir. Bu oran evli öğrenciler içerisinde çok büyük bir kesime denk gelmemektedir. Ancak evli öğrencilerin bir kısmının tedavi konusunda sorun yaşaması medeni durumlarına bağlı olan sosyal güvenlik durumlarıyla alakalı olabilir.

Tablo 4.103: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'taki İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

Sivas'taki insanların tutumları					Total	X ²	Sd	P
sami	Yardım	ilgisiz	mesafeli	soğuk				
mi	sever							

							7,911	4	,095
medeni_durum	bekar	Count	20	26	10	18	12	86	
		% within	23,3%	30,2%	11,6%	20,9%	14,0%	100,0%	
		medenidur							
		um							
		% of Total	19,2%	25,0%	9,6%	17,3%	11,5%	82,7%	
		evli	Count	8	4	4	0	2	18
		% within	44,4%	22,2%	22,2%	0,0%	11,1%	100,0%	
		medenidur							
		um							
		% of Total	7,7%	3,8%	3,8%	0,0%	1,9%	17,3%	
Total		Count	28	30	14	18	14	104	
		% within	26,9%	28,8%	13,5%	17,3%	13,5%	100,0%	
		medenidur							
		um							
		% of Total	26,9%	28,8%	13,5%	17,3%	13,5%	100,0%	

Tablo 4.103'deki ki-kare testinde, öğrencilerin “Sivas'taki insanların size karşı tutumlarını nasıl buluyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevapların medeni duruma göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir (χ^2 : 7,911 $p>05$). Cevaplara bakıldığında bekar öğrencilerin %23,3'ü samimi, %30,2'si yardımsever, %11,6'sı ilgisiz, %20,9'u mesafeli ve %14'ü soğuk olarak Sivas halkının tutumlarını tanımlamışlardır. Evli öğrencilerin ise %44,4'ü Sivas halkını samimi, %22,2'si yardımsever, yine %22,2'si ilgisiz, %11,1'i de soğuk bulmaktadırlar. Evli öğrenciler arasında Sivas halkını mesafeli bulan kişi ise bulunmamaktadır.

Cevaplara göre Sivas halkını evli öğrenciler bekar öğrencilere oranla neredeyse iki katı farkla daha samimi bulmaktadırlar. Bekar öğrenciler ise evli öğrencilere göre Sivas halkını kendilerine karşı daha yardımsever olarak tanımlamışlardır. Evli öğrenciler arasında mesafeli sıfatını Sivas'ın insanlarına uygun göre kişi bulunmazken, bekar öğrencilerin %20,9'u Sivas halkını

kendilerine karşı mesafeli olarak tanımlamışlardır. Diğer seçeneklere verilen cevaplar da değerlendirildiğinde, evli öğrencilerin %66,6'sı Sivas halkını olumlu tutumlarıyla tanımlamış, %33,3'ü olumsuz özelliklerle tanımlamışlardır. Bekar öğrencilerde ise olumlu izlenimlerin toplam oranı %46,5'tir. Bu verilere göre evli öğrencilerin bekar öğrencilere oranla Sivas halkına karşı daha olumlu izlenimler edindiği söylenebilir.

Tablo 4.104: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimserken Zorluk Yaşama Durumlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Toplumsal çevreyi benimserken zorluk yaşama durumu			Total	X ²	Sd	P	
		evet	zaman zaman	hayır					
medeni durum	bekar	Count	4	56	26	86			
		% within medeni_durum	4,7%	65,1%	30,2%	100,0%			
		% of Total	3,8%	53,8%	25,0%	82,7%			
	evli	Count	0	10	8	18			
		% within medeni_durum	0,0%	55,6%	44,4%	100,0%	1,971	2	,373
		% of Total	0,0%	9,6%	7,7%	17,3%			
Total	Count	4	66	34	104				
	% within medeni_durum	3,8%	63,5%	32,7%	100,0%				
	% of Total	3,8%	63,5%	32,7%	100,0%				

Öğrencilerin toplumsal çevreyi benimserken zorluk yaşayıp yaşamama durumlarıyla medeni durum değişkeni arasındaki ilişkinin incelendiği ki-kare testinde, bu ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır (x^2 : 1,971 $p>05$). Medeni duruma göre ayrılan gruplarda bekar öğrencilerin %65,1 ile çoğunluğu toplumsal çevreyi benimserken zaman zaman zorluk yaşadıklarını, %30,2'si zorluk yaşamadıklarını ve %4,7'si de zorluk yaşadıklarını söylemişlerdir. Evli öğrencilerin ise %55,6'sı zaman zaman zorlandıklarını, %44,4'ü de zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Toplumsal çevreyi benimserken zorluk yaşadığını belirten evli öğrenci oran ise bulunmamaktadır.

Sonuçlarda bu konuda sürekli zorluk yaşayan öğrenci sayısı oldukça azdır ve sadece bekar öğrenci grubunda yer almaktadır. Çoğunluk cevabı zaman zaman zorluk yaşadığını belirtenlerin oluşturması da oldukça normal bir durumdur. Farklı bir toplumu benimsemeye ve o toplumun bir parçası olmaya çalışan herkes bu konuda zaman zaman zorluk yaşayabilmektedir. Hiçbir şekilde zorluk yaşamadığını bildiren öğrenciler arasında evli öğrencilerin oransal çoğunluğu da dikkat çeken bir noktadır. Bu durum göstermektedir ki evli öğrenciler toplumsal çevreyi benimsemekte bekar öğrencilere göre kısmen daha az zorluk yaşamaktadırlar. Buna neden olarak, evli öğrencilerin genç yaşta artık evli birer birey olmalarıyla daha fazla sorumluluk almalarının ve daha farklı bir düzende yaşamalarının vermiş olduğu olgunlukla, farklılıkları daha çabuk kabullenip ayak uydurmaları düşünülebilir. Ayrıca eşlerini ve varsa çocuklarını kendi ülkelerinde bırakarak yalnız gelme durumlarında, ailelerini uzun süre yalnız bırakmamak için daha çabuk dönme isteği de onlara motive kaynağı olabilir. Bu düşünceyle buraya daha çabuk alışarak uyumlarını bir an önce sağlayıp, bu sayede ders başarılarını artırarak dönem uzatmadan geri dönme isteği, kısmen de olsa bir neden olarak düşünülebilir.

Tablo 4.105: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Gündemi takip durumu			Total	X ²	Sd	P	
		evet	bazen	hayır					
medeni_durum	bekar	Count	26	36	24	86			
		% within medeni_durum	30,2%	41,9%	27,9%	100,0%			
		% of Total	25,0%	34,6%	23,1%	82,7%			
	evli	Count	8	10	0	18			
		% within medeni_durum	44,4%	55,6%	0,0%	100,0%	6,574	2	,034

	% of Total	7,7%	9,6%	0,0%	17,3%
Total	Count	34	46	24	104
	% within medeni_durum	32,7%	44,2%	23,1%	100,0%
	% of Total	32,7%	44,2%	23,1%	100,0%

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye veya Sivas gündemini takip edip etmeme durumlarının medeni durum değişkenine göre farklılık gösterdiği, yapılan ki-kare testinde ortaya çıkmıştır (χ^2 : 6,574 $p < 0,05$). “Türkiye veya Sivas gündemini takip ediyor musunuz?” sorusuna bekar öğrencilerin %30,2’si evet, %41,9’u bazen, %27,9’u hayır cevaplarını vermişlerdir. Evli öğrencilerin %44,4’ü evet, %55,6’sı da bazen diyerek bu soruyu cevaplandırmışlardır. Evli öğrenciler içerisinde gündemi takip etmediğini belirten öğrenci ise olmamıştır.

Total sonuçlarda öğrencilerin büyük çoğunluğu sürekli veya ara sıra olsun gündemi bir şekilde takip etmektedirler. Bekar öğrencilerde hiç takip etmeyen öğrenci oranı %27,9 iken evli öğrencilerde böyle bir görüş bildiren öğrenci bulunmamaktadır. Bu sonuçlardan yola çıkılarak evli öğrencilerin oransal olarak bekar öğrencilere göre gündemi daha fazla takip ettikleri söylenebilir.

Yaşadığı ülkenin gündemini bilmek, bulunduğu bölgede neler yaşandığını öğrenmek herkesin merak etmesi gereken bir konudur. Evli kişilerin bir aile oluşturması, dolayısıyla kendilerinin ve bu ailenin geleceğini merak etmesi de olması gereken bir durumdur. Aile kurmanın bilinciyle ve sorumluluğuyla, ailesini koruma ve geleceklerinin nasıl olacağını düşünme durumu evli kişilerde daha fazla görülebilir. Gelecekteki olaylar hakkında da birçok ipucu veren güncel olaylar, dünyada ve tek tek ülkelerde neler olup bittiği, en çok sorumluluğu fazla olan insanları ilgilendirir. Bu nedenle evli öğrenciler arasında gündemi takip etmeyen öğrenci bulunmaması beklenebilecek bir sonuçtur.

Tablo 4.106: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İmkanları Dahilinde Bundan Sonraki Yaşamlarına Sivas'ta Devam Etme Durularının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ta kalma durumu			Total	X ²	Sd	P	
		evet	hayır	fikrim yok					
medeni_durum	bekar	Count	16	38	32	86			
		% within medeni_durum	18,6%	44,2%	37,2%	100,0%			
		% of Total	15,4%	36,5%	30,8%	82,7%			
	evli	Count	0	6	12	18	6,816	2	,033
		% within medeni_durum	0,0%	33,3%	66,7%	100,0%			
		% of Total	0,0%	5,8%	11,5%	17,3%			
Total	Count	16	44	44	104				
	% within medeni_durum	15,4%	42,3%	42,3%	100,0%				
	% of Total	15,4%	42,3%	42,3%	100,0%				

Tablo 4.106'daki ki-kare testi sonuçlarında, öğrencilerin imkanları dahilinde bundan sonraki yaşamlarına Sivas'ta devam edip etmeme durumlarıyla medeni durum değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki görülmüştür (χ^2 : 6,816 $p < 0,05$). Bu konudaki istekleri öğrenilmek istenen bekar öğrencilerin %18,6'sı kalmak istediklerini, %44,2'si kalmak istemediklerini, %37,2'si de bu konuda bir fikirleri olmadığını söylemişlerdir. Evli öğrencilerin ise %33,3'ü kalmak istemediklerini, %66,7'si de bir fikirleri olmadığını söylemişler, kalmak istediğini belirten herhangi bir öğrenci ise bu grupta olmamıştır.

Total verilerde kalmak istediğini bildiren öğrenci oranı en az kesimi oluşturmuş ve bu kesim sadece bekar öğrenciler içinde yer almışlardır. Bekar öğrencilerin çoğu net bir şekilde kalmak istemediklerini, evli öğrencilerin çoğunluğu da bu konuda bir fikirleri olmadığını belirtmişlerdir. Şu an için net bir şekilde burada kalmak isteyen evli bir öğrenci bulunmamaktadır. Eşlerini ve varsa

çocuklarını ülkelerinde bırakıp gelen evli öğrenciler, aileleriyle ilgili sorumluluklarını buradan devam ettirmekte zorluk yaşayabilmekte ve geri dönmeyi düşünmekte olabilirler. Hayatlarına Sivas'ta devam etme durumlarında ise yalnız olamayacakları için ailelerine danışmak ve onların da buraya gelmesini sağlamak durumundadırlar. Bu konuyla ilgili çoğu evli öğrencinin henüz bir fikri olmadığı da sonuçlarda görülmektedir. Başka bir ülkeye göç etme ve yaşamına orada devam etme durumu bekar bireylerde daha kolay olabilecek ve daha çok görülebilecek bir olayken sonuçlar çokta bu yönde değildir. Net bir şekilde Sivas'ta kalmak istemediğini bildiren bekar öğrenci oranı evli öğrencilere göre daha fazladır. Net olarak kalmak isteyen bekar öğrenci oranı evli öğrencilere oranla fazla olsa da, kalmak istemeyen bekar öğrenci çoğunluğu da göze çarpan bir diğer durumdur. Buna neden olarak gelecek kaygısı, maddi durumlar, aile özlemi veya başka bir Türk şehrinde yaşamak isteği düşünülebilir. Aynı şekilde evli öğrenciler kadar yoğun olmasa da bekar öğrencilerin de kendi ülkelerinde ve hayatlarında ailelerine ve kendilerine karşı sorumlulukları olabileceği için böyle bir karar verdikleri düşünülebilir.

Tablo 4.107: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'a Uyum Sağlama Süreçlerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'a uyum sağlarken;				Total	X ²	Sd	P	
		çok zorlandı m	zorlandı m	az zorlandı m	hiç zorlanm adım					
medeni_durum	bekar	Count	10	26	42	8	86	8.388	3	,039
		% within medeni_durum	11,6%	30,2%	48,8%	9,3%	100,0%			
		% of Total	9,6%	25,0%	40,4%	7,7%	82,7%			
	evli	Count	6	2	10	0	18			
		% within medeni_durum	33,3%	11,1%	55,6%	0,0%	100,0%			
		% of Total	5,8%	1,9%	9,6%	0,0%	17,3%			
	Total	Count	16	28	52	8	104			
		% within medeni_durum	15,4%	26,9%	50,0%	7,7%	100,0%			
		% of Total	15,4%	26,9%	50,0%	7,7%	100,0%			

Tablo 4.107'deki ki-kare testinde öğrencilerin Sivas'a uyum sağlama süreçlerindeki zorluk yaşama dereceleriyle medeni durum arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunmuştur (x^2 : 8,388 $p < 0,05$). Bu duruma göre bekar öğrencilerin %11,6'sı çok zorlandıklarını, %30,2'si zorlandıklarını, %48,8'i az zorlandıklarını ve %9,3'ü de hiç zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Evli öğrencilerin ise %33,3'ü çok zorlandıklarını, %11,1'i zorlandıklarını, %55,6'sı az zorlandıklarını belirtmiş, hiç zorlanmadığını belirten öğrenci ise olmamıştır.

Sonuçlarda öğrencilerin büyük çoğunluğu az zorlandıklarını belirtmişlerdir. Ancak evli öğrenciler içinde az zorlandığını belirten kesim oransal olarak biraz daha fazladır. Aynı şekilde çok zorlandığını belirten öğrenciler içinde de evli öğrenci oranı, bekar öğrencilere oranla daha büyük farkla fazlalık göstermektedir. En az kesim hiç zorlanmadığını söyleyen kesimdir ve böyle bir kesim evli öğrenciler içerisinde bulunmamaktadır. Çok zorlandığını ve zorlandığını bildiren evli ve bekar öğrencilerin toplam oranları birbirlerine oldukça yakın durumdadır. Ancak çok zorlandığını belirten evli öğrencilerin oranının bekar öğrencilere oranla fazla olması, aile özlemi veya gözü arkada kalma durumunun daha fazla olabileceği varsayımı ile ilgili olabilir. Bu gibi durumlar evli öğrencilerin Sivas'a uyumlarını etkilemiş olabilir. Ancak toplumsal çevreyi benimseme konusunda evli öğrencilerin biraz daha az zorluk yaşamaları, bu uyum sürecini zor olsa da atlatabildiklerini göstermiştir.

Tablo 4.108: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ın En Olumlu Yanlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ın en olumlu yanı							Total	X ²	Sd	P	
		ucuzluk	ulaşım kolaylığı	güvenlik	sakinlik	konukseverlik	sosyal imkanlar	diğer					
medeni durum	bekar	Count	4	16	6	32	8	4	86	8,530	6	,202	
		% within	4,7	18,6	7,0	37,2	9,3%	4,7%	18,6%				100,0
		medeni durum	%	%	%	%			%				
		% of Total	3,8	15,4	5,8	30,8	7,7%	3,8%	15,4%				82,7%
	evli	Count	2	2	2	6	4	2	0	18			
	% within	11,1	11,1	11,	33,3	22,2%	11,1	0,0%	100,0				

	medenid	%	%	1	%	%	%	%	
	urum			%					
	% of	1,9	1,9	1,9	5,8	3,8%	1,9%	0,0%	17,3%
	Total	%	%	%	%				
Total	Count	6	18	8	38	12	6	16	104
	% within	5,8	17,3	7,7	36,5	11,5%	5,8%	15,4%	100,0
	medenid	%	%	%	%				%
	urum								
	% of	5,8	17,3	7,7	36,5	11,5%	5,8%	15,4%	100,0
	Total	%	%	%	%				%

Tablo 4.108’de öğrencilerin Sivas’ta buldukları en olumlu özelliklerle medeni durum değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki yapılan ki-kare testinde anlamlı bulunamamıştır (χ^2 : 8,530 $p>05$). Buna göre bekar öğrencilerin %4,7’si ucuzluk, %18,6’sı ulaşım kolaylığı, %7’si güvenlik, %37,2’si sakinlik, %9,3’ü konukseverlik, %4,7’si sosyal imkanlar ve %18,6’sı diğer cevaplarını vererek kendilerine göre Sivas’ın en olumlu özelliğinin ne olduğunu söylemişlerdir. Evli öğrencilerde ise “Sivas’ın en olumlu yanı nedir” sorusuna %11,1, ulaşım kolaylığı, %11,1 güvenlik ve yine %11,1 sosyal imkanlar, %33,3 sakinlik, %22,2 konukseverlik cevaplarını vermişler, diğer cevabını veren öğrenci ise bulunamamıştır.

Evli öğrenciler de bekar öğrenciler de çoğunlukla sakinlik cevabını vererek Sivas’ın en olumlu yanının sakinliği olduğunu belirtmişlerdir. Bunun dışında Sivas’ın ulaşımının rahat olduğunu ve “diğer” olumlu yanlarının olduğunu söyleyen bekar öğrenci oranı evli öğrencilere göre daha fazladır. Evli öğrencilerin oranlarına bakıldığında ise bu öğrencilerin ucuzluk, güvenlik, konukseverlik ve sosyal imkanlar konusunda Sivas’ı olumlu bir şehir olarak görme oranlarının bekar öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir. Özellikle konukseverlik konusunda evli öğrenciler Sivas halkını daha büyük bir farkla konuksever bulmaktadırlar.

Tablo 4.109: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ın En Olumsuz Yanının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ın en olumsuz yanı									
		pahalılık	trafik	gürültü	çevre-hava kirliliği	diğer	Total	X ²	Sd	P	
medeni_durum	bekar	Count	28	6	2	20	30	86	1,645	4	,801
		% within medeni_durum	32,6%	7,0%	2,3%	23,3%	34,9%	100,0%			
		% of Total	26,9%	5,8%	1,9%	19,2%	28,8%	82,7%			
	evli	Count	4	2	0	4	8	18			
		% within medeni_durum	22,2%	11,1%	0,0%	22,2%	44,4%	100,0%			
		% of Total	3,8%	1,9%	0,0%	3,8%	7,7%	17,3%			
Total	Count	32	8	2	24	38	104				
	% within medeni_durum	30,8%	7,7%	1,9%	23,1%	36,5%	100,0%				
	% of Total	30,8%	7,7%	1,9%	23,1%	36,5%	100,0%				

Tablo 4.109'da öğrencilere sorulan "Sivas'ın en olumsuz yanı nedir?" sorusu ile medeni durum değişkeni arasındaki istatistiksel ilişkinin öğrenilmesi amaçlı yapılan çapraz tablo ve ki-kare testinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır

(χ^2 : 1,645 $p > 0,05$). Sivas'ın en olumsuz yanını bekar öğrencilerin %32,6'sı pahalılık, %7'si trafik, %2,3'ü gürültü, %23,3'ü çevre-hava kirliliği ve %34,9'u diğer konular olarak cevaplamışlardır. Evli öğrencilerin de %22,2'si pahalılık, %11,1'i trafik, %22,2'si çevre-hava kirliliği, %34,9'u diğer seçeneği olarak cevaplarını bildirmişlerdir. Evli öğrenciler arasında Sivas'ın en olumsuz yanının gürültü olduğunu düşünen öğrenci ise bulunmamıştır.

İki öğrenci grubunun da cevapları birbirine oldukça yakın olmakla birlikte en fazla verilen cevap "diğer" seçeneği olmuştur. Diğer seçeneğinin oranı evli öğrenci grubunda daha fazla olsa da iki grupta da çoğunluğu temsil etmektedir. Öğrencilerin diğerden kastettikleri olumsuz özellik ise daha önce de bahsedildiği gibi çoğunlukla kış şartlarının oldukça soğuk geçmesidir. Bunun dışında pahalılık ve hava-çevre kirliliği de öğrenciler tarafından yoğunlukla verilen cevaplar olmuştur.

Tablo 4.110: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Değişim Durumunun Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye hakkındaki düşünceleriniz geldikten sonra değişti mi?				Total	X ²	Sd
		evet olumlu yönde oldu	evet olumsuz yönde oldu	düşüncem iki dönemde de olumsuzdu	düşüncem iki dönemde de olumluydu		P	
medeni_durum	bekar	Count 42	14	4	26	86		

	% within medeni_ durum	48,8 %	16,3 %	4,7%	30,2%	100,0%		
	% of Total	40,4 %	13,5 %	3,8%	25,0%	82,7%	2,202 ,532	3
evli	Count	6	4	2	6	18		
	% within medeni_ durum	33,3 %	22,2 %	11,1%	33,3%	100,0%		
	% of Total	5,8%	3,8%	1,9%	5,8%	17,3%		
Total	Count	48	18	6	32	104		
	% within medeni_ durum	46,2 %	17,3 %	5,8%	30,8%	100,0%		
	% of Total	46,2 %	17,3 %	5,8%	30,8%	100,0%		

Tablo 4.110'daki ki-kare testinde öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkındaki düşünceleriyle, geldikten sonraki düşünceleri arasındaki değişiklik durumu ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (χ^2 : 2,202 $p>05$). Cevaplamalarda bekar öğrencilerin %48,8'i Türkiye hakkındaki düşüncelerinin geldikten sonra olumlu yönde değiştiğini, %16,3'ü olumsuz yönde değiştiğini, %4,7'si gelmeden önce de geldikten sonra da düşüncelerinin olumsuz olduğunu, %30,2'si de düşüncelerinin her iki dönemde de olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Evli öğrencilerin ise %33,3'ü düşüncelerinin olumlu yönde değiştiğini, %22,2'si olumsuz yönde değiştiğini, %11,1'i düşüncelerinin iki dönemde de olumsuz olduğunu, %33,3'ü de düşüncelerinin iki dönemde de olumlu olduğunu söylemişlerdir.

Oranlar iki grup arasında birbirine oldukça yakındır ve total sonuçlarda ağırlık, öğrencilerin geldikten sonra bir düşünce değişimine uğradığı ve değişimin olumlu yönde olduğundadır. Düşüncesi her iki dönemde de olumsuz olan öğrenci oranı en az kesimi oluşturmaktadır. Evli ve bekar öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşünceleri oransal olarak yakınlık göstermektedir. Ancak düşünceleri olumlu yönde değişim gösteren bekar öğrencilerin oranı evli öğrencilere göre biraz daha fazladır. Oranlar arasındaki en fazla fark bu cevaptadır. Ama evli öğrenciler arasında da bu görüş, çoğunlukta yer alan iki cevaptan biri olmuştur.

Tablo 4.111: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye’deki Hayatı Ülkelerine Göre Nasıl Bulduklarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye’de hayat ülkenize göre;			Total	X ²	Sd	P
		daha ucuz	daha pahalı	aynı-fark yok				
bekar	Count	6	62	18	86			
	% within medeni_durum	7,0%	72,1%	20,9%	100,0%			
	% of Total	5,8%	59,6%	17,3%	82,7%			
evli	Count	2	14	2	18	1,143	2	,565
	% within	11,1%	77,8%	11,1%	100,0%			

medeni_d urum					
	% of Total	1,9%	13,5%	1,9%	17,3%
Total	Count	8	76	20	104
	% within medeni_d urum	7,7%	73,1%	19,2%	100,0%
	% of Total	7,7%	73,1%	19,2%	100,0%

Öğrencilerin Türkiye'deki hayatı ülkelerine göre nasıl bulduklarıyla medeni durum değişkeni arasındaki ilişkiyi öğrenmek için yapılan ki-kare testinde bu ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($\chi^2:1,143$ $p>05$). Buna göre Türkiye'deki hayatı ülkelere göre bekar öğrencileri %7'si daha ucuz, %72,1'i daha pahalı, %20,9'u aynı bulmuşlardır. Evli öğrencilerin ise %11,1'i daha ucuz, %11,1'i aynı, %77,8'i de daha pahalı bulmuşlardır.

Daha önceki değişkenlerle yapılan testlerde ve benzer sorularda da görüldüğü gibi bu tabloda da yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'yi geldikleri yere göre daha pahalı buldukları açık ara bir sonuçla yeniden gözlemlenmiştir.

Tablo 4.112: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

Türkiye'ye uyum konusunda en çok zorluk yaşanan konu						Total	X ²	Sd	P
Türkçe öğrenmede	yiyecek içecek	giyim-kuşam	eğitim sistemi	hepsi	diğer				

	Count	28	14	4	18	8	14	86	1,464	5	,917
	% within medeni durum	32,6%	16,3 %	4,7%	20,9 %	9,3%	16,3%	100,0 %			
	% of Total	26,9%	13,5 %	3,8%	17,3 %	7,7%	13,5%	82,7%			
medeni durum bekar	Count	6	4	0	4	2	2	18			
	% within medeni durum	33,3%	22,2 %	0,0%	22,2 %	11,1%	11,1%	100,0 %			
	% of Total	5,8%	3,8 %	0,0%	3,8 %	1,9%	1,9%	17,3%			
medeni durum evli	Count	34	18	4	22	10	16	104			
	% within medeni durum	32,7%	17,3 %	3,8%	21,2 %	9,6%	15,4%	100,0 %			
	% of Total	32,7%	17,3 %	3,8%	21,2 %	9,6%	15,4%	100,0 %			

Tablo 4.112’de yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’ye uyum sağlarken en çok zorlandıkları konularla medeni durum değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı değildir (χ^2 : 1,464 $p>05$). Oranların dağılımına bakıldığında Türkiye’ye uyum sağlarken en çok zorlandıkları konu olarak bekar öğrencilerin %32,6’sı Türkçe öğrenme, %16,3’ü yiyecek içecek, %4,7’si giyim kuşam, %20,9’u eğitim sistemi, %9,3’ü hepsi ve %16,3’ü diğer cevaplarını vermişlerdir. Bu soruya evli öğrencilerin de %33,3’ü Türkçe öğrenme, %22,2’si yiyecek içecek, %22,2’si eğitim sistemi, %11,1’i hepsi ve yine %11,1’i diğer cevaplarını vermişlerdir. Bu grupta giyim kuşam cevabını veren öğrenci olmamıştır.

Tablodaki cevapların oranların dağılımı iki grup arasında birbirlerine çok yakındır. Genel bir değerlendirme yapılacak olursa, iki öğrenci grubunda da Türkiye'ye uyum sürecinde en çok zorlanılan konular, öncelikle Türkçe öğrenmedir. Daha sonra da sırasıyla eğitim sistemi ve yiyecek içecek konularıdır.

Bir ülkeye alışmanın ilk aşaması o ülkenin dilini öğrenmektir. Dili öğrenmek zaten birçok sorunu çözebileceği gibi, birçok sorunun çözümüne de yardımcı olacaktır. Bu nedenle gittiği yerin dilini öğrenen kişi yum sürecinin önemli bir kısmını kat etmiş olacaktır. Eğitim sistemi ise zaten yerli öğrencilerde bile üniversitenin ilk yıllarında, öğrenme ve alışma aşamasında bir sorun olmaktadır. Kaldı ki yabancı uyruklu öğrenciler için de uyum sürecinin en çok zorlanılan konularından biri olması gayet olağandır. Yükseköğretimde üniversiteler arası sistem farklılıkları bir yana, aynı kuruluşa bağlı fakülteler, hatta bölümler arasında bile oluşan sistem farklılıkları mevcuttur. Böyle bir durumda farklı bir ülkeden gelen öğrencinin yeni bir durumla karşılaşma yüzdesi oldukça yüksektir. Bu nedenle eğitim sistemine alışma konusundaki zorluklar, yabancı uyruklu öğrencilerin yanında yerli öğrenciler arasında bile sıklıkla görülebilecek bir durumdur. Son olarak yiyecek içecek konusundaki zorluklar ele alınırsa, beslenme, insanların en temel ihtiyaçlarından. Hatta bu ihtiyaç giderilemezse insan hayatı büyük bir tehlikeye girer. Bu ihtiyaçta her toplumun kendine has kültürel özelliklerine göre şekillenir ve bu şekilde alışkanlıklar oluşur. Beslenme gibi önemli bir konuda alışılmışın dışına çıkmak, farklı yiyeceklerle farklı şekillerde ihtiyacını karşılamak ülkesini değiştiren birçok kişi için zorluk yaşamının kaçınılmaz olduğu bir alandır. Bu nedenle bu alanda zorluk yaşayan öğrencilerin de üçüncü çoğunluğu oluşturması beklentiler dahilinde bir sonuçtur.

Tablo 4.113: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürel Farklılıklardan Kaynaklı Olarak Gördükleri En Önemli Sorunların Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Kİ-Kare Testinin Sonuçları

		Kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorun							Total	X ²	Sd	P
		toplum yaşamı ile ilgili kurallar	karşı cins ile olan ilişkiler	yemek kültürü	eglençe alışkanlıkları	giyim alışkanlıkları	diğer inançlar					
medeni_durum	bekar	Count	40	16	14	4	2	10	86	4,783	5	,443
		% within	46,5%	18,6%	16,3%	4,7%	2,3%	11,6%	100,0%			
		medeni durum										
		% of Total	38,5%	15,4%	13,5%	3,8%	1,9%	9,6%	82,7%			
	evli	Count	10	4	0	2	0	2	18			
		% within	55,6%	22,2%	0,0%	11,1%	0,0%	11,1%	100,0%			
		medeni durum										
		% of Total	9,6%	3,8%	0,0%	1,9%	0,0%	1,9%	17,3%			
		Total										
Total	Count	50	20	14	6	2	12	104				
	% within	48,1%	19,2%	13,5%	5,8%	1,9%	11,5%	100,0%				
	medeni durum											
	% of Total	48,1%	19,2%	13,5%	5,8%	1,9%	11,5%	100,0%				

Tablo 4.113'deki ki-kare testinde öğrencilere göre kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorunlarla medeni durum değişkeni arasındaki ilişki

anlamli bulunmamıştır (χ^2 : 4,783 $p>05$). Bu sonuca göre bekar öğrencilerin %46,5 ile büyük çoğunluğu kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorunu toplum yaşamıyla ilgili kurallar olarak görmüşlerdir. %18,6'sı karşı cinsle olan ilişkileri, %16,3'ü yemek kültürünü, %4,7'si eğlence alışkanlıklarını, %2,3'ü giyim alışkanlıklarını, %11,6'sı da dini inançları farklılıklardan kaynaklı en önemli sorun olarak düşünmüşlerdir. Evli öğrencilerin ise bu soruya %55,6 ile büyük çoğunluğu toplum yaşamıyla ilgili kurallar, %22,2'si karşı cinsle olan ilişkiler, %11,1'i eğlence alışkanlıkları ve %11,1'i de dini inançlar cevaplarını vermişlerdir. Evli öğrenciler arasında yemek kültürü ve giyim alışkanlıkları cevabını veren öğrenci olmamıştır.

Sonuçlar karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğu, toplum yaşamıyla ilgili kuralları kültürel farklılıkların neden olduğu en önemli sorun olarak görmektedirler. Evli öğrenciler yemek kültürünü ve giyim alışkanlıklarını hiçbir şekilde sorun olarak görmemişlerdir. En az kesimin sorun olarak gördüğü konular ise giyim ve eğlence alışkanlıklarıdır. Yemek kültürünü farklılıklardan kaynaklı en önemli sorun olarak gören evli öğrenci hiç olmamıştır. Ancak bekar öğrencilerin kendi içindeki sırlamasında üçüncü çoğunluğu yemek kültürünü en önemli sorun olarak görmektedir. Yemek kültürünün bir kültüre alışma ve uyum sağlama aşamasında zorlanılan konulardan biri olması, gayet normal karşılanabilir. Hatta farklı bir ülkeye giden birçok kişinin d başına gelen en temel zorluklardan biridir. Ancak iş, kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorun olarak düşünülünce biraz değişmektedir. Bu sıralamada yemek kültürü toplum yaşamıyla ilgili birçok konunun gerisinde kalan bir konu olarak düşünülebilir. Zaten verilen cevaplarda da toplum yaşamıyla ilgili kurallardaki değişikliklerin açık ara en önemli sorun olarak görüldüğü hemen göze çarpmaktadır.

Tablo 4.114: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Problemler Karşısında İzleyecekleri Yolların Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Problem karşısında izlenen yol										
		Kendim çözmeye çalıştım	ailemden yardım istedim	ilgili mercilere başvururum	arkadaşlarımdan yardım istedim	öğrenci temsilcimize iletirim	okul yönetimine iletirim	diğer	Total	X ²	Sd	P
	Count	30	12	16	12	6	2	8	86	11,172	6	,083
medeni_durum	% within medeni durum	34,9%	14,0%	18,6%	14,0%	7,0%	2,3%	9,3%	100,0%			
	% of Total	28,8%	11,5%	15,4%	11,5%	5,8%	1,9%	7,7%	82,7%			
	Count	12	2	0	4	0	0	0	18			
	% within medeni durum	66,7%	11,1%	0,0%	22,2%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
	% of Total	11,5%	1,9%	0,0%	3,8%	0,0%	0,0%	0,0%	17,3%			
	Total	Count	42	14	16	16	6	2	8	104		
	% within medeni durum	40,4%	13,5%	15,4%	15,4%	5,8%	1,9%	7,7%	100,0%			
	% of Total	40,4%	13,5%	15,4%	15,4%	5,8%	1,9%	7,7%	100,0%			

Tablo 4.114'deki ki-kare testinde yabancı uyruklu öğrencilerin herhangi bir problem karşısında nasıl bir yol izledikleriyle medeni durum değişkeni arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı görülmüştür (x^2 : 11,172 $p > 05$). Buna göre bekar öğrencilerin %34,9'u problemlerini kendilerinin çözmeye çalışacaklarını, %18,6'sı mutlaka ilgili mercilere başvuracaklarını, %14'ü ailelerinden yardım isteyeceklerini, %14'ü arkadaşlarından yardım isteyeceklerini, %7'si öğrenci temsilcilerine iletceklerini, %2,3'ü okul yönetimine bildireceklerini, %9,3'ü de "diğer" bir yola başvuracaklarını söylemişlerdir. Evli öğrencilerin ise %66,7'si problemlerini kendilerinin çözmeye çalışacaklarını, %22,2'si arkadaşlarından

yardım isteyeceklerini, %11,1'i de ailelerinden yardım isteyeceklerini belirtmişlerdir. Evli öğrenciler arasında problemiyle ilgili mercilere başvuran, öğrenci temsilcilerine, okul yönetimlerine ileten ve diğer bir yol izlemeyi düşünen öğrenci ise bulunmamaktadır.

Öğrencilerin cevaplarının en fazla yoğunlaştığı düşünce, kendilerinin çözmeye çalışmalarıdır. Ancak bu yolu tercih eden evli öğrenciler, bekar öğrencilerin neredeyse iki katı fazla bir orana sahiptir. Bunun neden olarak, evli insanların daha önce de belirtildiği gibi daha fazla sorumluluk alması, aileleriyle ve kendileriyle ilgili kararlarda daha etkili olması, kendi ayakları üstüne durma durumlarının ve gerekliliğinin biraz daha fazla olması düşünülebilir. Kişinin kendi problemlerini kendisinin çözmesi son derece güzel bir durumdur. İnsanların özgüvenini, sorumluluğunu ve olgunluğunu artırır, olaylara bakış açısını düzenler. Fakat her şeyin yerine göre ve kararında olduğunda bir fayda sağlayacağı düşünülmelidir. Buna göre kişinin kendi gücünün de bir yere kadar etkili olduğu bilinmelidir. Bunun için de gerekli durumlarda ilgili yerlerden veya çevreden yardım alınabileceği, başvurulabileceği hem bekar hem de evli öğrenciler için akılda olması gereken bir diğer durumdur.

Tablo 4.115: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyokültürel, Sportif Etkinliklere Katılım Derecelerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sosyokültürel sportif etkinliklere katılım durumu				Total	X ²	Sd	P
		sık sık	yeterli	çok seyrek	yetersiz				
medeni_durum	Count	8	38	16	24	86			
	% within medeni_durum	9,3%	44,2%	18,6%	27,9%	100,0%			
	% of Total	7,7%	36,5%	15,4%	23,1%	82,7%			
	Count	2	4	4	8	18	3,253	3	,354
evli									

	% within	11,1%	22,2%	22,2%	44,4%	100,0%
	medeni_durum					
	% of Total	1,9%	3,8%	3,8%	7,7%	17,3%
Total	Count	10	42	20	32	104
	% within	9,6%	40,4%	19,2%	30,8%	100,0%
	medeni_durum					
	% of Total	9,6%	40,4%	19,2%	30,8%	100,0%

Tablo 4.115'deki ki-kare testinde öğrencilerin sosyokültürel ve sportif etkinliklere katılım dereceleriyle medeni durum değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunamamıştır (χ^2 : 3,253 $p>05$). Bu duruma göre sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılım derecelerini bekar öğrencilerin %9,3'ü sık sık, %44,2'si yeterli, %18,6'sı çok seyrek ve %27,9'u yetersiz olarak bildirmişlerdir. Evli öğrencilerin de %11,1'i sık sık, %22,2'si yeterli, yine %22,2'si çok seyrek ve %44,4'ü yetersiz olarak belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre bekar öğrencilerin evli öğrencilere oranla sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere daha fazla katıldığı söylenebilir. Evli öğrencilerin maddi kazanım veya harcamalarla ilgili sorumluluklarının daha fazla olabileceği durumu veya boş vakitlerinin daha az olması gibi nedenlerin bu sonucu etkilediği düşünülebilir.

Tablo 4.116: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Temel Beklentilerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Kİ-Kare Testinin Sonuçları

		Aldığımız eğitimden temel beklentiniz								Total	X ²	Sd	P
		dil konusuna ağırlık verilmesi	bize bazen ayrıcalık tanınması	iş hayatına hazırlanması	akademik hayata hazırlanması	sınav sisteminin düzenlenmesi	ders anlatımının bizlere yönelik iyileştirilmesi	diğer					
	Count	4	10	26	24	2	10	10	86	11,571	6	,072	
medeni_durum	% within medeni	4,7%	11,6%	30,2%	27,9%	2,3%	11,6%	11,6%	100,0%				
bekar													

		durum								
	% of Total	3,8%	9,6%	25,0%	23,1%	1,9%	9,6%	9,6%	82,7%	
	Count	4	2	4	4	2	2	0	18	
	% within medeni durum	22,2%	11,1%	22,2%	22,2%	11,1%	11,1%	0,0%	100,0%	
Total	evli	% of Total	3,8%	1,9%	3,8%	3,8%	1,9%	1,9%	0,0%	17,3%
		Count	8	12	30	28	4	12	10	104
		% within medeni durum	7,7%	11,5%	28,8%	26,9%	3,8%	11,5%	9,6%	100,0%
		% of Total	7,7%	11,5%	28,8%	26,9%	3,8%	11,5%	9,6%	100,0%

Tablo 4.116'daki ki-kare testinde öğrencilerin aldıkları eğitimden temel beklentileriyle medeni durum değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunmamıştır (χ^2 : 11,571 $p>05$). Buna göre bekar öğrencilerde %4,7 dil konusuna ağırlık verilmesinde, %11,6 bazı durumlarda kendilerine ayrıcalık tanınmasında, %30,2 iş hayatına hazırlamasında, %27,9 akademik hayata hazırlamasında, %2,3 sınav sisteminin düzenlenmesinde, %11,6 ders anlatımlarının kendilerine yönelik iyileştirilmesinde, yine %11,6 da diğer konularda beklenti içindedirler. Evli öğrencilerin ise %22,2'si dil konusuna ağırlık verilmesini, %11,1 bazı durumlarda kendilerine ayrıcalık tanınmasını, %22,2 iş hayatına hazırlamasını, yine %22,2 akademik hayata hazırlamasını, %11,1 sınav sisteminin düzenlenmesini ve diğer bir %11,1 de ders anlatımının kendilerine yönelik iyileştirilmesini eğitimlerinden temel olarak beklemektedirler. Evli öğrenciler arasında bu beklentiler dışında diğer bir beklentisi olan öğrenci ise bulunmamaktadır. Bu cevaplara göre dil konusuna ağırlık verilmesini ve sınav sisteminin düzenlenmesini bekleyen evli öğrencilerin oranı bekar öğrencilere oranla daha fazladır. Özellikle dil konusuna ağırlık verilmesini isteyen evli öğrenci oranı bekar öğrencilere göre açık ara fazladır. Kendilerine bazı

durumlarda ayrıcalık tanınmasını ve ders anlatımının kendilerine yönelik iyileştirilmesini isteyen öğrenci oranı iki grup arasında neredeyse aynı olacak şekilde çok yakındır. Belirtilen seçenekler dışında diğer bir beklentisi olan evli öğrenci bulunmazken bekar öğrencilerin oranı %11,6'dır. Son olarak, eğitimlerinden kendilerini iş ve akademik hayata hazırlamasını isteyen öğrenci grupları arasındaki oranlar birbirine yakın olsa da bekar öğrencilerde bu beklentilerin oranı biraz daha fazladır. Bunun nedeni, özellikle akademik bir sürece bekar öğrencilerin zaman ayırma ihtimallerinin daha yüksek olması düşünülebilir.

Tablo 4.117: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Yaşadığınız şehirden temel beklentiniz										X ²	Sd	P
		insanların anlayışlı olması	yardımsever olunması	hayat pahalılığının azaltılması	sosyokültürel sportif aktivitelerin artırılması	gençlere yönelik mekanların çoğaltılması	ulaşımın kolay olması	çevre temizliğine ,düzenlenmesine önem verilmesi	diğer	Total				
bekar	Count	24	18	14	6	4	10	2	8	86	13,284	7	,065	
	% within medenidurum	27,9%	20,9%	16,3%	7,0%	4,7%	11,6%	2,3%	9,3%	100,0%				
	% of Total	23,1%	17,3%	13,5%	5,8%	3,8%	9,6%	1,9%	7,7%	82,7%				
evli	Count	0	6	2	4	0	2	0	4	18				
	% within medenidurum	0,0%	33,3%	11,1%	22,2%	0,0%	11,1%	0,0%	22,2%	100,0%				
	% of Total	0,0%	5,8%	1,9%	3,8%	0,0%	1,9%	0,0%	3,8%	17,3%				
Total	Count	24	24	16	10	4	12	2	12	104				
	% within medenidurum	23,1%	23,1%	15,4%	9,6%	3,8%	11,5%	1,9%	11,5%	100,0%				
	% of Total	23,1%	23,1%	15,4%	9,6%	3,8%	11,5%	1,9%	11,5%	100,0%				

Tablo 4.117’deki ki-kare testinde öğrencilerin yaşadıkları şehirden temel beklentilerinin medeni duruma göre farklılık göstermediği saptanmıştır (χ^2 : 13,284 $p>05$). Buna göre bekar öğrencilerin %27,9’u insanların anlayışlı olmasını, %20,9’u yardımsever olunmasını, %16,3’ü hayat pahalılığının azaltılmasını, %7’si sosyokültürel, sportif etkinliklerin artırılmasını, %4,7’si gençlere yönelik mekanların çoğaltılmasını, %11,6’sı ulaşımın kolay olmasını, %2,3’ü çevre temizliği ve düzenlenmesine önem verilmesini, %9,3’ü de diğer konularda, yaşadıkları şehirden beklenti içindedirler. Evli öğrencilerin ise %33,3’ü yardımsever olunmasını, %22,2’si sosyokültürel ve sportif etkinliklerin artırılmasını, %22,2’si diğer seçeneğini, %11,1’i hayat pahalılığının azaltılmasını ve yine %11,1’i ulaşımın kolay olmasını yaşadığı şehirden beklemektedir. Evli

öğrenciler arasına yaşadığı şehirden temel olarak insanların anlayışlı olmasını, gençlere yönelik mekanların çoğaltılmasını ve çevre temizliği ile düzenlemesine önem verilmesini bekleyen öğrenci bulunmamaktadır.

İki grup arasındaki en büyük fark insanların anlayışlı olması beklentisidir. Böyle bir beklenti temel olarak evli öğrencilerde bulunmamaktadır. Ancak bekar öğrencilerin %27,9 ile çoğunluğunun temel beklentisi yaşadığı şehirdeki insanların anlayışlı olmasıdır. Bunun haricinde yardımsever olunması, sosyokültürel, sportif etkinliklerin artırılması ve diğer konulardaki beklentilerde evli öğrencilerin oranı daha fazladır. Gençlere yönelik mekanların çoğaltılması ve çevre temizliği ile düzenlemesi konularını yaşadığı şehirden temel olarak bekleyen evli öğrenci bulunmazken bekar öğrencilerin oranı da oldukça düşüktür. Ulaşımın kolay olmasını bekleyen evli ve bekar öğrencilerin oranı neredeyse aynı denecek kadar yakındır. Hayat pahalılığının azaltılmasını temel olarak bekleyen bekar öğrenci oranı ise az farkla da olsa daha fazladır.

Tablo 4.118: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Memnuniyet Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Eğitimden memnuniyet durumu			Total	X ²	Sd	P	
		memnunum	tam değil	memnun değilim					
Geldiğiniz ülkenin bulunduğu bölge	orta asya	Count	22	30	6	58			
		% within geldiğiniz bölge	37,9%	51,7%	10,3%	100,0%			
		% of Total	21,2%	28,8%	5,8%	55,8%			
	orta doğu	Count	14	20	0	34	15,570	8	,049
		% within geldiğiniz bölge	41,2%	58,8%	0,0%	100,0%			
		% of Total	13,5%	19,2%	0,0%	32,7%			
	avrupa	Count	2	2	0	4			
		% within geldiğiniz bölge	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%			
		% of Total	1,9%	1,9%	0,0%	3,8%			
	afrika	Count	2	0	0	2			
		% within geldiğiniz bölge	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
		% of Total	1,9%	0,0%	0,0%	1,9%			
diğer	Count	6	0	0	6				
	% within geldiğiniz bölge	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%				
	% of Total	5,8%	0,0%	0,0%	5,8%				
Total	Count	46	52	6	104				
	% within	44,2%	50,0%	5,8%	100,0%				

geldiğiniz bölge				
% of Total	44,2%	50,0%	5,8%	100,0%

Tablo 4.118’de öğrencilerin aldıkları eğitimden memnuniyet durumlarıyla geldikleri bölge değişkeni arasındaki ilişkinin öğrenilmek istendiği ki- kare testinde bu ilişki anlamlı bulunmuştur (χ^2 : 15,570 $p < 0,05$). Cevaplar incelendiğinde Orta Asyalı öğrencilerin %37,9’u memnun olduklarını, %51,7’si tam memnun olmadıklarını, %10,3’ü memnun olmadıklarını söylemişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerin %41,2’si memnun olduklarını, %58,8’i tam memnun olmadıklarını söylemişler, memnun olmadığını söyleyen öğrenci ise olmamıştır. Avrupalı öğrencilerin %50’si memnun olduklarını, diğer %50’si de tam memnun olmadıklarını söylemişler. Memnun olmadığını söyleyen Avrupalı öğrenci ise olmamıştır. Afrikalı öğrencilerin %100 ile tamamı eğitimlerinden memnun olduklarını söylemişlerdir. Aynı şekilde diğer bölgelerden gelen öğrencilerin tamamı da eğitimlerinden memnun olduklarını bildirmişlerdir.

Araştırmada yer alan yabancı uyruklu öğrencilerin büyük çoğunluğu Orta Asyalı ve Orta Doğulu öğrencilerdir. Çok daha az sayıda olan Avrupa, Afrika ve diğer bölgelere mensup öğrencilerin oransal dağılımı bu nedenle daha azdır. Buna göre sonuçlar incelendiğinde aldıkları eğitimden net bir şekilde memnun olmadıklarını belirten tek kesim Orta Asyalı öğrenciler arasında yer almaktadır. Bunun haricinde Afrikalı ve diğer bölgelerden gelen öğrencilerin tamamı eğitimlerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Oransal olarak eğitiminden memnun olan en az kesim Orta Asyalı öğrenciler olarak görülmektedir. Eğitimden tam olarak memnun olmadığını bildiren en fazla kesim az farkla Orta Doğulu öğrencilerdir. Genel olarak öğrencilerin çoğunluğu eğitimlerinden tam olarak memnun olmadıklarını belirtse de, memnun olan öğrencilerin oranı da ikinci çoğunluğu oluşturmuş ve aradaki farkı azaltmıştır.

Tablo 4.119: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Eğitimlerinde En Çok Zorlandıkları Konuların Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Eğitimde en çok zorlandığınız konu							Total			
		Türkçe öğrenme	eğitim sistemindeki farklılık	öğrencilerle iletişim	öğretim elemanlarıyla iletişim	derse konsantr olma	ders kitaplarını okuma	ders konularını anlama	X ²	Sd	P	
Count		14	12	8	4	6	6	8	58	38,725	24	,029
Geldiğiniz bölge	% within geldiğiniz bölge	24,1%	20,7%	13,8%	6,9%	10,3%	10,3%	13,8%	100,0%			
	Count	10	8	0	6	2	2	6	34			
	% within geldiğiniz bölge	29,4%	23,5%	0,0%	17,6%	5,9%	5,9%	17,6%	100,0%			
	Count	0	0	2	0	0	0	2	4			
	% within geldiğiniz bölge	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%			
	Count	0	0	2	0	0	0	2	4			
	% within geldiğiniz bölge	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%			
	Count	0	0	2	0	0	0	2	4			

	bölge								
	Count	2	0	0	0	0	0	0	2
	% within geldiğiniz bölge	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	afrika								
	Count	0	4	0	2	0	0	0	6
	% within geldiğiniz bölge	0,0%	66,7%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	diğer								
Total	Count	26	24	10	12	8	8	16	104
	% within geldiğiniz bölge	25,0%	23,1%	9,6%	11,5%	7,7%	7,7%	15,4%	100,0%

Tablo 4.119'daki ki-kare testinde yabancı uyruklu öğrencilerin aldıkları eğitimde en çok zorlandıkları konular ile geldikleri bölge değişkeni arasında anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunmuştur (χ^2 : 38,725 $p < 0,05$). Buna göre Orta Asyalı öğrencilerin %24,1'i Türkçe öğrenmede, %20,7'si eğitim sistemindeki farklılıkta, %13,8'i öğrencilerle iletişimde, %6,9'u öğretim elemanlarıyla iletişimde, %10,3'ü derse konsantre olmada, yine %10,3'ü ders kitaplarını okumada, %13,8'i de ders konularını anlamada zorlanmaktadırlar. Orta Doğulu öğrencilerin %29,4'ü Türkçe öğrenmede, %23,5'i eğitim sistemindeki farklılıkta, %17,6'sı öğretim elemanlarıyla iletişimde, %17,6'sı ders konularını anlamada, %5,9'u derse yoğunlaşmada, %5,9'u da ders kitaplarını okumada zorlanmaktadırlar. Öğrencilerle iletişimde zorluk yaşayan Orta Doğulu öğrenci ise bulunmamaktadır. Avrupalı öğrencilerin %50'si öğrencilerle iletişimde, diğer %50'si de ders konularını anlamada zorluk yaşarken, Afrikalı öğrencilerin %100'ü Türkçe öğrenmede zorluk yaşamaktadırlar. Diğer bölgelerden gelen %66,7 eğitim sistemindeki farklılıkta, %33,3'ü de öğretim elemanlarıyla iletişimde zorluk yaşamaktadırlar.

Sonuçlara göre öğrencilerin büyük çoğunluğu Türkçe öğrenmede zorluk yaşamaktadırlar. Öğrencilerin eğitimlerinde ikinci en çok zorlandıkları konu ise eğitim sistemindeki farklılıktır. Öğrencilerle iletişimde zorluk yaşayan kesimler

sadece Orta Asyalı ve Avrupalı öğrenciler içerisinde yer almaktadır. Öğretim elemanlarıyla iletişimde zorluk yaşayan öğrenciler daha fazla olmakla birlikte, bu kesimler Orta Asya, Orta Doğu ve diğer bölgeler içerisinde yer alan kesimlerdir. Derse konsantre olma ve ders kitaplarını okuma konusunda zorluk yaşayan öğrenciler de sadece Orta Asya ve Orta Doğu bölgelerine mensup öğrencilerdir. Orta Asyalı öğrencilerin oransal olarak bu iki konuda daha fazla zorlandığı görülmektedir. Son olarak ders konularını anlamada zorluk yaşayan Afrikalı ve diğer bölgelere mensup öğrenci bulunmazken, Orta Asyalı, Orta Doğulu ve Avrupalı öğrenciler içerisinde bu konuda zorluk yaşayan bir kesim mutlaka bulunmaktadır.

Tablo 4.120: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sağlık Sorunlarında Tedavi İmkânı Bulma Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Tedavi imkanı				Total	X ²	Sd	P	
		sağlık sorunu m olmadı	tedavi imkanı bulamıyorum	bizimle kimse ilgilenmiyor	bu konuda bir sorun yaşamıyorum					
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	26	6	2	24	58	25,027	12	,015
		% within geldiğiniz bölge	44,8%	10,3%	3,4%	41,4%	100,0%			
	orta doğu	Count	14	0	2	18	34			
		% within geldiğiniz bölge	41,2%	0,0%	5,9%	52,9%	100,0%			
	avrupa	Count	2	0	2	0	4			
		% within geldiğiniz bölge	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%			
	afrika	Count	2	0	0	0	2			
		% within geldiğiniz bölge	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
	diğer	Count	2	0	0	4	6			
		% within geldiğiniz bölge	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%	100,0%			
	Total	Count	46	6	6	46	104			
		% within geldiğiniz bölge	44,2%	5,8%	5,8%	44,2%	100,0%			

Tablo 4.120’de yapılan ki-kare testinde öğrencilerin sağlık sorunlarında yeterli tedavi imkanı bulup bulamama durumlarıyla geldikleri bölge değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunmuştur (χ^2 : 25,027 $p < 0,05$). Sonuçlarda Orta Asyalı öğrencilerin %44,8’i sağlık sorunları olmadığını, %10,3’ü tedavi imkanı bulamadıklarını, %3,4’ü kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini, %41,4’ü de bu konuda bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerin %41,2’si sağlık sorunları olmadığını, %52,9’u bu konuda bir sorun yaşamadıklarını, %5,9’u kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini belirtirken, tedavi imkanı bulamadığını belirten öğrenci olmamıştır. Avrupalı öğrencilerin %50’si sağlık sorunlarının olmadığını, diğer %50’si de kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini söylemişlerdir. Afrikalı öğrencilerin tamamı sağlık sorunu yaşamadığını, diğer bölgelerin öğrencilerinin %66,7’si bu konuda bir sorun yaşamadıklarını, %33,3’ü de sağlık sorunlarının olmadığını belirtmişlerdir. Buna göre diğer bölgelerin ve Afrika’nın öğrencileri arasında bu konuda olumsuz bir durum yaşayan öğrenci bulunmamaktadır. Avrupalı öğrencilerin yarısı bir sağlık sorunu yaşamazken diğer yarısı kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini düşünmektedir. Orta Asyalı ve Orta Doğulu öğrencilerin çok büyük bir kısmı da bu konuda olumsuz bir görüş belirtmezken, Orta Asyalı öğrencilerin %10,3’ü tedavi imkanı bulamadıklarını, %3,4’ü de kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini söylemişlerdir. Orta Doğulu öğrenciler arasında ise sadece %5,9’luk bir kesim kimsenin kendileriyle ilgilenmediğini belirterek olumsuz bir görüş bildirmişlerdir.

Eğitim amaçlı Türkiye’ye gelen öğrencilerin önemli derecede büyük bir kısmı burs imkanları tanınarak gelmektedirler. Zaten öğrencilerin eğitim için Türkiye’yi tercihlerinde en önemli nedenlerinden biri de burs imkanlarıdır. Bununla birlikte yabancı öğrencilerin büyük bir çoğunluğuna üniversite yurtlarında kalma imkanları tanınarak en önemli sorunlardan biri olan barınma sorunları da çözüme kavuşturulmaktadır. Özellikle Suriyeli öğrencilerin devlet kontenjanlarıyla sınavsız yerleştirmeye tabi tutulduğu da yabancı uyruklu öğrencilere tanınan önemli desteklerden biri olarak bilinmektedir. Bunun gibi önemli birçok destek ve imkan tanınan yabancı uyruklu öğrencilerin, en önemli kurumlardan biri olan sağlık kurumunda da sorun yaşamalarının önüne geçecek

desteğin ve imkanların önemli ölçüde sağlandığı, verilen yanıtlarda görülmüştür. Gelen öğrencilerin sosyal güvencelerini, en önemli konularda yaşayabilecekleri sorunların önüne geçme imkanlarını sağlamak, hem devletin hem de üniversitelerin bu konudaki en önemli görevleridir.

Cevaplara tekrar bakılacak olursa, henüz herhangi bir sağlık sorunu yaşamamış öğrenci sayısının, bu konuda bir sorun yaşamayan öğrenci sayısı ile eşit seviyede yüksek olduğu görülmektedir. Haliyle bu cevabı veren öğrencilerin bir sağlık kuruluşuna henüz başvurmadığı anlaşılmaktadır. Bu öğrencilerin olası bir durumda, bir sağlık kuruluşuna başvurmaları sonucunda yaşanabilecek durumların henüz bilinmemesi de göz önünde bulundurulması gereken bir diğer konudur. Lakin sorun yaşamayan öğrenci kesiminin yüksek olması, böyle bir durumda sorun yaşamayacak öğrenci sayısının da çok olabileceğine dair bir öngörü sağlamaktadır.

Tablo 4.121: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'taki İnsanların Kendilerine Karşı Tutumlarını Nasıl Bulduklarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'taki insanların tutumları					Total	X ²	Sd	P	
		sami mi	Yardı m sever	ilgisiz	mesafe li	soğu k					
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	12	18	10	8	10	58	52,208	16	,000
		% within geldiğiniz bölge	20,7 %	31,0%	17,2%	13,8%	17,2 %	100,0 %			
		Count	12	10	0	10	2	34			
		% within geldiğiniz bölge	35,3 %	29,4%	0,0%	29,4%	5,9 %	100,0 %			
		Count	4	0	0	0	0	4			
		% within geldiğiniz bölge	100,0 %	0,0%	0,0%	0,0%	0,0 %	100,0 %			
		Count	0	0	0	0	2	2			
		% within geldiğiniz bölge									
	afri ka	Count									

	% within geldiğiniz bölge	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100, 0%	100,0 %
	Count	0	2	4	0	0	6
	% within geldiğiniz bölge	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0 %	100,0 %
Total	Count	28	30	14	18	14	104
	% within geldiğiniz bölge	26,9 %	28,8%	13,5%	17,3%	13,5 %	100,0 %

Tablo 4.121'deki ki-kare testinde öğrencilerin Sivas'taki insanların kendilerine karşı tutumlarını nasıl bulduklarıyla geldikleri bölge arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur (χ^2 : 52,208 $p < 0,05$). Buna göre Orta Asyalı öğrencilerin %20,7'si Sivas halkını samimi, %31'i yardımsever, %17,2'si ilgisiz, %17,2'si soğuk, %13,8'i de mesafeli bulmaktadırlar. Orta Doğulu öğrencilerin %35,3'ü samimi, %29,4'ü yardımsever, yine %29,4 oranı mesafeli, %5,9'u soğuk bulurken, ilgisiz bulan öğrenci olmamıştır. Afrikalı öğrencilerin tamamı ise Sivas halkını soğuk bulmaktadırlar. Diğer bölgelerin öğrencilerinin ise %66,7'si ilgisiz bulurlarken %33,3'ü de yardımsever bulmaktadırlar. Cumhuriyet Üniversitesi'nde yer alan Avrupalı öğrencilerin tamamının Türk kökenli olduğu bilinmektedir. Buna göre Avrupalı öğrencilerin tamamının Sivas halkını samimi bulması normal bir sonuçtur.

Orta Doğu ve Orta Asya bölgeleri ülkemize yakın bölgeler olmaları nedeniyle hem kültürel olarak hem de insan ilişkilerinde bizlerle bazı benzerlikler taşımaktadırlar. Öncelikle Türklerin köken olarak Orta Asya'ya dayanması bu benzerlikleri normalleştirmektedir. Bu yüzden Orta Asya ve Orta Doğu bölgelerinin çoğu öğrencisi Sivas halkını samimi ve yardımsever olarak görürken, bu sonuca yakın bir oranın da ilgisiz, mesafeli ve soğuk bulması düşünülmesi gereken bir durumdur. Özellikle Orta Asyalı öğrencilerin Sivas halkının tutumunu Orta Doğulu öğrencilere oranla daha olumsuz bulması üzerinde durulması gereken bir konudur. Afrikalı öğrenci sayısı son derece az olmasına rağmen

tamamının Sivas halkını kendilerine karşı soğuk bulması ilk etapta akla Türkiye tarihinde hiçbir zaman görülmemiş ırkçılık kuşkusunu getirse de gerek Türkiye gerekse Sivas genelinin tarihinde deri rengine dayalı bir ayrıştırma görülmemesi bir nebze de olsa kafaları rahatlatmaktadır. Genel itibariyle misafirperver ve sıcakkanlı yapısıyla bilinen Anadolu şehirlerine karşı misafir öğrencilerin çoğunun olmasa da dikkate alınacak bir oranının bu niteliklerin tersinde tutumlar bulması, kültürel veya gelenekler açısından bazı erozyonlara uğrandığını düşündürmektedir.

Tablo 4.122: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Toplumsal Çevreyi Benimserken Zorluk Yaşama Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Toplumsal çevreyi benimsemekte zorluk yaşıyor musunuz?			Total	X ²	Sd	P	
		evet	zaman zaman	hayır					
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	4	36	18	58	4,883	8	,770
		% within geldiğiniz bölge	6,9%	62,1%	31,0%	100,0%			
	orta doğu	Count	0	22	12	34			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	64,7%	35,3%	100,0%			
	avrupa	Count	0	2	2	4			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	50,0%	50,0%	100,0%			
	afrika	Count	0	2	0	2			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%			
	diğer	Count	0	4	2	6			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	66,7%	33,3%	100,0%			
Total	Count	4	66	34	104				

% within geldiğiniz bölge	3,8%	63,5%	32,7 %	100,0%
---------------------------------	------	-------	-----------	--------

---

Tablo 4.122'deki ki-kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin toplumsal çevreyi benimserken zorluk yaşama durumlarıyla geldikleri bölge arasındaki istatistiksel ilişkinin anlamlı olmadığı saptanmıştır (χ^2 : 4,883 $p>05$). Buna göre “toplumsal çevreyi benimsemekte zorluk yaşıyor musunuz?” sorusuna Orta Asyalı öğrencilerin %62,1'i zaman zaman, %31'i hayır, %6,9'u da evet cevaplarını, Orta Doğulu öğrencilerin %64,7'si zaman zaman, %35,3'ü de hayır cevaplarını vermişlerdir. Orta Doğulu öğrenciler arasından evet cevabı çıkmazken Avrupalı öğrencilerin yarısı zaman zaman, diğer yarısı da hayır cevabını vermişlerdir. Afrikalı öğrencilerin tamamı zaman zaman, diğer bölgelerin öğrencilerinin de %66,7'si zaman zaman, %33,3'ü de hayır cevaplarını vermişlerdir. Öğrencilerin neredeyse tamamı toplumsal çevreyi benimserken zaman zaman zorluk yaşadığını veya hiç yaşamadığını vurgularken, sadece Orta Asyalı öğrencilerin içerisindeki küçük bir kesim net olarak sürekli bir zorluk yaşadığını belirtmişlerdir.

Tablo 4.123: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye veya Sivas Gündemini Takip Etme Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye veya Sivas gündemini takip eder misiniz?			Total	X ²	Sd	P	
		evet	bazen	hayır					
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	18	24	16	58	8,348	8	,400
		% within geldiğiniz bölge	31,0%	41,4%	27,6%	100,0%			
	orta doğu	Count	10	16	8	34			
		% within geldiğiniz bölge	29,4%	47,1%	23,5%	100,0%			
	avrupa	Count	2	2	0	4			
		% within geldiğiniz bölge	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%			
	afrika	Count	0	2	0	2			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%			
	diğer	Count	4	2	0	6			
		% within geldiğiniz bölge	66,7%	33,3%	0,0%	100,0%			
	Total	Count	34	46	24	104			
		% within geldiğiniz bölge	32,7%	44,2%	23,1%	100,0%			

Öğrencilerin Sivas veya Türkiye gündemini takip durumlarıyla geldikleri bölge değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki durumunu öğrenmek için yapılan i-kare testine göre bu istatistiksel ilişki anlamlı bulunmamıştır (χ^2 : 8,348 $p>05$). “Türkiye veya Sivas gündemini takip ediyor musunuz?” sorusuna Orta Asyalı öğrencilerin %31’i evet, %41,4’ü bazen, %27,6’sı hayır demişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerin %29,4’ü evet, %47,1’i bazen, %23,5’i hayır demişlerdir. Avrupalı öğrencilerin %50’si evet, %50’si hayır, Afrikalı öğrencilerin %100’ü bazen, diğer bölgelerin öğrencilerinin ise %33,3’ü bazen, %66,7’si evet diyerek soruyu cevaplamışlardır.

Oransal olarak gündemi takip eden en fazla kesim diğer bölge öğrencileridir. Diğer bölgelerin öğrencileriyle birlikte Avrupalı ve Afrikalı öğrencilerden de gündemi hiç takip etmeyen öğrenci bulunmamaktadır. Ancak Orta Asya ve Orta Doğulu öğrencilerin %20’nin üzerindeki kesimleri gündemi hiçbir şekilde takip etmediklerini belirtmişlerdir. Orta Asya ve Orta Doğu ile yakın bir coğrafyaya sahip olan Türkiye, bu bölgelerdeki olaylardan da etkilenmektedir. Özellikle Orta Doğu’da yaşanan olaylar ülkemizi de etkilemekte ve gündemimizde sık sık yer almaktadır. Bu nedenle bu bölge öğrencilerinin Türkiye gündemini takip etmeleri hem kendi ülkeleri adına bilgiler almaları için hem de ülkelerindeki gelişmelerin başka bölgelere nasıl yansıdığını ve nasıl etkilediğini öğrenmek için iyi bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle özellikle bu bölgelere mensup öğrencilerin Türkiye gündemini takip etmeleri gerekmektedir.

Genel olarak öğrencilerin çoğu sürekli olmasa da bazen gündemi takip ettiklerini bildirmişlerdir. İkinci çoğunluk ise sürekli olarak gündemi takip ettiklerini bildirmişlerdir. Üniversite çağındaki bütün yerli ve yabancı öğrencilerin başta yaşadıkları ülke ve şehirle ilgili gündemi sürekli bir şekilde takip etmeleri önemli ve istenen bir durumdur.

Tablo 4.124: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İmkanları Dahilinde Bundan Sonraki Yaşamlarını Sivas'ta Geçirmek İsteme Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ta kalmak ister misiniz?			Total	X ²	Sd	P	
		evet	hayır	fikrim yok					
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	6	30	22	58			
		% within geldiğiniz bölge	10,3%	51,7%	37,9%	100,0%			
	orta doğu	Count	8	10	16	34			
		% within geldiğiniz bölge	23,5%	29,4%	47,1%	100,0%	14,889	8	,061
	avrupa	Count	2	0	2	4			
		% within geldiğiniz bölge	50,0%	0,0%	50,0%	100,0%			
	afrika	Count	0	2	0	2			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%			
	diğer	Count	0	2	4	6			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	33,3%	66,7%	100,0%			
Total	Count	16	44	44	104				
	% within geldiğiniz bölge	15,4%	42,3%	42,3%	100,0%				

Tablo 4.124'deki ki-kare testinde öğrencilerin bundan sonraki yaşamlarını Sivas'ta geçirmeyi isteyip istememe durumlarıyla geldikleri bölge arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunmamıştır (χ^2 : 14,889 $p>05$). Öğrencilere imkanları olsa bundan sonraki yaşamlarına Sivas'ta devam etmeyi isteyip istemeyecekleri sorulduğunda Orta Asyalı öğrencilerin %10,3'ü evet, %51,7'si hayır, %37,9'u fikrim yok cevaplarını vermişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerin de %23,5'i evet, %29,4'ü hayır, %47,1'i fikrim yok cevaplarını vermişlerdir. Afrikalı öğrencilerin %100'ü hayır, Avrupalı öğrencilerin %50'si evet, %50'si hayır ve diğer bölgelerin öğrencilerinin %33,3'ü hayır, %66,7'si de fikrim yok demişlerdir.

Sonuçlarda, bundan sonraki yaşamına Sivas'ta devam etmek isteyen Afrika bölgesi ve diğer bölgelere ait öğrenci bulunmamaktadır. Orta Asya ve Orta Doğulu öğrencilerin de kendi içlerindeki oransal dağılımda en az orana denk gelen kesimleri Sivas'ta kalmak istediklerini belirtmişlerdir. Az sayıdaki Avrupalı öğrencilerin yarısı Sivas'ta kalmak istemektedir. Avrupalı öğrencilerden net bir şekilde kalmak istemediğini belirten öğrenci bulunmazken, %51,7 ile kalmak istemeyen en fazla kesim Orta Asyalı öğrencilerdir. Ayrıca Afrikalı öğrencilerin her ikisi de Sivas'ta kalmayı düşünmemektedirler. Diğer bölgelerin öğrencilerinin çoğunluğu bu konuda bir fikre sahip değilken Orta Doğulu öğrencilerin de çoğunluğu bir fikirleri olmadığını vurgulamışlardır. Genel olarak öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ya hayatını Sivas'ta devam ettirmek istemediklerini ya da bu konuda bir düşünceleri olmadığını söylemişlerdir.

Tablo 4.125: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'a Uyum Sağlama Süreçlerinin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'a uyum sağlarken;				Total	X ²	Sd	P	
		çok zorlandım	zorlandım	az zorlandım	hiç zorlanmadım					
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	12	10	28	8	58	27,113	12	,007
	% within geldiğiniz bölge	20,7%	17,2%	48,3%	13,8%	100,0%				
	orta doğu	Count	2	12	20	0	34	100,0%		
	% within geldiğiniz bölge	5,9%	35,3%	58,8%	0,0%	100,0%				
	avrupa	Count	2	0	2	0	4	100,0%		
	% within geldiğiniz bölge	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%				
	afrika	Count	0	2	0	0	2	100,0%		
	% within geldiğiniz bölge	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%				
	diğer	Count	0	4	2	0	6	100,0%		
	% within geldiğiniz bölge	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%	100,0%				
	Total	Count	16	28	52	8	104	100,0%		
	% within geldiğiniz bölge	15,4%	26,9%	50,0%	7,7%	100,0%				

Tablo 4.125'te öğrencilerin Sivas'a uyum sağlarken zorlanma dereceleriyle geldikleri bölge arasındaki ilişki, yapılan ki-kare testinde anlamlı bulunmuştur (χ^2 : 27,113 $p < 0,05$). Buna göre Orta Asyalı öğrencilerin %20,7'si Sivas'a uyum sağlarken çok zorlandıklarını, %17,2'si zorlandıklarını, %48,3'ü az zorlandıklarını, %13,8'i de hiç zorlanmadıklarını söylemişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerin %5,9'u çok zorlandıklarını, %35,3'ü zorlandıklarını, %58,8'i de az zorlandıklarını söylemişlerdir. Bu grupta hiç zorlanmadığını belirten öğrenci ise yoktur. Avrupalı öğrencilerin %50'si çok zorlandıklarını, diğer %50'si de az zorlandıklarını söylemişlerdir. Afrikalı öğrencilerin tamamı zorlandıklarını, diğer bölgelerin öğrencilerinin de %66,7'si zorlandıklarını, %33,3'ü de az zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Orta Asyalı ve Orta Doğulu öğrencilerin büyük çoğunluğu, Avrupalı öğrencilerin de yarısı, az zorlandıklarını belirtmişlerdir. Hiç zorlanmadığını belirten tek kesim Orta Asyalı öğrenciler içerisinde yer almıştır. Afrikalı öğrencilerin tamamı ve diğer bölge öğrencilerinin de büyük çoğunluğu zorlandıklarını söylerken çok zorlandığını söyleyen en fazla oran Avrupalı ve Orta Asyalı öğrenciler içerisinde yer almıştır. Avrupalı öğrencilerin yarısı, Orta Asyalı öğrencilerin de %20,7'si çok zorlandıklarını belirtmişlerdir. Afrika ve diğer bölge öğrencileri arasında ise çok zorlandığını belirten öğrenci bulunmamıştır.

Genel olarak bakıldığında Sivas'a uyum sağlarken en az zorlanan kesimin Avrupalı öğrencilerin yarısıyla birlikte Orta Asyalı ve Orta Doğulu öğrencilerin çoğunluğu olduğu görülmektedir. Daha önce de söylendiği gibi Orta Asya ve Orta Doğu bölgesi Türkiye'ye coğrafi olarak yakın yerler olmasıyla birlikte bazı tanıdık gelen durumlar, bu bölgelerin öğrencilerinin uyum süreçlerini kolaylaştırmış olabilmektedir. Avrupalı öğrencilerin de Türk kökenli olduğu bilindiğine göre bu sonuç beklenen bir sonuçtur.

Tablo 4.126: Yabancı Uyruklu Öğrencilere Göre Sivas'ta Buldukları En Olumlu Yönlerin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ın en olumlu yanı							Total				
		ucuzluk	ulaşım kolaylığı	güvenlik	sakinlik	konukseverlik	sosyal imkanlar	diğer		X ²	Sd	P	
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	2	14	4	16	4	6	12	58			
		% within	3,4%	24,1%	6,9%	27,6%	6,9%	10,3%	20,7%	100,0%			
	orta doğu	Count	2	2	2	22	6	0	0	34			
		% within	5,9%	5,9%	5,9%	64,7%	17,6%	0,0%	0,0%	100,0%			
	avrupa	Count	2	2	0	0	0	0	0	4	86,281	24	,000
		% within	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
	afrika	Count	0	0	2	0	0	0	0	2			
		% within	0,0%	0,0%	100,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
	diğer	Count	0	0	0	0	2	0	4	6			

	% within	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	66,7%	100,0%
	geldiğiniz bölge								
Total	Count	6	18	8	38	12	6	16	104
	% within	5,8%	17,3%	7,7%	36,5%	11,5%	5,8%	15,4%	100,0%
	geldiğiniz bölge								

Tablo 4.126'daki ki-kare testinde Sivas'ın en olumlu bulunan yanlarıyla öğrencilerin geldikleri bölge değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunmuştur (χ^2 : 86,281 $p < 0,05$). Sivas'ın en olumlu yanını Orta Asyalı öğrencilerin %3,4'ü ucuzluk, %24,1'i ulaşım kolaylığı, %6,9'u asayiş-güvenlik, %27,6'sı sakinlik, %6,9'u konukseverlik, %10,3'ü sosyal imkanlar, %20,7'si de diğer konular olarak görmekteyiz. Orta Doğulu öğrencilerin %5,9'u ucuzluk, yine %5,9'u ulaşım kolaylığı ve diğer bir %5,9'u da güvenlik, %64,7'si sakinlik, %17,6'sı konukseverlik konularını Sivas'ta buldukları en olumlu yan olarak belirtmişlerdir. Sosyal imkanlar ve diğer seçeneklerini en olumlu yan olarak gören Orta Doğulu öğrenci bulunmamaktadır. Aynı soruya Avrupalı öğrencilerin %50'si ucuzluk, %50'si ulaşım kolaylığı, Afrikalı öğrencilerin %100'ü güvenlik, diğer bölge öğrencilerinin de %66,7'si diğer, %33,3'ü konukseverlik cevaplarını vermişlerdir.

Cevaplara göre Sivas'ın en olumlu yanının ucuzluk olduğunu düşünen kesim sosyal imkanların en olumlu yan olduğunu düşünen kesimle birlikte en az oranı oluşturmaktadırlar. Avrupalı öğrencilerin yarısı Sivas'ın ucuz olduğunu düşünürlerken, Orta Asyalı ve Orta Doğulu öğrencilerin sadece çok az bir kesimi böyle bir düşünceye sahiptir. Zaten buraya kadar ki benzer sorularda ve tablolarda öğrencilerin Sivas'ı ucuz ve sosyal imkanları fazla bir şehir olarak çok fazla görmedikleri bilinmektedir.

Sivas'ın, ulaşım kolaylığının en olumlu tarafı olduğunu düşünen en fazla kesim, Avrupalı öğrencilerin diğer yarısıyla Orta Asyalı öğrencilerin ikinci çoğunluğudur. Sivas çok büyük ve kalabalık bir şehir olmadığı için metropollerde ve büyük şehirlerde yaşanan ulaşım sıkıntılarının burada pek görülmemesi doğal bir durumdur.

Sivas'ın sakinliğini en olumlu yanı olarak gören öğrenci grupları, Orta Doğulu öğrencilerin büyük çoğunluğuyla birlikte Orta Asyalı öğrencilerin de çoğunluğudur. Avrupalı ve Afrikalı öğrenciler haricinde Sivas'ın en olumlu yanının konukseverlik olduğunu düşünen bir kesim her öğrenci grubunda mutlaka bulunmaktadır. Ancak elbette ki bir Anadolu şehrine göre konuksever olarak görülme oranının daha düşük kaldığı da dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

Afrikalı öğrencilerin tamamı Sivas'ın en olumlu yanının güvenlik olduğunu söylemişler, bununla birlikte Orta Asyalı ve Orta Doğulu öğrencilerin oldukça az bir kesimi de güvenlik cevabını vermişlerdir. Orta Doğuda yaşanan birçok güvenlik probleminden dolayı Türkiye'ye gelen Orta Doğulu gençler arasından sadece iki kişi Sivas'ın en olumlu yanının güvenlik olduğunu düşünmektedir. Sivas'ı ülkelere göre daha güvensiz bir yer olarak görmeleri ise pek ihtimal dahilinde bir düşünce değildir. Sivas'ın en olumlu yanının güvenlik olduğunu düşünmeyen Orta Doğulu öğrencilerin çoğunluğu, burayı sakin bir şehir olarak görmektedirler. Bu da hemen hemen güvenliğe yakın bir cevap olduğu için, Orta Doğulu öğrencilerin bu kararı olumlu karşılanmalıdır.

Tablo 4.127: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sivas'ta Buldukları En Olumsuz Yönlerin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sivas'ın en olumsuz yanı					Total	X ²	Sd	P
		pahalılık	trafik	gürültü	çevre- hava kirliliği	diğer				
Geldiğiniz bölge	Count	16	2	2	18	20	58	31,573	16	,011
	% within geldiğiniz bölge	27,6%	3,4%	3,4%	31,0%	34,5%	100,0%			
orta	Count	14	6	0	4	10	34			

	% within	41,2%	17,6%	0,0%	11,8%	29,4%	100,0%
	geldiğiniz						
	bölge						
	Count	2	0	0	0	2	4
	% within	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%
	geldiğiniz						
avrupa	bölge						
	Count	0	0	0	2	0	2
	% within	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
	geldiğiniz						
afrika	bölge						
	Count	0	0	0	0	6	6
	% within	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
	geldiğiniz						
diğer	bölge						
Total	Count	32	8	2	24	38	104
	% within	30,8%	7,7%	1,9%	23,1%	36,5%	100,0%
	geldiğiniz						
	bölge						

Tablo 4.127'deki ki-kare testinde öğrencilerin Sivas'ta buldukları en olumsuz yanlarla geldikleri bölge değişkeni arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (χ^2 : 31,573 $p < 0,05$). Cevaplarda Sivas'ın en olumsuz yanına Orta Asyalı öğrencilerin %27,6'sı pahalılık, %3,4'ü trafik, yine %3,4'ü gürültü, %31'i çevre-hava kirliliği ve %34,5'i diğer cevaplarını vermişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerin %41,2'si pahalılık, %17,6'sı trafik, %11,8'i çevre-hava kirliliği ve %29,4'ü diğer cevaplarını vermişler, gürültü cevabını veren Orta Doğulu öğrenci ise olmamıştır. Avrupalı öğrencilerin %50'si pahalılık, %50'si diğer, Afrikalı öğrencilerin %100'ü çevre-hava kirliliği, diğer bölge öğrencilerinin de %100'ü diğer cevaplarını vererek fikirlerini belirtmişlerdir.

Öğrenciler genel olarak Sivas'ta pahalılık ve "diğer" konularda olumsuzluklar yaşamaktadırlar. Sivas'ın gürültü yönünden olumsuz bir şehir olduğunu düşünen tek kesim, Orta Asyalı öğrenciler içerisindeki sadece %3,4'lük bir kesimdir. Sivas'ın en büyük olumsuzluğunun trafikte yaşandığını düşünen en fazla kesim Orta Doğulu öğrenciler içerisinde. Onun haricinde Orta Asyalı öğrencilerin de sadece %3,4'lük bir kısmı öyle bir düşünce içindedir. Öğrencilerin çoğunlukla diğer cevabını vermeleri, daha önce de bahsedildiği gibi ağırlıklı olarak soğuk hava şartlarıyla ilgili bir sonuçtur. Bunun dışında pahalılık konusu önceki bazı soruların tablolarında da görüldüğü gibi öğrencilerin sıkça rahatsızlığını dile getirdiği bir konudur. Bu konulardaki sonuçlar beklenebilecek sonuçlar, asıl sorun çevre ve hava kirliliği oranlarının beklenenden yüksek olmasıdır. Sanayi şehri olmayan, göç almak yerine tam tersi göç vererek nüfusu azalan, henüz büyük şehir statüsünde de olmayan Sivas'ın çevre ve hava kirliliği konusunda olumsuzluk yaşadığının %23,1 oranında düşünülmesi, öğrencilerde böyle bir izlenim yaratması, dikkate alınması gereken bir sonuçtur.

Tablo 4.128: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Hakkındaki Düşüncelerinin Geldikten Sonra Değişme Durumunun Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

Türkiye hakkındaki düşünceleriniz geldikten sonra değişti mi?			
evet	evet	hayır	hayır
olumlu	olumsu	düşüncem	düşüncem her
yönde	z yönde	her iki	iki dönemde
oldu	oldu	dönemde de	de olumlu oldu
		olumsuzdu	

		Total	X ²	Sd	P				
Geldiğiniz bölge	Count	30	4	2	22	58	43,606	12	,000
	% within geldiğiniz bölge	51,7%	6,9%	3,4%	37,9%	100,0%			
	Count	16	12	2	4	34			
	% within geldiğiniz bölge	47,1%	35,3%	5,9%	11,8%	100,0%			
	Count	0	2	2	0	4			
	% within geldiğiniz bölge	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%			
	Count	0	0	0	2	2			
	% within geldiğiniz bölge	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%			
	Count	2	0	0	4	6			
	% within geldiğiniz bölge	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%	100,0%			
Total	Count	48	18	6	32	104			
	% within geldiğiniz bölge	46,2%	17,3%	5,8%	30,8%	100,0%			

Tablo 4.128'deki ki-kare testi sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşüncelerinin geldikten sonra değişip değişmeme durumuyla geldikleri bölge değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki anlamlıdır (χ^2 : 43,606 $p < 0,05$). Buna göre Orta Asyalı öğrencilerin %51,7'sinin Türkiye hakkındaki düşünceleri geldikten sonra olumlu yönde değişmiş, %6,9'unun da olumsuz yönde değişmiştir. %3,4'ünün düşüncesi gelmeden önce de geldikten sonra da olumsuzdur. %37,9'unun düşüncesi ise her iki dönemde de olumludur. Orta Doğulu öğrencilerin %47,1'nin düşünceleri olumlu yönde değişmiş, %35,3'ünün düşünceleri olumsuz yönde değişmiş, %5,9'u her iki dönemde de olumsuz düşünceler taşıdıklarını söylerken %11,8'i her iki dönemde de olumlu düşünceler beslemektedirler. Avrupalı öğrencilerin yarısı

düşüncelerinin olumsuz yönde değiştiğini, diğer yarısı da iki dönemde de olumsuz düşündüklerini belirtmişlerdir. Afrikalı öğrencilerin tamamı iki dönemde de olumlu düşündüklerini, diğer bölge öğrencilerinin %66,7'si iki dönemde de olumlu düşündüklerini, %33,3'ü de düşüncelerinin geldikten sonra olumlu yönde değiştiğini söylemişlerdir.

Öğrencilerin çoğunun düşüncesi ya geldikten sonra olumlu yönde değişmiş ya da zaten iki dönemde de olumlu olmuştur. Afrikalı ve diğer bölgelerin öğrencileri arasında Türkiye hakkında sürekli olumsuz düşünen veya geldikten sonra olumsuz yönde fikir değiştiren öğrenci bulunmamaktadır. Ama Avrupalı öğrencilerin tamamı Türkiye hakkında olumsuz görüşler bildirmişlerdir. Avrupalı öğrencilerin tamamının Türk kökenli olmasına rağmen Türkiye hakkında tamamen olumsuz görüş bildirmeleri önemli bir konudur. Bu da kökenleri ne olursa olsun insanların doğup büyüdüğü yerlere göre şekillendiklerini ve o bölgeleri daha çok kabul ettiklerini göstermektedir. Tabii burada Avrupalı öğrencileri tamamen suçlamak haksız bir izlenim yaratabilir. İnsanlar yetiştikleri, alıştıkları ortamdaki ve koşullardan farklı bir yeri neresi olursa olsun kabul etmek ve oradaki koşullar hakkında olumlu düşünmek zorunda değillerdir. Kaldı ki kendi ülkesinde doğup büyüyen, köken olarak da yaşam tarzı ve kültür olarak da oraya bağlı olan kişilerin bile, ülkelerindeki her şey hakkında olumlu düşünceleri neredeyse imkansızdır. Hatta böyle durumlarda ülkelerindeki olumsuzlukları görüp bu konuda düzenlemeye katkı sağlayacak düşüncelerini dile getirmek faydalı bir hareket olarak algılanmalıdır.

Türkiye hakkında olumlu olan düşünceleri geldikten sonra olumsuzlaşan en fazla kesim Avrupalı öğrencilerin yarısıyla birlikte Orta Doğulu öğrencilerin ikinci çoğunluğudur. Orta Doğulu öğrencilerin çoğunlukla düşüncesi olumlu yönde değişmişken, %35,3 gibi ikinci çoğunluğu sağlayan bir kesiminin düşüncesi de olumsuz yönde değişmiştir. Orta Doğulu öğrencilerin çoğunun Suriyeli olduğu bilinmektedir. Bu tür öğrenciler üniversitelere Başbakanlık tarafından verilen kontenjanlarla yerleştirilmekte ve burs almaktadırlar. Cumhuriyet Üniversitesi'ne yerleştirilen Başbakanlık kontenjanlı öğrencilerin tamamı Suriyeli öğrencilerdir. Ülkeleri, dolayısıyla da kendileri oldukça zor bir

süreçten geçen ve bu zor süreçte Türkiye tarafından ağırlanarak eğitimlerine devam edebilme imkanı sağlanan öğrencilerin %35,3 gibi çokta az olmayan bir oranının, Türkiye hakkındaki düşüncesinin olumsuz yönde değişmiş olması şaşırtıcı, üzerinde durulması ve ayrıca araştırılıp incelenmesi gereken bir konudur.

Tablo 4.129: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye’deki Hayatı Ülkelerine Göre Nasıl Bulduklarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Türkiye’de hayat ülkenize göre			Total	X ²	Sd	P	
		daha ucuz	daha pahalı	aynı					
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	4	40	14	58			
		% within geldiğiniz bölge	6,9%	69,0%	24,1%	100,0%			
	orta doğu	Count	4	24	6	34			
		% within geldiğiniz bölge	11,8%	70,6%	17,6%	100,0%	6,135	8	,632
	avrupa	Count	0	4	0	4			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%			
	afrika	Count	0	2	0	2			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%			
	diğer	Count	0	6	0	6			
		% within geldiğiniz bölge	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%			

		bölge			
Total	Count	8	76	20	104
	% within geldiğiniz bölge	7,7%	73,1%	19,2%	100,0%

Tablo 4.129'daki ki-kare testi sonuçlarında öğrencilerin Türkiye'deki hayatı ülkelerine göre nasıl bulduklarıyla geldikleri bölge değişkeninin istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiye sahip olmadığı görülmüştür (χ^2 : 6,135 $p>05$). Sonuçlarda Orta Asyalı öğrencilerin %69'u, Orta Doğulu öğrencilerin %70,6'sı ile Avrupa, Afrika ve diğer bölge öğrencilerinin tamamı Türkiye'deki hayatı ülkelerine göre daha pahalı bulmaktadırlar. Daha ucuz bulan öğrenci oranı, Orta Asyalı öğrencilerin sadece %6,9'u ile Orta Doğulu öğrencilerin %11,8'idir. Aynı gören öğrenciler ise Orta Asyalı öğrencilerin %24,1'i ile Orta Doğulu öğrencilerin %17,6'sıdır. Bu ve daha önceki sonuçlara göre öğrencilerin açı ara farkla büyük çoğunluğu, Türkiye'deki hayatı ülkelerine göre daha pahalı bulmaktadırlar.

Tablo 4.130: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Uyum Sağlarken En Çok Zorlandıkları Konuların Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

Türkiye'ye uyumda en çok zorlanılan konu

		Türkçe öğrenmede	yiyecek içecek	giyim-kuşam	egitim sistemi	hepsi	diğer	Total	X ²	Sd	P	
Count		16	14	4	6	8	10	58				
% within geldiğiniz bölge		27,6%	24,1%	6,9%	10,3%	13,8%	17,2%	100,0%				
Geldiğimiz bölge	orta asya	Count	16	2	0	14	2	0	34			
	orta doğu	Count	16	2	0	14	2	0	34			
	avrupa	Count	0	2	0	2	0	0	4	69,624	20	,000
	afrika	Count	2	0	0	0	0	0	2			
	diğer	Count	0	0	0	0	0	6	6			
	Total	Count	34	18	4	22	10	16	104			
	Total	% within geldiğiniz bölge	32,7%	17,3%	3,8%	21,2%	9,6%	15,4%	100,0%			

Tablo 4.130'daki ki-kare testinde yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye uyum sağlarken en çok zorlandıkları konuların geldikleri bölge değişkenine göre farklılık gösterdiği görülmüştür (χ^2 : 69,624 p<05). Türkiye'ye uyum sağlarken en çok zorlandıkları konulara Orta Asyalı öğrencilerin %27,6'sı Türkçe öğrenme, %24,1'i yiyecek içecek, %17,2'si diğer. %13,8'i hepsi, %10,3'ü eğitim sistemi, %6,9'u da giyim kuşam cevaplarını vermişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerde giyim kuşam ve diğer cevapları çıkmazken, %47,1'i Türkçe öğrenme, %41,2'si eğitim sistemi, %5,9'u hepsi ve yine %5,9'u da yiyecek içecek cevaplarını vermişlerdir. Bu sonuçlara göre Afrikalı öğrencilerin tamamı Türkçe öğrenme, diğer bölgelerin öğrencilerinin tamamı da diğer cevaplarını vermişler, Avrupalı öğrencilerin %50'si yiyecek içecek, %50'si de eğitim sistemi konusunda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Afrikalı öğrencilerin tamamı, Orta Asya ve Orta Doğulu öğrencilerin çoğunluğu en çok Türkçe öğrenmede zorlanırken, diğer bölge öğrencilerinin tamamı diğer konularda, Avrupalı öğrencilerin de yarısı yiyecek içecek, yarısı da eğitim sistemi konularında zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Genel anlamda öğrencilerin en az sorun yaşadıkları konu giyim kuşam olurken, en fazla zorluk yaşadıkları konu Türkçe öğrenme olmuştur. Ancak diğer bölge öğrencilerinden hiçbirinin Türkçe öğrenmede zorluk yaşamaması, Avrupalı öğrencilerle birlikte Türkçeyi daha kolay öğrendikleri ya da zaten bildikleri izlenimini yaratmaktadır. Bununla birlikte Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü Yabancı İşleri Dairesinden alınan bilgiye göre Türkçe öğrenmede en çok Afrikalı öğrencilerin zorluk yaşadıkları, hatta bu konunun ders başarılarını da etkilediği bildirilmelidir.

Tablo 4.131: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürel Farklılıklardan Kaynaklı Gördükleri En Önemli Sorunların Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorun						Total				
		toplum yaşamı ile ilgili kurallar	karşı cins ile olan ilişkiler	yemek kültürü	eğlence alışkanlıkları	giyim alışkanlıkları	dini inançlar		X ²	Sd	P	
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	34	10	10	0	0	4	58			
		% within geldiğiniz bölge	58,6 %	17,2 %	17,2 %	0,0 %	0,0 %	6,9 %	100,0 %			
	orta doğu	Count	8	8	2	6	2	8	34	39,268	20	,006
		% within geldiğiniz bölge	23,5 %	23,5 %	5,9 %	17,6 %	5,9 %	23,5 %	100,0 %			
	avrupa	Count	4	0	0	0	0	0	4			
		% within geldiğiniz bölge	100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %			
	afrika	Count	2	0	0	0	0	0	2			
		% within geldiğiniz bölge	100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %			
	diğer	Count	2	2	2	0	0	0	6			
		% within geldiğiniz bölge	33,3 %	33,3 %	33,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %			

		bölge						
Total	Count	50	20	14	6	2	12	104
	% within geldiğiniz bölge	48,1 %	19,2 %	13,5 %	5,8 %	1,9 %	11,5 %	100,0%

Tablo 4.131'deki ki-kare testinde öğrencilerin kültürel farklılıklardan kaynaklı olarak gördükleri en önemli sorunlar ile geldikleri bölge değişkeni arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunmuştur (χ^2 : 39,268 $p < 0,05$). Buna göre kültürel farklılıklardan kaynaklı en önemli sorun olarak Orta Asyalı öğrencilerin %58,6'sı toplum yaşamıyla ilgili kuralları, %17,2'si karşı cinsle olan ilişkileri, %17,2'si yemek kültürünü, %6,9'u da dini inançları görmüşler, eğlence ve giyim alışkanlıklarını en önemli sorun olarak gören öğrenci ise bu grup içerisinde olmamıştır. Orta Doğulu öğrencilerde bu soruya cevap olarak %23,5 toplum yaşamıyla ilgili kurallar, %23,5 karşı cinsle ilişkiler ve yine %23,5 dini inançlar demişler, %17,6 eğlence alışkanlıkları, %5,9 yemek kültürü, %5,9 giyim alışkanlıkları cevaplarını vermişlerdir. Avrupalı ve Afrikalı öğrencilerin tamamı toplum yaşamıyla ilgili kuralları kültürel farklılığın en önemli sorunu görürken, diğer bölge öğrencilerinin %33,3'ü toplum yaşamıyla ilgili kuralları, %33,3'ü karşı cinsle ilişkileri ve diğer bir %33,3'ü de yemek kültürünü görmektedirler.

Bütün bölgelerin öğrencilerinin ya tamamı ya da çoğunluğu toplum yaşamıyla ilgili kuralları kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorun olarak görmektedir. Bu görüşü, karşı cinsle ilişkiler konusu izlemiş, giyim ve eğlence alışkanlıkları ise en az verilen cevaplar olmuşlardır. Eğlence ve giyim alışkanlıklarını en önemli sorun olarak seçen tek kesim, sadece Orta Doğulu öğrenciler içerisinde yer alan bir kesimdir. Dini inançları, kültürel farklılık kaynaklı en önemli sorun gören sadece iki grup vardır. Ve bu kesim Orta Asyalı ve Orta Doğulu öğrenciler arasında yer almıştır. Hatta Orta Doğulu öğrencilerin çoğunluğunu oluşturan oranlardan biri bu grup içerisinde yer almaktadır. Açık ara

farkla toplum yaşamıyla ilgili kurallar en önemli sorun görülmüş, onu karşı cinsle ilişkiler ve yemek kültürü konuları takip etmiştir.

Tablo 4.132: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Problem Karşısında Nasıl Bir Yol İzleyeceklerinin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Problem karşısında izlenecek yol								X ²	Sd	P
		Kendim çözmeye çalışırım	ailemden yardım isterim	ilgili yerlere başvururum	arkadaşımdan yardım isterim	öğrenci temsilcimize iletirim	okul yönetimine iletirim	diğer	Total			
Geldiğiniz bölge	Count	26	8	6	10	2	2	4	58			
	% within geldiğiniz bölge	44,8	13,8	10,	17,2	3,4%	3,4%	6,9%	100,0			
	Count	10	6	8	6	4	0	0	34			
	% within geldiğiniz bölge	29,4	17,6	23,	17,6	11,8	0,0%	0,0%	100,0	58,312	24	,000
	Count	4	0	0	0	0	0	0	4			
	% within geldiğiniz bölge	100,	0,0%	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0			

	bölge	0%		%					%
	Count	0	0	2	0	0	0	0	2
	% within geldiğiniz bölge	0,0%	0,0%	10	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0
				0,0					%
	Count	2	0	0	0	0	0	4	6
	% within geldiğiniz bölge	33,3	0,0%	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	66,7	100,0
		%		%				%	%
Total	Count	42	14	16	16	6	2	8	104
	% within geldiğiniz bölge	40,4	13,5	15,	15,4	5,8%	1,9%	7,7%	100,0
		%	%	4%	%				%

Tablo 4.132'deki ki-kare testinde öğrencilerin herhangi bir problem karşısında izleyecekleri yollarla geldikleri bölge değişkeni arasındaki ilişki ölçülmüş ve sonuçta anlamlı bulunmuştur (χ^2 : 58,312 $p < 0,05$). Bu sonuca göre herhangi bir problem karşısında izleyecekleri yolları Orta Asyalı öğrencilerin %44,8'i kendim çözmeye çalışırım, %13,8'i ailemden yardım isterim, %10,3'ü ilgili yerlere başvururum, %17,2'si arkadaşlarımdan yardım isterim, %6,9'u diğer, %3,4'ü öğrenci temsilcisine iletirim ve %3,4'ü de okul yönetimine iletirim diyerek belirtmişlerdir. Aynı soruya Orta Doğulu öğrencilerin %29,4'ü kendim çözmeye çalışırım, %23,5'i ilgili mercilere başvururum, %17,6'sı ailemden yardım isterim, %17,6'sı arkadaşlarımdan yardım isterim, %11,8'i de öğrenci temsilcimize iletirim diyerek cevap vermişlerdir. Avrupalı öğrencilerin tamamı kendim çözmeye çalışırım, Afrikalı öğrencilerin tamamı ilgili yerlere başvururum, diğer bölge öğrencilerinin %33,3'ü kendim çözmeye çalışırım, %66,7'si de diğer cevaplarını vermişlerdir.

Bu sonuçlara göre problemlerini kendisinin çözmeye çalışacağını belirten kesim açık ara en fazla oranı oluşturmuştur. Afrikalı öğrenciler hariç bütün bölgelerin öğrencilerinde bu cevabı veren bir kesim vardır ve bu kesim Avrupalı öğrencilerin tamamını, Orta Asya ve Orta Doğu öğrencilerinin de çoğunluğunu

oluşturmuştur. En az başvurulan yol ise okul yönetimine iletmektir. Bu seçeneği sadece Orta Asyalı öğrencilerin %3,4'lük bir kesimi düşünmüştür. Diğer bölge öğrencilerinin çoğunluğu ise “diğer” bir yol düşünmektedir. Bunun dışında okul yönetimine iletmekten sonra en az tercih edilen yol, öğrenci temsilcisine iletmektir. Bu seçeneği sadece Orta Asya ve Orta Doğu öğrencilerinden düşünen olurken Orta Doğulu öğrencilerin oranı biraz daha fazla çıkmıştır. Arkadaşlarından ve ailelerinden yardım isteyeceğini belirten kesim de aynı şekilde sadece Orta Doğulu ve Orta Asyalı öğrenciler içerisinde yer almaktadır. İlgili yerlere başvuracağını belirten kesim ise Afrikalı öğrencilerin tamamı, Orta Doğulu öğrencilerin ikinci çoğunluğu, Orta Asyalı öğrencilerin de %10,3'lük bir kesimidir.

Tablo 4.133: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Etkinliklere Katılım Durumlarının Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Sosyokültürel sportif etkinliklere katılım durumu				Total	X ²	Sd	P
		sık sık	yeterli	çok seyrek	yetersiz				
Geldiğiniz bölge	Count	2	20	16	20	58			
	% within geldiğiniz bölge	3,4%	34,5%	27,6%	34,5%	100,0%			
	Count	4	18	4	8	34	29,902	12	,003

	% within geldiğiniz bölge	11,8%	52,9%	11,8%	23,5%	100,0%
	Count	2	0	0	2	4
avrupa	% within geldiğiniz bölge	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%
	Count	0	0	0	2	2
afrika	% within geldiğiniz bölge	0,0%	0,0%	0,0%	100,0 %	100,0%
	Count	2	4	0	0	6
diğer	% within geldiğiniz bölge	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	100,0%
	Count	10	42	20	32	104
Total	% within geldiğiniz bölge	9,6%	40,4%	19,2%	30,8%	100,0%

Tablo 4.133'deki ki-kare testinde öğrencilerin geldikleri bölgelere göre sosyokültürel, sportif etkinliklere katılım dereceleri incelenmiş ve ikisi arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunmuştur (χ^2 : 29,902 $p < 0,05$). Bu sonuca göre bu tür etkinliklere katılım derecelerini Orta Asyalı öğrencilerin %3,4'ü sık sık, %34,5'i yeterli, %27,6'sı çok seyrek, %34,5'i yetersiz olarak belirtmişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerin %52,9'u yeterli, %23,5'i yetersiz, %11,8'i sık sık ve yine %11,8'i çok seyrek olarak bildirmişlerdir. Avrupalı öğrencilerin %50'si sık sık, %50'si yetersiz, Afrikalı öğrencilerin %100'ü yetersiz, diğer bölge öğrencilerinin de %33,3'ü sık sık, %66,7'si de yeterli olarak etkinliklere katılım derecelerini belirtmişlerdir.

Sonuçlara göre öğrencilerin çoğu etkinliklere yeterli düzeyde katıldıklarını düşünmektedirler. Diğer bölgeler, Afrika ve Orta Asya öğrencilerinin çoğu yeterli

düzeyde etkinliklere katıldıklarını bildirmişler, Avrupa ve Afrika öğrencilerinden ise bu cevabı veren olmamıştır. İkinci en çok cevap olarak verilen yetersiz cevabını da, diğer bölge öğrencileri hariç her bölgenin öğrencilerinden veren kişiler mutlaka olmuştur. Öyle ki bu kesim arasında Afrikalı öğrencilerin tamamı, Avrupalı öğrencilerin yarısı, Orta Asyalı öğrencilerin çoğunluğu paylaşan diğer kesimi ve Orta Doğulu öğrencilerin ikinci çoğunluğu yer almıştır. Etkinliklere çok seyrek katıldığını düşünen en fazla kesim ise Orta Asyalı öğrenciler arasındadır. Yine etkinliklere sık sık katıldığını belirten en az kesim de Orta Asyalı öğrenciler içinde bulunmuş, Afrikalı öğrencilerde de böyle bir kesim hiç bulunmamıştır. Etkinliklere katılım düzeyini az bulan en fazla kesim Orta Asyalı ve Afrikalı öğrencilerdir. Diğer bölge öğrencilerinden hiç kimse etkinliklere katılım düzeylerini yetersiz ve seyrek bulmamıştır. Avrupalı öğrencilerin ise yarısı yetersiz, yarısı da sık sık katıldıklarını belirtmişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerin de çoğunluğu, etkinliklere katılım durumlarını yeterli bulmaktadırlar.

Tablo 4.134: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aldıkları Eğitimden Temel Beklentilerinin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadıklarının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

Aldığınız eğitimden temel beklentiniz	Total
---------------------------------------	-------

		dile ağırlık verilmesi	bize bazen ayrıcalık tanınması	iş hayatına hazırlanması	akademik hayata hazırlanması	ünvan sisteminin düzenlenmesi	ders anlatımının biz yöneltik iyileştirilmesi	diğer	X ²	Sd	P		
Count		8	8	20	8	2	6	6	58				
Geldiğiniz bölge	Orta Asya	% within geldiğiniz bölge	13,8%	13,8%	34,5%	13,8%	3,4%	10,3%	10,3%	100,0%	64,013	24	,000
	Orta Doğu	% within geldiğiniz bölge	0,0%	5,9%	23,5%	47,1%	5,9%	17,6%	0,0%	100,0%			
	Avrupa	% within geldiğiniz bölge	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
	Afrika	% within geldiğiniz bölge	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
	Diğer	% within geldiğiniz bölge	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%	100,0%			
	Total	Count	8	12	30	28	4	12	10	104			
		% within geldiğiniz bölge	7,7%	11,5%	28,8%	26,9%	3,8%	11,5%	9,6%	100,0%			

Tablo 4.134'deki ki-kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin aldıkları eğitimden temel beklentileri ile geldikleri bölge değişkeni arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlıdır (χ^2 : 64,013 $p < 0,05$). Cevaplara bakıldığında aldıkları eğitimden temel beklentilerini Orta Asyalı öğrencilerin %13,8'i dile ağırlık

verilmesi, %13,8'i bize bazı durumlarda ayrıcalık tanınması, %13,8'i bizi akademi hayata hazırlaması, %10,3'ü diğer, %10,3'ü ders anlatımlarının bizlere yönelik iyileştirilmesi, %34,5'i de bizi iş hayatına hazırlaması şeklinde bildirmişlerdir. Aynı soruyu Orta Doğulu öğrencilerin %47,1'i bizi akademik hayata hazırlaması, %23,5'i bizi iş hayatına hazırlaması, %17,6'sı ders anlatımlarının bizlere yönelik iyileştirilmesi, %5,9'u bize bazı durumlarda ayrıcalık tanınması ve %5,9'u da sınav sisteminin düzenlenmesi diyerek cevaplandırmışlardır. Avrupalı öğrencilerin %50'si bu soruya, bizi iş hayatına hazırlaması, diğer %50'si de bizi akademik hayata hazırlaması, Afrikalı öğrencilerin tamamı bize bazı durumlarda ayrıcalık tanınması, diğer bölge öğrencilerinin %66,7'si diğer, %33,3'ü de bizi akademik hayata hazırlaması cevaplarını vermişlerdir.

Dil konusuna ağırlık verilmesi beklentisi olan tek grup sadece Orta Asyalı öğrenciler içinde yer almıştır. Öğrencilerin çoğunlukta verdikleri cevabın kendilerini iş hayatına hazırlaması olduğu görülen bir diğer durumdur. Orta Asyalı öğrencilerin çoğunluğunun, Orta Doğulu öğrencilerin ikinci çoğunluğunun, Avrupalı öğrencilerin de yarısının yer aldığı bu gruba Afrika ve diğer bölge öğrencilerinden hiç kimse dahil olmamıştır. Total oranlarda ikinci çoğunluğu oluşturan akademik hayata hazırlama beklentisi, Avrupalı öğrencilerin diğer yarısı, Orta Doğulu öğrencilerin çoğunluğu, Orta Asyalı öğrencilerin ikinci çoğunluğu ve diğer bölge öğrencilerinin %33,3'ünde görülmektedir. Sınav sisteminin düzenlenmesi ve ders anlatımlarının kendirine yönelik iyileştirilme beklentisi sadece Orta Doğulu ve Orta Asyalı öğrenciler arasında görülmektedir. Son olarak, diğer bölge öğrencilerinin büyük çoğunluğu belirtilen seçenekler dışında diğer beklentiler içindeyken, Orta Asyalı öğrencilerin de %10,3'ü diğer beklentileri olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4.135: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadıkları Şehirden Temel Beklentilerinin Geldikleri Bölge Değişkenine Bağlı Olup Olmadığının Belirlendiği Ki-Kare Testinin Sonuçları

		Yaşadığınız şehirden temel beklentiniz												
		insanların anlayışı	yardımsız olunması	hayat pahalılığının azaltılması	Sosyal aktivitelerin artırılması	gençlere göre mekanların çoğaltılması	Ulaşım kolaylığı	çevre temizliği, düzenlenmesi	diğer	Total	X ²	Sd	P	
Geldiğiniz bölge	orta asya	Count	14	16	8	6	0	6	2	6	58			
		% within geldiğini z bölge	24,1%	27,6%	13,8%	10,3%	0,0%	10,3%	3,4%	10,3%	100,0%			
		Count	8	8	6	4	4	4	0	0	34			
		% within geldiğini z bölge	23,5%	23,5%	17,6%	11,8%	11,8%	11,8%	0,0%	0,0%	100,0%			
		Count	0	0	2	0	0	0	0	2	4			
		% within geldiğini z bölge	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%	54,869	28	,002
		Count	2	0	0	0	0	0	0	0	2			
		% within geldiğini z bölge	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%			
		Count	0	0	0	0	0	2	0	4	6			
		% within geldiğini z bölge	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	66,7%	100,0%			
Total	diğer	Count	24	24	16	10	4	12	2	12	104			
	% within geldiğini z bölge	23,1%	23,1%	15,4%	9,6%	3,8%	11,5%	1,9%	11,5%	100,0%				

Tablo 4.135’deki ki-kare testinde yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları şehirden temel beklentilerinin geldikleri bölgelere göre değişiklik gösterip göstermediği incelenmiş ve değişiklik gösterdiği sonucu ortaya çıkmıştır (x²:

54,869 $p<05$). Bu sonuca göre Orta Asyalı öğrencilerin %24,1'i insanların anlayışlı olması, %27,6'sı yardımsever olunması, %13,8'i hayat pahalılığının azaltılması, %10,3'ü sosyal aktivitelerin artırılması, %10,3'ü ulaşım kolaylığı ve diğer bir %10,3'ü diğer, %3,4'ü de çevre temizliği ve düzenlenmesine önem verilmesi beklentisi içinde olduklarını belirtmişlerdir. Orta Doğulu öğrencilerde %23,5 insanların anlayışlı olması, %23,5 yardımsever olunması, %17,6 hayat pahalılığının azaltılması, %11,8 sosyal aktivitelerin artırılması, %11,8 ulaşım kolaylığı ve yine %11,8 de gençlere yönelik mekanların çoğaltılması cevaplarını vermişlerdir. Geriye kalan Avrupalı öğrencilerin yarısı hayat pahalılığının azaltılması, diğer yarısı da diğer beklentiler içindeyken, Afrikalı öğrencilerin tamamı insanların anlayışlı olması, diğer bölge öğrencilerinin %66,7'si diğer, %33,3'ü de ulaşım kolaylığı beklentisi içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin genel olarak yaşadıkları şehirden en az beklenti içinde oldukları konu, çevre temizliği ve düzenlemesi konusudur. Böyle bir beklenti sadece Orta Asyalı öğrencilerin %3,4'ünde bulunmaktadır. Oysaki Sivas'ın en olumsuz yanı olarak çevre ve hava kirliliği vurgusu yapan öğrenci oranı azımsanacak bir oranda değildir. Bu da birçok öğrencinin Sivas'ta en çok hava ve çevre kirliliğinden şikayet ettiğini göstermektedir. Ancak buna rağmen yaşadığı şehirden temel beklentisi çevre temizliği ve düzenlemesi olan öğrenci sayısı oldukça düşüktür. Bu konuya başka bir soruda dikkat çeken oranın, bu tabloda aynı oranda bulunamaması şaşırtıcı bir sonuçtur. Aynı şekilde az bir oranda kalan diğer bir beklenti de gençlere yönelik mekanların çoğaltılmasıdır. Bu beklenti sadece Orta Doğulu öğrencilerin %11,8'lik bir kesiminde yer almıştır.

Öğrencilerin çoğunlukla beklenti içerisinde oldukları konular yaşadıkları şehrin insanlarıyla alakalı olan konulardır. İnsanlarla sürekli iletişim halinde bir yaşam sürdüren insanların en büyük beklentileri de yine insanlarla ilgili olmaktadır. Ve onların tutumları kişinin kendi tutum, düşünce ve davranışlarını da etkilemektedir. Bunun dışında öğrenciler hayat pahalılığının azaltılması ve ulaşım kolaylığı gibi günlük hayatlarını rahat bir şekilde idame ettirebilecekleri konularda da beklenti içerisindedirler.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye, özellikle Orta Asya ve Orta Doğu bölgelerinde bulunan öğrenciler için önemli bir eğitim merkezidir. Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin profiline bakıldığında da bu durum hemen göze çarpmaktadır. Ülkemiz, çoğunlukla bu bölgelerin öğrencilerini misafir etmekte ve eğitimlerine katkı sağlamaktadır. Türkiye’deki ağırlıklı yabancı öğrenci kesimini özellikle Orta Asyalı öğrenciler oluşturmaktadır. Ancak son dönemlerde yaşanan bazı olaylar neticesinde Orta Doğulu öğrenciler de Orta Asyalı öğrencilerin oranına yaklaşmış hatta geçmişlerdir bile denilebilir.

Orta Doğu’da Arap Baharı adıyla başlayan olumsuz süreç, Suriye’ye de sıçramış ve orada hala devam ederek gittikçe daha da vahim olan bir hal almıştır. Bu bölgede meydana gelen iç karışıklıklar çok sayıda terör olaylarını ortaya çıkarmış ve ülke insanları son derece zor durumlarda kalmışlardır.

Savaş ortamından gelen Suriyeli öğrenciler için de Türkiye’de çeşitli eğitim politikaları uygulanmakta ve bu öğrencilere verilen destekler ülkemizdeki her üniversite de olduğu gibi Cumhuriyet Üniversitesi’nde de görülmektedir. Öyle ki toplamda 200 tane resmi kayıtlı yabancı uyruklu öğrencisi bulunan Cumhuriyet Üniversitesi’nde bu öğrencilerin 100 tanesini Suriyeli öğrenciler oluşturmaktadır. Yabancı uyruklu öğrencilerini, kendi bünyesinde yaptığı YÖS Sınavı ile alan üniversitemizin bütün Suriyeli öğrencileri sınavsız olarak Başbakanlık kontenjanı ve burslarıyla yerleştirilmiş, bu şekilde eğitimlerinin devamı son derece destekleyici politikalarla sağlanmıştır. Bu uygulama, Suriyeli öğrencilerin eğitimi için son derece olumlu bir izlenim oluştururken özellikle Türk öğrenci ve velilerin bir kısmı tarafından da kendi aleyhlerine bir izlenim oluşturmaktadır.

Özellikle son dönemlerde artan Suriyeli öğrenci sayısından yola çıkılarak yapılan bu yorumların yanında diğer yabancı uyruklu öğrencilerin özelliklerine ve bu özelliklerle birlikte Türkiye’deki yükseköğretimin durumuna da değinmek gerekmektedir.

Orta Doğulu öğrencilerle birlikte ülkemiz ve Sivas genelinde en fazla diğer bir yabancı uyruklu öğrenci kesimini Orta Asyalı öğrenciler oluşturmaktadır. Bu iki bölgenin de ülkemize çok yakın bölgeler olması, Türkiye'nin yer aldığı bölgede tercih edilen bir eğitim merkezi olduğunu göstermektedir. Bu durum, yer aldığı noktada, eğitimiyle ön plana çıkma konusunda, Türkiye adına son derece olumlu bir izlenim yaratmaktadır. Ancak durum bölgesel boyutlardan çıkılarak daha makro bir açıdan ele alındığında ise işler biraz değişmektedir. Örneğin Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim gören Avrupa ve Amerika kökenli yabancı uyruklu öğrenci bulunmamaktadır. Bu bölgelerden gelen öğrencilerin hepsi Türk kökenli olup ortaöğretimini bu bölgelerde tamamlamış ve bu bölgelerin vatandaşlığına sahip öğrencilerdir. Yani tamamı zamanında Türkiye'den bir şekilde belli amaçlar ve imkanlar dahilinde Avrupa veya Amerika'ya göç etmiş Türk ailelerin çocuklarıdır. Yükseköğretimlerinde Türkiye'yi tercih nedenleri çoğunlukla parasız eğitimidir. Fakat bu bölgelerden gelen, köken olarak da bu bölgelere mensup belirli bir yabancı uyruklu öğrenci üniversitemizde bulunmamaktadır. Ülkemizin büyük şehirlerinde bu bölgelerin öğrencilerine daha sık rastlama durumu mümkündür. Ancak Anadolu şehirlerimizdeki üniversitelerimizde batılı öğrenci oranı daha az görülmektedir. Bu durum da ne yazık ki Türkiye'nin Avrupa ve Amerika eğitiminden daha ilerde veya eş değer bir eğitim düzeyine sahip olmadığını göstermektedir. Hatta tam tersi oranda ülkemizden bu bölgelere eğitim amaçlı birçok göç gerçekleşmektedir. Eğitim amacıyla giden bir kısım gençte oradaki çalışma alanları ve iş imkanlarıyla ilgili birtakım umutlarla gitmekte ve geri dönüş düşünmemektedir. Bu da ülkemizin genç nüfusunu iyi değerlendirememesine ve bu konuda kayıplar yaşamasına neden olmaktadır.

Araştırmadaki çok basit bir oran bile belirli bir fikir oluşturmuş ve Türkiye'deki yükseköğretimle ilgili belli başlı birtakım izlenimler edinilmesini sağlamıştır. Zaten bu araştırmadaki asıl amaç, sadece ülkemizdeki yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili bir fikir edinmek ve değerlendirme yapmak değil, aynı zamanda bu izlenimlerden yola çıkarak ülkemizdeki ve Sivas'taki yükseköğretim

alanında bilgi sahibi olmak, Türkiye ve Sivas'ın dışarıdan bir gözle nasıl görüldüğünü öğrenmek ve değerlendirmeye bu bilgileri de eklemektir.

Cumhuriyet Üniversitesi'nin kayıtlarında 200 tane yabancı uyruklu öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin 104 tanesine ulaşılmış ve araştırma onların anketlere verdikleri cevaplarla yapılabilmektedir.

Araştırmada yer alan öğrencilerin %40,4'ü kız, %59,6'sı erkektir. Kız öğrencilerin oranı çok düşük bir oran olmamakla birlikte erkek öğrencilerin çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Bununla birlikte kız öğrencilerin %40,4 oranında bulunması ise oldukça önemlidir. Çoğunlukla az gelişmiş ülkelerden gelen öğrencilerin içerisinde %40'larda yer alan kız öğrenci sayısı oldukça olumludur. Özellikle bu tür bölgelerin kızlarının yüksek eğitim alması, hem de yurtdışında eğitim alması hem yaşadıkları coğrafyanın hem de kendilerinin gelecekleri için son derece büyük önem taşımaktadır.

Öğrencilerin yaşlarına bakıldığında, %34,6'sının 18-21 yaş grubunda, %55,8'inin 22-25 yaş grubunda, %9,6'sının da 26-29 yaş grubunda bulunduğu söylenebilir. Buna göre yarıdan fazla bir çoğunluğu oluşturan kesim 22-25 yaş grubunda yer almaktadır. Çok büyük bir çoğunluğun genel itibariyle 18-25 yaş arasında yer alması yükseköğretim çağının çoğunluğunu bu yaş grubunun oluşturmasıyla açıklanabilir.

Öğrencilerin medeni durumları incelendiğinde %82,7'sinin bekar, %17,3'ünün evli olduğu görülmektedir. Bekar öğrencilerin net bir farkla çoğunluğu oluşturması şaşırtıcı bir sonuç değildir. Yüksek eğitim ve evliliğin birlikte sürdürülmesi, mümkün olan ve görülebilen bir durum olsa da sıklıkla ve çok sayıda karşılaşılan bir durum değildir.

Öğrencilerin hangi bölgelerden geldikleri incelendiğinde, %55,8'inin Orta Asya'dan, %32,7'sinin Orta Doğu'dan, %3,8'inin Avrupa'dan, %1,9'unun Afrika'dan, %5,8'inin de diğer bölgelerden geldiği belirlenmiştir. Araştırmada yer alan öğrencilerin çoğunluğunu Orta Asyalı öğrenciler oluşturmaktadır. Daha önce

de belirtildiği gibi Türkiye'nin genel anlamda dışardan gelen öğrenci grubunu büyük çoğunlukla Orta Asyalı ve Orta Doğulu öğrenciler oluşturmaktadır.

Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim aldıkları programlar incelendiğinde %1,9'unun ön lisans, %78,8'inin lisans, %19,2'sinin yüksek lisans öğrencisi oldukları görülmektedir. Ön lisans eğitimi alan öğrenci sayısı yok denecek kadar azken, çok büyük bir oran lisans eğitimi almak için Türkiye'ye gelmiştir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin, eğitimleri için Türkiye'yi tercih etmelerindeki asıl nedeni %26,9'u eğitim kalitesi, %25'i burs imkanı, %17,3'ü kültürel yakınlık, %9,6'sı coğrafi yakınlık, %5,8'i dini yakınlık, yine %5,8'i bilimsel başarıları, %9,6'sı da belirtilenlerin dışında diğer bir seçenek olarak bildirmiştir. Çoğunluk eğitim kalitesi, burs imkanları ve kültürel yakınlık için Türkiye'yi tercih ederken dini yakınlık ve bilimsel başarıları için tercih edenlerin oranı ise en az kesimi oluşturmaktadır. Türkiye'deki eğitimin kaliteli bulunması ülkemiz adına ne kadar önemli bir sonuçsa bilimsel başarıların az bulunması da bir o kadar önemli ve dikkate değer bir sonuçtur. Ülkemizdeki üniversitelerin ve onunla beraber bu alana etkisi olan her kurumun bilimsel çalışmaları artırması, teşvik etmesi, desteklemesi ve uluslararası alanda tanıtması Türkiye'yi yükseköğretim konusunda tercih listelerinin ilk sıralarına taşıyabilecek en gerekli koşullardır.

Öğrencilerin okul başarıları sorulduğunda %48,1 iyi, %50 orta ve %1,9 kötü cevabını vermiştir. Bu da araştırmada yer alan öğrencilerin neredeyse tamamının okul başarılarıyla ilgili bir sorun yaşamadığını göstermektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin hayatlarını etkileyen en önemli konulardan biri dildir. Başka bir ülkeye giden herkes gibi onlarında bu konuda en önemsedikleri durum kendilerini herhangi bir durum karşısında rahatça ifade edebilmek, anlaşılır olmaktır. Buna göre öğrencilerin Türkçe konuşarak kendilerini rahatça ifade edip edememe durumlarının öğrenildiği soruda %40,4 ifade edebildiğini, %42,3 kısmen ifade edebildiğini, %17,3 de ifade edemediğini belirtmiştir. %17,3'ün yeni gelen ve henüz TÖMER öğrencilerinden bazıları

olabilme ihtimali düşünülürse, öğrencilerin genelinin iyi veya orta derecede olsun kendilerini Türkçe konuşarak bir şekilde ifade edebildikleri anlaşılmıştır. Bu, hem onların okul başarılarında, sosyal hayatlarında etkili bir durumken hem de karşılarındaki insanların onları anlaması, konuşması ve yardımcı olabilmesi konusunda önemli bir durumdur.

Öğrencilere Sivas'la ilgili sorular yöneltildiğinde alınan cevaplar hem Sivas hem de Türkiye adına oldukça önemlidir. Bu konuyla ilgili ilk olarak öğrencilerin Sivas'ta dışlandıklarını düşünüp düşünmeme durumlarına değinilebilir. Bu soruyu öğrencilerin %30,8'i dışlandığını düşündüğünü, %69,2 de dışlandığını düşünmediğini belirterek cevaplandırmıştır. İnsanın bulunduğu bir ortamda dışlandığını düşünmesi son derece büyük psikolojik sorunlar yaratabilecek bir durumdur. Böyle bir izlenime kapılmak, insanları toplumdan uzaklaştırabileceği gibi kendilerine olan özgüvenlerini kaybetmelerine de yol açabilmektedir. Başka bir ülkede böyle bir düşünceye kapılmak uyum sürecine ciddi zararlar verebilir. Bu durumda çoğunluğun Sivas'ta böyle bir izlenime kapılmamış olması son derece sevindirici bir olaydır. Bununla birlikte %30,8 gibi bir oranı böyle bir düşünceye yönelten olayların ne olduğu da ayrı bir sorun alanı oluşturmaktadır.

Öğrencilerin uyumlarını etkileyebilecek bir konu da toplumsal çevreyi benimseyebilme durumlarıdır. Bu konuda %3,8 toplumsal çevreyi benimsemekte zorluk yaşadığını, %63,5 zaman zaman zorluk yaşadığını, %32,7 de bu konuda hiçbir zorluk yaşamadığını belirtmektedir. Kendi toplumundan farklı bir toplumu benimsemek zaman gerektiren ve bu zamanda da ara sıra zorluk yaşanabilen bir konudur. Bu durum oldukça normal bir süreçtir. Öğrencilerin hemen hemen hepsinin de bu konuda sürekli bir zorluk yaşamaması, hem kendi adlarına hem de Sivas ve üniversite adına oldukça olumlu bir durumdur.

Öğrencilerin Türkiye'nin başka bir şehrinde yaşama istekleri merak edilmiş ve %61,5 yaşamak istediğini, %7,7 yaşamak istemediğini, %30,8 de bir fikri olmadığını söylemiştir. Buna göre öğrencilerin çoğunun imkanları olsa

ülkelerine dönmeyi düşünmedikleri gözlemlenmiştir. Suriyeli öğrencilerin ülkelerindeki durum göz önünde bulundurulduğunda onlar açısından bu sonuç beklenebilirken diğer öğrencilerin de Türkiye’de bir gelecek istemesi önemlidir. Bu durum öğrencilerin Türkiye’yi ülkelere göre daha iyi bir yere konumlandıklarını göstermektedir. Ancak bu geleceği Sivas haricinde planlamaları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu, öğrencilerin yüksek bir ihtimalle büyük şehirde veya metropolde yaşama istekleriyle doğru orantılı olabilir. Fakat Sivas’ın iş sahalarının ve imkanlarının artması halinde üniversite gençliğinin kararlarını etkileyebilecek sonuçlar da doğabilecektir.

Tamamı Cumhuriyet Üniversitesi’nde eğitim gören bu yabancı uyruklu öğrencilerin en çok öğrenilmek istenilen cevaplarından biri de kuşkusuz Cumhuriyet Üniversitesi’nden beklentilerinin neler olduğudur. Bu konuda %38,5 Cumhuriyet Üniversitesi’nin kendilerine yönelik sosyal, kültürel ve sportif aktiviteler düzenlemesini, %5,8 yapmak istediği kültürel etkinliklerin desteklenmesini, %25 bölüm kütüphaneleri ve çalışma alanlarının artırılması ve düzenlenmesini, %25 kampüs içerisindeki yol, alan ve mekanların düzenli olmasını, %5,8 de bunların dışında diğer beklentileri olduğunu söylemişlerdir. Çoğunluk sosyal, sportif ve kültürel aktiviteler düzenlenmesini üniversiteden temel olarak beklerken bu alanlarda desteklenmesini istediği belirli bir fikri veya projesi olduğunu söyleyen öğrenci kesimi de en az oranı oluşturmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteden çeşitli aktiviteler düzenlenmesini beklemesi son derece normal ve gerekli de bir durumdur. Ancak bununla birlikte kendisine ait bir etkinliğin desteklenmesini isteyen kesimin azlığı da üniversite öğrencilerinin genel itibarıyla olması gerekenden çok daha az oranda üretken olduğunu göstermektedir. Burada öğrencilerin pasif durumlarından söz edilebileceği gibi üniversitelerin de öğrencilerini daha üretken ve atılgan bir yapıya kavuşturmak için teşvik edici fikirler ortaya koymasını önerilebilir.

Kız ve erkek öğrencilerin Sivas’a uyum sağlarken zorluk yaşama dereceleri karşılaştırılmış ve kız öğrencilerin az farkla da olsa bu süreçte erkeklere göre daha az zorluk yaşadıkları görülmüştür. Öyle ki uyum sürecinde çok

zorlandığını bildiren kız öğrencilerin oranı %9,5 iken erkek öğrencilerin oranı %19,4'tür. Kız ve erkek öğrencilerin her ikisinde de en fazla verilen cevap az zorlandım olmuştur. Bu cevabın oranı kızlarda %57,1, erkeklerde %45,2'dir. Hiç zorlanmadım diyerek bu süreçte hiçbir zorluk yaşamadığını ve çok rahat atlattığını belirten kız öğrenci oranı %14,3, erkek öğrenci oranı ise sadece %3,2'dir. Az veya çok, belirli bir derece bildirmeden zorlandığını belirten erkek öğrenci %32,3 oranındayken kız öğrencilerde bu oran %19'dur. Kızların erkeklere göre daha konuşkan, daha fazla iletişim kurabilen, kendilerini daha fazla kendileri yapabilen bir yapıya sahip oldukları düşünülürse buna bağlı olarak daha çabuk arkadaş edinmiş olabilecekleri ve yalnızlıkta daha az zorluk çekebilecekleri söylenebilir. Bu nedenlerle de uyum süreçlerini biraz daha rahat atlattıkları yorumlanabilir. Kız ve erkek öğrencilerin Sivas'ta dışlandıklarını düşünüp düşünmeme oranları arasında ise çok daha büyük farklar bulunmaktadır. Sivas'ta dışlandığını düşünen erkek öğrenci oranı %48,4 iken kızlarda bu oran sadece %4,8'dir. Kızların %95,2 gibi hemen hemen tamamına yakın bir oranı Sivas'ta dışlandığını düşünmezken erkeklerin %51,6'sı düşünmemektedir. Net bir şekilde ifade edilebilir ki erkekler kızlara oranla çok daha fazla bir oranla Sivas'ta dışlandığını düşünmektedir. Ele alınan bu iki sonuçta da görülen duruma göre kızlar Sivas'a uyum sürecini bir nebze daha rahat atlatmakta ve Sivas halkının kendilerini kabullendiklerini, aralarına aldıklarını daha fazla düşünmektedirler.

Türkiye'ye uyum sağlarken en çok zorlanılan konuların ne oldukları cinsiyet değişkenine göre ele alınmıştır. Buna göre kız ve erkek öğrencilerin her iki grubunda da çoğunluk en çok Türkçe öğrenmede zorlandığını belirtmiştir. Kız öğrencilerin oranı bu cevapta biraz daha fazla çıksa da her ikisinde de çoğunluk en fazla Türkçe öğrenme konusunda zorlandıklarını söylemiştir. Kız ve erkek öğrencilerin arasında en fazla çıkan oransal farklardan biri yiyecek ve içecek konusunda görülmüştür. Kızların %28,6 gibi ikinci çoğunluğuna denk gelen bir oranı en fazla yiyecek içecek konusunda zorlandığını söylemiş, erkeklerde ise bu oran %9,7'de kalmıştır. Bu durum göstermektedir ki kızlar yemek konusunda

daha hassas olmaktadırlar. Alışkın oldukları besinlerden farklı şeylerle beslenme konusunda daha çok zorlanmakta ve daha fazla alışma güçlüğü yaşamaktadırlar.

Kız ve erkek öğrencilerin herhangi bir problem karşısında nasıl bir yol izlemeyi tercih ettikleri de bu araştırmada merak edilen ayrı bir husus olmuştur. Verilere göre her iki cinsiyet grubunda da en çok izlenilecek yol kendi başlarına çözmeye çalışmak olmuştur. Kendi başına çözmeye çalışan kız öğrencilerin oranı %42,9, erkek öğrencilerin ise %38,7'dir. Kız öğrenciler arasında en fazla düşünülen ikinci yol %23,8 ile ailelerinden yardım istemek olmuştur. Ancak erkeklerde ailesinden yardım isteyeceklerin oranı sadece %6,5'tir. Buna göre erkeklerin bir problem karşısında ailelerinden daha az yardım istedikleri, bu seçeneği daha az göz önünde bulundurdıkları görülmektedir. Erkeklerin aile içerisinde çoğunlukla daha bağımsız ve kararlarını daha bireysel bir şekilde alabilen kişiler olması bu sonucu etkileyen bir neden olarak düşünülebilir. Problemleriyle alakalı mutlaka ilgili mercilere başvuran öğrenciler arasında da erkek öğrencilerin çoğunluğu görülmüştür. Mutlaka ilgili mercilere başvururum diyen kız öğrenciler %9,5, erkek öğrenciler de %19,4 oranına sahiptirler. Kızların problemlerini ilgili yerlere başvurarak çözmeye çalışmasındaki az oran dikkat çekmektedir. Kızlar başta olmak üzere, hem kızların hem erkeklerin her sorunlarında, her zaman ailelerini veya arkadaşlarını yanlarında bulamayacaklarını ve kendi başlarına çözemeyeceklerini düşünmeleri ve bu seçeneği de göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Kız ve erkek öğrencilerin aldıkları eğitimdeki temel beklentileri hangi konularda farklılık göstermekte veya hangi konularda ortak yönler bulunmakta öğrenilmek istenmiş ve araştırılmıştır. Bu araştırmaya göre kızların %38,1 ile çoğunluğu eğitimlerinden temel olarak kendilerini akademik hayata hazırlamasını beklemekte, erkek öğrencilerin %32,3 ile çoğunluğu da kendilerini iş hayatına hazırlamasını beklemektedirler. Kız öğrencilerdeki büyük çoğunluğun kendilerini akademik hayata hazırlamasını beklemesi önemli bir durumdur. Çünkü bu durum göstermektedir ki araştırmada yer alan kız öğrencilerin çoğunluğu lisans eğitimlerinden sonra da akademik eğitimlerine devam etmeyi istemekte ve buna

göre bir ideal oluşturmaktadırlar. Kız öğrencilerin lisansüstü eğitim almak istemeleri, akademik hayata alışmak istemeleri ve şu an aldıkları eğitimin de buna yönelik olmasını beklemesi oldukça sevindirici bir durumdur. Çünkü kızları olabildiğince eğitimi olan toplumların geri kalması mümkün değildir. Toplumların gelişmelerine en büyük, en gözle görünür katkıları eğitimi, özgür, kendi ayaklarının üzerinde durabilen kadınlar sunmaktadır. Çoğu zor koşullarda olan ülkelerden gelen bu kız öğrencilerin eğitime bu denli önem vermeleri ve büyük idealleri olmaları oldukça önemlidir.

Öğrencilerin toplumsal çevreyi benimserken zorluk yaşama durumlarına daha önce değinilmişti. Bu konu yaşa göre ele alındığında ise dikkat edilmesi gereken nokta, öğrencilerdeki yaş oranı arttıkça toplumsal çevreyi benimseme durumlarının daha rahat geçtiğidir. Yaşın ilerlemesi birçok birey için tecrübe kazanmak, olgunlaşmak, daha hoşgörülü olmak, daha çok sorumluluk almak ve farklılıkları daha rahat bir şekilde kabullenmek anlamına gelebilir. Yaşı bir nebze daha büyük öğrencilerin bu nedenle farklı bir toplumu benimseme ve bu süreçte zorluk yaşamama oranlarının daha fazla olması anlaşılabilir bir durumdur.

Öğrencilerin yaşlarına göre Sivas'ta buldukları en olumlu yanlar da anlamlı bulunan bir diğer çapraz tablodur ve ele alınıp değerlendirilebilir. Buna göre 22-25 ve 26-29 yaş gruplarının çoğunluğu Sivas'ın en olumlu yanının sakinlik olduğunu düşünmektedir. Bu düşünceye sahip kesim, 26-29 yaş grubunda %80, 22-25 yaş grubunda %41,4 oranındadır. 18-21 yaş grubunun çoğunlukla Sivas'ta buldukları en olumlu taraf ise ulaşım kolaylığıdır.

Bundan sonraki yaşamlarına Sivas'ta devam etmek isteyen yabancı uyruklu öğrenci çok fazla bulunmazken evli öğrenciler arasında ise hiç bulunmamaktadır. Evli öğrenciler çoğunlukla bu konuda bir fikirleri olmadığını belirtmiştir. Bunun nedeni, evli öğrencilerin bireysel kararlar almaktan ziyade eşleriyle birlikte aileleri adına en uygun olabilecek kararı ortak bir şekilde almak gerekliliği olabilir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin mutlaka Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında belirli düşünceleri bulunmaktadır. Bu düşünceler geldikten sonra ya değişmiş ya da devam etmiştir. Bu düşüncelerin öğrencilerin geldikleri bölgelere göre nasıl bir şekil aldığı araştırılmış ve aralarındaki istatistiksel ilişki anlamlı bulunmuştur. Orta Asyalı, Orta Doğulu, Afrikalı ve diğer bölgelerden gelen öğrencilerin ya tamamı ya da büyük bir çoğunluğu şu an için Türkiye'ye karşı olumlu düşünceler barındırmaktadır. Fakat Avrupalı öğrenciler arasında Türkiye hakkında olumlu düşünce bildiren öğrenci olmaması ise farklı bir durumdur. Avrupalı öğrencilerin yarısının Türkiye hakkındaki düşüncesi geldikten sonra olumsuz yönde değişmiş, diğer yarısı da her iki dönemde de olumsuz düşüncelere sahip olduğunu bildirmiştir. Avrupa'dan gelen öğrencilerin tamamının Türk kökenli olduğu bilinmektedir. Buna rağmen Türkiye hakkında olumsuz düşünceler barındırmaları son derece üzücü bir durumdur.

Üniversitemizdeki yabancı öğrencilerin durumuna genel olarak değinilecek olursa, büyük çoğunluğunun uyum sürecinde, toplumsal çevreyi benimseme, ders başarılarında, kendilerini ifade etme, sağlık sorunlarında yardım alma, eğitimlerinden ve okudukları bölümlerden memnun kalma, Sivas halkı tarafından kabullenme, kendilerini ifade edebilme gibi önemli konularda önemli sorunları bulunmamaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu Sivas'ta ve üniversitede büyük sorunlara sahip olmamakla birlikte, çok ciddi olumsuzluklar yaşamamakta ve kötü düşünceler taşımamaktadırlar. Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre en fazla sıkıntı yaşadıkları konular maddi konulardır. Türkiye'de ve Sivas'ta çoğunlukla şikayet ettikleri konu pahalılıktır ve gelirlerinin yeterli olduğunu düşünen öğrenci sayısı azınlık kesimi oluşturmaktadır. Yerli veya yabancı olsun tüm öğrencilerin gelirleriyle ilgili sıkıntılar yaşaması oldukça fazla gözlemlenen bir olaydır. Ailelerden uzakta, kendi ayakları üzerinde, sorumluluk alarak yetişkinlik çağının gereklerini yerine getirmeye çalışan gençlerde bu tür sorunların görülmesi de oldukça olağan bir durumdur. Öğrenciler Türkçe öğrenme konusunda ilk etapta bazı sıkıntılar yaşasalar da bu durum ders başarılarını etkilememekte ve kendilerini iyi veya orta, bir şekilde ifade edebilmektedirler.

Sivas'la ilgili çok büyük sorunlar yaşamayan öğrenciler buna rağmen gelecekte burada yaşamayı düşünmemekte fakat Türkiye'nin başka şehirlerinde yaşamayı istemektedirler. Bunun en temel sebeplerinden biri olarak işsizlik sorunu düşünülebilir. Sivas'ta iş sahalarının azalması, iş yerlerinin kapanmasındaki artış, istihdamı da azaltmış, öğrencilerin tercihleri başka şehirlere, özellikle daha büyük şehirlere yönelmiştir. Son derece köklü bir geçmişe sahip olan ve Türkiye'nin Anadolu'daki en önemli eğitim kurumlarından biri olan Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas'ın en büyük gurur kaynaklarından biridir. Ancak bunun yanında mezun öğrencilere iş sahalarının yaratılması da Sivas'ın en önemli görevlerinden biri olmalı ve önemli bir üniversiteye sahip olmanın başarısı bu şekilde tamamlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Yusuf (2016). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yay.
- Akan Yusuf ve Arslan İbrahim (2008). *Göç Ekonomisi*. Ankara: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Akşit, Elif Ekin (2009). “Tartışma: Anadilde Eğitim ve Kadınlar”. *Fe Dergi*. 1: 30-38.
- Aktaş, Yaşare (1997). “Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi: Uzunlamasına Bir Çalışma”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13: 107-110.
- Aliyev Ramin ve Öğülmüş Selahiddin (2015). “Türkiye’deki Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlerarası Etkileşim Algısının İncelenmesi”. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum (Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi)*. Sayı 12, Cilt 4, s. 49-71.
- Ateş, Toktamış (1999). *Üniversiteler: Bitmeyen Şarkı*. Ankara: Ümit Yay.
- Bakırcıoğlu, Rasim (2002). *Çocuk Ruh Sağlığı ve Uyum Bozuklukları*. Ankara: Anı Yay.
- Balay, Refik (2004). “Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2: 61-82.
- Balkış Baymur, Feriha (2004). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılap Yay.
- Berkes, Niyazi (2003). *Türkiye’de Çağdaşlaşma*. İstanbul: YKY.
- Cumhuriyetin 75. Yılında Yükseköğretim*. (1998). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Çağlar, Ali (1999). “Türk Üniversitelerinde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları Öğrencilerinin Sorunları”. *Amme İdaresi Dergisi*. Sayı 4, Cilt 32, s. 133-169.

- Deniz, A. Çağlar (2014). “Üniversite Gençliğinin Uyum Sağlama Süreçleri. Bir Bibliyografya Denemesi”. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı 1, Cilt 4, s. 99-121.
- Doğan, İsmail (2012). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yay.
- Dumanlı Kürkcü, Duygu (2013). “Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar”. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*. Sayı 2, Cilt 3, s. 1-11.
- Erdoğan, Saniye & Şanlı, H. Sinem & Şimşek Bekir, Hatice (2005). “Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Durumları”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Sayı 2, Cilt 13, s. 479-496.
- Gençöz, Faruk (1998). “Uyum Psikolojisi”. *Kriz Dergisi*. Sayı 2, Cilt 6, s. 1-7.
- Göver, İbrahim Hakan ve Yavuzer, Hasan (2015). “Kayseri’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kayseri, Türkiye ve İslam Algısı”. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Sayı 2, Cilt 10, s. 1025-1050.
- Güçlü, Nezahat (1996). “Yabancı Öğrencilerin Uyum Problemleri”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 12: 101-110.
- Gülner, Birol (2011). “Yabancı Öğrencilerde Kültürleşme ve Medya Kullanımı”. *Global Media Journal*, Sayı: 3, Cilt 2, s. 51-68.
- Gürbüz Rabia ve Güleç İsmail (2016). “Türkiye’de Eğitim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkçeye İlişkin Görüşleri: Sakarya Üniversitesi Örneği”. *Sakarya University Journal of Education*. Sayı 2, Cilt 6, s. 141-153.
- Hablemitoğlu, Şengül (2005). *Küreselleşme Düşlerden Gerçeklere*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yay.
- Halsey, A. H. (1968). *Üniversitelerin Değişen Fonksiyonları*. (Çev. Mahmut Tezcan). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

- Hartmann, Heinz (2004). *Ben Psikolojisi ve Uyum Sorunu*. (Çev. B. Büyükkal). İstanbul: Metis Yay.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem (2010). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Kitap.
- Karasar, Niyazi (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yay.
- Kılıç, Muharrem (2016). *Soysuzlar Mektebi Enderun ve Türklerin Kaderi*. İstanbul: İrfan Yay.
- Kır, İbrahim (2007). “Yükseköğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: KSÜ Örneği”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı 2, Cilt 17, s. 307-328.
- Kıroğlu, Kasım & Kesten, Alper & Elma, Cevat (2010). “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları”. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 2, Cilt 6, s. 26-39.
- Kocatürk, Utkan (1969). *Atatürk’ün Fikir ve Düşünceleri*. Ankara: Edebiyat Yayınevi.
- Koç, Mustafa & Avşaroğlu, Selahattin & Sezer, Adem (2004). “Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Problem Alanları Arasındaki İlişki”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı 11, s. 483-498.
- Kodaman, Bayram (1991). “Aşiret Mekteb-i Hümayunu”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi İslam Ansiklopedisi*. Cilt 4, s. 9-11.
- Kulaksızoğlu, Adnan (2013). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Küçükcan Talip ve Gür Bekir S. (2010). *Türkiye’de Yükseköğretim Karşılaştırmalı Bir Analiz*. Ankara: SETA.

- Mercan, Çare Sertelin & Yıldız, S. Armağan (2011). “Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 2, Cilt 8, s. 135-154.
- Milli Eğitim Bakanlığı Aile ve Tüketici Hizmetleri Uyum Problemleri Çalıştayı* (2012). Ankara.
- Nair, Güney (2008). *Bilgi Toplumu ve Türkiye*. İstanbul: Gündoğan Yay.
- Ortaylı, İlber (2006). *Osmanlı Barışı*. İstanbul: Ufuk Kitap.
- Özcan, Ahmet (2007). *İmparatorluk Çökerken Yeni Bir Ulus Tahayyülü*. Ankara: Lotus Yay.
- Özçetin, Seçkin (2013). *Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü . Yüksek Lisans Tezi.
- Öztürk, Cemil (Ed.) (2005). *İmparatorluktan Ulus Devlete Türk İnkılap Tarihi*. Ankara: Pegem A Yay.
- Özyakışır, Deniz (2013). *Göç Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama*. Ankara: Nobel Yay.
- Şahbudak, Ercan (2017a). *Sivas'ta Cumhuriyet Üniversitesi Algısı*. Ankara: Murat Kitabevi.
- Şahbudak, Ercan (2017b). *Yerel Halkın Turizmin Etkileri İle İlgili Algı ve Beklentileri Sivas İli Üzerine Bir Çalışma*. Ankara: Murat Kitabevi.
- Şenol Cantek Funda ve Yazar Betül (2009). “Erken Cumhuriyet Dönemi Dergi ve Gazetelerinde Spor ve Kadın (1928-1960)”. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. Sayı 29, s. 201-218.

Temel Eğinli, Ayşen & Yalçın, Melis (2016). “Kültürlerarası Yeterliliğin Gelişmesi ve Kültürlerarası Uyum”. *Global Media Journal TR Edition*. Sayı 13, Cilt 7, s. 6-27.

Tezcan, Mahmut (2000). *Dış Göç ve Eğitim*. Ankara: Anı Yay.

Tosun, Hasan (2006). *Üniversitelerin Performans Değerlendirmesi ve Yeniden Yapılanma Modeli*. Ankara: KÖYÇÖY Yay.

Uğurlu, Celal Teyyar (Ed.) (2014). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Eğiten Kitap.

Yalçın, Cemal (2004). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yay.

<https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/uluslararasi-ogrenci-hareketliliđi>

Erişim Tarihi: 12.12.2017

Ek: 1 Anket Soruları

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİNDE YÜKSEKÖĞRENİM GÖREN YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERİN SOSYAL ÇEVRELERİNE UYUMLARINI ÖLÇMEK ÜZERE HAZIRLANMIŞ ANKET SORULARI

Sayın Katılımcı,

Bu araştırmada Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan yabancı uyruklu öğrencilerin çevrelerine uyum sağlama düzeylerinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmada gizlilik esası büyük bir öneme sahip olup, vereceğiniz cevaplar başka bir amaca yönelik olarak asla kullanılmayacaktır. Cevaplamalarınızı doğru bir şekilde yapmanız araştırma için oldukça önemlidir. Ayrıca anket formuna isimlerinizi yazmamanızı rica ederim. Ayıracağınız zamanınız için teşekkür ederim.

Özden AKIL
Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyoloji Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Anket Soruları

1) Cinsiyetiniz:

Kadın Erkek

2) Yaşınız:

18-21 22-25 26-29 30 ve üstü

3) Medeni durumunuz:

Bekar Evli Dul/Boşanmış

4) Geldiğiniz ülkenin bulunduğu bölge:

Orta Asya Orta Doğu Balkanlar Avrupa Afrika Amerika

Diğer.....

5) Ülkenizde ikamet ettiğiniz yer:

Köy Kasaba İlçe İl Büyük Şehir/Metropol

6) Ailenizin gelir durumu:

Çok iyi İyi Orta Kötü Çok kötü

7) Ailenizin eğitim durumu nedir?

Anne

Baba

okur-yazar değil

okur-yazar değil

okur-yazar

okur-yazar

ilkokul mezunu

ilkokul mezunu

ortaokul mezunu

ortaokul mezunu

lise mezunu

lise mezunu

üniversite mezunu (önlisans/lisans) üniversite mezunu (önlisans/lisans)

yüksek lisans mezunu

yüksek lisans mezunu

doktora mezunu

doktora mezunu

8) Öğrenim görmekte olduğunuz program nedir?

Önlisans Lisans Yüksek Lisans Doktora

9) Kaçınıcı dönemde okuyorsunuz?

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. ve üstü

Henüz dil kursuna gidiyorum TÖMER Başka

10) Burs alıyor musunuz?

Evet Hayır

11) Geliriniz Türkiye’de ihtiyacınızı karşılamaya yeterli mi?

Yeterli Kısmen Yetersiz

12) Nerede kalıyorsunuz?

Yurt-Kur yurdunda Özel yurttta Üniversite yurdunda Evde

Diğer.....

13) Eğitim için Türkiye’yi tercihinizin asıl nedeni nedir?

Eğitim kalitesi Burs imkanı Kültürel yakınlık Coğrafi yakınlık

Dini yakınlık Türk tanıdıklar Bilimsel başarıları Aile isteği

Arkadaş tavsiyesi Ülkemde iş bulma kolaylığı Diğer.....

14) Ülkenize ne sıklıkla gidiyorsunuz?

2 Ayda 1 3 Ayda 1 6 Ayda 1 Yılda 1 2 Yılda 1

15) Kaldığınız yerin fiziki koşullarından memnun musunuz?

Memnunum Orta karar Memnun değilim

16) Aldığınız eğitimden memnun musunuz?

Memnunum Tam değil Memnun değilim

17) Okuduğunuz bölümünüzden memnun musunuz?

Evet Hayır Kısmen

18) Okul başarı durumunuz nasıldır?

İyi Orta Kötü

19) Almakta olduğunuz eğitimde en çok zorlandığınız konu nedir?

Türkçe öğrenme Eğitim sistemindeki farklılık Öğrencilerle iletişim kurma Öğretim elemanlarıyla iletişim Derse konsantre olma Ders kitaplarını okuma Ders konularını anlama

20) Türkçe bilginizden dolayı dersleri anlamakta güçlük çekiyor musunuz?

Evet Bazen Hayır

21) Kendinizi Türkçe konuşarak rahatça ifade edebiliyor musunuz?

Evet Kısmen Hayır

22) Türkiye’de herhangi bir konuda hakkınızda adli bir soruşturma yapıldı mı?

Evet Hayır

23) Türkiye’de üniversite öğreniminiz sırasında hakkınızda disiplin soruşturması açıldı mı?

Evet Hayır

24) Sağlık sorunları ile karşılaştığınızda yeterli tedavi imkanı bulabiliyor musunuz?

Sağlık sorunum olmadı Tedavi imkanı bulamıyorum Bizimle kimse ilgilenmiyor

Bu konuda bir sorun yaşamıyorum

25) Sivas’ta karşılaştığınız ve birlikte yaşadığınız insanların size karşı tutumlarını nasıl buluyorsunuz?

Samimi Yardımsever İlgisiz Mesafeli Soğuk

26) Toplumsal çevreyi benimsemekte zorluk yaşıyor musunuz?

Evet Zaman zaman Hayır

27) Türk gelenek ve görenekleri sizin devletinizedekilerden farklı olduğu için zorluk yaşıyor musunuz?

Evet Hayır Çok farklı değil

28) Buradaki giyim (giysiler) kendi ülkenizedekilerle farklı ise bu sizin Türkiye’de rahat hareket etmenizi zorlaştırıyor mu?

Evet Bazen Hayır Farklı değil

29) Türkçe gazete, dergi veya kitap okuyor musunuz?

Evet Bazen Hayır

30) Türk televizyon kanallarını izliyor musunuz?

Evet Hayır

31) Türkiye veya Sivas gündemini takip eder misiniz?

Evet Bazen Hayır

32) Bir Türk ile evlenmeyi düşünür müsünüz?

Evet Hayır

33) İmkanınız olursa bundan sonraki yaşamınızda Sivas’ta kalmak ister misiniz?

Evet Hayır Fikrim yok

34) İmkanınız olursa bundan sonraki yaşamınızda Türkiye’nin başka bir şehrinde yaşamak ister misiniz?

Evet Hayır Fikrim yok

35) Sivas’a uyum sağlarken:

Çok zorlandım Zorlandım Az zorlandım Hiç zorlanmadım

36) Farklılıklarınız sebebiyle Sivas’ta dışlandığınızı düşünüyor musunuz?

Evet Hayır

37) Sivas'ta okumaktan/yaşamaktan dolayı:

Memnunum Fikrim yok Memnun değilim

38) Size göre Sivas'ın en olumlu yanı nedir?

Ucuzluk Ulaşım kolaylığı Asayiş/Güvenlik Sakinlik

Konuksever halk Sosyal imkanlar Diğer.....

39) Size göre Sivas'ın en olumsuz yanı nedir?

Asayiş/Güvenlik Pahalılık Kalabalık Trafik Gürültü

Hava/Çevre kirliliği Diğer.....

40) Size göre Sivas hangi alanda daha çok gelişme kaydetmiştir?

Ticaret Sanayi Sağlık Eğitim Hepsi Hiçbiri

Diğer.....

41) Ülkenizde en çok neyi özleyorsunuz?

Aile Arkadaşlar Akrabalar Yaşadığım yer

42) Buradaki eğitiminizi yarıda bırakıp ülkenize dönmeyi düşündüyseniz bu durumun temel nedeni neydi?

Türkçeyi öğrenememek Türkiye'ye uyum sağlayamamak Memleket özlemi

Maddi sıkıntı Beklenilenin bulunamaması Yeterli desteğin verilmemesi

Arkadaşlarla anlaşamamak Ayrımcılık/Irkçılık Diğer.....

Böyle bir düşüncem olmadı

43) Türkiye'ye gelmeden önceki ülkemiz hakkındaki düşünce/beklentileriniz ile geldikten sonraki düşünce/beklentileriniz arasında fark oldu mu?

Evet olumlu yönde oldu Evet olumsuz yönde oldu Hayır düşüncem her iki dönemde de olumsuzdu Hayır düşüncem her iki dönemde de olumluydu

44) Türkiye'de hayat ülkemize göre:

Daha ucuz Daha pahalı Aynı/Fark yok

45) Türkiye'ye uyum sağlarken en çok hangi konuda zorlandınız?

Türkçe öğrenmede Yiyecek-İçecek Giyim-Kuşam Eğitim sistemi
 Hepsi Diğer.....

46) Ülkenizle Türkiye arasındaki en temel fark:

Ekonomi Hukuk Siyaset Sosyal yaşam Dini yaşam

47) Sizce kültürel farklılıklardan kaynaklanan en önemli sorun nedir?

Toplum yaşamı ile ilgili kurallar Karşı cins ile olan ilişkiler
 Yemek kültürü Eğlence alışkanlıkları Giyim alışkanlıkları
 Dini inançlar

48) Herhangi bir problemle karşılaştığımızda nasıl bir yol izlersiniz?

Kendi başıma çözmeye çalışırım Ailemden yardım isterim
 Mutlaka ilgili mercilere başvururum Arkadaşımdan yardım isterim
 Öğrenci temsilcimize iletirim Danışman öğretim üyelerine başvururum
 Okul yönetimine iletirim Diğer.....

49) Sinema, tiyatro, arkadaşlarla kafelere gitmek veya spor aktivitelerine katılmak gibi sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere ne kadar katılabiliyorsunuz?

Sık sık Yeterli Çok seyrek Yetersiz

50) Türk öğrencilerden asıl beklentiniz nedir?

Arkadaş olmak Çevreyi birlikte gezmek Sorunlarımı paylaşabilmek

Derslerimde yardımcı olmaları Beni rahatsız etmemeleri

51) Aldığımız eğitimden temel beklentiniz nedir?

Dil konusuna ağırlık verilmesi Bize bazı durumlarda ayrıcalık tanınması

Bizi iş hayatına hazırlaması Bizi akademik hayata hazırlaması

Sınav sisteminin düzenlenmesi Diğer.....

Ders anlatımının bizim daha iyi anlayabileceğimiz biçimde iyileştirilmesi

52) Yaşadığımız şehirden temel beklentiniz nedir?

İnsanlarının anlayışlı olması Yardımsever olunması

Hayat pahalılığının azaltılması Sosyokültürel, sportif aktivitelerin artırılması

Gençlere hitap edecek mekanların çoğaltılması Ulaşımın kolay olması

Çevre temizliğine ve düzenlemesine önem verilmesi Diğer.....

53) Kaldığımız yurttan temel beklentiniz nedir?

Temizliğe dikkat edilmesi Fiyatların iyileştirilmesi

Yemek öğünlerinde ve yapımında özen gösterilmesi

Ders çalışma ortamlarının düzgün olması

Sorunlarımız olduğunda yetkili personellerin yeterli ilgiyi göstermesi

Diğer.....

54) Cumhuriyet Üniversitesi'nden asıl beklentiniz nedir?

Bizlere yönelik kültürel, sosyal ve sportif aktivitelerin düzenlenmesi

Yapmak istediğimiz kültürel etkinliklerin desteklenmesi

Bölüm kütüphaneleri ve çalışma alanlarının artırılması ve düzenlenmesi

Kampüs içerisindeki yol, alan ve mekanların düzenli olması

Diğer.....

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : **Özden AKIL**
Uyruğu : **T.C.**
Doğum Tarihi ve Yeri : **19.06.1993**
e-posta : **ozdenankara@outlook.com**

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	C.Ü. Sosyoloji	2015
Yüksek Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2018

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
-------	-------	-------

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı KPDS ( ) ÜDS ( ) TOEFL ( ) EILTS ( )